ASIAN DUB FOUNDATION • ISTVAN SZABO • MERAL GÜNEYMAN • INTERPOL
FOO FIGHTERS • KRİTİK MUHABBET: MÜZİĞİN SİYASETİ SİYASETİN MÜZİĞİ

ROLL

112480 **şubat** 2003/02
2 750 000 TL

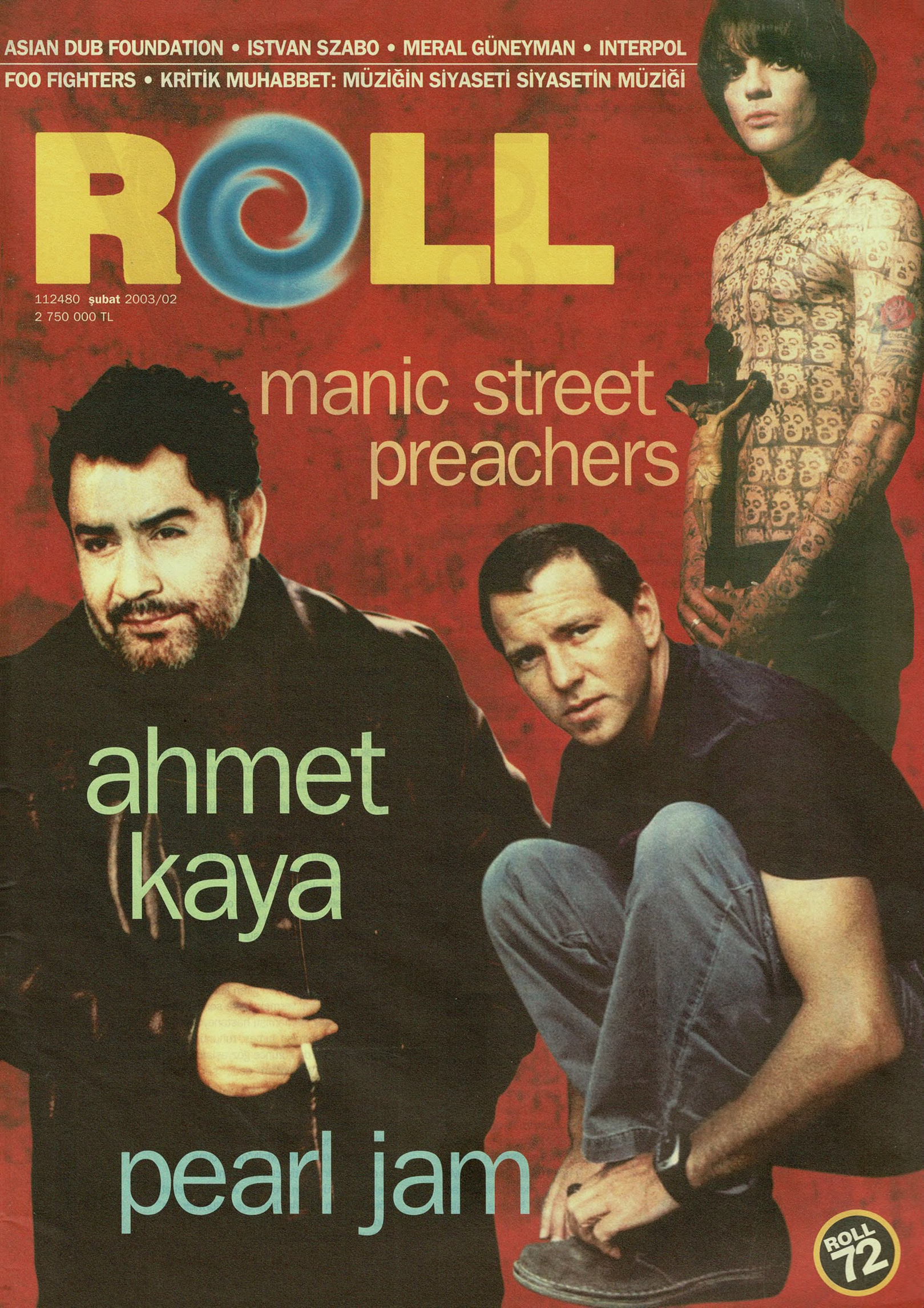

manic street preachers

ahmet kaya

pearl jam

ROLL 72

richard thompson

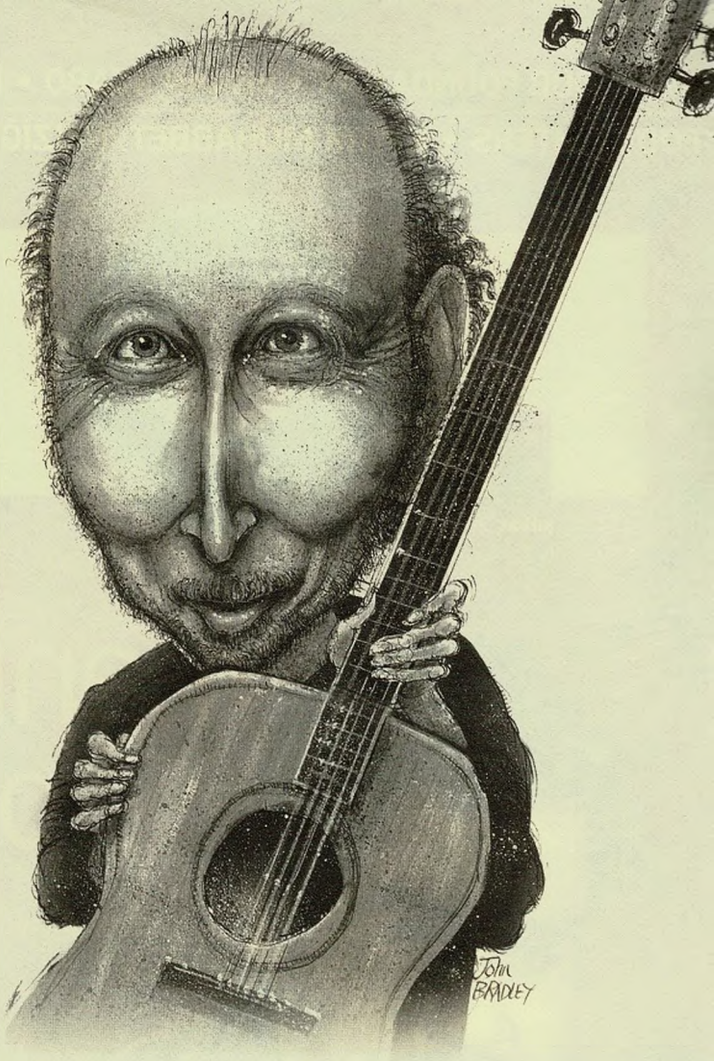

Soğuk buseler
Odandayım işte, karıştırıyorum öteni berini
Beş dakikada dönerim demiştin, o vakit yeter de artar bile
Bir sürü ıvır zıvır çekmecende
Eski kredi kartları, incik boncuk ve yüzükler
Hah işte buldum galiba aradığım şeyi
Gizlenmiş arka tarafına çekmecenin
İşte burada önceki hayatın

Eski fotoğraflar o günlerden kalma
Bay X, Y ve Z'yle kol kola
Eski sevgililer, irili ufaklı
Boy ölçüşebilir miyim bakalım onlarla
Hepimizin başlaması gereken bir yer var, sevgilim
Şu adam kim, sıkı sıkı sarıldığın
Bir kapı buldum sevgilim, kalbine açılan
Sıcaklığını duyuyor musun hâlâ soğuk buselerin

İşte düşman mevzilerindeyim
Sırlar arıyorum, işaretler
Eski sevgililer, irili ufaklı
Boy ölçüşebilir miyim acaba onlarla
Bu yakışıklı, zeki değil fazla
Bu akıllı, elleri de iri bayağı
Kapışsak alır paçamı aşağı
Bu şair, nanemolla biraz
Bu çingene, belli zor rakip olduğu
Unutabildi mi acaba onu

Dondurulmuş bir saniyede eski arzular
Şu adam kim, sıkı sıkı sarıldığın
Kalplerin de bir mazisi var, unutmayalım
Sıcaklığını duyuyor musun hâlâ soğuk buselerin

Geçmişi ortadan kaldırmanın artık vakti
Ayak seslerin geliyor kulağıma
Kurdelayı bağlayalım şimdi
Bulduğum gibi bırakayım her şeyi
Kapının kolunu çeviriyorsun şu anda
Başımı hatıralarına gömmüş bulacaksın beni
Tıpkı bir Margaret Miller kitabındaki gibi
Peki sıcaklığını duyuyor musun hâlâ soğuk buselerin
Sıcaklığını duyuyor musun soğuk buselerin

Kara Şimşek Vincent 1952
Kızıl Molly der ki James'e "ne hoş bir motosiklet bu böyle
bir kız çok özel hisseder kendini bunun üstünde"
James der ki Molly'ye "alkışlıyorum seni
Bu bir Vincent Kara Şimşek 1952
Sokak köşelerinde, kafelerde rastlardım sana
Kızıl saçlar, siyah meşin, tam benim renklerim"
Ve alır onu terkisine, ver elini Boxhill'e

"İşte" der James Molly'ye, "bir yüzük sağ eline
ama baştan söyleyeyim bütün samimiyetimle
tehlikeli adamın biriyim ben,
kanun kaçağıyım 17 yaşımdan itibaren
bir sürü soygun yaptım alabilmek için bu Vincent'i
21'im, belki bulurum 22'yi
ölüm vız gelir sana olan aşkım olmasa
Kader eğer bırakırsa beni yarı yolda
Sana emanet Vincent'im, sür dilediğin gibi"

"Teşrif edin buraya Kızıl Molly" dedi çavuş McRae
silahlı soygun yaparken vuruldu James Adie
Sırtından çıktı göğsünden giren kurşun
Teşrif edin buraya, vermek üzere son nefesini
Yapacak bir şey kalmamıştı hastaneye vardığında Kızıl Molly
Yolun sonuna gelmişti James, ruhunu teslim etmek üzereydi
Gülümsedi yine de görünce gözyaşlarını Kızıl Molly'nin
"Sana emanet Vincent'im" dedi, "sür dilediğin gibi"

"Bence" diye devam etti, "52 Vincent'in üstündeki
bir kızıl saçlıdan yok daha güzeli
Ne Norton, ne Indians, ne Greeves
Hiçbirinin ruhu yok Vincent 52 gibi"
Anahtarları koydu Kızıl Molly'nin avcuna
Ve dedi ki "artık ihtiyacım yok bunlara
Melekler görüyorum kromdan ve meşin ceketli
Gökyüzünden iniyorlar beni eve götürmek için"
Son bir kez öptü Kızıl Molly'yi
Ve öldü emanet edip Vincent'i

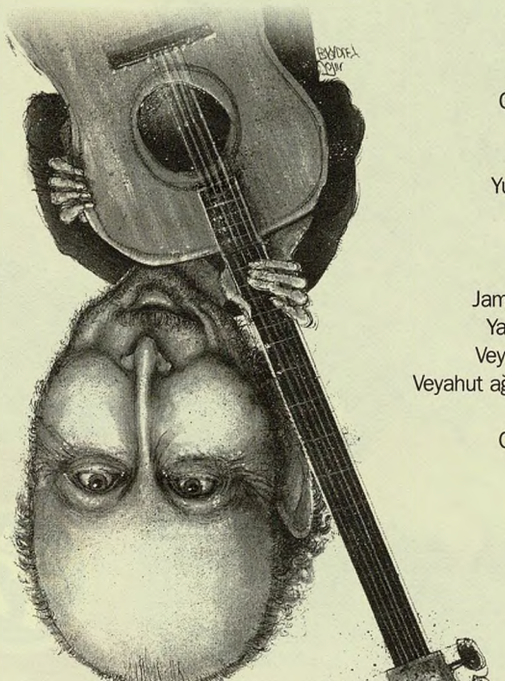

Mingus bakışlar
Ne sersemdim yarabbi
O nasıl tebdil-i kıyafetti öyle
Brando mırıldanması
Mingus bakışlar
Yutturduğum bir zaman oldu
Ama sonra uyandı
Brando mırıldanması
Mingus bakışlar
James Dean nazarı olmadı hiç
Ya da Stanislavski gözyaşları
Veya o ölümcül isyankâr sezgi
Veyahut ağır ağır kaybolan tebessüm
Ne sersemdim yarabbi
O nasıl tebdil-i kıyafetti öyle
Brando mırıldanması
Mingus bakışlar

Türkçesi: Hapavko Kazım

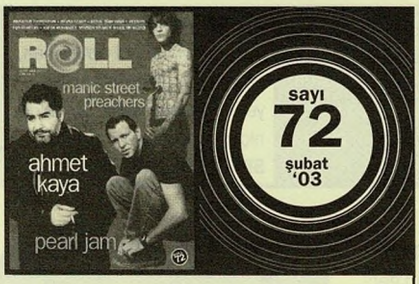

09 Asian Dub Foundation

14 Manic Street Preachers

24 Ahmet Kaya

32 Interpol

34 Foo Fighters

36 Pearl Jam

40 Mehmet Dinç Elvis'i anlatıyor

42 İstanbul Agop zilleri

44 Meral Güneyman

46 Istvan Szabo

57 Kritik muhabbet: Müzik - siyaset

04 Ajans
20 Satırarası
22 Halkla ilişkiler
30 Kıraathane
48 Gayd
50 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Atilla Aydoğdu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Derya Bengi, Doğan Ertener, Donat Bayer, Duygu Güner, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Hakan Dilek, Hakan Lokanoğlu, Halil Kılıçoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, İlker Aksoy, Kazım Hapavko, Kerem Demir, Levent Özcan, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Murat Meriç, Necati Sönmez, Nedim Yalgı, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özhan Binici, Özlem Köseoğlu, Pınar Öğünç, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Serkan Seymen, Sid, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Tacide Kaya Güner, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, Yasemin Yıldız, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Stampa **dağıtım:** BirYay **adres:** Büyükparmakkapı sok. Tuna Apt. No 21/4 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 293 94 80 **yıl** 7 **sayı** 72 **şubat** '03 **imtiyaz hakkı:** Nefes Yayıncılık adına Yücel Göktürk **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0535 576 21 11) - Orhan Esen (231 53 48)

AYDA BİR YAYINLANIR

Cehalet, kibir, insanî gelişme

Avrupalılar Amerika'ya hep hayranlık ve şaşkınlıkla baktılar, şimdiyse, giderek artan bir şekilde, inanmayan gözlerle bakıyorlar. Ekonomik başarısıyla gurur duyan bir ülkede, nasıl oluyor da bu kadar çok yoksul insan bulunuyor? Nasıl oluyor da, hukukun üstünlüğünde bu kadar ısrarlı olan bir ülke, uluslararası sözleşmelerden muaf tutulmanın yollarını arıyor? Ve nasıl oluyor da, dünyada demokrasinin alamet-i farikası olan bu ülkede, seçimler varlıklı özel çıkar gruplarının egemenliğinde yapılıyor? Benim için soru şuna dönüştü: Bu kadar çok kültürel ve ekonomik zenginlik üreten bir ülke, nasıl olur da bu kadar aptalca davranır?

Bu sayfayı, beni etkileyen, eğlendiren, eğiten Amerikalıların isimleriyle doldurabilirim. Onlar Amerika'nın hayran olduğum tarafını temsil ediyor: Canlı ve özgün düşünce ve hayatın iyileştirilebileceğine olan güven. Bu, 1978'den 1983'e, içinde yaşadığım ve zevk aldığım Amerika'ydı. O Amerika, eylem halindeki bir inançtı: "Ötekiliğin" tehdit etmediğine, aksine beslediğine, bir ülkenin bütün çeşitliliklere kucak açabilecek kadar ruh yüceliğine sahip olduğuna dair bir inançtı. Ne var ki, bu vizyon, 11 Eylül'den beri şüpheci, içe dönük, ülke çapında bir gettoyla gölgelenmiş durumda. Getto, bir Amerikan tuhaflığıdır: Kapıları kapalı bir cemaattir. Kapıları kapalı bir cemaat defansiftir. "Ötekiler"i dışarda tutmak üzere dizayn edilmiştir; zengin toplumsal ağı, birbirleriyle ilişkisiz bireyler hevenkinde eritir. Paranoyayı, izolasyonu bir hayat tarzı haline getirir.

Bunun, hayali kurulan Amerika olmadığı açık; kimsenin seçimi değil, varılan nokta yalnızca. Ve ironik olan şu ki, geçen yüzyılda toplum, ekonomi, siyaset ve felsefeye dair kalburüstü düşünceler Amerika'dan çıkmıştır. Avrupa düşüncesinin çoğunluğunun snobluğu ve dışlayıcılığından muaf olan Amerikalı düşünürler ileriye bir hamle yaptılar –cesur, yaratıcı ve halk dilinde konuşmaya kararlı olarak. Fakat ne yazık ki, aynı dönemde, büyük medya, giderek daha basit öykülere yönelerek ve haberi eğlenceden ayırt edilmez hale getirerek, geri vitese geçti. Sonuçta, özgün ve derinlikli düşünce zenginliği –Amerika'nın gerçek zenginliği– heba edildi.

Amerikan zihninin daralması, solun aktif politikadan ricat etmesiyle arttı. Medyanın kaale almadığı sol, içe dönük kültürel eleştiriye çekilmesiyle, kendini daha da marjinalleştirdi. Yoga ve cinsiyet araştırmalarıyla tatmin buluyor, politikayı fundamentalist hıristiyanlara ve çokuluslu şirketlere bırakıyor. Kiliseyle devletin ayrılığı da çöküyor gibi. Siyasal söylem, şimdi ahlâkçılığın hegemonyasında. George W. Bush, ülke dışında Amerikan "aile değerleri"nin promosyonunu yapıyor ve kendisine muhalefet edenleri vatansever olmamakla suçluyor. "Bizden olmayan bize karşıdır" gibi bir iddia, yobaz bir molladan beklenebilir, bir Amerikan başkanından değil.

Avrupalılar bu tür eleştiriler yaptığında, Amerikalılar kendilerine imrenildiğini sanıyorlar. "Bizim sahip olduklarımıza sahip olmak istiyorlar" diye düşünüyorlar. "Kendileri sahip olmadıkları için bizim de sahip olmamamızı istiyorlar."

Peki, herkes Amerika'nın sahip olduklarına sahip olmak istiyor mu? Bazı şeylerini seviyoruz tabii, ama diğerleri eksik olsun: Gelişmiş ülkeler içinde en yüksek suç ve hükümlü oranına, ekonomik eşitsizliğe, işlevsel okuma-yazma oranındaki düşüklüğe, en yüksek uyuşturucu kullanımına Amerika sahip. Başkan Bush, geçenlerde, ABD'nin "ayakta kalan yegâne insanî gelişme modeli" olduğunu ilan etti. Belki bazı Amerikalılar bunun ayân-beyân olduğunu düşünüyorlar, ama bizim gözümüzde, cehaletten kaynaklanan sakar bir kibirden başka bir şey değil.

Avrupalılara göre ücretsiz sağlık hizmeti, işsizlik sigortası, sosyal konutlar gibi uygulamalar insanî gelişmenin gayet iyi modelleri. Bizce mühim olan –daha doğrusu medenî olan– şu: Toplumun yarıklarından düşen insanlara yardım elini uzatmak. Bu, salt hayırseverlik değil, bir toplumda kaybedenlerin çokluğunun herkesin canını yakacağına dair bir anlayış. Herkesin toplumdan pay alması, infial halindeki bir sınıflaraltı sınıfın tahripkâr eğilimlerinden daha iyidir. Bu, birçok Amerikalı için sosyalizm, hantal hükümet, anaç devlet demek. Peki ne sakıncası var? Sonuç şu: Avrupa'da daha az silahlı suç ve cinayet, daha az yoksulluk ve daha yüksek bir hayat standardı mevcut. Bu da insana merak ettiriyor: Niye Amerika, bizim sahip olduğumuz bazı şeylere sahip olmak istemiyor?

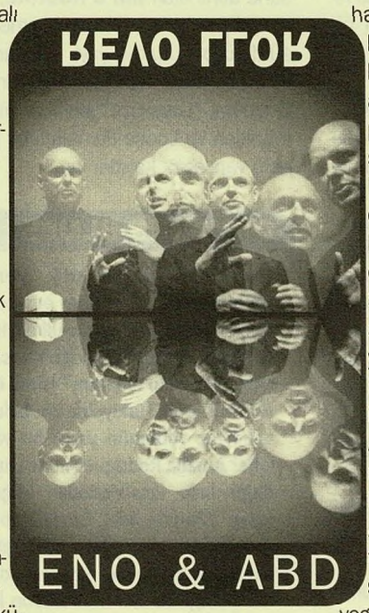

ABD sık sık "Amerikan yolu"nu tek yolmuş gibi sunuyor. Kendi serbest piyasa Darwinizminin yegâne "insanî gelişme modeli" olduğunda ısrar ediyor. Ama, medeniyet denilen şey, insanların acımasız bir Darwinist mücadeleye hapsolmuşlar gibi davranmayı bırakarak topluluklar ve ortak gelecekler üzerine düşünmeleri değil mi? Amerika, kapıları kapalı bir cemaat olarak kalamaz, çünkü dünyanın yegâne süper gücü bile, 21. yüzyılın iç içe geçmiş realitelerinden kendisini koruyacak yükseklikte bir duvar öremez. Güvenliğin daha iyi bir biçimi var: Dünyanın geri kalan kısmıyla ilişki kurmak, onları dışlamamak; düşman edinmeyi bırakarak dostluklar kurmaya bakmak. Belki de, Amerika'nın tarihteki öteki imparatorluklardan farklı davranmasını beklemek, fazla şey istemek demek. Ama orijinal fikir bu değil miydi?

Brian Eno (Time dergisinden, 20 Ocak 2003)

Kanser olmamıştık da mutlu olmuştuk? Ah, güzelim kısa Camel! **HAMDİ KOÇ**, Melekler Erkek Olur

Doktorların çoğuna artık insanları sevmedikleri için güvenmez oldum. **JOHN BERGER**, Fotokopiler

Bir kıyımın ertesinde her şeyin sakin olması gereklidir; öyledir de gerçekten, kuşların dışında. **KURT VONNEGUT**, Mezbaha No.5

Bülbülün çilesi yanmakmış güle / Ömürler geçiyor ağlaya güle / Yolcuyuz cümlemiz hep o meçhule / İçelim a dostlar neş'e dolalım / İçelim bu akşam sermest olalım // Kimimiz hasretiz sevdiğimize / Kimimiz yanarız gençliğimize / Gelmeden yolculuk sırası bize / İçelim a dostlar neş'e dolalım / İçelim bu akşam sermest olalım **YUSUF NALKESEN** *(1923-2003)*

Tek aptallıklardır akılda kalan. Her insanın kendi aptallıkları, durmadan gülebilmesi için yeterli bir kaynaktır. Şu halde niçin acı çekmeli? **SEVGİ SOYSAL,** Tante Rosa

STARSAILOR, başarılı ilk albümleri "Love Is Here"in ardından ikinci albümü tamamlamak üzere. "Beatles'ın yeri" olarak bilinen Abbey Road'un iki numaralı stüdyosunda efsanevî prodüktör Phil Spector'la çalışan İngiliz ekip, miksaj aşamasında Flood'dan da yardım görecek... Mayısta yayınlanması beklenen albümün adı "Music Is Saved" olarak düşünülüyor. Mart ayında ise "Four To The Floor" single'ı çıkacak.

Son yılların gözde Brooklyn'li rap'çisi **JAY-Z** (gerçek ismiyle Shawn Carter), tıpkı Dr. Dre gibi erken emekliliğe hazırlanıyor. Otobiyografisini kaleme alan sanatçı, kitapla aynı anda "The Black Album" isimli son albümünü yayınlayacak. Jay-Z, bu albümde Prince'le ortak bir parça yazmanın hayallerini kuruyor. Bilindiği gibi "The Blueprint: The Gift & the Curse" albümündeki "03 Bonnie & Clyde" adlı şarkı, Prince hiti "If I Was Your Girlfriend"den bir sample içeriyordu.

The Smiths'in gitaristi **JOHNNY MARR**, The Healers isimli grubuyla ilk albümü "Boomslang"i yayınlamaya hazırlanıyor. Yıllardır stüdyo müzisyeni, prodüktör ve çeşitli albümlerde misafir gitarist olarak karşımıza çıkan Marr'ın, bu albüme "siyah ritm"ler üzerindeki denemelerini yansıtacağı, ancak James Brown veya Funkadelic gibi isimlerle paralellik kurulmaması gerektiği söyleniyor. "Boomslang"deki The Healers kadrosuna büyük ihtimalle Kula Shaker'ın eski basçısı Alonza Bevan ve Ringo Starr'ın davulcu oğlu Zak Starkey de iştirak edecek.

Hiphop ikilisi **OUTKAST**'i oluşturan Big Boi ve Andre 3000, ilk solo albümlerini bir double albüm olarak bir arada yayınlayacaklar. Atlantalı sanatçıların "Speakerbox / Love Hater" isimli bu ilginç projesi yaz aylarına yetiştirilecek, büyük ihtimalle mayıs sonlarında gün yüzü görecek. Albümde Jay-Z, Killer Mike ve Bubba Sparxxx gibi konuklara da yer olacak.

Amerikalı şarkıyazarı **ELLIOTT SMITH** evinde hazırladığı "From A Basement On The Hill" albümünü yayınlamaktan vazgeçti. Zaten albüm plak şirketi Dreamworks tarafından da reddedilmişti.

OASIS, 1995 tarihli hit şarkıları "Wonderwall"u yeniden kaydetmeye karar verdi. Söylendiğine göre, onları harekete geçiren, Ryan Adams'ın sahnede bu şarkıyı değişik bir anlayışla cover'laması olmuş. Bu yeni versiyon, ilkinden çok farklı yapıda olacakmış.

SPIRITUALIZED mart ayında "The Complete Works Volume 1" adında bir toplama albüm yayınlayacak. Jason Pierce'ın bu albüm için seçtiği parçalar, daha ziyade 1990-1993 dönemine ait olacak. Pierce'ın henüz Spacemen 3 dağılmadan Spiritualized adıyla yayınladığı ilk single "Any Way That You Want Me / Step Into The Breeze Part 1" da albümdeki şarkılar arasında yer alıyor. Toplama albüm projesinin yakın tarihli kayıtlardan oluşacak ikinci bölümüyse yıl sonlarında piyasaya sürülecek.

Geçtiğimiz sene Sonic Youth kadrosuna dahil olan **JIM O'ROURKE**, solo çalışmalarını da hız kesmeden sürdürüyor. Ufukta, yaylı çalgılar orkestrasıyla kaydedilecek yeni bir solo albüm, "Love Liza" isimli bir filmin müzikleri ve Loose Fur isimli bir projeyle yapılacak kayıtlar var.

OKYANUS BLUES

Portekiz'in fadoları artık Marizia'nın pırlanta sesine emanet. Geçen yıl bütün Avrupa ülkelerini fetheden Mozambik doğumlu sanatçının "Fado em mim" isimli ilk albümü artık Türkiye'de de bulunabiliyor. Albümün yarısı bir vakitler Amalia Rodrigues'in de okuduğu fado klasiklerinden, diğer yarısı Marizia için bestelenmiş şarkılardan oluşuyor... Tüy gibi hafif gitar, piyano ve yaylıların kürek çektiği bir sandalla Lizbon limanından okyanusa bir seyahat.

Wu-Tang Clan'ın rap'çisi **METHODE MAN**'in sinemaya olan ilgisi gün geçtikçe artıyor. Daha evvel "How High" ve "Copland" filmlerinde boy gösteren Method-Man, Steve Vaughan ile birlikte, "The Other Side Of Simple" adlı bir gerilim filminde rol alacak.

Galli ekip **GORKY'S ZYGOTIC MYNCI** şu sıralar bir taraftan yeni albümlerinin kayıtlarını yapıyor, diğer yandan da single'larının toplamasından oluşacak "20" isimli "best-of"larını hazırlıyor.

Massive Attack'in plak şirketi Melankolik'le yollarını ayıran İngiliz ikili **ALPHA** yeni albümleri "Stargazing"i mart ayında Fransız şirket Catalogue etiketiyle yayınlayacak.

Echo & The Bunnymen'in şarkıcısı ve lideri **IAN McCULLOCH**, kayıtlarını geçtiğimiz ekim ve kasım aylarında tamamladığı solo albümü "Slideling"i nisanda yayınlıyor. McCulloch'un kayıtlardaki en büyük yardımcısı, 1997 tarihli Echo and the Bunnymen albümü "Evergreen"i birlikte oluşturdukları Cenzo Townsend olmuş. "Slideling"in misafirleri arasında Coldplay'den Chris Martin ve Johnny Buckland var.

Siyah müziğin 70'lik devi **JAMES BROWN** geçtiğimiz aralık ayında Dave Matthews Band'in New York Madison Square Garden'da 22 bin kişinin önünde verdiği konserde sahneye çıktı. Her zaman formda olan Bay Dinamit, ocak başında da yeni bir dünya turnesine başladı.

GARY GLITTER'ın "sübyancılık"tan dolayı mahkemelerin ve cezaevlerinin yabancısı olmadığı biliniyordu. 70'lerin glam rock yıldızı, son Noel'ini de birkaç yıldır yaşadığı Kamboçya'da kodeste geçirdi, hemen akabinde ülkeden sınırdışı edildi ve İngiltere'ye gönderildi. Suçu, genç erkekleri cinsel ilişkiye zorlamak... Ocak ayının şaşırtıcı gelişmesiyse The Who'nun gitaristi **PETE TOWNSHEND**'in çocuk pornosu operasyonu kapsamında gözaltına alınması oldu. Bir geceyi sorguda geçirdikten sonra kefaletle serbest bırakılan sanatçı, bilgi toplamak ve yazdığı kitapta kullanmak amacıyla çocuk pornosuyla ilgili internet sitelerine girdiğini söylüyor.

ŞAKİRE KIRMIZISI

Kırmızı saçlı Şakire'yi Amerikalı sarışın Shakira'ya yeğleyenlere gün doğdu. Sanatçının bütün İspanyolca hit şarkıları "Grandes Exitos" (Greatest hits olmuş oluyor) albümünde toplandı. Tabii ki içinde tango-rock "Te aviso, te anuncio" ve göbek havası "Ojos asi" de var. Yallah hey, ya hey!

Smashing Pumpkins şarkıcısı Billy Corgan'ın iki yıllık yeni projesi **ZWAN** sonunda albümlendi: "Mary Star of the Sea" ocak ayının sonlarında yayınlandı. Zwan grubunda Corgan'ın Pumpkins'den arkadaşı Jimmy Chamberlin davul çalıyor. Gitarda Chavez ve Skunk gruplarından Matt Sweeney, gitar ve basta ise Slint, Tortoise ve Will Oldham'ın ekibinden tanıdığımız David Pajo yer alıyor. A Perfect Circle'ın basçısı Paz Lenchantin da albüme konuk olmuş.

Gitarist Mary Hansen'in ölümüyle sarsılan **STEREOLAB**, yeniden stüdyoya döndü. Grup, yeni albümünü eylül ayında yayınlamayı planlıyor.

Amerikan rock'unun en çalışkan sanatçılarından **BECK** her çiçekten bal almaya devam ediyor. Flaming Lips'le birlikte çıktığı turneden çok etkilenmiş olacak ki, grupla birlikte stüdyoya girme niyetlenmiş. Şimdilik projenin detayları belli değil. Öte yandan Beck'in tezgahında başka üç iş birden var: Dan The Automator'la birlikte hazırladığı bir punk albümü, Timbaland'la olan ortak çalışması ve son albümü "Sea Change" tarzında ve tadında yeni bir albüm.

ABD'de Tibet meselesine destek amaçlı yeni bir konser düzenleniyor. **DAVID BOWIE**, **RUFUS WAINWRIGHT** 28 Şubat'ta New York'taki Carnegie Hall'da **PHILIP GLASS** yönetimindeki bir orkestra eşliğinde sahneye çıkacak.

04→

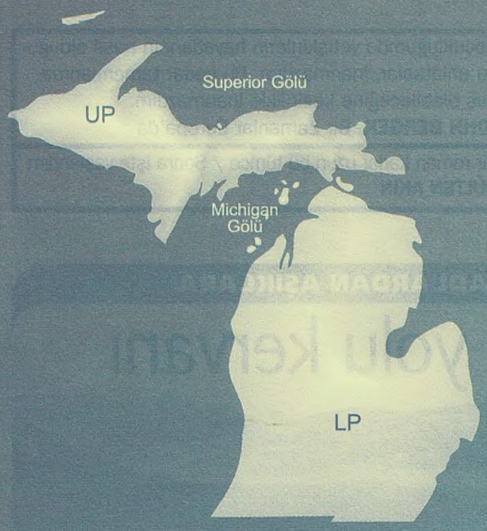

john smolens

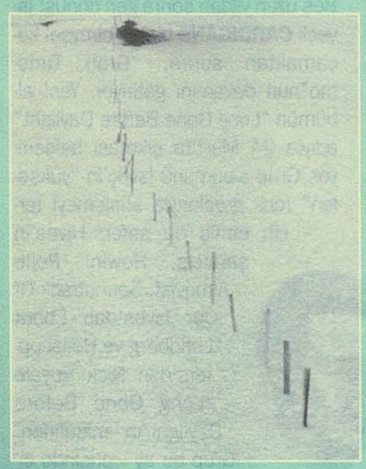

soğuk

kanada sınırında
superior gölünün kıyısında
soğuk, çok soğuk bir yerde...

biri kaçar, diğeri kovalar...

fargo janrının ilginç bir örneği olan **soğuk**,
sizi michigan'ın karlarla kaplı buz gibi iklimine götürecek.

"bu kitabı sıcak bir yerde, tercihan battaniyenin altında okuyun!"

plan b

türkçesi: sabri gürses

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr
www.planb.com.tr

Dilenciye ne zaman para verilir, ne zaman verilmez? Bunun bir yasası yoktur. Varsa da, insanına, insanın o günkü tıraşına, humhumuna, işinin tirimon olup olmadığına, güneşin de Koç burcuna dönüp dönmediğine (yani dilencinin manzara löpüne ve de karagülmezliğine) göre değişir.
SALAH BİRSEL, Bay Sessizlik

Hani gök vardı,
Hani yer vardı,
Hani gökle yer vardı!
Hani nerde herkesin ekmeği?
OKTAY RİFAT

Çocukluğumda yetişkinlerin hayatlarının nasıl olduğunu anlatsalar, inanmazdım. Bu kadar tamamlanmamış olabileceğine kesinlikle inanmazdım.
JOHN BERGER, Bir Zamanlar Europa'da

Bir roman kadar uzun bu tümce / Sonra işte yaşlandım
GÜLTEN AKIN

WHITE STRIPES ikilisinin "erkek tarafı" Jack White, "İngiliz Hasta" filminin yönetmeni Anthony Minghella'nın yeni projesi "Cold Mountain"in müziklerinin bir kısmını yapmakla yetinmiyor, bir de kamera karşısına geçiyor... Amerikan iç savaşını konu alan filmde Jack White'ı, Renee Zellweger'in kocası rolünde göreceğiz. Bu arada, White Stripes'ın dördüncü albümü "Elephant"ın nisanda çıkması bekleniyor. Marttaysa bir maksi single yayınlanacak.

Beş uzun yıldan sonra geri dönüş: İsveçli **CARDIGANS** birkaç bireysel kaçamaktan sonra, "Gran Turismo"nun devamını getiriyor. Yeni albümün "Long Gone Before Daylight" adıyla 24 Mart'ta çıkması bekleniyor. Grup albümünü İsveç'in "yükselen" rock gruplarıyla süslemeyi tercih etmiş bu sefer: Hives'in şarkıcısı Howin' Pelle Almqvist, Soundtrack Of Our Lives'dan Ebbot Lundberg ve Hellacopters'dan Nick Royale "Long Gone Before Daylight"ın misafirleri. Grup bu ay içerisinde çıkaracakları "For What It's Worth" single'ıyla ortaya "tadımlık" bir şeyler sunacak.

Britanyalı şarkıyazarı **ED HARCOURT** 2001'de çıkardığı "Here Be Monsters"ın devamı niteliğinde yeni bir albüm hazırlıyor. "From Every Sphere" adını taşıyan ikinci albüm 12 yeni parça içeriyor ve şubat sonlarında piyasaya çıkacak. Albüm öncesinde çıkacak single'da ise, yeni albümde yer almayan iki parça var: Brian Wilson'ın "Still I Dream of It"ının cover'ı ve "The Ghost's Parade".

Bu yıl sahnelerdeki 21. "çılgın" yılını kutlayacak olan Amerikalı emektar şarkıyazarı **DANIEL JOHNSTON** (hayranları arasında Kurt Cobain de vardı), yeni albümüyle geri dönüyor. Geçen yıl David Bowie'nin ricası üzerine katıldığı Meltdown Festivali sayesinde "kendini çok daha iyi hissettiğini" açıklayan sanatçı, ayrıca şunu da itiraf etmiş: "Bir süredir en kaliteli uyuşturucuları kullanıyorum ve açıkçası çok şey fark ediyor." 2001'de kaydedilen yeni albüm "Fear Yourself", Johnston ile Sparklehorse'un lideri Mark Linkous'u bir araya getiriyor.

RYAN ADAMS, eski kahramanları Rolling Stones'un Amerika'daki pek çok konserine ön grup olacak çıkma onuruna kavuşacak. Ayrıca geçen sonbaharda çıkan "Demolition"dan sonra, adı henüz belli olmayan (kulağımıza "Love Is Hell", "Life In Hell" gibi isimler geliyor) yeni albümünün mart ayında yayınlanması bekleniyor.

Hollanda polisi 500 orijinal **BEATLES** kaydı ele geçirdi. Kasetler, Beatles'ın 1969'daki stüdyo session'ları sırasında kaydedildiği sanılan yüzlerce saatlik performanslarını içeriyor... Bulunan kasetler aynı zamanda grup elemanlarının stüdyo tartışmalarını –özellikle de ciddi bir Lennon-Harrison kapışmasını– günışığına çıkarıyor. Abbey Road stüdyolarındaki kayıtlardan bir süre sonra çalınan kasetler, Beatles'ın plak şirketi EMI'ye 450 bin Euro'dan pazarlanmaya çalışılırken ele geçirildi. Hiç şüphesiz hiç dinlemediğimiz alternatif versiyonları ve belki de bilmediğimiz şarkı taslaklarını içeren bu kayıtlar, yakında yasal bir albüme malzeme olacak.

Yeni yıl da 50'lik delikanlıları aramızdan almaya başladı: Joe Strummer'ın ölüm haberini ocak ayında iki kara haber takip etti. T-Rex'in kurucularından efsane vurmalıcı **MICKEY FINN** ve Bee Gees kardeşlerden **MAURICE GIBB** hayatını yitirdi.

TARİHÎ DÜET

Yeni yayınlanan "The Best Of Kurdish Pop-Folk / Bijareyên Popa Kurdî" albümü harika bir sürprizle açılıyor: Ciwan Haco'nun söylediği, geri vokalde Şivan Perwer'in yer aldığı "Bo çi dijîm li jiyan" (Niçin yaşıyorum

ben bu dünyada), yılların içinden süzülüp gelen bir Kürt rock klasiği. Albüm aynı süratle devam ediyor: Xêro Abbas, Koma Amed, Abbas Ahmed, Hakan Can, Koma Dengê Azadî, Burhan Berkan, Nilüfer Akbal, Çar Newa'dan birer şarkı. Sahiden kaçmaz.

ÜSTADLARDAN AŞIKLARA

İpek yolu kervanı

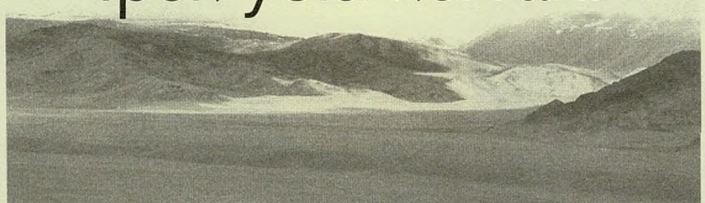

Çellist Yo-Yo Ma önderliğinde, onlarca büyük sponsor desteğiyle birkaç yıldır çalışan "İpek Yolu Kültür Projesi", dünyanın dört bir köşesinde verilen konserlerin yanısıra, pek çok albüme de imza attı. Bu albümlerin belki de en önemlisi, geçtiğimiz günlerde buralara da yolu düşen "The Silk Road / A Musical Caravan" adlı iki CD'lik çalışma. İpek Yolu'nun geçtiği ülkelerden, Fransız etnomüzikolog Jean During'in tamamen yerel kayıtlarla hazırladığı CD'lerden ilki, geleneksel müzik yapan "üstadlar"dan, ikincisiyse "âşıklar"dan oluşuyor. Kırgızistan'dan İran'a, Türkiye'den Özbekistan'a birbirinden renkli müziklerle ve epey sıkı bir kitapçıkla hazırlanan albüm kaçırılmayacak bir fırsat...

2000'deki "Felt Mountain"dan sonra, **GOLDFRAPP** yeni albümünü kaydetti. Alison Goldfrapp - Will Gregory ikilisinin nisanda çıkaracakları albümün adı henüz belli değil... Ancak ikilinin internet sitesi baştan aşağıya yenilenmiş durumda ve servise hazır: www.goldfrapp.co.uk/

Roizin Murphy ve Mark Brydon'dan oluşan **MOLOKO**, dördüncü albümünün kayıtlarını bitirdi. Bir önceki albümleri "Things To Make & Do"ya oranla daha elektro sayılabilecek olan yeni albüm "Statues", mart başlarında çıkacak.

Dağıldıklarını ilan eden açıklamalarına rağmen **RED SNAPPER** grubu şubat sonlarında yeni bir albüm çıkarmaya hazırlanıyor. Albümde, yedi yeni parçanın yanında, birkaç eski çalışmanın remikslerine ve konser kayıtlarına yer verilecek. Öte yandan grup üyeleri, Beth Orton'un gitaristi Ted Barnes ve Sunhouse'un şarkıcısı Gavin Clark'la, ilk meyvelerini yakın zamanda verecek olan "şarkı" ağırlıklı yeni bir proje için bir araya gelecek.

İskoç grup **MOGWAI**'ın dördüncü albümünün adı belli, ama nasıl bir şey olacağı henüz belli değil. "Bag Of Agony"yi kaydetmek üzere stüdyoya giren ekip, Belle & Sebastian'ın prodüktörü Tony Doogan yönetiminde çalışıyor.

Punk'ın öncülerinden Manchester'lı **BUZZCOCKS** 25 yıla sığdırdıkları yedi albüme mart ortasında sekizinciyi ekliyor. Büyük ihtimalle "Buzzcocks" adıyla çıkacak albümün prodüksiyonunu Tony Barber ve Stereolab'in dostu Harvey Birell üstlenmiş.

Folk militanı feminist **ANI DiFRANCO** yeni albümünün adını "Evolve" olarak belirledi ve duygularını, "albümün son parçalarını kaydederken kendimi oldukça gelişmiş hissettim" diyerek açıkladı. "Evolve", DiFranco'nun 13 yıllık kariyerindeki 12. albümü olacak.

Elton John, Wham! ve Jean-Michel Jarre'dan sonra herkese kısmet olmayan Çin tecrübesi sırası Brett Anderson'ın grubuna geldi. Pekin'de iki konser vereceğini açıklayan **SUEDE**, bir yandan da bu yıl yayınlanacak "best-of" albümünün hazırlıklarıyla uğraşıyor.

İyi günde, kötü günde, hastalıkta, sağlıkta... Rock aleminde evlilik rüzgarları esiyor. Strokes'un davulcusu **FABRIZIO MORETTI**, grubun Kaliforniya konseri sırasında tanıştığı Hollywood starı **DREW BARRYMORE**'la yakında evlenecek. Gelen haberlere göre, evlilik töreninin ev sahibi de George Clooney olacak... Silverchair grubunun lideri **DANIEL JOHNS** da şarkıcı **NATALIE IMBRUGLIA** ile "dünya evi"ne girmeye hazırlanıyor...

06→

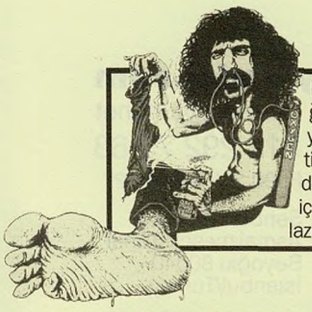

Herkes Zappa'yı uçuk zanneder, halbuki ayağı hep yerdedir. Mesela "Stinkfoot" (Kokarayak) adlı şarkının sözlerinde, adamın biri lastik ayakkabısını çıkarır ve herkes "öff, ne bu" der. Şarkı bundan ibarettir. Zappa'yı anlamak için şarkı sözlerindeki en basit anlama bakmak lazım. **NAPOLEON MURPHY BROCK**

Barikatlar sokakları tıkıyor ama, perspektifleri açıyor. **JORGE SEMPRUN**, Neçayev Dönüyor

Yolda uyuyan ya şapkasını kaybeder, ya kafasını **ŞİRAZLI SADİ**

İnsanı yaşama bağlayan tonikalardan biri de kendini beğenmesidir. Aynayı eline alacak, göz süzecek, bıyık buracaksın. Ölüm korkusundan da ancak kurumsak, dozurdak, dozdoz çalımlar attığın, herkesi burunladığın zaman kurtulursun. **SALAH BİRSEL**, Bay Sessizlik

Buralarda / Sus sus sus sus sus / Dan başka bir ses duyulmuyor / Yazanlar ozanlar kardaşlar / Niye, biz ölmüş müyük **GÜLTEN AKIN**

THE VINES'ın bir konseri sırasında vokalistle basçısının dalaşması, İngiliz basının grubu "dağıtmasına", hatta tarihe gömmeye kalkışmasına yetti. Grubun sözcüsünün dediğine göre, aslında hiçbir şey olduğu yok: İkinci albümleri için yakında stüdyoya girecek.

Uzun ayrılıkların grubu **STEELY DAN** bu sefer arayı fazla soğutmuyor: Dokuzuncu albüm "Everything Must Go" mayıs ayında piyasada. Walter Becker ve Donald Fagen'ın 1980'de yayınladıkları "Gaucho"yla iki sene önceki "Two Against Nature" arasında, malûm, yirmi yıl vardı. İkiliye gitarda Jon Herington ve Hugh McCracken, keyboard'da Ted Baker ve Bill Charlap, davulda Keith Carlock eşlik edecek. Walter Becker'se Steely Dan tarihinde ilk defa solo vokali üstlenecek.

DAMON ALBARN ve Massive Attack'in **3D**'si Robert Del Naja, NME'deki savaş karşıtı ilanlarını sürdürecek, ama bu sefer salvoları daha ağır olacak. Turneye hazırlanan ve gittikleri her yerde –Amerika dahil– protestolarını sürdürmeyi amaçlayan Massive Attack, son albümleri "100th Window"da Sinead O'Connor'ın söylediği "A Prayer For England"ı da single olarak yayınlamayı ve single'ın gelirini savaş karşıtı oluşumlara bağışlamayı planlıyor.

Glam rock dönemlerine projektör tutan "Velvet Goldmine" filminin yaratıcısı **TODD HAYNES**, bu kez de **BOB DYLAN**'ın hayatına el atacakmış. Niyeti, Dylan'ın kişiliğinde Amerikan yakın tarihinde ve kültüründe bir gezinti yapmak.

SCOTT WALKER ve **RICHARD HAWLEY** birlikte bir projeye imza atabilirler, haberiniz olsun. Amerikalı ihtiyar şarkıyazarı/şarkıcı ile Sheffield'lı genç gitarist, Pulp'ın "We Love Life" albümünün kayıtları esnasında tanışmışlar ve ahbaplığı ilerletmişler...

PLACEBO'nun yeni albümü "Sleeping With Ghosts"un mart sonlarında yayınlanması bekleniyor. Albümün prodüktörü, Björk ve DJ Shadow'un çalışma arkadaşı Jim Abbis.

Amerikan hükümeti izin vermediği için **RY COODER**'ın Küba serüveni sona ermişti. Ama onca bürokrasi mücadelesinden sonra Bill Clinton'ın verdiği bir senelik iznin meyveleri şimdi toplanıyor. 28 Şubat'ta Ry Cooder'ın yıllar sonra elektro gitarını ilk defa eline aldığı "Mambo Sinuendo" yayınlanacak. Albüm, Cooder'ın Kübalı gitarist **MANUEL GALBAN**'la gitar düetlerini içeriyor. İki gitarın yanında iki davul setinin, kongaların, akustik basların olduğu albüm, klasik Küba repertuarının yanında, Doris Day'in "Secret Love"ı gibi standartları da ihtiva edecek. 11 Mart'taysa eski tüfek **IBRAHIM FERRER**'in yeni albümü "Buenos Hermanos" Cooder'ın prodüksiyonuyla yayınlanacak.

SONIC YOUTH, çekmecelerden 1992 tarihli "Dirty"nin kayıtları sırasında yaptıkları bir sürü yayınlanmamış parçayı ve demoyu döktü ortaya... Böylece efsane albüm "Dirty" yeniden yayınlanma fırsatı buldu. "Dirty"nin cilalı versiyonu mart ayının başlarında yayınlanacak ve yanında B yüzlerini, stüdyo takılmacalarını ve başka sürprizleri içeren bir bonus CD bulunacak.

BEN HARPER'ın dönüşü, mart ayında yeni albümü "Diamond On The Inside"la gerçekleşecek.

JOE'S GARAGE

Joe Strummer vefat etmeseydi, The Mescaleros'la üçüncü albümü mayısta günyüzü görecekti. Bazı konserlerde çaldıkları yayınlanmamış şarkıların isimleri şöyle: "Get Down Moses", "Guitar Slinger Man", "Dakar Meantime", "Coma Girl"... Strummer ve arkadaşları, The Stooges'ın "1969" şarkısı üzerinde de çalışıyorlarmış. Mevcut kayıtlardan ne kadarının yayınlanabileceği, grubun kayıtları ne kadar ilerletebileceği henüz bilinmiyor. The Mescaleros elemanları bu iş için stüdyoya girdiler. Strummer'ın mirasını en iyi şekilde değerlendireceklerine eminiz, gün sayıyoruz.

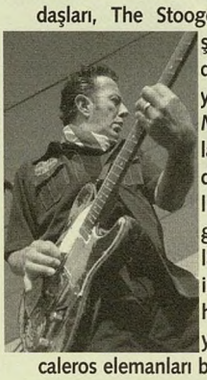

FLAMING LIPS'in İngiltere turnesine Badly Drawn Boy, Tim Wheeler, Gruff Rhys gibi isimler eşlik etti, ama en güzeli turnenin son konserinde yaşandı: Üç şarkısını söylemek için sahneye davet edilen **BETH ORTON**, konserin finalini grupla beraber Kylie Minogue'un "Can't Get You Out Of My Head"ini cover'layarak yaptı.

POSTE X PRESS
ENTERNASYONAL SANAT

sayı 21

"D" şıkkı
Türkiyeli canlı kalkan adayları anlatıyor

Pasifist değilim
Larry King sordu, Sean Penn cevapladı

Mücadele alanlarını genişletmek
Huricihan İslâmoğlu'yla küreselleşme ve sivil toplum üzerine

Krizin medyası, medyanın krizi
Umur Talu gazeteciliğin hal-i pür melâlini anlattı

Sevgi Soysal gibi bakmak
Edebiyatın "Mare Nostrum"u yeniden aramızda

Sokak kavgası değil, sınıf savaşı
Venezüella dosyası

Borsadakiler ne yapıyor ki?
Bilet karaborsacılarının gözüyle futbol endüstrisi

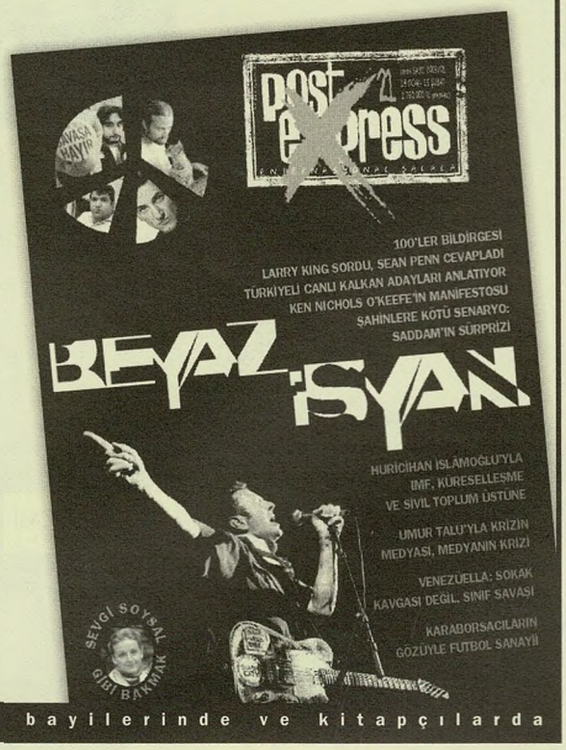

Her ayın 15'inden itibaren gazete bayilerinde ve kitapçılarda

babylon-ist.com
babylon@turk.net
T. 90 212 292 73 68
F. 90 212 243 45 27
Şehbender No:3
Asmalımescit-Tünel
Beyoğlu 80040
İstanbul/Turkey

babylon

2002 EKİM/OCTOBER — 2002 KASIM/NOVEMBER — 2002 ARALIK/DECEMBER — 2003 OCAK/JANUARY — 2003 ŞUBAT/FEBRUARY — 2002 EKİM/OCTOBER — 2002 KASIM/NOVEMBER — 2002 ARALIK/DECEMBER — 2003 OCAK/JANUARY — 2002 EKİM/OCTOBER

Şubat'03

rio de janerio → havana → bari → istanbul → zurih

31 Cuma Friday 23.00 — **01** Cumartesi Saturday 23.00 — Millering the nite@Babylon

dZIHAN&KAMIEN
Electric
Viyana

04 Salı Tuesday 20.00

BUĞDAY PARTİSİ

05 Çarşamba Wednesday 21.30 — J&B Drum Sessions For Fun

HAREM
İstanbul

06 Perşembe Thursday 21.30

BOB MARLEY DOĞUM GÜNÜ PARTİSİ
DJ OSMAN OSMAN

07 Cuma Friday 23.00

RADIO OXI-GEN
GROOVOLOGY

RADIO XI-GEN FM 93.9 İSTANBUL — HONDA The Power of Dreams

08 Cumartesi Saturday 23.00

ATHENA "Cover Project"
İstanbul

13 Perşembe Thursday 21.30

70s 80s 90s

OLDIES BUT GOLDIES

14 Cuma Friday 23.00 — Millering the nite@Babylon

KID LOCO
Paris

15 Cumartesi Saturday 23.00 — British Modern Music Festival

SCANNER
Londra

The British Council — KODMUZIK

18 Salı Tuesday 21.00

EK 02 PROJESİ - Bölüm 2
PSİKOZ 4.48

19 Çarşamba Wednesday 21.30 — **20** Perşembe Thursday 21.30 — Garanti Caz Yeşili

JOHN SURMAN & JACK DEJOHNETTE DUO
Londra - New York

Garanti CAZ yeşili

21 Cuma Friday 23.00 — **22** Cumartesi Saturday 23.00 — Adventures in British Music

APNA SANGEET
Birmingham

The British Council

25 Salı Tuesday 21.30

AKADEMİ İSTANBUL

Müzisyenler ve Müzikal Serüvenleri
YOLLAR VE DURAKLAR: AKIN ELDES

27 Perşembe Thursday 22.00 — Get Connected with Nokia

DISCO NITE
FEATURING DJ EZG

get connected NOKIA

28 Cuma Friday 23.00

LLORCA "LIVE"
Paris

01 Mart March Cumatesi saturday 23.00

AQUA BASSINO
Edinburg

"Açık Radyo." 94.9 — Mimeray — Radikal — RADIO XI-GEN FM 93.9 İSTANBUL — shipshak — TURKNET — WEB

alo! alo! alo! alo! alo! alo!

Asian Dub Foundation

Onları dinlerken insan imreniyor, hayıflanıyor. Niye bir Anadolu Dub Vakfı yok ki? Asian Dub Foundation'ın son sözcüğünün anlamı vakıf, ama "foundation"ın öteki anlamı da açıklayıcı: Temel... ADF'nin temeli çok sağlam. Yalnız müzikal anlamda değil, hayata bakışları, dünya görüşleri de öyle. Geçen sayıda Alpay, "ses gırtlaktan çıkmaz, beyinden çıkar" diyordu. ADF'nin "beyni" öyle olmasa "sound"u da böyle olmazdı. Yeni albümleri "The Enemy Of The Enemy"yle halvet olunca grubun basçısı Dr. Das'a alo dedik, Strummer'dan girdik, Kundera'dan çıktık, arada da üç harfli bir muammaya daldık...

ÜÇ HARFLİ BİR SÖZCÜK

"Istanbul Calling"... Joe Strummer'ı anarak başlayalım mı?

Dr. Das: Çok üzüldüm... Bir Clash fanı değildim, Asian Dub'da kimse değildi... Ama yaptıklarına büyük saygımız var. Toplumsal meseleleri gündeme getirmesi, punk'ın enerjisini dünyayı alâkadar eden konulara yönlendirmesi takdire şayandı. Ben daha ziyade son zamanlardaki işlerini, Mescalaros'la yaptığı albümleri seviyorum, özellikle de "Global A Go-Go"yu. Gayet iyimser bir bakış açısı getirmişti; geçmişe nostaljiyle bakmıyordu. Birçokları sadece Clash'ten bahsediyor; Clash'in yirmi yıl önce ne kadar iyi olduğu söyleniyor, ama o enerjinin müzikal olarak bugün nereye, nasıl yönlendirilmesi gerektiği üzerinde kafa yorulmuyor. "Global A Go-Go"yu dinledikten sonra Joe Strummer'a bir e-mail göndermiştim; müziğinin çok iyimser, pozitif olduğunu, onun kendi tarihine hapsolmadığını yazmıştım. Çok aktif bir insandı, ölümünden bir hafta önce turnedeydi.

Bir söyleşinizde, "biz uzun vadede iyimser, kısa vadede kötümseriz" diyorsunuz... Devamını da şöyle getiriyorsunuz: "Gerçek değişim bir ömür alır, kuşaklar boyu sürer. Roma imparatorluğunun çöküşünü göreceğiz diye bir şey yok... Ama yine de belli olmaz..."

Eğer iyimser olmasaydık, şu anda yaptığımız şeyi yapıyor olmazdık. Yaptığımız her şey, müzik, söylediğimiz sözler, pozitif bir atmosfer yaratmak için. İnsanlar düşünmeye başladığında umut var demektir, değişim –olumlu bir değişim– ihtimali var demektir. Gerçek değişim uzun zaman alır, dolayısıyla biz aynı zamanda gerçekçiyiz de. "İyimserim" deyip bir köşeye çekilmek bize göre bir şey değil; o tür bir iyimserlik işin kolayına kaçmak. Yirmi yıl sonra bazı şeylerin değişmiş olmasını istiyorsak şimdiden bir şeyler yapmaya başlamak gerekiyor. Şu anda bir takım değişimler gerçekleşiyorsa, bu bazı insanların 20 yıl önce ektikleri tohumlar ve döktükleri ter sayesindedir. ADF olarak müziğimiz ve yaptığımız her şey tamamen iyimserdi. Bazen engeller çıkıyor ve insan kötümser bir ruh haline girebiliyor. Ama bu, bizde kısa sürüyor; oturup düşünüyoruz, nasıl bir hal çaresi bulabiliriz diye. "Hay allah kahretsin, bu iş olmuyor, vazgeçelim" demiyoruz.

Urdu dilinde dün ile yarın aynı sözcük: "Kal". Mühim olan "şimdi"dir. "Şimdi"ni mümkün olan en iyi hale getirmek, gelecek için de bir temeldir.

"Punk ölmedi, sadece doğuya göç etti" deniyor. Katılıyor musunuz buna?

(gülüyor) Bence de ölmedi; doğuya, batıya, kuzeye, güneye, dünyanın dört bir yanına yayıldı. Teknolojiye ve bütün kültürlere nüfuz etti. Ama yirmi yıl öncesine takılıp kalanlar açısından öldü tabii. Oysa punk'ın nostaljiyle alâkası yok. Benim punk'la bağlantılı bir şeyle ilk tanışmam PiL'ledir, o da punk'ın başlangıcından beş-altı yıl sonra ortaya çıkan bir grup. PiL'le birlikte, onun öncesinde neler olduğunu öğrendim. Nostalji benim için negatif bir şey. Geçmişe ait müzikleri severim, dinlerim, ama onları esin kaynağı olarak görürüm; o esini bugünkü hayatımıza taşımaya gayret ederim. ADF olarak yirmi-otuz yıl öncesinden bir şarkıyı tekrarlamak aklımızdan geçmez. Brit-pop öyle bir şeydi; Oasis ve diğerleri 60'ların müziğini tekrarladılar. Beatles'ı ben de çok seviyorum, ama Beatles gibi bir albüm yapmaya kalkışmam, ancak o vibe'ı, stüdyodaki yaratıcılıklarını, o prensipleri yaptığımız müziğe, ritmlerimize adapte etmeye çalışırım. Üçüncü Dünya denilen yerlerdeki birçok müzisyen, "world music"in klişelerini kırdılar; "aa, bu geleneksel etnik bir dans, bunu koyup dinleyelim, dinlemesek bile sehpanın üzerine koyalım" türünden tavrın çok dışında, uzağında ve ötesindeler... Üçüncü dünyalı birçok müzisyen, distorsiyonu, agresyonu, enerjisi olan müziklerle duyguları ifade ediyorlar. Dolayısıyla, evet, punk, dünyanın dört bir yanına yayıldı ya da belki de hep oradaydı. Mesela, Tuva'dan *(Moğolistan'la Sibirya arasında küçük bir cumhuriyet)* YatKha diye bir grup var, üç albüm yaptılar, üçü de birbirinden güzel. Geleneksel ezgilerini gitar, bas ve davulla çalıyorlar, dub da dahil olmak üzere farklı prodüksiyon tekniklerivle deneyler yapıyorlar. Böyle sayısız örnek var.

Yeni albümünüzün ("Enemy of the Enemy") ismini taşıyan parça düşmanlık ve dostluk üzerine düşündürüyor; bazı ünlü deyişleri akla getiriyor. İlki, "düşmanımın düşmanı dostumdur".

Albümü yaparken tartıştığımız konu oydu zaten. "Düşmanımın düşmanı dostumdur" denir, o "dost", aslında pekâlâ başka bir düşman da olabilir. Yakın tarihte, Batının perspektifinde, "düşmanımın düşmanı" dosttu. Saddam Hüseyin veya Usame Bin Ladin onların dostuydu, çünkü düşmanlarının düşmanıydı. İran ve Humeyni ABD'nin düşmanıydı, Irak da İran'a düşmandı, dolayısıyla ABD ve Saddam dosttu. Bu nedenle Saddam'a para verdiler, silah verdiler, kimyasal silahlar üretmesi için imkân verdiler, o da bunları Kürtlere karşı kullandı. Batı, bu meseleleri umursamaz. Irak'a uygulanan ambargo nedeniyle 250 bin çocuğun ölmesi ya da Kürtlerin kimyasal silahlara maruz kalması, Batının umurunda değil. Afganistan'daki de aynı durum. Afganlılar soğuk savaşın son yıllarında Sovyetler Birliği'ne karşı savaşırken, Batının düşmanının düşmanı, dolayısıyla dostuydu. Şimdiyse düşman sayılıyorlar. Şarkıda, bu karanlık ittifaklara atıfta bulunuyoruz.

George Orwell çağrışımı da var o parçada...

Evet, Orwell'in "1984"te bahsettiği şeylere de göndermeler var. "1984"te sözü edilen ülke bir

→09

ülkeye savaş açtığında, o ülkeyle tarih boyunca savaşılıyormuş, iki ülke arasında ebedi ve ezeli bir düşmanlık varmış gibi bir propaganda başlar. Bir hafta sonra bir başka ülkeyle savaşa girilir, bu sefer de o ülke ezeli düşman sayılır, tarih boyunca onlarla hep savaşmışlar gibidirler. Batının şimdiki durumu da böyle. Düşman kim? Son elli yılda düşman Sovyetler Birliği, Varşova Paktı, komünizmdi, şimdiyse düşmanın İslâm ve fundamentalizm olduğu söyleniyor. Kahverengi derili teröristler; şimdi onlar düşman. Temelde, Batı her zaman bir düşmana muhtaç, savaşlarını meşru kılmak için muhtaç.

Bir de "düşmanımın dostu, düşmanımdır" var...

Bush'un Blair'le birlikte yapmak istediği şu: Onların savaşına kim karşı çıkıyorsa, o "düşmanın dostudur". Protesto eden, eleştiren veya soru soran herkes "düşmanın dostu" telakki ediliyor. İnsanları kutuplaştırmaya çalışıyorlar; hayır ve şer, Hıristiyanlık ve İslâmiyetten başlayıp yurttaşları kutuplaştırıyorlar: Savaşa karşıysan vatansever değilsin. Halbuki birçok insan vatansever olduğu için savaşa karşı. Çünkü neler olabileceğini öngörebiliyorlar. İkiz kulelere yapılan saldırı, Amerika'nın sapkın faaliyetlerinin sonuçlarından biriydi. Ama Amerikan toplumu, devletin faaliyetleri hakkında bilgilendirilmemişti, hükümetlerinin neler yaptığını bilmiyordu. Birdenbire birilerinin kendilerine saldırmasına şaşırdılar, bir anlam veremediler. "Niye biz?" dediler. Kendi hükümetlerinin ve dış politikalarının bu sonuçları doğurduğunun bilincinde değillerdi.

Sean Penn'in savaş karşıtı girişimlerini izleyebildiniz mi?

Evet. Yaygın kanının aksine, Amerikan hükümetleri, sanat çevrelerinin kendilerini eleştirmesine tahammülsüzdür. Geleneksel olarak öyledir. Müzisyen olsun, sinemacı olsun, bir sanatçı Amerikan politikalarını eleştirip bir kampanyaya angaje olursa, susturulmaya çalışılır. En tipik örnek, 50'lerde Paul Robeson'ın başına gelenlerdi. Komünizme, sosyalizme sempati duyuyordu Robeson ve bu nedenle istenmeyen kişi muamelesi görüyordu. Sonunda pasaportunu elinden aldılar, susturdular. Radikal siyah gruplar bile onu kınamıştı. En son, Rage Against the Machine, Mumya Abu Jamal'in idamına karşı yapılan kampanyaya angaje olunca ve ayrıca Amadou Diallo'nun polis kurşunlarıyla katledilmesine karşı tavır alınca, onların da başına bir sürü şey geldi. Aynı şekilde, Susan Sarandon Diallo olayında polisi kınadığı için tepki aldı, ne zaman toplumun önüne çıksa yuhalandı, vatansever olmadığı gerekçesiyle. Ama hakikat öyle değil. O, adaletsizliğe itiraz ediyor. Bu onun vatansever olmadığını değil, aksine, birçoklarından daha vatansever olduğunu gösterir. Çünkü insanların, vatandaşlarının başına gelenler onu ilgilendiriyor. Sormadan, sorgulamadan bayrağa sadakat göstermek vatanseverlik değildir. Sean Penn gerçek bir vatansever, çünkü insanları önemsiyor, Amerikan askerlerinin hayatını da önemsiyor, onlar da gereksiz yere ölüme gidiyor. Bu savaş terörizme karşı bir savaş değil, Saddam'ın aşırılıklarına karşı bir savaş da değil. Batı, Saddam'ın Kürtleri bombalamasına aldırmadı. Tıpkı Taliban'ın kadınlara yaptığına aldırmadığı gibi. Bu tür şeylere zerre kadar aldırmıyorlar. Bu savaş, bir petrol savaşı, Amerikan imparatorluğunun savaşı; Amerika'nın dünyadaki nüfuz bölgeleriyle ilgili bir savaş, ellerindeki stratejik bölgeleri koruma savaşı. Aslında bu savaş, Amerika'nın savaşı bile değil: Amerikan elitinin savaşı. Bizim yapmak istediğimiz de bu tartışmayı toplumun gündemine getirmek, her kahverengi derilinin veya her mültecinin ekonomik bir sorun veya bir terörist olarak muamele görmesine karşı koymak. Mesajımız şu: Herkes medyanın söylediklerini sorgulasın, hükümetlerin söylediklerini sorgulasın, manşetleri sorgulasın. Herkes tartışmaya katılsın ki, dünyada olup bitenlere daha bilgili, daha dengeli bir cevap, bir fikir, bir tavır oluşsun.

Albüme dönersek, "Enemy of the Enemy" dahil olmak üzere, üç şarkıda Radiohead'in gitaristi Ed O'Brien var. Bu işbirliği nasıl oldu?

Ed, birkaç yıldır Asian Dub fanı, bizi Paris'teki Uluslararası Af Örgütü konserinde dinlediğinden beri. Orada onlar da çalmıştı. Ed, "bu müzik beni 15 yıl gençleştiriyor, punk konserlerine gittiğim yılların duygusunu veriyor" demişti. Biz de bu albümde çalması için onu davet ettik. Bizim gibi onlar da çok meşguller. Yine de zaman ayırdı, bir akşam geldi ve çaldı. O da zevk aldı, biz de. Gitarından çıkardığı paranoyak sesler şarkının ruhuna tıpatıp uydu. O parçada ifade etmek istediğimiz şey, Batının paranoyasıydı; kafasında türban olan veya derisi kahverengi olan herkesi potansiyel terörist olarak görmesi. Ed, bu paranoyayı çok başarılı bir şekilde yansıttı.

Radiohead'le aranız nasıl?

"Kid A"ye kadar Radiohead'e takılamamıştım. İlk dinlediğimde, o da bana pek bir şey dememişti. Altı ay sonra jeton düştü. Müziği hep açık kafayla dinlerim. Bir şeyi ilk dinlediğimde kavrayamazsam, tekrar tekrar dinlerim. "Kid A" ilk dinleyişimden birkaç ay sonra mânalı gelmeye başlamıştı. Şimdi favori albümlerimden biri.

"1000 Mirrors" adlı şarkıda da Sinead O'Connor var...

Müziği ve sözleri yazmıştık, prodüktörümüz Adrian Sherwood şarkıyı Sinead O'Connor'ın söylemesini önerdi. Sinead, bizim yaptığımız işlere yakınlık duyuyor, biz de onunkilere. Sherwood, Sinead'in "Sean-Nós Nua" albümünün prodüksiyonunu yapmıştı, teklifimizi iletti. Sinead şarkıyı dinledi ve "tamam, söylerim" dedi. İrlanda'da bir stüdyoda, ulaştırmak istediğimiz duyguyu, fikri harikulade yorumladı.

Şarkının öyküsü de çarpıcı. Zoora Shah adlı bir kadının kendisine sistematik şiddet uygulayan sevgilisi Mohammed Azam'ı öldürmesi...

Chandrasonic, aile içi şiddeti ve psikolojik tacizi anlatan bir şarkı yazmıştı. Sonra bir gün Zoora Shah yararına yapılan toplantıya gittik, kızının yaptığı konuşmayı dinledik. Zoora Shah sevgilisinin, hem psikolojik hem de fiziki şiddetine maruz kalıyordu. Çocuklarının hayatından, bu arada kendi hayatından da endişe ediyordu. Mohammed Azam'ın onları öldürmesinden korkuyordu. Ve adamı öldürdü. Bizce son derece uzun bir hapis cezasına çarptırıldı, yirmi küsur yıl. Eğer tam tersi olsaydı, öldüren erkek olsaydı, başka vakalardan biliyoruz ki, ceza bu kadar uzun olmayacaktı. Zoora Shah'ın kızının yaptığı konuşma bizi çok etkiledi. Şarkının sözlerini Zoora Shah'ın öyküsüne adapte ettik, bazı sözler değişti, yeni bölümler eklendi. Sinead da yüreğini kattı şarkıya.

"19 Rebellions"ın öyküsü de ilginç...

Bu savaş terörizme karşı bir savaş değil. Batı, Saddam'ın Kürtleri bombalamasına aldırmadı. Bu savaş, Amerikan imparatorluğunun, Amerikan elitinin savaşı.

Nisan 2001'de Brezilya'ya gitmiştik, yola çıkmadan önce, The Fire This Time adlı dub kolektifinin üyeleri, yaptıkları kayıtlarla birlikte metinler göndermişlerdi. Bu kolektif, insanlarla söyleşiler yapıyor, kaydediyor, sonra bunlardan şarkı yapılması için müzisyenlere veriyor. Bize ulaşan kayıtlar ve metinler, 2000 yılında Brezilya hapishanelerinde çıkan isyanlarla ilgiliydi. İsyanların sebebi, Brezilyalı mahkûmların maruz kaldığı gayrı insanî muameleler ve hapishanelerdeki sağlığa aykırı koşullardı. Ayrıca, bu isyanlardan yaklaşık on yıl önce Brezilya hapishanelerinde bir katliam yapılmış, 110 kadar mahkum polis tarafından öldürülmüştü. Ancak, bu katliamın sanıkları yargı önüne çıkarılmamıştı. Nisan 2001'deki isyan Sao Paola'daki bir hapishaneden koordine edilmiş, Brezilya hükümeti ve medyası bu isyanı hasıraltı etmek istemişti, ama olup bitenler yine de duyulmuştu. Bu Brezilyalılar için bir şoktu; bu tür bir şey hiç vuku bulmamıştı. Şarkının ima ettiği şeylerden biri de şu: Belki de, bu tür bir örgütlenmeyi ve motivasyonu toplumsal hayatın başka alanlarına adapte edebiliriz. Ve belki de olağanüstü eşitsizliklerin varlığına dikkat çekebiliriz.

Brezilya'da şimdi İşçi Partisi'nin lideri Lula iktidarda; onun hakkında ne düşünüyorsunuz?

Çok ilginç bir durum. İlk defa, sendika kökenli, sol görüşlü, hakikaten sol görüşlü birisi iktidara geldi. Ona başarı diliyoruz, ciddi değişimler yaratmasını bekliyoruz. Öte yandan, elinin kolunun önemli ölçüde bağlı olduğunu da biliyoruz. Brezilya, IMF ve Dünya Bankası'na ağır borçları olan bir ülke. Bu, sosyal harcamalarda, sağlık ve eğitimde ciddi sınırlamalar getirebilir.

IMF ve Dünya Bankası diye bir realite var, ama Lula'nın da yüzde 67'lik bir halk desteği var...

O çok önemli elbette. Fakat kredi alabilmek için belli şartların yerine getirilmesi gerekiyor. IMF ve Dünya Bankası'nın getirdiği sınırlamalardan en çok etkilenecek olan kesim, en yoksul kesim. Bu en yoksul kesim iki şey yapabilir: Ya isyan edecekler, protesto gösterileri yapacaklar, toplumsal bir ayrışma yaratacaklar ya da ayakta kalabilmek için Favelalara ve gecekondu bölgelerine egemen olan uyuşturucu ve silah tacirleriyle işbirliği yapıp temel ihtiyaçlarını onlardan temin etmeye çalışacaklar.

Siyasete ara verip biraz futboldan bahsedelim

Dr Das

mi? Takım tutuyor musunuz?

Takım tutmuyorum. Bir aralar Glasgow Celtic forması giyiyordum. Sonra vazgeçtim, çünkü Glasgow'da katoliklerle protestanlar arasında yobazca bir ayrılık var; tarihî bir düşmanlık bu. Böyle bir şeyin parçası olmak istemedim. Celtic'i tutmamın sebebi, St Pauli adlı Alman takımıyla olan yakınlığıydı. St Pauli taraftarlarının güçlü bir anti-faşist, anti-ırkçı geleneği var, ama takım pek iyi durumda değil. Futbol çok ilginç bir oyun; Dünya Kupası futbolla pek ilgisi olmayan insanları bile tribünlere, ekranlara çekiyor.

2002 Dünya Kupası'nda tuttuğunuz bir takım var mıydı?

Çok ilgiyle izlediğim takımlar vardı: Kore, Japonya, Türkiye... Türkiye çok iyiydi, finali oynamayı hak etmişlerdi doğrusu. Euro 2004'te nasıl oynayacaklarını merakla bekliyorum. Futbolun hiyerarşisindeki sürekli değişimin, gelişimin önemli olduğunu düşünüyorum. Dünya Kupası'ndaki güzel olaylardan biri de bütün büyük takımların, favorilerin erkenden elenmesiydi. Mesela İtalya'nın elenmesinden çok mutlu oldum, hak ettiler çünkü. Oynadıkları futbol yüz karası, diğer takımlara hakaret neviinden. Öteki takımlar güzel futbol için çabalarken İtalyanların bütün yaptığı, bir gol atıp üstüne yatmak. Çok bencil bir oyun tarzları var; hak ettikleri cezayı Kore'den aldılar. Kore harika top oynadı. Japonya'nın Rusya'yı yenmesini seyretmek de çok zevkliydi. Amerika'yı sevmememe rağmen, futbol takımı olarak "mazlumlar" kategorisindeydi, Portekiz'i yenmeleri çok hoşuma gitti. Portekiz de İtalya gibi burnundan kıl aldırmıyordu, "biz en iyi takımlardan biriyiz, fazla bir şey yapmamıza gerek yok" havalarındaydılar, ama ABD ezip geçti onları. Etik açısından önemli şeyler oluyor futbolda. Mazlumlar devlere karşı savaş veriyor. Kötüye karşı iyi gibi değil, küçük takımlar büyüklere karşı. Ve hayatta mazlum durumdaki insanlar için, bu bir esin kaynağı olabiliyor, "küçük insanlar da kazanabilir, biz de mücadele edebiliriz, ve büyükleri yenebiliriz" dedirtiyor. Böyle bir romantik boyutu var futbolun. Bu açıdan 2002 Dünya Kupası harikaydı.

Türkiye milli takımında özellikle dikkatinizi çeken oyuncular oldu mu?

Bir tek saçları bağlı olan golcüyü biliyorum. Onun Türkiye'de bir pin-up olduğu söyleniyordu; iyi futbolcu. Bir de milli takımın büyük çoğunluğunun Galatasaray'da oynadığını biliyorum. Futbolun güzel tarafı şu: Bütün basmakalıp yargılara meydan okuyor. Mesela ben Türkiye hükümetine sempati duymuyorum, yaptıklarını desteklemiyorum, ama bu Türkiye halkına, Türkiyeli sporculara, futbolculara antipati duyuyorum demek değil. Britanya hükümetinden de, Amerikan hükümetinden de nefret ediyorum. Ama bu, Britanya halkına ya da Amerika halkına düşman olduğum anlamına gelmiyor. Bu ayrım önemli. Şahsen Türkiye'nin Almanya'yla karşılaşmasını ve onları madara etmelerini çok arzuladım. Bunu yapabilecek güçteydiler. Euro 2004'te bu gerçekleşebilir, o kupayı iple çekiyorum. Bazı Doğu Avrupa takımları, Hırvatistan, Slovenya, Bulgaristan filan da umarım başarılı olur. O ülkelerin hükümetlerine dair düşüncelerimden tamamen farklı bir şey bu.

Madem futbola girsek de politikadan kopamıyoruz, oradan devam edelim. Bir söyleşide, "politika sadece bir partiyi desteklemek, bir gösteri yürüyüşüne katılmak değildir. Sabah yataktan kalkmak da politikadır" diyorsunuz...

Aynen öyle. İnsanlar bize çok politiksiniz diyorlar, ima ettikleri şu: Politikacılarla, partilerle ilgilisiniz. ADF'nin içinde, bireysel olarak çeşitli partilerle bağlantıları olanlar var. Ancak, bize göre politika, orijinal anlamındaki politika. Yani insana dair bir şey. Bir insanın hayatını değiştirmek için bir karar alması ve bir şey yapması, hatta komşularıyla ilişki kurması bile politikadır. Komşunuz farklı bir kültürden, farklı bir renkten olabilir. O komşunuzla konuşmanız bile siyasî bir şeydir. Bizim yaptığımız gibi, öğretmenlikle iştigal etmek de siyasî bir tavırdır. Çünkü karşınızdaki insanı kendisine daha yeterli bir duruma getirmek için çaba sarfediyorsunuz. O insanın inisiyatif kullanarak bir şeyler yapmasına, bağımsızlaşmasına, başkalarına muhtaç olmamasına katkıda bulunuyorsunuz. Bütün bu küçük şeyler, insanların gündelik hayatında yaptıkları şeyler, bir politikacının yaptıklarından daha siyasîdir. Politikacıların büyük çoğunluğu kariyeristtir. İnsanlar onların umurunda değil; eğer bir takım olumlu değişiklikler yapıyorlarsa, bunun sebebi, o değişikliklerin kariyerlerini olumlu yönde etkilemesindendir.

Politika, insana dair bir şey. Bir insanın hayatını değiştirmek için bir karar alması ve bir şey yapması, hatta komşularıyla ilişki kurması bile politikadır.

Politika üzerine söyledikleriniz punk'ı ve DIY'ı (Do It Yourself - Kendin Yap) çağrıştırıyor...

Evet, DIY politik bir tavırdır. Punk'ın temelindeki fikir neydi? "Enstrümanlarımızı çalamıyor olabiliriz *(gülüyor)*, olsun biz yine de çalacağız, çıkacak bir sahne bulamamamız da mesele değil, icabında evimizde, kendi salonumuzda çalarız –let's just do it! Ne hissettiğimizi, ne gibi yeteneklerimiz olduğunu keşfedelim. Yola çıkalım, süreç içinde kendimizi geliştiririz, daha doğrusu süreç bizi geliştirir. Bu, pozitif bir bakıştır.

Demin komşularla ilişki konusunda söylediklerinizden, Radiohead'cilerin gözde yazarı Naomi Klein'ın bir sözünü hatırlattı: "Polise taş atmak radikal bir şeydir, ama komşunuzla konuşmak en az onun kadar radikaldir..."

Bu o kadar önemli bir şey ki. Birçok insan, bunlar aktivist olabilir, militan eylemci olablir, ırkçılık

SAVAŞ'a KARŞI YAŞAM

Dulcinea, Hayal Kahvesi, Trip@Hera, Karga, Kemancı, Roxy ve Shaman WMC, aşağıdaki tarihlerde düzenleyecekleri gecelerin tüm gelirini Irak'ta savaşa karşı gövdelerini konuşlandıracak olan **TRUTH JUSTICE PEACE** *İnsan Kalkanı Eylemcileri*'ne bırakıyor. Savaşa karşı yaşamı savunmak adına herkesi, en azından içtikleri içkilerle olsun, **barışa destek** vermeye çağırıyoruz.

3 PZT. Hayal Kahvesi "Give Peace A Chance"

4 SL. TRIP@HERA "Sevişmeden Savaşma"

4 SL. Alt Kemancı "Savaşa Karşı Açık Sahne"

5 ÇRŞ. Karga Bar "SAVAŞA KARŞI YAŞAM"

5 ÇRŞ. Dulcinea(oda)Oyun (Krek Tiyatro Topluluğu)
Giriş 10.000.000 TL. Sınırsız Bira ve Votka

5 ÇRŞ. Shaman "Anda – Luz"
Giriş Serbest (Tüm İçkiler %35 indirimli)

6 PRŞ. ROXY "WAR"
Giriş 5.000.000 TL. (Bir Efes Dark dahil)

Bu gecenin gelirleri TJP Action Human Shields Organization 'a bağışlanacaktır.
TJP İnsan Kalkanı Eylemcileri hakkında geniş bilgi için bkz: http://www.uksociety.org

IRAK'TA SAVAŞA HAYIR

http://www.uksociety.org

Asian Dub Foundation: Öndekiler, Pandit G, Dr Das, Chandrasonic ve camın ardındakiler, MC Spex, Rocky, Sun-J

aleyhtarı olabilir, bu konular üzerinde konuşurlar, gösterilere, mitinglere giderler, ama yan dairedeki komşularıyla ilişki kurmazlar. Çünkü yan kapıdaki komşu başka bir kültürden, başka bir dildendir, ya da başka bir yaş grubundandır, siz gençsinizdir, komşunuz yaşlıdır, onunla bir ilişki kurmazsınız. Benim komşum bir beyaz, bir emekli, üstelik bir polis emeklisi. Birçok insan için, bunlar onunla değil konuşmak, selamlaşmamak için bile yeterli sebep. Halbuki ne farkeder? O yan dairede yaşayan bir insan, bir komşu. Niçin konuşmayalım? Neden ortak bir nokta bulamayalım, fikir alışverişi yapmayalım, gerektiğinde tartışmayalım ya da niçin birbirimizden selamımızı esirgeyelim? Diyelim o insanla konuşmuyorum, sonra bir gün fikrimi değiştirip konuşmaya başlıyorum. İşte bu siyasî bir tavırdır. Tıpkı konuşmamayı tercih etmemizin siyasî bir tavır olması gibi.

Demin nostaljiden hoşlanmadığınızı söylemiştiniz... Urdu dilinde dün ile yarın aynı sözcükmüş: "Kal". Bu çok çarpıcı geldi bize...

Eğer "kal"ın felsefesini yapacak olursak, özet şu: Mühim olan "şimdi"dir. Geçmişi ya da geleceği kafaya takmayalım, şu anda ne yapıyoruz, ona bakalım. Çünkü yaşadığın anı, mümkün olan en iyi hale getirebiliyorsan, kendin için, ailen için, arkadaşların ve çevren için, mutlu bir haldesin demektir. Geçmişte negatif olan şeyler geçmişte kalmalı, bugüne aksetmemeli. "Şimdi"ni mümkün olan en iyi hale getirmek, gelecek için de bir temeldir. Bizim felsefemiz de bu: Her şeyi mümkün olduğunca pozitif ve iyimser hale sok. Geçmişi kafaya takma. Geçmiş üzerimizde bir yük çoğu zaman, hem bireysel olarak, hem de içinde varolduğumuz kültür açısından. Sokakta rastladığım her beyazın suratına haykırabilirim: "Benim kültürümü, ülkemi, Hindistan'ı sömürdünüz, tarihiniz kan ve cinayetle dolu." Bu konular hakkında okumak iyi bir şey, bunları bilmek güzel, insanları bilgilendirmek, bakın bunlar oldu demek çok yerinde bir şey, ama oraya takılıp kalma, yola devam et.

"Kal" sözcüğü Borges'in güzel bir lafını düşündürüyor: "Geçmiş bugünün hafızası, gelecek bugünün umutları."

Doğru, çok doğru. Belirleyici olan bugün, şimdi. Bu konuda derinleşeceksek, Kurt Vonnegut'u da dahil etmemiz gerekiyor. Onun şöyle bir nosyonu var: Zaman, eşzamanlı akıyor. "Mezbaha No.5" adlı kitabı bu kavramla iştigal ediyor. Ama şimdi bu boyuta girersek, bu telefon söyleşisi bitmez.

Siz politikayı, politik olmayı vurguluyorsunuz hep. Epeydir, politik olmak "uncool" sayılıyor. Bir söyleşide, grubunuzun üyelerinden biri, "ADF'nin yaptığı her şey 'uncool'dur, müziğimizin tabiatı da uncool'dur" diyor. Şu cool-uncool meselesini biraz açar mısınız?

O lafı ben de söylemiş olabilirim. "Cool" kavramına hiç takılmadım. Moda konusunda mesela, gençliğimin büyük bölümünde "uncool"un şahikasıydım. Sonra birdenbire, gerek müzikal anlamda, gerekse kılık-kıyafet anlamında, çok cool olduğumuz söylenir oldu. Matrak bir durum. İnsanların neler giydiğine bakarak karar vermem. Birçokları öyle yapıyor. İnsanların kulüplerin kapısından çevrilmesinin ardında da bu yatıyor. Çok saçma. Giydiklerin, kafanda neler olduğunu illa da yansıtmaz ki.

Bir de tavır olarak "cool" var...

Onun ne anlama geldiğini bilmiyorum açıkçası. "Cool" sözcüğünü ben de kullanıyorum, "bu çok cool", "bu cool değil" filan; iyi, düzgün anlamında. Ama, ayrımcı bir kavram olarak kullanmıyorum, şu insanlar cool, bunlar değil demiyorum.

"Kıyak kıyafet" denince akla Jimi Hendrix geliyor, gömlekleri, fularları, pantolonları bir alemdi...

Fantastikti. Kıyafetleri onun kendini ifade etme biçimlerinden biriydi. Evet, insanlar, giysileri kişiliklerini ifade etmek üzere de seçiyorlar. Benim söylemek istediğim şu: İnsanlar o şekilde giyinmiyorlarsa, bu onların dışlanmasına gerekçe olamaz. Ya da bu insanların kişilikleri önemsiz diye düşünülmesine sebep olamaz.

Peki müziğinizi "uncool" olarak tanımlamanız nasıl bir şey?

World music olaylarına takılmadığımız için ilk zamanlarda "cool" sayılmıyorduk. Cemaat sözcüğü mesela, bir zamanlar hiç "cool" değildi, biz onu vurguladığımız için "uncool" addediliyorduk. Bence en "cool" sözcük cemaat. Cemaatten kastım, aynı kültürden, aynı etnik kökenden gelen insanların bir aradalığı ya da belli bir müzikal tarz değil. Çok farklı müzikal tarzlardan, kültürlerden, etnik kökenlerden gelen insanlar bir cemaat oluşturabilir. Tek ölçüt, insanların açık fikirli olması, dışlayıcı olmaması, farkılıklara kapalı olmaması. Bu dünyada olabilecek en pozitif şey bu. Ama ADF'yi ilk kurduğumuzda bu tavır, rock'n'roll'a uygun bulunmuyordu.

Asian Dub'ı üç sözcüğün tanımladığı söyleniyor: Cemaat, kolektivizm, bağlantı... Cemaati anlattınız, kolektivizm ve bağlantıdan kasıt ne?

Doğru. Sürekli olarak başka toplumsal gruplarla, faaliyetlerle, cemaatlerle bağlantı kurmaya çalışıyoruz, çevremizi de buna teşvik ediyoruz. Müzikal anlamda da geçerli bu. Ben de bir bas gitarist olarak, Hint müziğinin dub ve reggae'yle bağlantılı olduğunu farkediyorum. Melodiler ve döngüsel ritmler arasındaki bağlantıları kuruyorum. Turnelerde tanıştığımız farklı ekollerden, geleneklerden müzisyenlerle bir araya geliyoruz, birlikte çalıyoruz, bazen sahneye çıkıyoruz. Kolektivizm ise müziğimizi nasıl ürettiğimizle alâkalı bir şey. Tek bir insan, bir şarkı yazarı ve solist, "öndeki adam sendromu", Batı popüler müziğinde hakim anlayış. Bize göre herkes bestecidir, herkes sound organizatörüdür, herkes kendine göre bir şeyler yapar, sonra onları bir araya getiririz, fikir alışverişi yaparız, hazırladığımız CD'leri birbirimize veririz. Kolektif olmanın doğası budur. İlk zamanlarda her şeyi kendimiz yapıyorduk. Albüm kapağından enstrümanları taşımaya, muhasebe işlerine bakmaktan bankaya gitmeye... Şimdi bu işleri devrettik, ama prensipte değişen bir şey yok.

Primal Scream'den Bobby Gillespie, sizin en iyi konser grubu olduğunuzu söylüyor. Siz onları nasıl buluyorsunuz? Birlikte turneye çıkmıştınız.

Onlarla birlikte çalmak harikuladeydi. Kimsenin kulak asmadığı zamanlarda bizi çok desteklediler. Primal Scream'i herkes dinliyordu, bağımsız rock'un hiyerarşisinin zirvesindeydiler. Bizden söz ettikleri takdirde, insanların kulak vereceklerini biliyorlardı. İngiliz müzik endüstrisinin ırkçı bir tarafı var, bizim gibi kahverengi renkli grupların plak sözleşmesi yapmasına, belli yerlerde çalmasına pek imkân tanımazlar. Ama Primal Scream bizi turnelerine davet etti, söyleşilerde bizden bahsetti, tanınmamızı sağladı; sayelerinde kapalı kapılar açıldı. Onları müzikal olarak da takdir ediyorum. Son albümleri beni pek açmadı doğrusu, ama "Xtrmntr"i, "Vanishing Point"i ve "Echo Deck"i çok beğenmiştim. Bağımsız rock geleneğinden gelmelerine rağmen çok deneysel bir gruplar.

Yeni albüme adını veren "Rise"ın orijinal adı "Bomb The Pentagon"dı. O şarkıyı 11 Eylül'den önce yazmış olmalarına ne diyorsunuz?

Bunun kolektif bilinçaltı denilen şeyin dışavurumu olduğunu düşünüyorum. Gökyüzündeki görünmez bir radyoyla irtibatlıyız; insanların büyük çoğunluğu aşağı yukarı aynı şeyleri düşünüyor, fakat bunun farkında olmuyorlar. Primal Scream belli bir frekanstaydı, dünyada birçok insan da aynı kanıdaydı. O şarkıyı, o şarkının ismini yaratan şey, ABD'nin dış politikası ve kibiriydi, yeni Roma imparatorluğu olan Amerika'nın insanlar üzerinde yarattığı duyguydu. Birçok insan ABD'nin yaptıklarını sorguluyordu, varoluşunu, hegemonyasını, dünyayı sömürmesinii...

Futbolda mazlumlar devlere karşı savaş veriyor. Kötüye karşı iyi gibi değil, küçük takımlar büyüklere karşı. Mazlum durumdaki insanlar için, esin kaynağı olabiliyor.

Küba'da da konser verdiniz. İzlenimleriniz nasıl?

Küba çok ilginç bir tecrübe oldu bizim için. Hemen herkes şu ya da bu ölçüde rejimi eleştiriyordu, fakat aynı zamanda herkes Küba'yı kanının son damlasına kadar savunmaya hazırdı. Çok takdire şayan bir toplum; bu gezegende, sosyalist ideali gerçekleştirmek için büyük bir hamle yaptılar, belki de son hamleydi bu. Herkesin dikkate alındığı, herkese değer verilen, kimsenin işsiz olmadığı, kimsenin mesleksiz olmadığı, kimsenin aç kalmadığı bir toplum kurmayı hedeflediler. Yüzde yüz başarılı olduğu söylenemez tabii, ama bu çaba, bu anlayış alkışı hakediyor. Öte yandan, ABD'nin uyguladığı ambargonun ahlâk dışı olduğunu yüksek sesle söylemek gerekiyor.

Hele Küba'nın AIDS araştırmalarında öncü ülke olduğu dikkate alınırsa... Dünyanın en iyi sağlık hizmetleri örgütlenmesine sahipler. Bütün dünyaya örnek olacak bir model Küba'nınki. Desteklenmesi gerekirken, ABD ve Batı baltalamaya çalışıyor. Bunun gezegenimiz için iyi bir şey olduğunu sanmıyorum.

Castro'ya bakışları nasıl?

Herkes seviyor onu, ama bu eleştirel olmadıkları anlamına gelmiyor. Tabii bir de kişilik yüceltmesi kavramı giriyor işin içine. O da bir realite. Halkın büyük çoğunluğu Castro'ya tapıyor ve onu ölümüne savunmaya hazırlar. Eleştirilerin büyük çoğunluğu, Küba'nın turizme açılmasından kaynaklanıyor. Turizm ülke ekonomisine çok önemli bir katkıda bulunuyor, fakat öte yandan insanlarda neye sahip olabilecekleri konusunda bir yanılsama yaratıyor. Mesela Havana'da bir okula gittik, öğrencilerle yaptığımız sohbette Londra sokaklarında karton kutularda yaşayan evsiz-barksız insanlardan söz ettik, üstelik o insanlar mülteci filan değil, Britanya'da doğmuş, büyümüş insanlar. Bu Batıdaki realite, bu ABD'nin realitesi, ABD sürekli ne kadar gelişmiş, müreffeh bir toplum olduğunun propagandasını yapıyor, büyük evler, büyük arabalar, McDonald's... Evet onlar da var, ama aynı zamanda ötekiler de var. Ve o ötekiler McDonald's ve diğer büyük şirketler olduğu için var. Bu, aynı paranın iki yüzü. Birine sahip olup ötekine olmamak söz konusu değil. Oraya gittiğinizde sokakta yaşama noktasına gelmeyeceksiniz diye bir şey yok. Ama Küba'da var. Bunları anlatmaya çalıştık, Batının realitesini... Onların bunlardan haberi yok. Küba rejimini eleştirenler bunları bilseler, eleştirilerini ona göre yaparlar. Ama, rejim ne olursa olsun, her yerde herkes rejimi eleştirmeli. Küba'da rüşvet, suistimal yok mu? Var, ama çok küçük ölçekte, Batıdaki boyutlarda değil asla. Bush'un kabinesi mesela, çeşitli petrol şirketlerinin yönetim kurullarında.

Che nasıl bir figür orada?

Ona tapıyorlar. İstisnasız herkes.

Konseriniz nasıldı?

Beş bin kişiye çaldık. Salon tıklım tıklımdı. Oraya gitmeden dört önce hiç kimsenin tanımadığı bir grup olduğumuzu hesaba katarsak, muhteşemdi. Çok iyi vakit geçirdik; hiphop'a, rock'a ve metal'e takılan bir sürü insanla tanıştık.

Manic Street'in Havana konseri çok ses getirmişti. Onlarla aranız nasıl?

Onları pek takip ettiğimi söyleyemem. Ama Küba'ya giderek iyi hareket çektiler, bu kadarını söyleyebilirim.

Chandrasonic'in ilginç bir yorumu var: "Public Enemy gelecekten geliyor gibiydi..."

Doğru, öyleydi gerçekten. Bundan on yıl önce teknolojiyle yaptıkları şeylere bakarsanız, sample'lar filan, daha kimse denememişti öyle şeyleri. Onların müzikal tarihi caz ve saksofon; o tür free formları alıp onlara farklı bir anlam yüklediler, bir sirene, bir uyarıya, bir savaş narasına dönüştürdüler. Müziğin, sözler olmadan bile, bütün bunları ifade ediyor olmalı. Enerji, öfke, neşe, kutsama... Public Enemy, geleceği de ifade ediyordu. Geçmişten sound'lar alarak, mesela funk'ı alarak, taze break beat ve noise'larla harmanladılar. Geçmişin mirasını, nostaljik olmadan üstlendiler. Benim en çok sevdiğim Public Enemy albümü en son albümleri, birkaç yıl önce çıkan "There's A Poison Going On". Uzun geçmişi olan grupların yeni şeylerle ortaya çıkıp milleti şaşırtması çok hoşuma gidiyor. Public Enemy'yi ilk defa İspanya'da seyretmiştik; gitar, bas, davul, pikaplar, teypler ve rap'çilerle sahneye çıktıklarında herkes büyülendi. Öyle olması lazım, her daim meydan okumalısın, şaşırtmalısın, kendi dinleyicilerine bile... Çünkü kendi dinleyicilerin bile muhafazakârlaşabilir. "İlk albüm gibi sound'unuz yok, ikinci albüm gibi değilsiniz" falan filan. Tabii ki öyle olacak, çünkü kendimizi tekrar etmek istemiyoruz, gelecekten gelen bir sound yaratmak istiyoruz.

Üçüncü dünyalı birçok müzisyen, agresyonu, enerjisi olan müziklerle duyguları ifade ediyorlar. Punk, dünyanın dört bir yanına yayıldı ya da belki de hep oradaydı.

Sözü iyimserlik meselesiyle bağlayalım: Milan Kundera'nın "Şaka" adlı romanının anahtar cümlesi "İyimserlik, halkın afyonudur." Bu yorum size nasıl geliyor?

İyimserlik, benim için gerçek bir duygu. Pozitif bakış ve meseleleri çözmek demektir, çözümler uzun zaman alsa da... İyimserlik gerçeklikten bir sapma değildir, realizm duygusunu da içerir. Önünüzde çok zor olan bir hedef vardır, iyimserlik bunu gerçekleştirmenin bir yolunu aramaktır. Pozitif bakıştan kastım bu, ancak o zaman çözümü bulabilirsiniz; küçük küçük adımlar atarak. Bizim için iyimserlik böyle bir şey. Afyon değil, zihinlerimizi gerçeklikten uzaklaştıran bir duygu değil, aksine, gerçekliğe angaje olmamızı sağlayan bir duygu.

Söyleşi: **Yücel Göktürk**

NE KADAR YORULSAN DA / İÇİN BURULSA DA
HER ZAMAN DİLİNDE / BİR ŞARKIN OLSUN

Gökalp Baykal'dan 5. Albüm
(CD • MC)

Havadan değil, hayattan süzülmüş, bir miktar bekletilip damıtılmış sözler, folktan rock'a ilerleyen bir küçük orkestranın enstrümanlarınca iyi destekleniyor. Baykal'ın en büyük başarılarından biri, heceyle nota arasındaki ilişkiyi, Türkçe'nin rock'la ahengini kendi üslubunca halledebilmiş olmasında galiba... Tabii İsmail Safa Yalbaz'ın düzenlemelerinin hakkını vermek, elektro gitarıyla şarkıları kulaklara nakşeden Akın Eldes'i de ihmal etmemek gerekiyor. *Post Express*

Şarkı sözlerinde genelde kent insanının yoğun iş temposu içindeki yorgunluklarından, tekdüze, birbirinin aynısı geçen günlerden, ya da insanın olur ya, nedensiz sıkıntılarından, hüzünlere dalmasından, işte o hep bunlardan söz ediyor. Bir de yaşam içersinde bize önerilen iş, evlilik, çoluk çocuk... gibi önceden çizilmiş rotaları kırmaya yönelik ironik şarkılar da söylüyor... Mine Erkaya'nın şahane kayıtları, geri vokaldeki başarısı da yabana atılacak gibi değil. *Deniz Durukan*

AĞUSTOS 1996
KOD MÜZİK 1997
(CD-MC)

GÜNAYDIN HÜZÜN EP
ZİHNİ MÜZİK 1998
(CD)

YABANCILAR
ZİHNİ MÜZİK 1999
(CD-MC)

AKUSTİK ANILAR-KONSER
AEC 2002
(CD)

Zihni Müzik
Mühürdar Cad. Akmar Pasajı 70/13 81300 Kadıköy - İstanbul
Tel.: 0216.336 50 09 Fax: 0216.349 22 68
www.zihni.com info@zihni.com www.zihni.com/gokalpbaykal mrgbaykal@hotmail.com

Manic Street Preachers

Bir NME okur mektubu: "Öndeki şarkıcısı, işsiz kalmış bir elektrikçiye benzeyen bir gruptan ne beklenebilir ki?.." Manic Street Preachers'ın büyüsü tam da burada işte. James Dean Bradfield'ın Springsteen'vari "normalliği" bir kısım Britanya vatandaşınca "cool" bulunmuyor belki ama, işçi sınıfından bu Galli dört gencin 13 yıl önce başlayan öfke dolu yolculuğu dur durak bilmiyor... En son "Forever Delayed" isimli bir greatest hits albümünü yayınlayan Manics için NME Originals özel bir sayı hazırladı. Bu dergiden derlediğimiz geçmişten bugüne söyleşiler ve fotoğraf albümlerinden seçilmiş örnekleri Roll'a taşıyoruz. Üstelik, Richey James Edwards'ın kaybının sekizinci yıldönümünde...

Soldan sağa Manics: Sean Moore, James Dean Bradfield, Nicky Wire, Richey James Edwards

BU Bizim Gerçeğimiz Ya sizinki?

11 EKİM 1990

Havai, hızlı, seksi, zeki

Falcon'daki konserde, eski tüfeklerden biri "demek bunları seviyorsun" dedi, burun kıvırarak. "Bir gün sana hakiki punk plakları dinleteyim..."

O punk plaklarının hiçbiri yok bende, ama Manic Streets'in "New Art Riot" EP'si var ve bana yetiyor. Dünyayı değiştirmek isteği duyurmuyor belki, ama plaktan dinleyiciye dizginlenmemiş bir enerji yayılıyor.

Bu gece, eski tüfekler bir yol ayrımında. Ya kaybolmuş gençliklerini yeniden yaşayacaklar ya da biraz önceki sinik gibi burun kıvıracaklar. Buradaki genç kuşak, ben dahil, Manic Street'e hayranız.

Yürüyüşlerini komikleştiren dapdaracık beyaz pantolonlarını seviyorum. Sprey boyayla "çalışmayı imha edin" yazdıkları tişörtleri seviyorum. Bol pantolon giydiğim için benden muhtemelen nefret etmelerini seviyorum. Bu kadarı bile onları büyük bir grup yapmaya yeter, ama bir de müzik var. Retro değil, heyecan verici, esinleyici; insanın yüzüne çarpan sıcak, beyaz bir enerji. Kısa bir zaman diliminde birçok şarkı çalıyorlar, hepsi de sert, havaî, hızlı, seksî ve zeki. Tuvalete giderken o siniğin yanından geçiyorum. Evening Standard'ın bulmacasını çözüyor. Ne sıkıcı! Kuşak farkı bir kere daha kendini gösteriyor. Punk! Yoksa ne?

Simon Dudfield

5 OCAK 1991
Ve jeton düşüyor

Preachers, güney Galler'in "özürlüleri". Albert Camus, erken Who, George Orwell, bunamadan önceki Stones, Hunter S. Thompson ve Big Flame'den feyz almışlar. Sonra da ilk Clash albümüne takılmışlar. Bir şey bulamamışlar. "Boktan" deyip geçmişler. Sonra, 1986'da, kendi bölgelerindeki maden işçilerinin coplanışına ve Muhafazakâr Parti tarafından açlığa mahkûm edilerek ocaklara geri dönmeye mecbur kalışlarına tanık olmuşlar. O günlerde punk'ın 10. yılı dolayısıyla yapılan bir televizyon programında Clash'i seyretmişler. Ve jeton düşmüş. Böyle bir buluşma, kanı kaynayan, hitabet kabiliyeti olan, eğitimli ve öfkeli işçi sınıfı gençlerin patlayıcı maddelere dönüşmesine yol açabiliyor.

Yıl 1986: James, okulun yalnız çocuğu. Hafta sonlarında Cardiff'e gidip kurt döküyor. Nick, Blackwood adlı madenci köyünde yüzünde makjayla dolaşıyor. Ona Shirley diyorlar. Ufak tefek davulcu Sean da "kız gibi" muamelesi görüyor. Richey, Timothy Leary ve William Burroughs'u hatmediyor. Sıvı sabunla saçlarını Sid Vicious gibi yapıyor. Etraflarındaki her şeye öfke duyuyorlar.

Ve bir gün Public Enemy'yi dinliyorlar. Binlerce kilometre ötedeki öfkeli siyah gençler bunlar. Ve gene jeton düşüyor: Bir grup kurmanın zamanıdır.

Dünyanın suratına tüküren bir double albüm yapıp listelerde zirveye çıkacaklar ve dağılacaklar. Bu arada dünyayı da değiştirmiş olacaklar... Ama o çapta bir katalizör olabilmeleri için önce Clash'in hakkından gelmeleri lazım, tıpkı Clash'in rhthym & blues'un hakkından geldiği gibi. Ve bu da Public Enemy gibi olmak demek, ama Pop Will Eat Itself'e benzemeden.

MC Tunes, Happy Mondays ve Flowered Up gibi grupların "yumuşaklar" muhabbeti yaptığı bir alemde, apolitik gerzekliğin revaçta olduğu bir zamanda, Manic Street anti-homofobik, anti-seksist, anti-ırkçı; her türlü boktanlığa anti. Bunun, hap müptelası lumpen çevreden değil de, politize işçi sınıfından gelmeyle bir ilişkisi var herhalde.

Üç single'ları çıktı: "Suicide Alley", "New Art Riot" ve "Motown Junk"... Onları eleştirenler on sene geciktiklerini söylüyor. Aslına bakarsanız, on sene erken gelmişler gibi.

Steven Wells

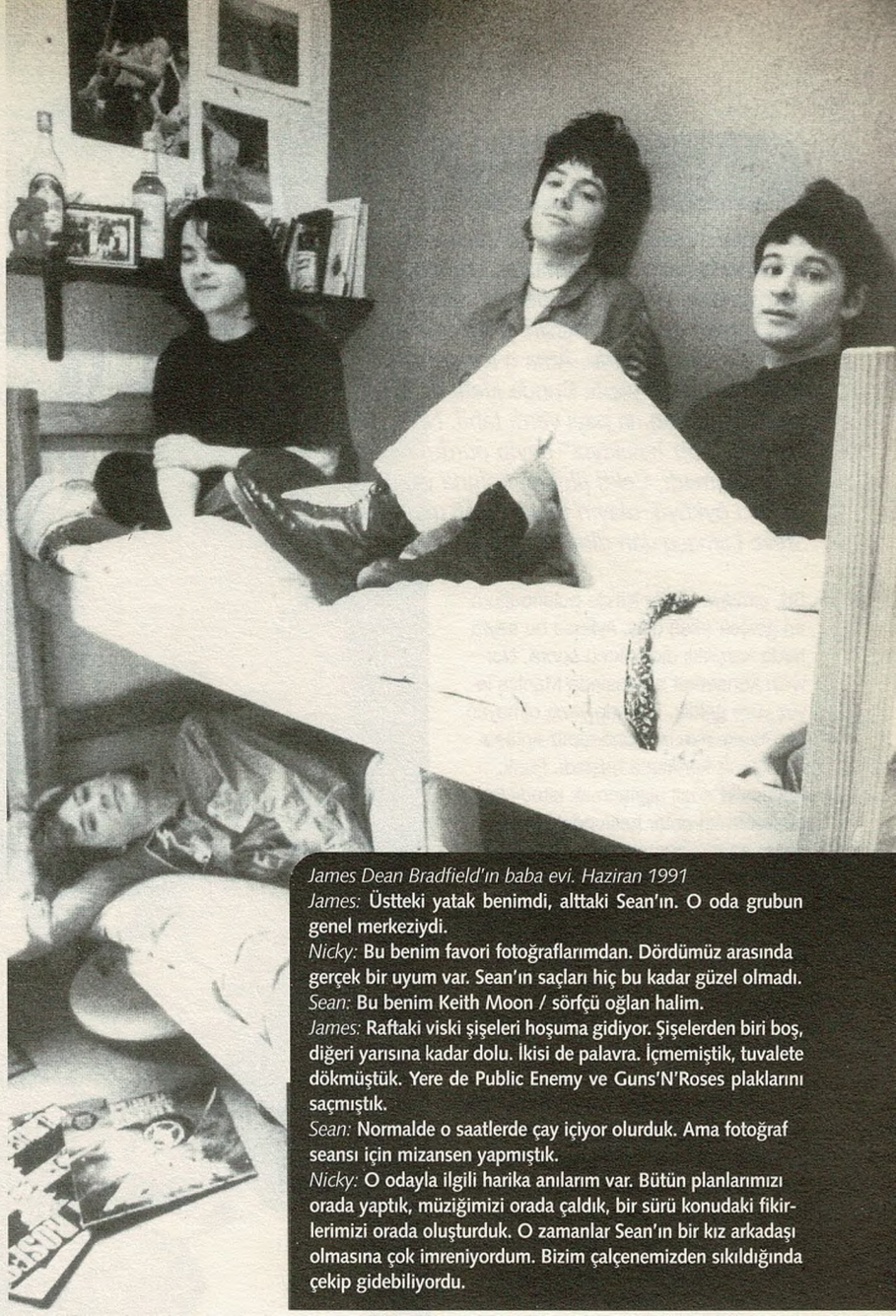

James Dean Bradfield'ın baba evi. Haziran 1991
James: **Üstteki yatak benimdi, alttaki Sean'ın. O oda grubun genel merkeziydi.**
Nicky: **Bu benim favori fotoğraflarımdan. Dördümüz arasında gerçek bir uyum var. Sean'ın saçları hiç bu kadar güzel olmadı.**
Sean: **Bu benim Keith Moon / sörfçü oğlan halim.**
James: **Raftaki viski şişeleri hoşuma gidiyor. Şişelerden biri boş, diğeri yarısına kadar dolu. İkisi de palavra. İçmemiştik, tuvalete dökmüştük. Yere de Public Enemy ve Guns'N'Roses plaklarını saçmıştık.**
Sean: **Normalde o saatlerde çay içiyor olurduk. Ama fotoğraf seansı için mizansen yapmıştık.**
Nicky: **O odayla ilgili harika anılarım var. Bütün planlarımızı orada yaptık, müziğimizi orada çaldık, bir sürü konudaki fikirlerimizi orada oluşturduk. O zamanlar Sean'ın bir kız arkadaşı olmasına çok imreniyordum. Bizim çalçenemizden sıkıldığında çekip gidebiliyordu.**

Richey ve Nicky'nin kapak pozu, 1991
James: **Kevin Cummins'in (NME'nin fotoğrafçısı) yorumu bugün hâlâ kulağımda: "Evet, kapak fotoğrafı bu. Öbür ikili görüntüyü bozar."**
Sean: **Richey'nin aynaya bakarak göğsüne HIV yazışını hatırlıyorum. "Ters oluyor" demiştim. Ama akıllı bir iş yapmış meğer, aksi takdirde kapakta çıkmazdı.**
Nicky: **Richey'nin göğsüne HIV yazmasının sebebi şuydu: Kapak fotoğrafı çekiminden iki gece önce, "aşk ısırıkları olsun üzerimizde" demiştik. Ben o ısırıkları edinmeyi becerdim, o havasını aldı. Altta kalmamak için o yazıyı yazdı.**
Sean: **Aşk ısırığını alamamasının sebebi, kızın birinden doğrudan onu istemesiydi.**
Nicky: **Fakat çok kıyak çıkmamış mıyız?**

PATEN KAYAN GİTARLAR

Pixies'den Dave Lovering ve Black Francis'in gözüyle MSP'nin ilk EP'si "New Art Riot":
Amfetamin gitarlar, MC4 tarzı melodilerin üzerinde paten kayıyor. EP'nin bukleti 70'lerin sonundaki başkaldırı tavrını ve sloganlarını haiz. Yürekli ve beyinli bir Sham 69 tahayyül edin. Evet, bir tür sosyalist punk rock. Genelde o görüntü pek çekici gelmez. Ama sound'ları iyi. Doğru şarkıyı bulsalar çok iyi olacaklar gibi.

11 MAYIS 1991
"Taksi Şoförü"nden bir sahne

Richey: Big Flame tavrıyla Kylie Minogue'un ticarî başarısını bir araya getiren bir grup düşünsenize.
Öyle bir grup var, adı Pet Shop Boys...
Richey: Amma küt kafalısın!
Küt kafalı olan ben değilim, sensin. Kendinizi uçuk mu zannediyorsunuz? Müzik sanayii için sadece yeni bir tavuksunuz, yumurtası para eden bir tavuk...
Richey: En büyük gruplar bile modanın uzantısı muamelesi görüyor. Rock'n roll kendini tekrar eden bir hayat tarzı haline geldi. Herkes maziyi hiza alarak yaşıyor. Hepimiz elden düşme fikirlerle davranıyoruz. Başka ne yapılabilir ki? İçinde yetiştiğin şeyleri tecrübe ediyorsun ve mesela "Mean Streets"deki ya da "Taksi Şoförü"ndeki bir sahneye takılıyorsun, onunla kendini özdeşleştiriyorsun. Bütün hikaye bu.
Nicky: Büyük bir şirketle sözleşme yapmak da eğitimin bir parçası. Bize ne yaptıkları alâkadar etmiyor. Bağımsız şirketlerin güvenilirliği sıfır.
James: Stüdyoda olan biziz, plak şirketi nasıl bir sanatsal denetim kurabilir ki üzerimizde?
Richey: Naif olduğumuzu sanıyorsunuz. Müzik endüstrisiyle başa çıkmak işin en kolay tarafı. Müzik basını da kolay. Kafaya taktığımız bir sürü şey var; bu, insanın kendisine kafayı takmasından iyidir.
(NME muhabiri James Brown'ın söyleşisinden)

→15

25 MAYIS 1991

4 Real: Hakikat adına

Herkesin başına gelmiştir: Anlatırsın, anlatırsın, anlatamazsın. Anlamazlar. Üstünü başını parçalamak, göğsünü jiletlemek istersin, "belki o zaman anlarlar" dersin. Manics'in Richey'sine de öyle oldu. Ama o içinden geçirmekle kalmadı, yaptı. Bunda jiletlerle haşır neşir olmasının da payı vardı tabii. NME muhabirine "biz hakikiyiz" deyip durdu, bir türlü anlatamadı. Çekti jiletini, koluna yazdı. Bu irkiltici öyküyü, olayın tanığı NME muhabiri Steve Lamacq'dan dinliyoruz...

Bu, şimdiye kadar içinde bulunduğum en gerçek (dışı) olay. Aylarca bu sayfalarda karşılıklı didiştikten sonra, Norwich konserleri sonrasında Manics'le yüz yüze geldik. Havada yazılı olmayan bir ateşkes vardı, sohbetimiz anlaşamadığımız konularla başladı. Punk, Manics'in nasıl algılanmak istedikleri, başkalarının onlar hakkındaki fikirleri... Yarım saatlik dostane tartışmadan sonra anlaşamayacağımızda hemfikir olduk. Richey'nin son cümlesi şuydu: "Bunları, bizim nereden geldiğimiz bağlamına oturtmak gerekir. Bizim oralarda insanlar grupların hakiki olduğuna inanmaz. Seni de hakiki olduğumuza ikna etmekte güçlük çekiyoruz." Söyleşi için sıra bekleyen fanzin yazarları vardı, kalktım; Richey birkaç cümle daha söylemek istedi, birlikte yürümeye başladık. Sürekli olarak "bizi sevmediğini biliyoruz" diyordu: "Ama biz hakikiyiz, yeniyetmeliğimde benim hayatıma dair şeyler söyleyen bir grup yoktu, onun için bu müziği yapıyoruz. Geldiğimiz yerde bize hitap eden hiçbir şey yoktu." Böyle konuşurken birden bir jilet çıkardı ve sol koluna yavaş yavaş "4 Real" yazdı. Geriye dönüp baktığımda, niye konuşmayı sürdürdüğüme akıl sır erdiremiyorum. Richey'nin kolu kan gölüne döndüğünde kendime geldim ve menajerlerini çağırdım. Sonra o şok anları, insanların ellerinde bandajlarla koşuşturması, hastaneye götürme telaşı... 17 dikiş atıldı; bir geceyi sonlamak için ne aptalca bir durum.

Bu olayın geri planı 1989'a uzanıyor. Onları seyretmiş ve EP'lerini dinlemiştim. Agresiftiler, fakat kendilerini doğru dürüst ifade edemiyorlardı. Punk tavrını 1990'lara taşıyacaklarına, köhnemiş versiyonuna takılmışlardı. Fakat güzel şeyler söylüyorlardı. İlk buluşmayı tuhaf kılan da buydu. Gitarist James mahcup ama nazik, basçı Nick kedi gibi gülümsüyor, Richey çenebaz ve coşkulu. Bu, söyleşilerden ve kendi tanıtım kampanyalarından ortaya çıkan portreye benzemiyordu. Konser bir enerji bulutuydu ve punk skeçlerine Clash tarzı sıçramalar, posta koymalar eşlik ediyordu. Yeni single'ları "You Love Us"la başladılar, "Strip It Down" ve "Generation Terrorist"le devam edip 33 dakikalık "Tennesseee (I Feel So Low)"la bitirdiler. Bis yapmadılar; bu, seyircilerin "plastik punk" tezahüratına sebep oldu. Konser bana pek bir şey demedi, ama sonrasındaki konuşmalar daha fazla şey ifade etti.

Richey: Gençken tek istediğimiz siyasî meseleler hakkında konuşan bir grup bulmaktı. Öyle bir grup yoktu. Hepsi eğlence, aşk gibi hiçbir şeyi değiştirmeyen konulardan bahsediyordu.

James: Lordlar Kamarası gibi, monarşi gibi, herkesin ödü koptuğu için hücum etmediği aşikâr hedeflere yönelmek istiyoruz. Bunlara dair şarkı yazmak zor, ama bir o kadar da geçerli.

Nicky: Hiçbir şeyden utanmıyoruz. Mümkün olan en kalabalık seyirciye ulaşmak istiyoruz. Bir zamanların Pete Townshend'i gibi ölümcül görünmek istiyoruz.

Ve konuşma böyle devam etti. Samimi ve inanılır olduklarını anlattılar. Umarsız görünüyorlardı. Artık daha da umarsızlar, zira kaybedecek çok şeyleri var.

Ve hemfikir olduk: Siyasî bir grubunun yeniden listelerin zirvesine çıkmasını hangimiz istemeyiz ki?

Steve Lamacq

17 dikiş

NME'den Steve Lamacq'la yaptıkları söyleşinin (konu Manics'in bir rock grubu olarak inanılır olup olmadığıydı) ardından Richey bir jilet çıkarıp sol koluna "4 Real" yazdı. Sarsılan Lamacq, grubun gitaristinin hastaneye kaldırılmasını sağladı.

Ertesi gün Richey NME'yi arayarak yarattığı teessürden ötürü Lamacq'dan özür diledi ve kendisine sorulan sorulara cevap verdi:

Niye öyle yaptınız?

Richey: **Steve'e bir saat kendimizi anlatmaya çalıştım. Bizi kahramanlarına tapınan ve favori gruplarını taklit eden dört velet olarak görüyordu. Fikrini değiştirebilmemin bir yolu yoktu. Ona kötü söz söylemedim, hakaret etmedim. Sadece kendimi doğradım. Poz yapmadığımızı, öfkeli olduğumuzu, hakiki olduğumuzu göstermek istedim.**

Pişman mısınız?

Richey: **Hayır. Çünkü hiç olmazsa şimdi insanlar eğlence olsun diye bu işin içinde olmadığımıza inanırlar. Müzik dergilerindeki Clash / Dylan manyakları gibi müzikal bir nostalji peşinde değiliz. Sound'umuz, son otuz yılın rock-'n'roll'u gibi olabilir, ama sözlerimiz Public Enemy'yle aynı konuları anlatıyor.**

Kendinizi saçmalamış gibi hissetmiyor musunuz?

Richey: **Hayır, kendimi bu toplum gibi hissediyorum, kafamı duvarlara vuruyorum.**

RICHEY'DEN SEÇMELER (1991-1994)

İçimi böyle döküyorum

1995'in şubatı, Manic Street'in kâbus günleriydi. 1 Şubat'tan itibaren Richey Edwards'ı gören olmamıştı. 17 Şubat'ta Severn Bridge adlı köprünün civarında, arabası terkedilmiş bir halde bulundu, kendisinden iz yoktu. Aramalar sonuç vermedi, Richey'nin akıbeti muamma olarak kaldı. Alttan alta herkes biliyordu ki, büyük ihtimalle intihar, küçük ihtimalle kazaydı, her halükârda Richey bu dünyaya veda etmişti. Şimdi, Manics'in ilk günlerinden o meşum şubat ayına dek Richey'nin çeşitli söyleşilerde ettiği kelâmla bu hakiki acı kaybı yâd ediyoruz...

E kuşağı (Ecstacy kuşağı) iş denen uzun intiharla her pazartesi sabahı yüz yüze geliyor. Kesintisiz bir uçuşa ihtiyacımız var. Bir nefret kışına ne dersiniz? Sıcakta durun, hır çıkarın. Müzik, savaş zamanında hedonizm promosyonu yapıyorsa, beş para etmez.

Parlamento, gaz odasından daha çirkin. İktidar para. Filistin de Kuveyt gibi saldırı ve işgal altında, ama petrolü yok, dolayısıyla da kimse umursamıyor. Devlet diyor ki, bir askerin veya politikacının hayatı, ölü bir İrlandalınınkinden daha değerlidir. Zengin bankacılar temyize başvurabilirken Winston Silcott hapiste çürüyor. İşçi sınıfı şiirini geçmişten alamaz, ancak ve ancak gelecekten alabilir.

Söyleyecek şeyi olan tek grup Public Enemy. Basın, politik şarkı sözü olarak "yalnızlık paylaşılmaz" türünden şeyleri değerli buluyor. Beyaz gruplar içimi döndürüyor. Para peşinde koşuşturmaları marazî bir hal. Öte yandan, Public Enemy baskıyı, iktidarı, hayatın tahrip edilmesini anlatıyor.

Bizi seyretmeye gelen bütün müzik sanayii temsilcileri, Manic Streets'ten nefret ediyor. Hepsi bizi seyretmeye geldi ve tarzımızdan nefret etti. Gelip diyorlar ki, "enstrümanlarınızı çalmayı öğrenin bir kere". Şunu anlamıyorlar: Bizi dinleyen 14 yaşındaki bir genç, sound'un berbat olmasına aldırmıyor ki; eve gidiyor, plaklarını satıyor ve Barclays'i ateşe vermek istiyor.

Belfast mutlu bir tecrübeydi, hakkında o kadar çok şey okuyorsunuz ki. Sonra buraya (Londra'ya) geliyorsun, bakıyorsun, kimsenin sikinde değil. Keşke orada ikâmet edebilsek.

Biz kafayı geçmişe taktık. Clash ve Pistols bunlardan ikisi sadece, Zeppelin ve Who gibi. Clash'in etkisini inkâr etmiyoruz.

Geçen gece "Repeat"i çaldık. *(Şarkını açılış cümlesi "Beni tekrar edin: Kraliçe siktirsin gitsin!")* Enstrümanlarımızı kırıp dökmeye başlasaydık, seyirciler gaza gelip o salonun altını üstüne getirirlerdi. Ve mutlu olurlardı. Ama değişen bir şey olmazdı.

"Democracy Coma"da dediğimiz, demokrasi komasındayız, bize Sony sahip. Tamamen Sony'nin kontrolü altındayız. Her şeyimize sahip olduklarının bilincindeyiz. Bizimle istedikleri her şeyi yapabilirler. Nitekim, geçenlerde, "isterseniz şirketin ofisini kırıp dökün, iyi kampanya olur" dediler. Hayır, iyi kampanya olmaz, zararı bizim ücretimizden keserler.

Amerika babayı yemiş. İnsanlar o kadar çok şey istiyor ki, bir türlü tatmin olmuyorlar. Bu turnede rahip gibi takıldım. Avrupa turnesinde her gece sevişebilirdim. Öyle de yaptım zaten. Amerika'da kimseyle yatmadım. Hiç canım istemiyor. Her şey satılık gibi duruyor.

Bizi ilgilendiren yegâne müzik, klasik rock gruplarıydı: Clash, Stones, The Who ve Guns'N'Roses gibi glam rock grupları. Ama bizim Los Angeles'a taşınmak gibi bir niyetimiz yok. Bir Harley alıp orada burada turlamak, kızlar hakında şarkılar söylemek ve mankenlerle kokain çekmek bize göre değil.

İlk başlarda Beatles dinlemek bize ters geliyordu. "Kendimize bir ikon daha yaratmamıza ne gerek var? Onların plaklarını dinlemesek de olur" diyorduk. Aynı şey Happy Mondays için de geçerli. Onların harika plaklar yaptıkları herkesin malûmu. Ama biz ilk zamanlarda Pol Pot dönemimizdeydik. Onların temsil ettikleri şey hoşumuza gitmemişti.

İşçi sınıfı kiri sevmez, kire değer vermez. Temiz giyinmeye, traş olmaya, temiz saça düşkündür. Aklanıp paklanıp özel okula gönderilen bir çocuksa, birdenbire "saçımı yıkamak istemiyorum, kirli gezeceğim, hiç umurumda değil" demeye başlar.

Bütün azgelişmiş ülkelerde çocuklar suiistimal ediliyor. Britanya gelişmekte olan bir ülkeyken çocuklar maden ocaklarına ve sokaklarda hırsızlık yapmaya gönderiliyordu. Tayland'daki sadece daha geniş ölçekte bir sömürü.

Tayland gibi bir ülkeye bakıyorsun ve Britanya'nın ne kadar özgür olduğunu farkediyorsun. Muhtemelen dünyanın en özgür demokrasisi Britanya'da bulunuyor. Gerçek böyle, maalesef.

Bedenimi jiletlediğimde kendimi çok daha iyi hissediyorum. Canımı sıkan ufak tefek şeyler küçüldükçe küçülüyor, çünkü acıya konsantre oluyorum. Bağırıp çağırabilen bir insan değilim. İçimi böyle döküyorum.

EVEREST

www.everestyayinlari.com

Peter Nettl / *Rosa Luxemburg (Biyografi)*

Polonya ve Alman Sosyal-Demokrasisi'nin yıldızı, döneminin Lenin'e kafa tutan tek ismi, anti-milliyetçiliği eksiklik değil gurur kaynağı sayan ve en büyük aşkı devrim olan bir kadın...

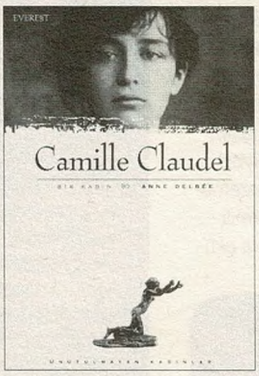

Anne Delbée/ *Camille Claudel (Unutulmayan Kadınlar)*

Erkekler dünyasında yeteneği ve eserleri elinden alınan, Rodin'le aşkından sonra hayatının son otuz yılını akıl hastanesinde geçiren ve unutulmayan bir heykeltraş...

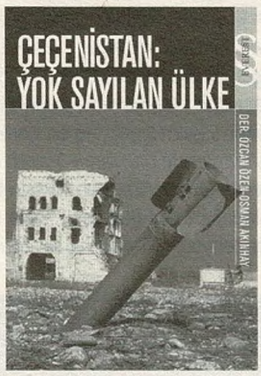

Der.Özcan Özen-Osman Akınhay/ *Çeçenistan: Yok Sayılan Ülke (Siyaset)*

Çeçenler; küreselleşmenin lanetlileri. ABD'nin Irak saldırısına destek versin diye görmezlikten gelinen Rus işgali, kıyım politikası ve sinir gazıyla katliam; ilahlara atılan son kurban...

Anthony D. Smith / *Küreselleşme Çağında Milliyetçilik (Siyaset)*

Ulus-devlet öldü mü? Milliyetçilik anlamını yitirdi mi? İnsanlığın geleceği tek bir devlet, tek bir hükümet, tek bir dil mi? Küreselleşme ile milliyetçilik arasındaki ilişkiyi derinlemesine inceleyen bir yapıt...

Orhan Kahyaoğlu / *Caz ve Ötesi (Müzik)*

Yıllar içinde gelişen caz sanatının bugün geldiği nokta; cazın ötesine çıkılan müzikal yolculuklarda müzikleriyle aktif bir rol oynayan ustaların müzikleri, felsefeleri, öyküleri...

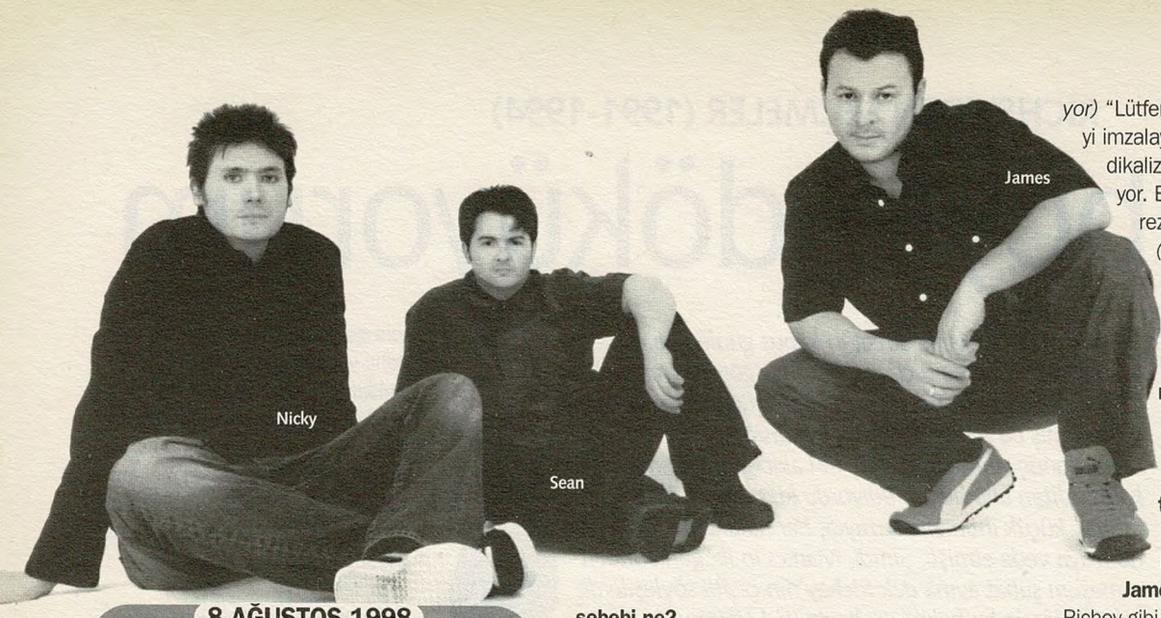

8 AĞUSTOS 1998
Ruj izleri

James: Belli bir sükûnet düzeyine ulaşmak epey vakit aldı. Ne öfke kaldı, ne infial, ne de korku... Ne hissettiğimi biliyorum; iyi, sıcak duygular hepsi. Richey'e dair kötü bir hissim, herhangi bir kompleksim yok.

İnsanın en iyi dostunu bir daha göremeyecek olmasına alışması nasıl bir şey?

James: Çok basit bir cevabı var bunun: Grupta çok yakın iki dostum daha var. Bir hatıra, süren hayatların, sizin için önemli iki insanın hayatlarının yerine geçemez ki. Richey arzuladığı şeyi yaptı. Benim için önemli olan Nicky, Sean, Terri *(basın danışmanı)*... Bunu keşfetmek için psikanalistе filan da gitmedim.

Popüler müziğin kültürel bir krizde olduğu iddiaları hakkında ne düşünüyorsunuz?

James: "OK Computer" ve "Urban Hymns" Britanya müziğindeki en sağlıklı gelişmeler. Bu iki grup, istedikleri albümleri yaptılar ve Michael Jackson'ın kendi ülkesinde sattığından daha fazla sattılar. Hepimizin hedefi bu.

Bugünlerde neler dinliyorsunuz?

Nicky: Jeff Buckley, eski rap albümleri, Super Furry Animals, Badfinger ve Mogwai dinliyoruz.

James: Sürekli kaset kaydediyoruz. Bodines, Big Brain, Primal Scream'in eski işlerinden derlemeler yapıyoruz.

"Tsunami"deki gitar biraz Budizm kokuyor. Hidayete ermek mi söz konusu?

Nicky: Yok canım. Şeytana inanırım, tanrıya inanmam.

Gerçekten mi?

Nicky: Bilmem. Ağzımdan öyle çıktı. Evet, şeytana inanırım, bir güç olarak...

Biri olmadan öteki olabilir mi?

James: Saçmalık bunlar. İnsanın kendisi tanrı olabilir. Bu ebedî bir mücadele. Nick'in teorisine göre, Amerika şeytanın bir şakası.

Nicky Wire'ın Super Furry Animals'ı sevmesinin sebebi ne?

Nicky: Gruff Rhys, etraftaki en iyi söz yazarı. Super Furry de yeni hedefler koyan yegâne grup.

Richard Ashcroft'un sözlerini nasıl buluyorsunuz?

Nicky: Hak ettiği değer verilmiyor. Dizeleri nefis.

Başka nelerden hoşlanıyorsunuz?

Nicky: Sabahları kapının önüne gazetenin ve sütün bırakılması. Gazete okumak. Köpeği dolaştırmak. Yatak odasında dart oynamak...

BBC 50 dakikalık bir Manic Street belgeseli yayınladı. Neil Kinnock'ın (İşçi Partisi'nin eski lideri) da yer aldığı belgeselin yapımına siz de katkıda bulundunuz, değil mi?

James: Ağır mesaiydi. Evlerimizde çekim yaptılar, onlara kendi özel video kasetlerimizi bile verdim. Gerçek tarihimizin kayıtlara geçmesini istedik. Richey'nin yazdığı sözleri yaktığımız, nehre attığımız, Richey'nin anne-babası onu istemediği için dedesi ve ninesinin büyüttüğü gibi bir sürü zırvalık dolaşıyor ortalıkta. O belgesel bize insanî şeyler söyleme imkânı verdi.

BBC belgeseli artık saygıdeğer bir noktaya geldiğinize mi delalet ediyor?

James: Yoo. Hakkımızda bir sürü belgesel yapıldı, iznimiz olmadan. Bazen söyleyecek ne kaldı ki diye düşünmeden edemiyorum.

Sean: Pek bir şey kalmadı aslında. Şahsen söyleyecek bir şeyim kaldığını düşünmüyorum. *(duraksıyor)* Zaten şimdiye kadar pek bir şey söylemiş değim.

Sevmediğiniz şeyler ne?

Nicky: "The Dr. John Tribute" albümü. Dr. John şu sokağın köşesinde çalsa, dinlemeye gitmem. Brit-pop, son tahlilde, heyecan vericiydi, yeniyetmeler düzgün müzisyenler olabilmeye çabalayarak olgunlaşıyorlar, köklerini keşfediyorlardı... Chumbawamba gelmiş geçmiş en berbat grup. *(onlara seslenircesine bağırarak devam ediyor)* Eteklik giyeceksen, en azından kadına benzemeye çalış!.. Independent gazetesi: Bana sürekli mektup gönderiyorlar. *(ağlak bir ses tonuyla ekliyor)* "Lütfen esrarın yasallaşması için bu dilekçeyi imzalayın." Radikaliz ya... O hikayenin sol radikalizmle alâkalandırılması beni uyuz ediyor. Esrarın serbest bırakılması dünyanın rezilliklerini deva olmayacak ki. NHS'ye *(Britanya SSK'sı)*, işsizliğe çare mi olacak? Ve David Seaman. *(Arsenal'ın kalecisi)* Tam bir götlek.

Bayağı nev-i şahsına münhasır bir insansınız, bırakın gündelik hayatı, rock alemi için bile sıradışısınız...

Nicky: Benim gibi bir sürü kız var.

Yıllarca eteklikle, elbiseyle sahneye çıktınız, maço zihniyetine savaş açtınız, şimdi de "Born A Girl" diye bir şarkı yazdınız. Fakat o şarkıyı söylemek James'e düşüyor...

James: Ya, ne iş değil mi? Ben Nick ve Richey gibi androjenliğiyle tanınan biri değilim. Dolayısıyla başka birisinin duygularını dile getirmek durumundayım. Nick gay değil, telsiz de değil, ona uyan bir tanımlama yok. Şarkı Nicky'nin en samimi duyguları, tamamen utançtan arınmış. Mesele cesaret değil, o çok hırçın, kavgaya dair bir ifade. Sadece utanılacak bir şey değil.

Pişmanlıklarınız neler?

Nicky: "She's Suffering"in klibi. Berbat. "Revol" adlı şarkı. "Gold Against Soul" albümünün büyük bölümü. Michael Stipe'a ettiğim laf. *("Umarım Michael Stipe da Freddy Mercury'nin akıbetine uğrar" demişti, sonra bunun "maksadı aşan bir ifade" olduğunu söyleyip özür diledi. Sanat camiasının sadece AIDS'le ilgilendiğini, kimsenin kanser için parmağını kıpırdatmadığını, o sıralarda çok yakın dostu Philip kanserden öldüğü için kötü bir ruh hali içinde o lafı ettiğini belirtmişti.)* Söylemek istediğim gibi olmadı. Bütün bu rock'n'roll mevzuunu ifade etmek istemiştim. David Bowie diz çöküp dua etmişti *(Freddie Mercury için düzenlenen AIDS konserinde)*. Philip *(eski menejerleri)* kanserdi, kafam çok bozuktu.

Brit Ödülleri töreni, 1997
Nicky: **O kim ya? Ha, Zoe Ball tabii. Hay allah.**
Sean: **"Zoe Ball da kim, niye bize ödülü o veriyor?" diye düşündüğümü hatırlıyorum. Sonra da "ne işimiz var bizim burada?"demiştim kendi kendime.**
James: **Kafam çok bozuktu. Ama o ödülü almanın çok rahatlatıcı olduğunu da itiraf etmeliyim.**
Nicky: **Çok gergin bir konuşma yaptığımı hatırlıyorum. Tam Brit-pop / Spice Girls dönemiydi.**
James: **Evet, benim üstümde mont var.**
Nicky: **Benim üstümde de Galler bayrağı var, tam glam rock olayı.**
Sean: **Galler bayrağının sebebi, Geri'nin –soyadı neydi? Spice Girl'ün– Britanya bayrağıyla sahneye çıkmasıydı. Memelerini vitrinlemişti o gece.**

Nicky'nin ilk entarisi, 1993
Nicky: **İlk entarimdi o. Southend'den almıştım, ucuzluk reyonundan. O elbiseyle Battersea Parkı'ndaki konsere gidişimi hatırlıyorum. İhtiyar kadın kokusu geliyordu burnuma. Ama özgürleşme duygusu veriyordu. Rol yapar gibi de hissetmiyordum kendimi. Hâlâ elbiseyle kendimi daha doğal hissediyorum, özellikle sahnedeyken.**
James: **O en güzel elbiselerinden biriydi.**
Nicky: **Evet, "Gold Against The Soul" turnesi boyunca üzerimdern çıkarmadım onu. Kesimi de bana uygundu, kalçam doğum yapmış kadın kalçası gibi olduğu için. Bu arada şunu da belirtmiş olayım, o beyaz çerçeveli gözlükleri Kurt Cobain benden arakladı, stil anlamında söylüyorum.**

Havana'da Castro'yla, 2001
Nicky: Bu fotoğrafın çekildiği anda Castro "sizi bırakmıyoruz, Galli hergeleler" diyordu galiba.
James: Evet. "Daha gitmeyin, benimle ülkeyi gezin" demişti. Biz "uçak kaçıyor" diye yan çizince de, "merak etmeyin, bekletiriz" demişti.
Sean: Ben birkaç ay kalmak isterdim. Orada kendimi çok rahat hissediyordum.
James: İlk beş gün çok iyi vakit geçirdik. Fakat son iki gün başka bir hatta sürükleniyor gibiydik.
Nicky: Elian Gonzales'I ziyaretimiz biraz zorlamaydı. Bir sürü fotoğraf çektirdik, fakat onları hiç kullanmadık, o buluşma bize biraz gayrı samimi izlenimi vermişti.
Sean: Oraya gidişimizin sebebi Castro'yla tanışmak değildi. Elian'ı ziyaret etmek de değildi. Biz oraya konser vermeye gittik ve olay diplomatik bir ziyarete dönüştü.
James: Bu fotoğraf gerçek durumu yansıtmıyor. Şok geçiriyorduk.
Nicky: Küba gezimizin en güzel tarafı konserdi. 70'lerdeki gibiydi. Herkes ayaktaydı; alkışlar, çığlıklar... Mega! Bu arada Castro bayağı formda gözüküyor, onun yaşındaki bir adam!..

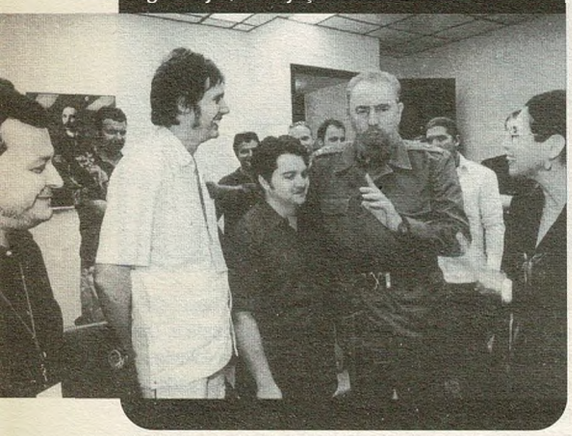

Tarihimizin feci bir anıydı. Philip'in başının altından çıkmıştı aslında. "Hadi, söyle şunu" demişti. Çılgın herif...

Polemiklerinizle ünlüsünüz, ama artık "sükût altındır"ı benimsemiş gibisiniz...

Nicky: Hayatımın yarısını sesizlik içinde geçiriyorum. Sükûnet aklımın başımda kalmasını sağlıyor... Belki de kendi zirvemize çıktık. Kim bilir? O zirveye kimsenin yardımı olmadan çıkmış olmak güzel bir duygu. Bir doğa olayı gibi... 100 Club'da bu albümü *("This Is My Truth, Tell Me Yours")* çalıyor olabilirdik. Tatmin olduğumuzu söyleyebilirim. Müzikal anlamda yapabileceğimi yaptım. Görmek, denemek istediğim başka şeyler var. Ama çalmayı gerçekten seviyorum. Bazen Pete Townshend noktasına geliyorum, uçabileceğimi hissediyorum. Gitarımı sağa sola fırlatmayı, eteğimi kaldırmayı, söyleyecek bir şeyler bulmayı... Şimdi zirvedeki bir boksör gibiyiz. Usta bir boksör hangi noktaya vuracağını bilir, saatlerce rakibinin etrafında dönüp durmaz. Hâlâ geçer akçeyiz, revaçtayız, sadece mütevazıyız. Başarı bize tevazu getirdi. Bütün yaşadıklarımız bizi mütevazı yaptı. Olduğumuz noktada, bu büyüklükte kalmak istiyoruz, entelektüel ve sanatsal açıdan ödlekleşmediğimiz müddetçe... Mânasız olduğumuz zamanlar oldu, her zaman olduğumuz gibi görünmedik, göründüğümüz gibi olmadık. Ama hiçbir zaman ödlek olmadık.

1990'ların en önemli referans noktası olacağınızı söylüyordunuz. Oldunuz mu?

James: Hayır. Ama referans kitabındaki en ilginç bölüm olduk diyebilirim. En önemli referans noktası olmak, her şeyin sizin yaptıklarınızla tanımlanması demektir ki, bu bizim için geçerli değil. Bunu söylemek acıtıyor, ama gerçek böyle. Maalesef. *(bir sigara yakıyor)*

Manic Street için bu noktada en kötü şey ne olabilir? Herhangi bir rock grubu olmak mı?

Nicky: Evet, galiba.

Sean: Bütün samimiyetimle söylüyorum, öyle olmayız. Çünkü öyle insanlar değiliz.

Artık Brit-rock aristokrasisine dahil olduğunuz söylenebilir mi?

Sean: Hayır, çünkü hâlâ sokakta yürürken tanınmayabiliyoruz.

Nicky: Hayır, çünkü bu ne yaptığına, nasıl bir hayat sürdüğüne bağlı bu.

Sean: Şöyle söyleyeyim: Bir Alman radyo sunucusunun "şimdi Manic Streets Preachers'ın 'This Is My Truth, Tell Me Yours' albümünden 'If You Tolerate This Your Children Will Be Next'i dinliyoruz" demesini iple çekiyorum.

Nicky: Seni "Schweinhund"! Ne demek istediğini anlıyorum. Ben de şöyle düşünüyorum: En çok satan albümümüzün ilk cümlesi "kütüphaneler bize güç verdi"; bu, en az, "bir mimarım ben / bana kasap diyorlar" kadar radikal, hatta daha radikal.

İnsanların dünyayı değiştirmeyi düşünmediğinden şikayetçisiniz...

Nicky: Mesele ruj izleridir... Bütün yapabileceğiniz, tarihin akışı içinde daha iyi bir şeyler için ipuçları bırakmaktır.

Derleyen: **Y.G.**

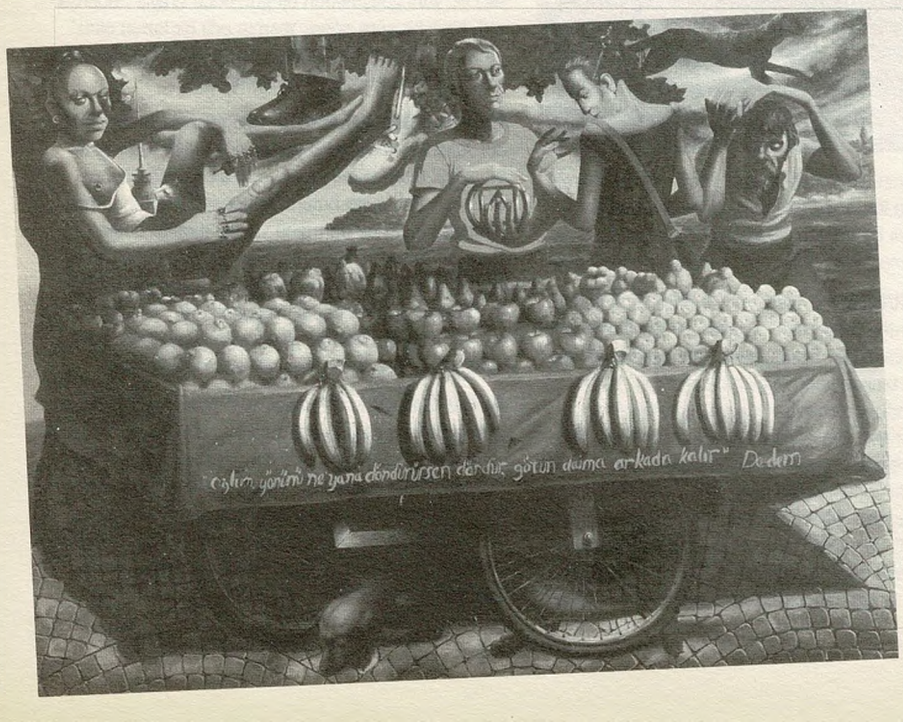

AÇIK ŞEHİR
www.aciksehir.com
SİNEMA • MÜZİK
RESİM • FOTOĞRAF
ve GRAFİK SANATLAR'dan
görsel bir dünya
İstiklal Cad. Elhamra Pasajı
No: 258/14 Beyoğlu/İstanbul
Tel: (0212) 244 18 11
e-mail: arslan@aciksehir.com
ROLL ve POSTEXPRESS'in eski sayıları AÇIKŞEHİR'de...

Derleyen: Ogan Güner

Evli evine, köylü köyüne

Evlilik kutsal bir müessesedir... Müzisyenler de sıradan insanlar gibi bu kutsallığın cazibesine kapılıp mutlu bir yuva kurmaya kalkmışlar, ama bunun bedelini sıradan insanlardan çok daha pahalıya ödemişler. Rock tarihinin yürümeyen evlilikleri...

Bob Dylan > Dylan'ın Sara Lowndes'li evliliği onun için o kadar büyük bir önem arzediyordu ki, bu ilişkisini iki şarkıda çekinmeden açığa vurdu: İlki "Planet Waves"deki "Wedding Song", ikincisi iki yıl sonraki "Desire"da, dinleyicilerine evliliğin çatırdadığını hissettirdiği "Sara"... Dylan, menajerinin karısının bir arkadaşı olan Sara'yla 1964'te Woodstock'ta tanıştı. "Highway 61 Revisited"ı yaparken Sara'yla aynı evi paylaşıyorlardı. 65'te evlendiler. Dylan 24 yaşındaydı ve Sara ilk çocukları Jakob'a hamileydi. Hemen arkasından Dylan, uyuşturucu ve alkollü uzun bir turneye çıktı tek başına. O ünlü motosiklet kazasından sonra Dylan'ı biraz durulma konusunda ikna eden Sara'ydı. Dylan birkaç yıl evcimen bir adam olarak yaşadı, ama birlikte New York'a taşındıktan sonra işin rengi değişmeye başladı: Evlilik bayır aşağı hızla iniyordu. 77 yılında Sara boşanma davası açtı ve Dylan kendisine ilişki hakkında konuşmamak kaydıyla 7 milyon dolar ödedi. Defter burada kapanmadı. Dylan, velayeti Sara'ya verilen iki çocuğunu kaçırdı ve velayeti üstlenmek için dava açtı. Sara ise tuttuğu özel dedektiflerle çocuklarını okuldan "geri aldı" ve velayeti kaptırmadı. Zaman geçtikçe araları çocuklar hatırına düzeldi. Sara sakin bir hayat sürerken Dylan bir daha evlenmedi. Tek evliliği için 78 yılında şöyle diyordu: "Benim ailemde hiç kimse boşanmadı. O yüzden evlendiğimde bir gün boşanabileceğimi asla düşünmedim. Sonsuza kadar sürecek zannediyordum."

Cher > Cher 16 yaşında, Sonny ise 27 yaşındaydı. "İlk bakışta aşk" dedikleri cinsten bir ilişki. Müzik dünyasında Sonny & Cher adıyla ikili olarak yükselirken, aşk ilişkileri de hızla evliliğe doğru gidiyordu. 1969'da gizlice evlendiler, kızları doğdu, 72'ye kadar her şey masal gibiydi. Ama birden Cher uyandı ve hayatının çalışma ve alışverişten ibaret olduğunu farketti. Önce tromboncuyla kısa bir ilişki yaşadı, arkasından devreye müzik milyoneri David Geffen girdi ve Cher hayatından Sonny'yi çıkarıp atıverdi. 1974'te açılan davadaki boşanma nedeni "şiddetli geçimsizlik" değil, Cher'in Sonny'nin kendisini zorla alıkoyduğuna dair iddiasıydı. Sert başlayan dava, anlaşmayla ve elbette nakitle çözümlendi. Üç gün sonra Cher, Gregg Allman'la evlendi. Dokuz gün sonra boşanma davası açtı. Gregg'in uyuşturucu müptelası olduğunu evlendikten sonra öğrendiğini söylüyordu. Yine de aralarındaki ilişki gelgitlerle sürdü. Üstelik bebek de yoldaydı. Elijah'ın doğumundan bir süre sonra Gregg turneye çıktı ve eski alışkanlıklarının hepsi geri geldi. Bu da evliliği bitirdi. Cher bir daha evlenmedi.

Mick Jagger > Politika öğrencisiyken jet sosyeteye adım atan Bianca Macias'ı Mick Jagger dışında hiçbir Stones sevmedi. Hatta Keith'in Mick'e evlenmemesi için yalvardığı söylenir. Bianca da onları sevmiyordu zaten ve gruba "Nazi partisi" yakıştırması yapıyordu. Ama 1971 yılında evlendiler. Bianca verdiği röportajlarla kendini ön plana çıkaran bir portre çiziyor, "modern bir evlilik" sürdüklerini iddia ederek Ryan O'Neal'la bir ilişki yaşadığını itiraf ediyordu. 1977'de ayrıldılar ve çekişmeli bir boşanma davası yaşadılar. Avukatların karşılıklı hamleleri Jagger lehine sonuçlandı denebilir. Bu sonuç, 1 milyon pound civarında bir bedeldi. Boşanma sonuçlandığında Jagger, Bryan Ferry'den ayrılan Teksaslı top model Jerry Hall'la birlikte olmaya başlamıştı bile. Uzun süre birlikte yaşayan çift 90'da evlendi. Herkes bu birlikteliğin sonuna kadar süreceğini düşündüğü bir sırada, Venezüellalı bir güzelin Mick Jagger'dan hamile kalması üzerine 2000 yılında bu evlilik de sona erdi.

Chrissie Hynde & Jim Kerr

Bianca & Mick Jagger

Sara & Bob Dylan

Gel beraber mesut olalım

> Hemşire Alpharitta Anderson, The Soulettes vokal üçlüsünün üyesiydi. Rita, Wailers'ın plak şirketini The Soulettes'i dinlemeye ikna ettiğinde, deneme için görevlendirilen kişi Bob Marley'den başkası değildi. 66'da evlendiler ve Rita'nın teyzesinin bahçesine bir gecekondu kurdular. Bob'un yükselişinde Rita hep yanındaydı. Bob'un sayısı belirsiz sevgilileri arasında tek eşi olarak saygınlığını korudu. Yıllar sonra Bob'un mirası üzerinde hak iddia ederek ortalığı karıştırması bile sağlam bir evlilik yürüttükleri gerçeğini değiştiremedi.

> Johnny Cash, June Carter'a 1968 yılında sahneden evlenme teklif etti. Hâlâ birlikte yollardalar.

> Frank Zappa ve Gail Sloatman 1967'de evlendiler ve ölüm onları ayırıncaya kadar evliydiler.

> Paul McCartney ve Linda Eastman 1969'da evlendi. Linda'nın ölümüne kadar Paul'ün Tokyo'da uyuşturucudan tutuklandığı sekiz gün hariç hiç ayrı kalmadılar.

> Tom Waits ve İrlandalı oyun yazarı Kathleen Brennan 1981'den beri evliler.

David Bowie > "Angie'yle tanıştığımızda ikimiz de aynı herifle yatıyorduk" açıklaması David ve Angie Bowie ilişkisinin bir özeti aslında. Tanıştıktan birkaç gün sonra birlikte yaşamaya başlayan çift, 1970 yılında evlendi. Aralarındaki, deyim yerindeyse simbiotik bir ilişkiydi. Aynı kıyafetleri giyiyor, saçlarını aynı şekilde kestiriyor ve aynı makyajı yapıyorlardı. İlişkilerinin doğası konusundaki açıklamalar çelişkiliydi: "David'i delice seviyorum, onun da beni sevdiğinden eminim" ya da "David'le evlenirken anlaşma yaptık, işin içine aşk asla girmeyecek"... İlk üç yıl işler yolunda gibiydi. Angie kariyerinde de David'i yönlendiriyordu. Bowie'nin şöhreti arttıkça problemler başgösterdi. Angie kıskançlık krizlerine tutulmaya başladı. David'in Ava Cherry isimli siyah bir şarkıcıyla yakınlaşması krizin dozajını iyice artırdı. Bu arada yaşadıkları dekadan hayat tarzı, David Bowie'yi finansal krize sürüklemişti. New York'tan İsviçre'ye, sonra da Berlin'e taşındılar. 1976 yılında David'in hayatına giren Coco lâkaplı İsviçre-Amerikan kırması bir kadın, evliliğe son noktayı koydu. Çift 1980 yılında 750 bin dolarlık bir faturayla boşandı. David Bowie yıllar sonra, uzun bir flörtün ardından süpermodel Iman'la evlendi.

Chrissie Hynde - Jim Kerr > 1984'te Chrissie Hynde, Kinks'ten Ray Davies'le birlikte yaşıyordu ve 1 yaşında bir kızları vardı. Chrissie, grubu Pretenders'la turneye çıktı. Chrissie ve turnede onlara eşlik eden Simple Minds'ın şarkıcısı Jim Kerr ilk karşılaştıkları an birbirlerine vuruldular. NY Central Park'ta bir faytonda romantik bir törenle evlendiler. Hynde, Davies'i bu yeni gelişmeden bir gün önce arayıp haberdar etti. Kısa bir süre sonra Yasmin adlı bir kızları oldu, ama çift nedense İngiltere'nin iki ayrı ucunda yaşamayı seçti. Sonunda mı? Boşandılar.

Bruce Springsteen > Springsteen ve top model Julianne Phillips 85 yılında evlendiler. Springsteen evlilik tecrübelerini iki yıl sonra çıkardığı "Tunnel of Love" albümüne bütünüyle yansıttı. 88'de sarhoş Springsteen'in bir barmene yaptığı itiraflar basına yansıdı. Barmene bakılırsa, Springsteen çocukları olmadığı için evliliğin çatırdadığından bahsediyordu. Aynı yıl Bruce ve grubundaki vokalisti Patti Scialfa'nın romantik pozları basına yansıdı. Dört ay sonra çift boşandı. Bruce ile Patti evlendi. Hâlâ birlikteler.

Peter Gabriel > Gabriel ve Jill'in evliliği oldukça inişli çıkışlı bir çizgide gitti yıllarca. 1971'de evlenen çiftin ilişkisi, arada her ikisinin yaşadığı kaçamaklara rağmen tam 17 yıl sürdü. Özellikle Peter Gabriel'in Rosanna Arquette'le yaşadığı ilişki sıkı bir darbe indirdi evliliğe, ama çift yogadan tutun da aile danışmanlığına kadar her yolu deneyerek evliliklerini sürdürmeye çalıştı. Nafile.

Raşit

ADAM OLMAK İSTEMİYORUM

MC ve **CD**
Müzik Marketlerde

©&℗ **ADA** 2003
ADA MÜZİK
www.adamusic.net

halkla ilişkiler

Hazırlayan ve sunan: Ayşegül Oğuz - Emin Ekşi - Duygu Güner

BEYOĞLU'NDA GEZERSİN

Serkan Süslü, 24, kasetçide görevli

Saat kaçtan kaça caddeye müzik çalıyorsunuz?
Sabahtan geceyarısına kadar.
Ne zaman geçsek hep aynı şarkılar.
Tabii, gündemdeki şarkıları çalmak zorundayız.
Hangi şarkılar popüler bugünlerde?
Ahmet Kaya'nın yeni CD'si çıktı, sonra Zerrin Özer, Duman ve Yaşar... Yabancılardan da "Ally Mc Beal"in soundtrack'i.
Gelip soran oluyor mu "bu çalan nedir" diye?
Olmaz mı, zaten birçok insana bu şekilde satış yapıyoruz.
Arada hiç oluyor mu "yeter, bunu çalmak istemiyorum" dediğiniz?
Çook, şu Noir Desir'in şarkısından fena baymıştık ama çalıyorduk, satılıyordu çünkü. Normalde Zerrin Özer'e de hiç dayanamam, ama çalıyoruz.

Atilla Basın, 26, punk

Ne iş yapıyorsun, öğrenci misin?
Punk diyelim.
Ne dinliyorsun şu anda?
Duman'ın son albümünü.
Nasıl buldun?
Fena değil, bir Türk grubuna göre gayet yakışıklı müzik. En sondaki şarkı en iyisi.
Punk sevdiğine göre Joe Strummer'ın ölümüne üzülmüş olmalısın.
Öldü mü? Olamaz ya, ne zaman oldu bu olay?
22 Aralık günü, kalp krizinden.
Clash iyi tripti ya, üzüldüm... Bu aralar Alman punk'ına çok takılıyorum.
Ne dinlemeye hiç tahammül edemezsin?
Öyle bir şey yok, iyi olan her şeyi dinlemeye çalışırım.

Önder Özütemiz, 20, öğrenci

Ne çalıyor?
Metin-Kemal Kahraman'ın "Ferfecir"i.
Başka neler dinlersin?
Genelde özgün dinlerim, arada sırada da halk müziği.

Neyi hiç dinlemezsin?
Arabesk asla dinlemem, çünkü dinlediğiniz şey sizi bulunduğunuz durumdan daha kötüye götürmemeli. Müzik insana bir şeyler katmalı, biraz daha ileriye götürmeli. Bu sanat için de böyle aslında.
Baban ne diyor dinlediğin müziklere?
O halk müziği dinler. Bana pek karışmıyor, karışacak bir durum yok zaten. Öyle tehlikeli ya da korkunç şeyler dinlemiyorum. Babamla aramda bir güven ilişkisi de var.
Konserlerle aran nasıl?
Hiç gidemiyorum. Hatta hatırlamıyorum bile en son hangi konsere gittiğimi. Bu tabii biraz da maddiyatla ilgili, benim de uygun bir durumum olmadı hiç.

Erhan Atalar, 23, öğrenci

Ne dinliyorsun?
Ahmet Kaya'dan "Sevgi Duvarı".
Niye o albüm?
Özel bir yeri var. İlk Ahmet Kaya albümüm. O gün bugündür dinlerim.
Ne çarptı seni Ahmet Kaya'da?
Asıl "Başım Belada"nın kapağındaki paltolu garip adamdan etkilendim. Ortaokulda, servis şoförü Ekrem abinin minibüsünde dururdu o kaset.
Daha önce müzik dinler miydin?
Muazzez Abacı'ya hayrandım.
O yaşında?!
O müziğe yatkınlığım var. Zaten Ahmet Kaya farklı gelmedi, kulağımın alıştığı tarz devam etti.
En sevdiğin Ahmet Kaya şarkısı?
"İçimde ölen biri var".
"Dinle Sevgili Ülkem"i aldın mı?
Çıktığı gün.
Yabancılardan sevdiğin biri?
Manu Chao. Onu Ahmet Kaya'ya benzetiyorum.

BURASI KULEDİBİ

Serdar Nevruzoğlu, 22, öğrenci

Ne dinliyorsun?
Crustation'dan "Reverie"yi.
Başka neler dinlersin?
Drum'n'bass dinliyorum bu aralar. Her dönem değişik şeyler dinlerim ben. Dinlediğim hiçbir müziği terketmedim. Pop dışında her müzikte iyi şeyler bulabildim.
Kız arkadaşın pop dinlese ne yapardın?
Pop dinleyen bir kızla beraber olmazdım.
İlk aldığın albümü hatırlıyor musun?
10 yaşımdayken babam almıştı. Michael Jackson'un "Dangerous"ı.
Son gittiğin iyi konser hangisi?
H2000'de Lamb harikaydı, kadın çıktı söyledi, ortalığı dağıttı ve gitti...

Özlem Şimşek, 21, öğrenci

Ne dinliyorsun?
Şu anda Bach dinliyorum.
Nerden aldın CD'yi?
Beşiktaş'taki bir müzikmarketten aldım.
Korsan CD satın alıyor musun?
Almıyorum, ama öyle "aman korsan CD alınmamalı" gibi bir şeyden değil. Ben hep klasik dinliyorum ve aradığım hiçbir şeyi onlarda bulamıyorum.
Klasik müzikten başka bir şey dinlemiyor musun?
Neredeyse hayır. Çok nadir Türk sanat müziği dinliyorum. Zeki Müren, Müzeyyen Senar falan...
Türk müzisyenlerden başka ilgini çeken var mı?
Fazıl Say var, en son Mersin'de konserini izledim.

BURASI TOPKAPI

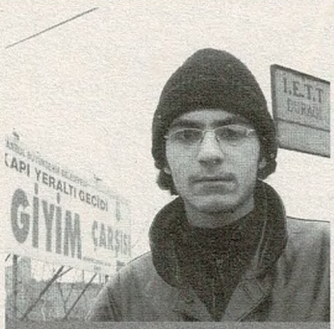

Utkan Çalışkan, 23, öğrenci

Şu an ne dinliyorsun?
Zelê Melê.
Kürtçe mi?
Zazaca rock.
Başka kimleri dinlersin?
Ciwan Haco, Şivan Perwer, Koma Amed...
Türklerden?
Onur Akın, Yavuz Bingöl...
Kardeş Türküler'i nasıl buluyorsun?
Dinlediğim kadarıyla iyiydi.
İlk aldığın albümü hatırlıyor musun?
Agirê Jiyan'dı.
Dinlediğin en iyi ve en kötü şarkılar neler?
En iyi şarkı Umut Altınçağ'ın "Mevsimsiz Kar". En kötüleri Tarkan'ınkilerdir.

Veysel Poyraz, 18, pilavcı

Şu an ne dinliyorsun?
Kral FM'de Müslüm çalıyor.
En sevdiğin Müslüm şarkısı ne?
"Unutursun".
Müslüm, dışında kimleri seviyorsun?
İbo. En sevdiğim şarkısı "Yorgunum".
Hiç Müslüm konserine gittin mi?
Hayır.
Konserine gitseydin jiletler miydin kendini?
Ne jileti?
İlk aldığın kaseti hatırlıyor musun?
Mahsun Kırmızıgül.
İlk gittiğin konser?
Adana'da İbo konserine gitmiştim.
Duyduğun en kötü şarkı ne?
Tarkan, "Oynama şıkıdım".

Metin Kaçan

FINDIK SEKİZ

AĞIR ROMAN

"Yaşamın daha ilk anda yalnızca ölüme koşullandığı bir dünya, ölüm, cinayet, yangın, karanlık, serserilikler, bitirimlik, uyuşturucu ve bilinemeyecek bir sevgi. Öyle bir sevgiyi dile getirmek herhalde kolay değildi. Yazar, apaçık bir ustalıkla başarmış."

SELİM İLERİ

CAN
YAYINLARI
http://www.canyayinlari.com
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Ahmet Kaya

REM, Cohen'den "First We Take Manhattan"ı veya Mirkelam, Ortaçgil'den "Çiçekler"i yorumladığında, ustalarına bir selam göndermekti niyetleri... Madonna, Vic Chesnutt'tan "Guilty By Association"ı söylerken, sevdiği sanatçının tedavi masraflarına destek olmak istiyordu... Jarvis Cocker Lee Hazlewood'un "A Cheat"ini okudu, çünkü erken emekliye ayrılmış bir büyüğünün unutulmasına gönlü elvermiyordu... Cure, Hendrix'in "Purple Haze"iyle eşsiz gitaristin ruhuna dualar ediyordu... Hepsinin ortak ve öncelikli amacı, tüm tribute albümlerinde olduğu gibi, "biz senin şarkılarınla varız" demekti... Türkiye 2003'ü böyle bir albümle karşıladı. Ama tüm tribute'lerden, tüm saygı duruşlarından çok daha önemli, daha anlamlı, daha katmanlı bir albüm bu. Dilinde "dövülmüşüm / sövülmüşüm / kovulmuşum ben" dizeleriyle kalbi duran bir sanatçının şarkılarını, dostları tekrar seslendirdi... "Ahmet Kaya Şarkıları - Dinle Sevgili Ülkem" Türkiye'nin müzik tarihine (ve siyasi tarihine) adı altın harflerle kazınacak bir çalışma. Ahmet Kaya'nın eşi Gülten Kaya'yla albümün hazırlık sürecini, öncesini ve sonrasını konuştuk...

HARİTADAN SİLİNMEYEN ŞARKILAR

Nasıl aklınıza düştü Ahmet Kaya şarkılarından oluşan bir tribute albüm?

Gülten Kaya: Şarkıların önünü açmak, Ahmet'i legalize etmek gerekiyordu. Bunun yolu da bir tribute albümden geçiyor... İçimde, zannedildiği gibi, bir savunma refleksi yok. Tersine, yapılan haksızlığa ilişkin saldırgan bir refleks gelişti. Herkesle her dakika hesaplaşmak istiyorum. Şarkıları tekrar hayatın ortasına taşıma savaşı bu.

Albümün hazırlık safhası zorlu geçti mi?

Böyle geniş bir yelpaze hayal etmemiştim. Başlangıçta on şarkıyla, on kişiyle hazırlarız demiştim. Ahmet Kaya'yla tereddütsüz birlikte olacak bir grup arkadaşı düşündüm ve yola böyle çıktım. Sanırım 2002 Nisan ayıydı. Proje duyuldukça, hiç ummadığım biçimde, "ben de olmak isterim" gibi teklifler gelmeye başladı.

İlk 10 kişiden 10 okey alabildiniz mi?

Tek istisna Edip Akbayram'dır. Projeyi reddetti. "Daima seninleyim, ama bu tür albümlerde prensip olarak yer almak istemiyorum, hatta Barış Manço projesini de reddettim" dedi. Kabul etmekten başka seçeneğim yoktu. Ama benimle olunmayı ben böyle algılamıyorum. "Gerekçenize saygım var, ama burda olursanız benimle olmuş sayarım sizi" demiştim.

Red cevaplarının sayısı fazla olsaydı ne yapardınız, vazgeçer miydiniz?

Biraz daha zamana veya daha çok cesarete ihtiyaç var diye düşünecektim. O kadar yalnız bırakılmış, hatırı bile sorulmamış bir adam durumuna düşürüldü ki, bu adamın şarkılarını okumak da aynı oranda ürkütücü, korkutucu olabilirdi. Sonuçta Ahmet'in şarkılarını dünyadan insanlara okutmaya bile soyunabilirdim. Ben Ahmet Kaya'yı sahiden bu kadar büyük algılıyorum.

Böyle bir proje için uğraşmaya hâlâ değer. Yurtdışından nasıl bir ilgi var Ahmet Kaya'ya?

Dil zorluğu büyük engel.

Belki Feridun Düzağaç'ın genç bir dinleyicisi, Ahmet'le ilk defa "Beni Vur"la tanışacak. Babası ona "sen bunu bir de Ahmet Kaya'dan dinle" diyecek belki...

Şarkıların çevrilmesi ne kadar zordur kimbilir. Bu da benim ütopyam olarak dursun bir kenarda... Ahmet'in yabancı dinleyicisi çoktur. Avrupa konserlerinde çok rastlardık böylelerine. Kanada'dan İran'a kadar pek çok ülkede bizimle yazışan dinleyicileri var. İran, Irak, Suriye, İsrail gibi yerlerde çok satıldığına eminim. Bunlar çoğunlukla korsan albümler oluyor. Cezayir kökenli Fransızlar arasında da tanındığını biliyorum. Son dönemlerinde Fransız-Alman kültür kanalı Arte, Ahmet'in bir konserini başından sonuna yayınlamıştı. Sürgünde, "kendimi bir türlü ifade edemiyorum, Türkiye'de yanlış tanıtılıyorum" sıkıntısı yaşarken, Paris'te bir basın toplantısı yapmıştık. Burada hiçbir gazete yayınlamadı, ama Le Monde, Libération yayınladı. Sorbonne'da sürgün ve göç konulu bir konferansa da konuşmacı olarak davet edilmişti, o konuşmaya çok ilgi gösterdi Fransızlar.

Londra'da geçmiş bir hikaye duyduk. Ahmet Kaya kaldırımda arkadaşlarıyla yürürken, karşıdan gelen walkman'li bir zenci "Aaa, Ahmet Kaya" diyerek yanına koşup sarılıyor... Ahmet Kaya çok heyecanlanıyor. Ama adam başlıyor Türkçe konuşmaya. Meğer Kıbrıslı bir Türkmüş... Adamın arkasından, "ulan ben de beni Afrikalılar bile tanıyor artık diye sevinmiştim" diyor Ahmet Kaya, "ama herif Türk çıktı".

(gülüyor) Bu hikaye doğru. Ağızdan ağıza biraz dönüştürülmüş, fıkra gibi bir şey olmuş anlaşılan. Londra değil Stuttgart, Kıbrıslı değil Antakyalı. Hatta bana bunu telefonda kahkahalarla anlattı Ahmet. Sitar çalan Hintli bir müzisyeni bir kulüpte dinlemeye gideceklerdi o gece. Oranın dönüşünde olmuş bu olay.

Tribute albüm projesi basına ilk yansıdığı zaman şimdikinden biraz farklı bir katılımcı listesi vardı. Yolda inen binen çok mu oldu?

Hayır, çok değil. Mesela Zerrin Özer vardı. Ahmet'e karşı çok duygusal, her dinleyişinde ağlayan bir insan. "Giderim"i seçmişti, hatta stüdyoda okudu da. Fakat sonradan, albüm çıkışını iki ay erteleyip erteleyemeyeceğimizi soran bir açıklama geldi yardımcısından. Çalıştığı firma, bizim albümün Zerrin Özer'in kendi albümünün önünü keseceğinden kaygılanmış. Ama erteleme lüksümüzün olmadığını söyledik... Süreç yola koyulduğunda, Sezen Aksu'ya da teklif götürmek gerektiği biçiminde bir fikir çıkmıştı arkadaşların birinden. Görüşmeyi ben yapmadım, birkaç kişi randevulaşıp Sezen Aksu'ya gittiler. Büyük bir heyecanla karşılamış arkadaşları; çok doğru bir proje olduğunu, "Mahur"u okumak istediğini söylemiş. Arkadaşlar tarih olarak 16 Kasım'ın, ikinci ölüm yıldönümünün hedeflendiğini söyleyince, çok yoğun olabileceğini belirtmiş, "biraz geciktirseniz, bahar ayları daha uygun olabilir" gibi bir çekince koymuş. Onun katılacağı haberi benim iradem dışında basının da kulağına gitti. "Artık kayıtları bitirelim" diye bütün katılımcı arkadaşları zorlamaya başladığımız günlerde, Sezen Aksu'nun menejerinden iş yoğunluğu sebebiyle bu projede yer alamayacağına ilişkin bir açıklama geldi. Gazeteciler kendilerine göre yorumlar yaptı, "Türkiye Şarkıları" konserlerinden dolayı Sezen Aksu'nun ciddi baskı altında olduğunu söylediler ve "acaba korkup da mı çekildi" diye sordular bana. Onun bende böyle bir imaj bırakmadığını, tam tersine, cesur davrandığını gözlemlediğimi açıkladım.

Albümde "Mahur"un müthiş güzel ve etkileyici bir Nazan Öncel yorumu var.

Nazan Öncel başından beri düşündüğüm ilk on

Gülten Kaya

kişi içerisindeydi. Projeyi ilk konuştuğum insanlardan biridir ve hemen kabul etmiştir. Birçok Ahmet Kaya şarkısını çok sevdiği için uzun zaman hepsini bir arada tuttu, seçmede zorlandı, "Mahur" da onlardan biriydi. Neticede Nazan "Mahur"u okumayabilirdi de. Bir sürü yedeklediği şarkı vardı. Yaklaşımı ve duruşuyla çok değerli bir sanatçı. Projeye kalp koyuşu itibariyle de çok özel biridir benim için.

Sizce insanlar albüme sırf Ahmet Kaya şarkılarını sevdikleri için mi katıldılar, yoksa o linç ve sürgün sürecine karşı çıkma anlamında siyasî bir mesaj mı vermek istediler?

Bence Ahmet'in şarkılardan başka bir misyonu yoktur ki. Siyasetten soyutlanmış bir yaşam biçimi olamayacağını düşünen bir insandı, ama siyasî misyon üstlenme amacı olmadı hiç. O ilk günlerin tozundan dumanından biraz uzaklaşılınca, Ahmet'e yapılanların açık bir haksızlık olduğunu farketmeye başladı galiba insanlar. Ama bu albümde kimse onları Ahmet Kaya'nın savunduklarını savunmaya zorlamadı. Sadece "şarkılar herkesindir", "şarkılar kalır" noktasından yola çıktık.

Feridun Düzağaç çok anlamlı bir şey söylemiş Milliyet Sanat'a: "Ahmet Kaya'nın Fransa'ya gitmesi Fatih Altaylı, Reha Muhtar, Serdar Ortaç gibi adamların tetiklemesiyle gerçekleştiyse, benim bu albümde yer almam o insanlara karşı duyduğum özel antipatinin tatmini açısından bile bir anlam taşıyor."

Evet, çok sağlıklı bir perspektif bence bu. Bilemiyorum, belki bu albüme katılmak bazıları için bir arkadaşlık borcu ve vefasıydı, bazıları için Türkiye'nin içine girdiği sürecin verdiği rahatlamanın etkisiydi, bazılarına göre o haksız dönemde üzerine düşeni yapmamış olmanın verdiği iç sızısının telafisine dönük bir şeydi, bazıları içinse kayıtsız şartsız hangi dönemde olursa olsun evet diyebilecekleri bir projeydi.

Haluk Levent'in hem albüme katılıp hem de Ahmet Kaya hakkında ileri geri konuşmasına ne diyorsunuz?

Keşke ileri geri konuşmuş olsa. O zaman verilecek bir cevap olur. Esas, konuşamamak kötü. Haluk Levent konuşamadı. Daha doğrusu konuşamıyor... Bu albümden çok önce, kendi albümünde "Acılara Tutunmak"ı okumak istediğini söylemişti. Biz de şarkıyı verdik. Sonra bir arkadaşımız "sen bu projede olmak ister misin" diye sormuş. O da "tabii" demiş. Sonra bir televizyon programında, içinde yer aldığı projeyi hiçbir biçimde savunamadığını gördüm. Söyleyecek lafı yoktu. Bana çok dokundu bu. O sırada şarkısını bitirmiş, bize teslim etmişti. Dinleyicilerden "bu albümde olmayı hak etmiyor" tepkisi gelmeye başladı. Sağduyulu davranmak zorundaydım, yanlış yönlendirilmiştir muhtemelen. Binlerce insana şarkı söyleyen birinin biraz daha kapasiteli olmasını arzularım.

"Ahmet Kaya'nın tavırlarını kabul etmem mümkün değil, ben zaten Hasan Hüseyin'i seviyorum, Ahmet Kaya şiiri güzel bestelemiş, o yüzden okuyorum" demiş "Acılara Tutunmak" hakkında.

Tutarsızlık burada zaten. "Dinle Sevgili Ülkem"de okuduğu şarkının sözü de, müziği de Ahmet'in.

Üstelik "Dinle Sevgili Ülkem" albümünün notlarında Hasan Hüseyin'i Ahmet Kaya sayesinde tanıyıp sevdiğini söylüyor. "Acılara Tutunmak"ın klibine de sözün ve müziğin kime ait olduğunu yazmamış. Hadi diyelim Ahmet Kaya'yı saklamaya çalışıyor, peki o çok sevdiği Hasan Hüseyin'e ayıp değil mi?

Şiirin tamamını da okumamış üstelik. Sonra da "yanlış bantlar mikslenmiş" diye açıklama yapmış. Bütün bunlar şiir bilememekten, ülkesini bilememekten, cehaletten kaynaklanıyor gerçekten... Üstlenemeyeceği şeyi yapmamalı insan. "Ahmet Kaya adını yazmaya korkarım" demesi daha tutarlıdır. Ama hem ağlarım hem giderim mantığını sağlıklı bulmuyorum.

Demin "Ahmet'i legalize etmek gerekiyordu" dediniz. Bunu biraz açabilir miyiz?

Ahmet zaten legaldi. Birdenbire illegal bir duruma dönüştürüldü. Bırakın şarkıları, hiçbir yerde bahsi bile geçmiyordu. Enver Gökçe'nin deyimiyle, "haritadan silinmişti".

Kadıköy rıhtımından Beyoğlu'na, Kızılay'dan Diyarbakır meydanına kadar her yerde bu albüm çalıyor. İnsanların artık arabalarında yüksek sesle dinlediklerini görüyorum.

Öldükten sonra yayınlanan "Hoşçakalın Gözüm" albümü de görmezden gelindi, değil mi?

Üç-dört radyoyu tenzih ederek söylüyorum, hiçbir yerde yayınlanmadı şarkılar. Çalanlar da, istisna olarak, geceyarılarından sonra çaldılar. Bütün yok saymalara rağmen, kriz şartlarında, İMÇ'de hiçbir ürün çıkmıyorken yine de iyi sattı. Zannediyorum, 400 bin civarında.

Tribute albüm formülü doğrulandı o zaman: Başkalarının onun şarkılarını söylemesi sayesinde adı tekrar anılır oldu.

Evet, buna başka sesler aracılık etsin diye düşündüm. Dünyada tribute albümlerinin yapılış amacı bu değildir ama, bizde ne yazık ki böyle bir amaç da taşıyabiliyor.

Şimdi yalnızlığınız bir parça azalmış gibi hissediyor musunuz? Ahmet Kaya adını sürdürmeye yönelik bir mücadeleniz var ve bu mücadelede artık destekçileriniz var.

Berlin'de duvarlarda Ahmet Kaya afişleri

Bana iyi gelen bir duygu tabii. Ama yalnızlığımı kapatan bir duygu değil... Ahmet Kaya'yı yok sayan bir ulusal TV kanalı, bu arkadaşların tamamını bir araya toplayıp bu albümde niye varsınız sorusunu sorduğunda, her birinin kendi Ahmet Kaya hikayesini anlatması benim için çok değerli. Mesela Niran Ünsal bir yerlerde sahne aldığında biz de Ahmet'le birlikte Niran'ı dinlemeye gitmişizdir. Yıllardır Ahmet Kaya'yı ne kadar sevdiğini, hatta babasıyla özdeşleştirdiğini bilirim. Yavuz Bingöl'ün Ahmet Kaya repertuarını benden daha iyi bildiğini bilirim. Kıvırcık Ali'nin Ahmet'le tanışabilmek için İMÇ'de verdiği mücadeleleri bilirim.

Albüm çıkalı 15 gün oldu. Nasıl gidiyor?

Her yerde çalınıyor. Kadıköy rıhtımı, Beyoğlu gibi sembolik yerlerden, Ankara'nın Kızılay'ından Diyarbakır meydanına kadar... İnsanların artık arabalarında yüksek sesle dinlediklerini görüyorum. Şimdiye kadar Ahmet Kaya çalmayan bir-iki büyük radyoda çalındığına da şahit oldum. Bütün Ahmet Kaya sürecine tanıklık etmiş biri olarak söyleyebilirim ki, bu beni şaşırtmıyor. Araya giren iki-üç senelik kopukluğu saymazsak, bu buluşma zaten gerçekleşmişti. Şimdi kaldığı yerden devam ediyor... Medyanın bu albümün haberini yapması, anahaber bültenlerinde yer açması ya da köşeyazarlarının bu albümden söz etmesi bende "bu zaten olması gerekendi" duygusu yaratıyor. İçimde buruklukla karışık bir huzur var. Ahmet de bunu yaşayabilseydi, sokaklarda şarkılarını duyabilseydi keşke. Burukluğum buradan geliyor. Huzurum ise kalıcı bir huzur olmayabilecek. Bu ülkedeki hiçbir gidişatı istikrarlı görmediğim için, bu durum da tepetaklak olabilir gibime geliyor... Ordu valiliği Ahmet Kaya'nın bütün albümlerini yasaklamış durumda; "Hoşçakalın Gözüm" ve "Dinle Sevgili Ülkem" çalınabiliyor, çünkü yeni bir yasak kararı almamışlar, atlamışlar... Bingöl'de bir radyo Ahmet Kaya çaldığı için üç milyar para cezasına çarptırılmış. Bu huzur, böyle bir huzur.

Satışlar "Hoşçakalın Gözüm"ü geçecek mi?

Öyle gözüküyor. Hatta korsanlarla bir arada sayarsak, ciddi bir rekora gidiyor. Makul bir fiyatla satıyoruz, iki CD 10 milyon lira. Bazı korsancılar "abi, çok ucuza yapmışsınız" diye bozulmuşlar.

Sahiden başarılı bir albüm olmuş ama, sizin internet sitesindeki mesajlar hayal kırıklığı yaratıyor. Albümü beğenmeyenlerin sayısı az değil.

Başlangıçta beğenenler ve beğenmeyenler yüzde elli-elli gibiydi. Şimdi beğenenlerin sayısı ciddi biçimde artmaya başladı. Dinledikçe sevdiler. Zannediyorum, çok alıştıkları ve ezberledikleri şarkılar başka seslerden yadırgatıcı geldi. Albümü çok kutsayanlar da var, "her yerde çalınması gururumuzu okşuyor" diyorlar, sonra da ekliyorlar: "Ama Ahmet abinin tadını vermiyor."

Bu saçma bir beklenti. Katılanlarda "Ahmet Kaya kadar iyi söyleyeyim", "daha iyi söyleyeyim" gibi bir gayret olmamıştır ki doğal olarak.

Bu albümdeki bütün arkadaşlar benzer bir tedirginliği taşıdılar: Bu kadar bilinen, yerleşmiş bir yorumun üzerine ne yapacağız şimdi? Herhalde tribute albümler hep böyle şeyler yaşatır insana. Diyelim ki "Demir Leblebi"den bir parçayı Ahmet de Nazan gibi okuyamazdı. O Nazan'a ait bir duygu çünkü. Tamamen onun çocuğu.

"Ahmet abinin tadını vermiyor" diyenler için Ahmet Kaya'nın 18 albümü zaten orda duruyor.

→25

"Dinle Sevgili Ülkem"inse bambaşka bir zenginliği var.

Tabii. Zaten o tip laflar Ahmet'in lehinde bir yargı bile olsa, sağlıklı değil. Biliyor musunuz, bir taraftan da Ahmet'in ölmediğine ilişkin bir inanış var ve başa çıkamayacağım kadar yaygın... "Öyle Bir Yerdeyim ki" şarkısı daha önce iki defa okundu Ahmet tarafından. Önce 85'te, sonra "Yıldızlar ve Yakamoz"da. İkincisinin kanal kayıtlarına ulaşamadığımızdan bu albümde ilk okumayı kullandık. Çok genç bir ses. Tabii bazı rötuşlardan geçirdik, şanı koroyla buluşturmak için teknik oyunlar yaptık. Bazı insanlar "hayır, Ahmet Kaya yaşıyor ve şarkıyı yeniden okumuş" diyorlar... Birinci tekil şahıs olarak her iki albüm kapağına Ahmet'ten bir mektup yazdık. Benim tasarladığım bir şeydi bu. Ama bu mektupların sembolik bir anlam taşıdığına da inanmak istemeyen çok: "O yaşıyor, bir oyun oynuyorsunuz, ama artık ayıp oluyor, bu kadar çektirdiğiniz yeter."

"Dinle Sevgili Ülkem"i ticarî bulanları ve Ahmet Kaya'nın kemiklerini sızlatacağını söyleyenleri de duyduk.

Bu tepkiye fazla rastlamadım. Ne diyebilirim ki onlara? Bu albümün ticarî değil, ahlâkî bir yanı olduğunu düşünüyorum gerçekten. Ama ticarî bir amaçtan yola çıktığımı varsayalım: Bir SSK emeklisinin ölümünden sonra maaşının eşine bağlanması gibi de mi algılanamıyor acaba? Ya da onun eczanesini, manav dükkanını ben çalıştırıyorum! Ama asla bu değil yaptığım. Ahmet zaman zaman böyle şeyler söylerdi, "keşke beş-altı kasetlik malzemeyi kasaya koysam, Çiğdem ve Melis'in geleceğiyle ilgili kendimi daha rahat hissederim" derdi. İlerde, Ahmet'in değerlendirmediği, bağlamayla okuyup bıraktığı repertuara girmemiş şarkılarını topladığımda tabii ki bir sürü amacım olacak: Birincisi, hayatımızı devam ettirme zorunluluğu ve geleceğimiz. Çocukların eğitimi. En insanî ve doğal amaç bu. İkincisi, benim için en geçerli yanı: Bu şarkıları da onu sevenlerle paylaşmak. Üçüncüsü, Ahmet Kaya'yı geleceğe taşımak gibi bir amaç koyuyorum önüme. Bu benim çocuklardan sonraki en büyük varlık koşulum.

1994'te, Havana'da 1 Mayıs: Ahmet, Melis, Gülten Kaya

Albümün ahlâkî bir yanı var. Ama varsayalım ki ticarî amaçla yola çıktım: Bir SSK'lının ölümü sonrası maaşının eşine bağlanması gibi de mi algılanamıyor acaba?

Frank Zappa'nın eşi de aynı şeyi yapıyor ve iyi ki yapıyor. Sizinki gibi kapsamlı bir internet sitesi kurdular, eski kayıtları yayınladılar... Siz Ahmet Kaya'yı sadece bir anı olarak yaşamakla yetinseydiniz, daha kötü olmaz mıydı?

İşte asıl o beni mutsuz ederdi. O zaman Ahmet'in yokluğu duygusuyla başa çıkamazdım ki. Şimdi onun ürünlerini taşımak beni iyileştiriyor: Mesela, şimdiki liselilerle onu buluşturmak.

Ahmet Kaya'ya yetişememiş çocuklar belki bu tribute albümle başlayacaklar onu dinlemeye.

Aynen böyle düşünüyorum. Belki Feridun Düzağaç'ın genç bir dinleyicisi, onunla ilk defa "Beni Vur"la tanışacak. Babası ona "sen bunu bir de Ahmet Kaya'dan dinle" diyecek belki... Eğer bu işleri bırakıp köşemde oturuyor olsaydım, asıl o zaman kemikleri sızlardı Ahmet'in. Benden beklediği tam da buydu. Bu hem gönüllülük, hem de Ahmet'in beklentisinden dolayı bir zorunluluk. Ama gönüllülük yanı çok ağır basıyor.

Farzedelim Ahmet Kaya'nın kaybından sonra, şarkıları her yerde çalınmaya devam etti, bu yok sayma ve korku atmosferi yaşanmadı. Gene de böyle bir tribute albüm iyi olmaz mıydı?

Evet, kesinlikle gene yapardım. Ama bu kadar erkene mi alırdım? Hayır, almazdım. Önce yayınlanmamış ürünler, sonra tribute albüm daha uygun gelirdi herhalde.

Yayınlanmamış çok şey var mı?

Çok değil. Hakları başka firmalarda olan ilk 17 albümün kanal bantlarında bir şeyler varsa da, ulaşamıyorum. Elimdeki arşivde mevcut olanlarla belki iki albüm yapılabilir.

"Dinle Sevgili Ülkem"deki şarkı seçimlerine baktığınızda 17 albümün bir ortalamasını yansıttığını düşünüyor musunuz? İyi bir Ahmet Kaya portresi sunuyor mu bu albüm?

Kimseye bir öneride bulunmadım açıkçası. Haddim olmazdı. Tamamen özgür bıraktık arkadaşları. 100'ün üzerinde Ahmet Kaya bestesi arasından seçme yapmalarını bekledik.

Niye şunu seçmediler de bunu seçtiler gibi bir hayıflanma durumu oldu mu? Sizin için özelliği olan Ahmet Kaya şarkıları var mıdır?

Benim için eşit durumda şarkılar. Geçmişten bugüne çok özel birkaç şarkım var tabii. Onlardan biri var bu albümde: Şükriye Tutkun'un okuduğu "Güzel Günler". Ahmet'le beraberliğimizin başladığı döneme tekabül eden bir şarkı.

Onun şarkılarında cezaevi etrafında örülen hayat biçimleri, anne, çocuk, içerdeki adam gibi

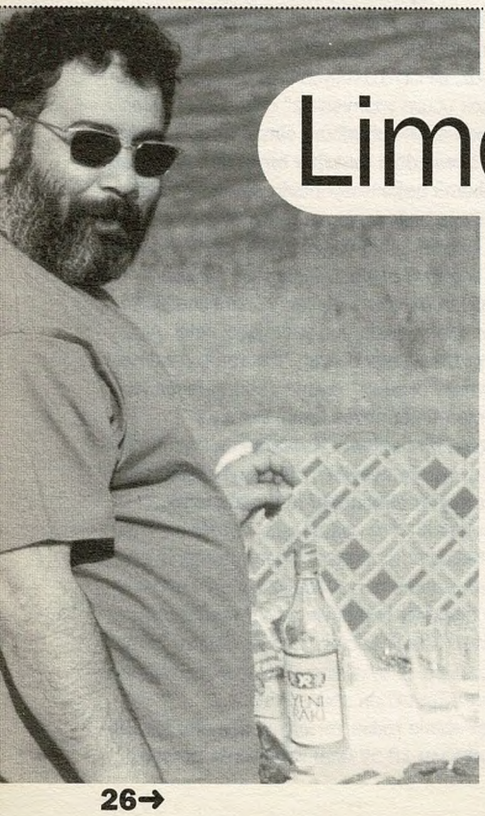

AHMET KAYA'YLA ORDAN BURDAN

Limon sömürüsü

Bulgurla irmik arasında ne fark vardır? Hani, bir tarım ülkesinde yaşıyoruz. Ne fark var aralarında?

Bu röportajı 2000'e Doğru'da bütün Türkiye okuyacak. Burada puan kaybedersem var ya, yandım...

Yine de söyle.

Bulgurdan helva, irmikten pilav yapılmaz.

Bu da fark elbet... Ama asıl fark ne! Bir yapım farkı yok mu?.. Bulguru bilmeyen Türkiyeli olur mu?

Buğdayı alırsın, öğütürsün, hedik yaparsın, kaynatırsın...

(15 Ocak 1989, 2000'e Doğru, Cemal Süreya'yla söyleşi)

"An Gelir"le Attilâ İlhan'la ciddi bir tanışma törenimiz oluyor. Attilâ İlhan beni sevmiyor. Eşim Gülten'le görüşmek istiyor. Ve bana "ben seni sevmiyorum arkadaş" diyor, "seninle görüşmek istemiyorum". Fakat şiirlerini şarkılaştırmama da bir türlü karşı çıkmıyor. Mektuplar geliyor bana "Attilâ arkadaşa selam söyle" falan diye. 16 yaşında bir kız yazmış. Bilmiyorlar ki üstadın kırk yaşında olduğunu. *(Ahmet Kaya Attilâ İlhan'ın altmış yaşının üzerinde olduğunu bildiği halde böyle bir iltifatta bulunuyor gülerek)* Ya, işte böyle. Üstad beni çok kaba saba bir adam buluyor.

(Şubat 1990, Boom Müzik Dergisi, Soner Olgun'la söyleşi)

Gerçekten param yoktur. Ciddi söylüyorum. Bizde bu paylaşma içgüdüsü varlıklı bir insan olmaktan önce geliyor. Ben böyle daha mutluyum. İlk önce Sümerbank malı bir ayakkabı göndermiştim cezaevine, bir dosta. Basit bir örnek veriyorum, sonradan bu istek Converse'e dönüştü. Altıyüzbin lira tanesi. Bilmiyor ki fiyatının ne olduğunu. Bana diyor ki, Converse gönder. Bir tane değil azizim, altmış çift, yetmiş çift. Hal ve durum böyleyken zengin olmak mümkün değil. Ancak artakalan parayla da mangal başlarına falan giderim.

(Mart 1990, Boom Müzik Dergisi, Soner Olgun'la söyleşi)

Özellikle genç rock'çıları ve heavy metalcileri daha rahat anlayabiliyorum. Bu müziği yapan insanların sınırsız özgürlük ve demokrasi yanlısı olduklarına inanıyorum. 80 öncesi bazı insanlar, bu müzik türleri için sömürgeci, emperyalist kültürün insanlara şırınga edilmesiyle kendi kültürlerinden uzaklaşmaları olarak algılıyor ve karşı tavır alıyorlardı. Şimdi ise böyle değil, bana göre yeni ve demokratik bir kültür ve evrensel kültürün daha dar bir boyutu. Gönül isterdi ki, şarkıları Türkçe söyle-

bir politik mahkûmluk hali baskın olmasına rağmen, bu atmosfer albüme aynı ağırlıkta yansımamış. Bunu neye bağlıyorsunuz?
Bir Ahmet Kaya'nın yaşadığı Türkiye var, bir de katılımcı arkadaşların yaşadığı Türkiye. Herkes yaşadığı atmosferi algılayış biçimine göre yapar üretimini. Ahmet Kaya kendi dönemini öyle algılamıştır. Herkesin o duyguyla özdeşleşmesi gerekmez. Ben arkadaşların kendileriyle özdeşleştirdikleri şarkıları seçtiğine inanıyorum. Aslına bakarsanız, Naşide Göktürk'ün neden "Adı Bahtiyar"ı seçtiğini anlamakta zorlanıyorum.
Ama çok güzel okumuş. Adeta "dişi Ahmet Kaya" gibi, bütün vurgularını koruyarak seslendirmiş üstelik.
Evet, çok güzel, ama bana ilginç geliyor. Çünkü çok erkek söylemi olan bir şarkı. Naşide benim çok eski arkadaşım, yaklaşık yirmi yıldır tanışırız. "Kod Adı Bahtiyar"la Ahmet Kaya arasında birebir bir durum var. Çünkü bu ülkede saz çalma suçu işleyip yargılananlar var, Ahmet de on-

Şarkıların kayıt aşamasında arkadaşlar aynı tedirginliği yaşadı: Bu kadar bilinen, yerleşmiş yorumun üzerine biz ne yapacağız şimdi? Tribute albümler hep böyledir. Ahmet de "Demir Leblebi"yi Nazan gibi okuyamazdı.

lardan biri oldu. Ama şarkı Naşide'yle örtüşüyor mu, Naşide bu şarkıdan ne algılıyor, bunun açıklaması Naşide'ye ait. Niran için de aynı şeyi söyleyebilirim, "kafama sıkar giderim" erkek söylemidir... Zaten ne kadar fazla absürdlük olsaydı, ben o kadar keyif alırdım. Feridun da tarzının, algılanış biçiminin dışında bir şarkı seçti. Bu absürdlükler çekici geliyor bana.
Akla şöyle bir soru geliyor: O cezaevi atmosferini yansıtan şarkıların klasikleşme ve kuşaktan kuşağa yayılma potansiyeli diğerlerinden daha mı az acaba?
Bazı kavramlar var: Haksızlık, zulüm, işkence... Bunlar Pir Sultan zamanında da vardı. Sınıfların ortadan kalktığı, hepimizin özlediği dünya gerçekleştiğinde bu şarkılar çöpe gitsin zaten.
"Mahur" da 12 Mart üstüne bir şiir. Ama Attilâ İlhan bunu şiirin içine gizlemiş. Okuduğunuzda ya da şarkıyı dinlediğinizde "hah işte, burda 12 Mart anlatılıyor" demezsiniz. Herhangi bir tarihsel dönemde, herhangi bir ülkede insanların başına gelebilecek bir acıdan bahsediyor gibi... Oysa "Metris'in önü kahveler / Kahvede can annem bekler" dizeleri 2000'li yıllara tam denk düşmeyebiliyor. Şarkının güzelliği baki kalsa da...
Ama sormak istiyorum, tarih nasıl biriktirilir o zaman? Bence böyle biriktirilir. Dönem tanıklığı ile oluşturulur. Bunu sinemada, heykelde, müzikte hep böyle yaparsınız. Ben bu şarkıların elli yıl sonra da dinleneceğine inanıyorum. Belki o zaman Metris'in yerinde beş yıldızlı bir otel olacak. Picasso İspanya iç savaşını nasıl algıladı ve çizdiyse, iç savaş birilerine göre bittiği halde, "Guernica" nasıl hâlâ bir klasikse, bu da öyle bir durum. Amerika'da siyah-beyaz kavgası Joan Baez'in şarkı yaptığı dönemdeki kadar değil belki. Ama hâlâ keyif alarak dinliyorum Baez'i.
Bazı folk şarkıyazarları "biz sanatçı değil, gazeteciyiz" derlerdi kendilerine. Ahmet Kaya'nın müziğinde de aynı mantık işledi hep: Gündemi birebir şarkılara taşımak.
Bir keresinde, "şimdi yaşıyor olsaydı, ne üzerine şarkılar yapardı" diye sordular bana.
Ne üzerine yapardı?
F Tipi cezaevleri ve ölüm oruçları olurdu. Ve mutlaka savaş olurdu.
Türbanlılar olur muydu?
Zannediyorum olurdu, evet. Çok içi acıyordu. "Biçimler değiştirilebilir, ama beyinler değiştirilemez", böyle söylüyordu Ahmet. Türbanını çıkarıp üniversiteye giren kız, beynini dışarıda bırakmıyor. Ama aynı düşüncedeki erkek çocuk üniversiteye girebiliyor. Beyinleri yok etmek mümkün mü? Ben 12 Eylül döneminde cezaevinde tektip elbise giymedim. Giyebilirdim, direnemeyebilirdim, ama beynim değişmeyecekti ki.

---

sinler. Yarın bir gün, belli bir olgunluğa eriştiklerinde ve gerekliliğini de gördüklerinde Türkçe de, Kürtçe de söyleyeceklerine inanıyorum. Bu saatten sonra, onlara ders vermek gibi bir hata işleyeceğimi sanmıyorum. Doğruyu kendileri bulacaklar. Ayrıca bir gün, bu insanlarla aynı saflarda olacağımıza ve bu bayrağı birlikte taşıyacağımıza kesinlikle inanıyorum.
(Aralık 1990, Boom Müzik Dergisi)

Şöyle de bir düşünce var insanlarda: Ahmet Kaya duygu sömürüsü yapıyor.
Tabii olabilir yani. Şarkı söyleyen herkes bir duygu insanı, çünkü duygu üretiyorsun. İnsanların kafasına silah dayayıp kasetimi alın demiyorum ki. Duygu sömürüsü yapmıyor desinler diye limon mu satayım? O zaman da Ahmet Kaya limon sömürüsü yapıyor derler.
(21 Ocak 1999, Hürriyet, Pakize Suda'yla söyleşi)

Benim için Kürtler, 75 yıllık Türkiye Cumhuriyeti'nin Külkedisi'dir. Bu 75 yıl boyunca Kürtlerin öğrendiği birkaç Türkçe söz şöyledir: Kürt halkı diye bir halk yok, Kürt dili adlı bir dil yok, Kürt kültürü diye bir kültür yok, ne mutlu Türküm diyene... Bu resmî söylem, iki kardeş halka –Kürt ve Türk halkına– sadece acıya mal olmuştur.
Yakın zamanda TBMM'de bir milletvekili, bildiği diller arasında Kürtçeyi de saydığında muhafazakâr milletvekilleri ayaklandılar. Milyonlarca insanın konuştuğu bu dile karşı takınılan bu dışlayıcı tavırla bu devlet ya da bu toplum, Kürt halkının elinde tuttuğu varlık sebeplerini, hakları ve zenginlikleri koruyabilir mi?
Şu anda Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olan Süleyman Demirel, 1991 yılında sosyal demokrat lider Erdal İnönü ile Türkiye'nin Güneydoğusuna gittiğinde, "Kürt realitesini kabul ediyoruz" demişti. Bu tarihten dokuz yıl sonra gelinen noktayı en iyi kendimle örnekleyebilirim. Kendimi bildim bileli yasaklı bir dil olan anadilim Kürtçeyi bilmediğim halde o dilde bir şarkı söyleme isteğim ve tıpkı Cumhurbaşkanının ifade ettiği gibi "Kürt realitesini tanımak zorundasınız" biçimindeki bir cümleden dolayı, yaşadığım topraklardan ve beslendiğim kültürden uzaktayım. Türkiye, yakın tarihinin yıkıcı sonuçlarını silmek yerine, toplumun önemli bir kesiminde dal budak veren kin ve intikam ağacının meyvelerini büyüterek gündemini çözümsüzlüğe kilitlemiş durumda. Arkamızda bıraktığımız 15 yıllık sürecin tarafları, bu kin ve intikam duygularıyla birbirlerinin acılarını ya görmezden geliyor, ya da birini diğerinden daha az meşru görüyor. Ulusal birlik ve bütünlüğümüzü korumak adına alınan önlemler, iki kardeş halk arasındaki sıcaklığı inanılmaz bir uçuruma dönüştürmeye yaramıştır.
(2000, Sorbonne konuşmasından)

Agirê Jiyan'ın söylediği "Başım Belada", sözünü ettiğimiz politik mahkûm atmosferine bir başka örnek oluşturuyor.

Agirê Jiyan'ın da çok özel bir anlamı var bu albümde. İlk defa anadilleri dışında şarkı okudular ve bunu Ahmet Kaya için yaptılar. Umarım başkaları için de yaparlar. Kendi dillerine gösterilmeyen hürmeti başka bir dile göstermeleri çok olgun bir duruş... Mesela kızımız Melis bu albümde en çok Kardeş Türküler'i beğendi. Onlar "Mavinin Türküsü"ne Kürtçe bir bölüm de eklediler. Avrupa'da bir konserde birlikte sahne almışlar ve Ahmet onlara "bir gün mutlaka döneceğim çocuklar" demiş. "Biz bütün dillerde şarkı söyleyen bir grubuz, bu şarkıyı böyle hissettik, bu duygumuzu şarkıya katmak istiyoruz" dediler.

Agirê Jiyan'ın "Başım Belada"sı albümdeki en iyi yorumlardan biri. Bir rock grubu anlayışında icra edilmiş. Başka rock grupları da olsaydı keşke. Mesela akla Duman geliyor.

Duman'ı Melis de, ben de çok seviyoruz. Aklımıza gelmedi değil. Açık söyleyeyim, kimsenin hayatını zorlaştırmak da istemiyorum. Ahmet Kaya'nın hâlâ böyle bir durumu var ve Duman'la ilgili direkt bunu düşündüm. Genç ve önü çok açık arkadaşlar, doğru şeyler yapıyorlar. Kabul ederlerse, bu onlara artı bir yük mü olur acaba, ben onların önünü kesmiş mi olurum diye düşündüm. Onların iyi şeyler yapması bana kendi başına bir sevinç veriyor. Bu albümde yer almalarından duyacağım sevinçten feragat edebilirim.

İlk haberlerde Moğollar adı da geçiyordu. Sonra onları bu albümde göremedik.

Evet, olmalarını istedik. Grubun bir şarkı yorumcusu olmadığı için enstrümantal fikri olgunlaştı. Cahit Berkay buna çalışıyordu. Ama yetiştiremedi ve üzüntüsünü dile getirdi... Gruplar konusunda şunu da söylemek istiyorum: Biz aslında başından beri iki-üç grupla sınırlı tutalım diye düşündük. Ahmet bir solo şarkıcıydı, nedense bu albümün de ağırlıklı olarak solo şarkıcılarla yapılması uygun gibi geldi bize. Yanlış mı düşünüyorum acaba?.. Zaten birçok insan maalesef projenin dışında kaldı, çünkü ancak yirmi kişi olabilirdi, üç-dört CD'lik bir albüme de alışık değil dinleyici... Mesela Cem Karaca çok alındı, "bana bu albüm için niye teklif yapılmadı?" dedi. Çok kırgın belli ki. Ne Bülent Ortaçgil'de, ne Barış Manço'da onu göremedim. Demek ki bu tip albümlerde olmuyor diye düşündüm. Ve sonra şu cevapla karşılaştım: "Keşke bunu benimle konuşmuş olsaydın. Onlar da bana teklif getirmediler ki." Ben de, Ahmet de ilkgençliğimizi onun şarkılarıyla geçirmişiz, şu an bile arabamda kaseti var.

Bulutsuzluk Özlemi'ni de anmadan geçmeyelim. Sanki onlara bu albüm çok uyarmış gibi geliyor.

Hep aklımızdan geçti. Ama Moğollar da son ana kadar olacak gibiydi. Dediğim gibi, gruplara karşı biraz çekingen davrandık. Ahmet'le Nejat (Yavaşoğulları) iyi tanışırlardı, Ahmet çok severdi onları. "John Lennon'ın onuncu kopyası" derdi Nejat'a. Görüntü olarak tabii. *(gülüyor)* Nejat'ta, Ahmet'in ona hediye ettiği doldurulmuş bir kuş var. Albümün kokteyline geldiğinde, "kuş hâlâ duruyor" dedi bana Nejat. O kuşların hikayesi biraz enteresandır: Evde çok kötü koku yapıyorlardı. "Ben bunları atacağım artık" diye söylenip duruyordum Ahmet'e. O günlerde eve Nejat'la Bedri Baykam geldi. Ahmet "size bir hediyem var" diye onlara birer kuş verdi, arkalarından da göbeğini tuta tuta güldü. Kokteylde "artık itiraf etmek istiyorum, o kuşlarla ilgili bir gerçek var" diye lafa başladım, ama karambol oldu, birileri konuşmaya girdi, yine anlatamadım. Şimdi burdan ilk defa açıklıyorum: O kuşlar kokuyordu. *(gülüyor)*

Kokteyle gelenler arasında Orhan Pamuk da varmış.

Uzun boylu konuşamadım, ama gelmiş olması beni çok sevindirdi. Oral Çalışlar bana geçen sene bir şey anlattı: "Sen bunu bilmiyorsundur, bilmen gerekir diye düşünüyorum. Ahmet'i kaybetmeden bir hafta evvel Orhan Pamuk'la aramızda şöyle bir konuşma geçti. Orhan bana geldi ve 'artık Ahmet Kaya için sesimizi çıkartmanın zamanı gelmedi mi' dedi bana. Ben de ona 'çok sevindim bunu düşünmene, gerçekten de bir şey yapmamız gerekiyor' diye cevap verdim. Ama bu fikri ısıtamadan Ahmet'i kaybettik..."

Bu şarkıların elli yıl sonra da dinleneceğine inanıyorum. Haksızlık, zulüm, işkence, bunlar Pir Sultan zamanında da vardı. Sınıfların ortadan kalktığı, hepimizin özlediği dünya gerçekleştiğinde, bu şarkılar da çöpe gitsin zaten.

Yaşasaydı, Aşık Mahzuni'nin de bu tribute albümde bir parça söyleyeceğini duyduk.

Ahmet buradan gittikten sonra da, onu kaybettikten sonra da Mahzuni'yle karşılıklı çok ağlaştık. Sadece eni-boyu olmayan, üçüncü boyutu da olan biriydi Mahzuni. Seve seve bu albümde Ahmet'in bir şarkısını okuyacağını söyledi bana. Ama hemen akabinde onu da kaybettik.

Ahmet Kaya'nın örnek almış olabileceği, bir önceki kuşaktan insanlardan birinin yer alması albümü çok zenginleştirirdi. Mahzuni çok iyi bir örnekmiş.

Ama onlar yok ki artık. Belki Ruhi Su olabilirdi, değil mi?

Yaşayanlardan kimler olabilirdi? Aşık İhsani faal değil, ama hayatta.

70'lerin sonunda özellikle Tepebaşı gazinosunda geceler düzenlenirdi. Abuzer Karakoç'la, Aşık İhsani'yle aynı sahneyi paylaşırmış Ahmet. Benim de gittiğim geceler onlar; ama Ahmet'i hatırlamıyorum. Nerden baksanız yirmi kişi çıkardı sırayla sahneye... Ahmet, Aşık İhsani'nin salonu nasıl ayaklandırdığını anlatırdı, onun taklidini yapardı. *(gülüyor)* Kuliste, "çocuklar, biraz sonra sahneden indiğimde alınacağım ve sorguya götürüleceğim" dermiş İhsani. Bizimkiler "amma abartıyor" diye düşünürken, bu birkaç kez gerçekleşmiş...

Dostluk kurduğu, sevdiği, etkilendiği diğer sanatçılar kimler?

Mesela Ahmet Ali Ekber Çiçek'i çok severdi. Onunla karşılıklı çalıp söylemiş olmaktan gurur duyardı. 80'lerin başlarında Tünel'de bir ocakbaşında Ali Ekber Çiçek, Yavuz Top, Arif Sağ ve Ahmet geceleri bir araya gelirlermiş... Annem aşıktı Ali Ekber Çiçek'e. Babam da tabii çok kıskanırdı. Ahmet bu durumu kullanırdı annemle babamı kapıştırmak için. "Seni götüreceğim Ali Ekber Çiçek'e, beraber çalıp söyleyeceğiz" derdi kadına. Annem Ahmet'in şarkılarını pek anlamazdı. Alevi ezgileri, deyişler söylediğinde bayılırdı, ama kendi şarkılarını çaldığında "ne bileyim oğlum, güzel ama..." derdi. *(gülüyor)*

Bu albümde yer alabilecek Arif Sağ, Musa Eroğlu gibi isimler de geliyor akla.

Ahmet ve Arif Sağ bir ortak çalışma yapmışlardı zaten. Mahzuni'nin "Ben Beni" türküsünü Arif Sağ'la birlikte yaptılar "Yıldızlar ve Yakamoz" albümünde. Hatta Ahmet'in çektiği klipte de yer aldı Arif Sağ... Açıkçası, onu ben de bu albüme çok yakıştırıyordum. Bizzat kendisine ulaşamadım ama, oğlu Tolga ve eşi Yıldız ablayla konuştum. Cevap alamadım. Ahmet'i kaybettikten sonra beni manevi kızı ilan etmiş olmasına rağmen bir babalığını görmedim açıkçası. Kolay gideremeyeceğim bir kırgınlığım var.

Mahzuni'yle nasıl bir tanışıklığı vardı Ahmet Kaya'nın?

Başlangıcını ben de bilmiyorum, ama zaman için-

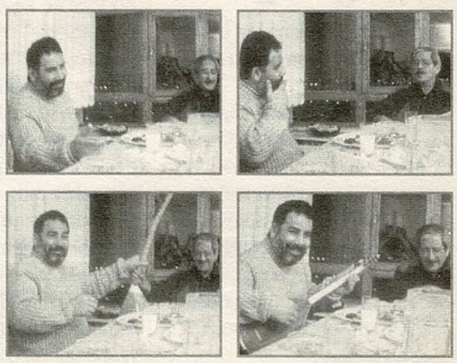

1997'de Aşık Mahzuni'nin Ankara'daki evinde sazlı sözlü sofrabaşı muhabbeti

GAK'DAN GAM'A

14 numarayı tuşlayın

Gülten Kaya: Kendi prodüksiyon şirketimizi kurduğumuzda adını Gak koyduk, Gülten-Ahmet Kaya'nın başharflerinden. Logo için de bir karga yaptı Ahmet, kendisi oturup çizdi bilgisayarda. Şirket kuruluş işlemleri yapıldıktan, faturalar, antetli kağıtlar basıldıktan sonra, bir gün Melis "Gak yapacağınıza, Gam yapsaydınız keşke, Gülten-Ahmet-Melis olurdu, beni niye almadınız" dedi. Çocuk çok doğru söylüyordu. Üstelik "gam" müzikal bir terim... Ahmet o zaman inanılmaz üzülmüştü. "Bir daha bir şey kurarsak, adını mutlaka Gam koyalım" demişti... Ahmet'i kaybettikten sonra şirketin yapısında da değişiklik yaptık, anonim şirket olmanın sorunlarından kurtulmak istedik. Gak'ı kapatıp Gam'ı kurduk... Bazıları için Gak neşeli bir isimdi, Gam ise üzüntülü, gamlı, kederli gibi çağrışım yapıyor...

Telefon santralimizde hâlâ Ahmet'in Gak zamanında okuduğu anons duruyor. Telefon santrallerinde normalde bir kadın sesi çıkar, insanları yönlendirir. Halbuki Ahmet "ben okuyayım mesajı telesekretere" diye düşündü. Çok aşağılayan bir üslûpla "Burası Gak Production. Dahili numarayı biliyorsanız tuşlayın, bilmiyorsanız 14 numarayı tuşlayın" diyor. Tonlaması çok sert. Genellikle "sıfır"ın tuşlanması istenir, operatöre bağlanacaksınız denir ya, bizim operatörümüz 14 numaraya ayarlanmıştı... Sistemi buraya getirdiğimizde, bize bu santrali kuran telefoncu arkadaşımızı çağırdık yine. "Bu anonsu da değiştirelim artık" diye konuşurken "bunu katiyyen yapmam, asla değiştirmem" dedi. Herkes de aynı şeyi söylüyordu: "Biz bunu nasıl sileriz?" Sonunda o kayıt kaldı, anons aynen duruyor. Bazen o sesi keşfeden insanlar üst üste arıyorlar, anonsu dinleyip kapatıyorlar. Birkaç kişi de hiç arayamıyor, Ahmet'in sesiyle karşılaşıp çok etkilendikleri için.

80'lerin Ahmet Kaya'sı ve ilk konserlerden birinin afişi: Şan Tiyatrosu'nda tam bilet 1000, öğrenci 500 TL

de çok kez bir araya geldik. Ahmet, kendisine ilk bağlama hediye edildiği günden beri Mahzuni türkülerini gözünden yaş akıtarak söyleyen bir insan. Çocukluğunda bile "yedi yaşına varmadan ihtiyar oldum" türküsünü söylermiş... Ahmet, Haymana'da bir Alevi köyünde "Ben Beni"ye klip çekmişti. Çekim dönüşü Mahzuni'yle Ankara'daki evinde buluştular. Bir sohbet meclisi kurmuşlar, görüntüleri var bizde. O gecede çok şeker bir durum var: Mahzuni beni çok severdi, ama o gece aralarında yoktum. Masada sazıyla doğaçlama uzun bir türkü söylerken, bir dörtlüğünde şöyle diyor: "Hiç boyun eğmedin paşaya beye / Hele sor ki bunun sebebi niye / Benden selam seyle Gülten yengeye / Gelmemesi çok incitti Ahmedim." *(gülüyor)* Sonra büyük bir saygıyla Ahmet bağlamayı onun elinden alıyor, "bunun altında kalmamam lazım" duygusuyla. Kendisi de bir doğaçlama yapmaya çalışıyor ama, resmen çuvallıyor, beceremiyor. *(gülüyor)* Ustanın pabucu bile olamamak gibi bir durum var, ama çok sevimli. Döndüğünde bana anlatırken, "ne haddime benim Mahzuni'nin karşısında doğaçlama yapmak, en sonunda batırdım" demişti. "O bir derya" derdi Mahzuni için, "deniz bile değil".

O son görüşmeleri miydi?

Yoo, hayır. Ahmet Paris'teyken bir tek Mahzuni gitti o eve. Geldi, burda bana şakır şakır ağlayarak anlattı. "Ahmet bana menemen yaptı, Fatma ablandan gizli, ikimiz menemen yiyip şarap içtik mutfak masasında..." *(gülümsüyor)* Sonrasında çok kötü olmuş. Ev beşinci kattaydı, bütün Paris evleri gibi ancak çiçek konabilecek genişlikte balkonumsu bir şey var önünde. "Arabaya binerken gayrıihtiyari yukarı baktım. Ahmet bana el sallıyordu. Arabada ağlamaya başladım. O içeri girecek ve yapayalnız kalacak. Biraz önceki sohbet de yok artık..." Tam bir ağlama krizine girmiş arabada. Biliyor musunuz, Ahmet de bunu severdi Mahzuni'de. "Kocaman adamın ağlayabiliyor olması bana o kadar güzel geliyor ki" derdi. Ahmet de çok sık ağlayan biridir.

Mahzuni hangi şarkıyı seslendirecekti?

O kadarını konuşamadan kaybettik onu. Mahzuni, Ahmet Paris'teyken bir şiir yazdı ona. Ölümünden sonra yaptığı bir türküyü de son albümü "Fırıldak Dünya"ya koydu, "Ahmet Kaya'ya" isminde. Firmasıyla problem yaşamış, "sakıncalı olur" demiş firma. "O zaman ben de albümü yapmıyorum" cevabını vermiş. "Benim gibi bir adama bile bunu önerebildiler" diye dert yanmıştı Mahzuni. "Ya bunu çıkar, ya da sadece 'Ahmet'e' diye yaz" demişler. "Ben de onlara şunu sordum" diyordu Mahzuni: "Peki hangi Ahmet'e?"

Bir de şiir yazdı demiştiniz.

Bir gece odasına kapanıp yazmış. Gece yarısından sonra beni aradı, "Ahmet'e bir şey yazdım, sana okumak istiyorum" dedi. Okudu. "Bu Ahmet'e çok iyi gelir, bana fakslarsanız, ben de Ahmet'e faksların" dedim. Sahiden hemen Ahmet'e faksladım. Ahmet çok etkilenmişti.

AB'ye uyum yasalarının ardından Ahmet Kaya'nın adı daha sık telaffuz edilir oldu. "Peki Ahmet Kaya niye öldü?" başlıklı yazılar bile yazıldı. O ödül töreni gecesinin zamanla toplumu hesaplaşmaya ittiğini ve Kürtçe serbestisine varan süreci hızlandırdığını düşünüyor musunuz?

Böyle düşünmeniz beni sevindirir. Umarım hızlandırmıştır. Ama bu süreç çok suni geliyor bana. Heyecan duymuyorum. Bir halkın kendiliğinden hakkı olan şeyler kimse tarafından bağışlanamaz. Tabii ki olumlu bir şey, bu adımın öneminin farkındayım, iki yıl öncesinde başımıza gelenlerle kıyasladığımda. Ama Kürtçenin özgür olduğunu hâlâ düşünmüyorum.

Mahzuni "Ahmet Kaya'ya" diye türkü yaptı. "Sakıncalı olur, sadece 'Ahmet'e' diye yaz" demiş firması. "Ben de şunu sordum" dedi Mahzuni: "Peki hangi Ahmet'e?"

O geceden hemen sonra şu tip yorumlar çok sık yapıldı: "Gündemden düşmekte olan Kaya, Kürt yarasını kaşıyarak prim yapmak istedi, birdenbire aklına Kürtçe söylemek geldi..." Halbuki bu isteğinin evveliyatı olduğunu, mesela 1994 yılında "Ağladıkça"yı Kürtçe söylemeyi düşündüğünü biliyoruz.

Hep Kürtçe söylemek isteği vardı, ama Kürtçe bilmiyordu ve buna çok üzülüyordu. Üstelik anadili. Daha doğrusu baba dili. Çünkü babası Kürt, annesi değil. "Dil kursu da olsa da öğrensem" derdi hep... Bıçağın kemiğe dayandığı bir nokta vardır. 1999 da öyle bir dönemdi. Seçimler yaklaşıyordu, HADEP'in seçime sokulmaması tehlikesinin gündeme geldiği kritik günlerdi. Baskı gören bir kültüre ve halka ilişkin bir duyarlılıktı Ahmet'teki. Onlara kendi dillerinden ince bir selam göndermek ya da küçük bir moral taşımak gibi bir istek. Popülaritesini kaybetmekle ne ilgisi var? Bu laflar onun da kulağına gelmişti ve "nasıl bir popülarite kaybıysa bu, oraya yılın sanatçısı ödülü almaya gidiyorum" demişti... Tören sonrasında, herkesin sustuğu o günlerde iki şey vardır Ahmet'e iyi gelen. Biri Defne Asal'ın Aktüel'deki, diğeri Arda Uskan'ın Radikal'deki yazıları. Hatta DGM'deki ilk duruşmada savunmanın arkasına ekleyerek "bakın bu ülkede böyle düşünenler de var" diye sunmuştuk. İkisine de vefa borcu hissetti ölene kadar. Defne'nin yazısı "ödül kürsüleri böyle de kullanılabilir" diyordu ve Marlon Brando'dan, Muhammed Ali'den örnekler veriyordu.

Magazin Gazetecileri Derneği ödülü neye dayanarak, nasıl bir oylama sonucu veriliyor, biliyor musunuz?

Yo, bilmiyorum... Hafızam beni yanıltmıyorsa Teoman bir yerde şuna benzer bir cümle kullandı: "Hata, Ahmet Kaya gibi bir adamın öyle bir ödül gecesine gitmesinde zaten." Tutarlı bir cümle olup olmadığını tartışmıyorum. Sonuçta Teoman da gidip Kral TV ödüllerini alıyor. Size birisi bir şey sunuyorsa, nezaketen gidip onu almak gerekebiliyor... İkimiz o ödül öncesinde çok tartıştık. Ahmet çok yoğundu, "aman Gülten beni kıpırdatma, hiçbir yere gidecek durumda değilim" diyordu, eve bile gelmiyordu, stüdyoda yatıp kalkıyordu. Dernek içindeki arkadaşımız Ali Çınar çok ısrar etti, "orda olması bizim için çok anlamlı, n'olur ikna edin Ahmet abiyi" dedi. O dönem eşofmanlarla yaşıyordu, gittim kıyafet aldım, zorla giydirttim ve ite dürte götürdük onu oraya. Gitmişken, bütün gazetecilerin olduğu bir ortamı değerlendirmek, Kürtçe şarkı hazırlığını tek tek anlatmak zorunda kalmadan, hepsine toptan, bir kalemde söylemek istedi. Son derece masum bir durumdur... Hep bana soruyorlar "Ahmet'i suçladın mı, böyle yapmasaydın bu hallere düşmeyecektik demedin mi?" Oysa biz "aman başımıza iş gelir" gibi bir cümleden hiç yola çıkmadık. Öyle bir adam değil ki Ahmet. Böyle bir pişmanlık duyacak adam olsa, devamı şöyle gelirdi: Giderdi, başkalarının yaptığı gibi, Reha Muhtar'ın karşısına çıkardı, "ben öyle demek istemedim, ben bu ülkenin cici evladıyım" derdi. Ama Ahmet hep "ben Allahın belası bir adamım" diye ifade etti bu ülkede kendini... Açıklanması gereken şu aslında: O gece "sünnetsiz", "Ermeni pezevenk", "Apo'nun yanına git" diye hakaret yağdıranlardan bir tanesi, Sezen Aksu'nun Brüksel'de verdiği ve Kürtçe şarkı okunan konserinde ağlayabiliyor. Patolojik olan durum bu.

Kim o?

Bir magazin gazetecisi. Şenay Düdek.

Gene mi o?

Gene o. *(bir süre duraksıyor)* Ben Ahmet'in hoşgörüsüne ve erdemine hâlâ hayranlıkla ve şaşkınlıkla bakıyorum. Ödül gecesinde saf tutup Ahmet'in karşısında yer alan Ebru Gündeş bir rahatsızlık geçirmişti. Ahmet Paris'teydi, ben Türkiye'deydim. Haberlerde izlemiş kadının hastaneye kaldırıldığını. Hemen bana telefon açtı, "Gülten, lütfen benim adıma çiçek gönderir misin" dedi. "Benden sakın bunu isteme, asla yapmam" dedim. "Hayır, bunu yapman gerekiyor" dedi. Epeyce didiştik karşılıklı. "Başkasına yaptırabilirsin" dedim, "ama ben yapmam". Çünkü çok incitildiğimi hissediyorum. "Sendeki bu hoşgörüye çok hayranım, ama ben henüz ona sahip değilim" dedim. Şimdi pişman mıyım? Hayır, iyi ki de yapmamışım.

Söyleşi: **Derya Bengi**

ROLL KİTAPLIĞI

Albert Camus Defterler 1 (İthaki)
"Beşiktaş Tarihi" (YKY)
Can Yücel Benim Öfkem Gecelerin Beyidir (Adam)
Gökhan Akçura *(der.)* Kedi Kitabı –Ivır Zıvır Tarihi, Arşiv II (Om)
Friedrich Dürrenmatt Şüphe (İş Bankası)
John Smolens Soğuk (plan b)
Julian Barnes İngiltere İngiltere'ye Karşı (Ayrıntı)
Julio Cortazar Lucas Diye Biri (Metis)
Kudsi Erguner Ayrılık Çeşmesi –Bir Neyzenin Yolculuğu (İletişim)
Lev Nikolayeviç Tolstoy Anna Karenina (İletişim)
Magnus Mills Çit (Stüdyo İmge)
Marie Darrieussecq Dişi Domuz (Telos)
Murat Uyurkulak Tol (Metis)
Mustafa Sönmez Filler ve Çimenler (İletişim)
Nermin Abadan-Unat Bitmeyen Göç (Bilgi Ün.)
Orhan Kahyaoğlu Caz ve Ötesi (Everest)
Oscar Wilde Balıkçı ve Ruhu (Gendaş)
Peter Marshall Anarşizmin Tarihi (İmge)
Randy Shaw Aktivistin El Kitabı (Ayrıntı)
Zülal Kalkandelen New York'u Yaşamak (Remzi)

Nusret Fatih'in hayali

Kudsi Erguner'in hatıraları Türkçede de yayınlandı. Neyzenin yazıları, modern Türkiye'nin gelenekselle ilişkisini de sorguluyor ve belgeliyor... Kitaptan Nusret Fatih Ali Han (metinde Nusret Fathi diye geçiyor) ve world müzik üzerine tadımlık bir bölüm...

Dünyadaki world müzik dalgası, bir sürü geleneksel müziği de onun yorum biçimine uymaya mecbur etti. Üstelik geleneksel müziklerin çoğu, zaten kendi ülkelerinde dahi tabiî ortamlarını kaybetmiş, başka fonksiyonlar kazanmaya başlamışlardı.
Bunun en güzel örneklerinden biri, hem edebiyat, hem müzik yönünden kaynağını tasavvufun en güzel şiirlerinden alan *Qawwali* müziğiydi.
Ben bu müziğin varlığını, Mevlânâ hazretlerinin yaşamını anlatan *Menakıb-ül Ârifin*'i okurken öğrendim ve üzerine araştırmalar yaptım. *Qawwaller* tarafından okunan şiirlerin konusu Allah'a hamd ve münacaat, Peygamber'e naat, Hazreti Ali'ye methiyeler ve evliyalara ait menkıbelerdi. Ayrıca, Mevlânâ'nın da şiirleri dahil olmak üzere geniş bir gazel ve kaside repertuarları vardı.
Araştırmalarım için Hindistan'a ve Pakistan'a yaptığım seyahatlerde, üzülerek bu tür müziğin günümüzde evlilik törenleri, sünnet düğünleri, özel kutlamalar, büyük otellerde verilen partiler gibi özgün olmayan ortamlarda da icra edildiğini ve okunan eserlerin genelde güncel bir-iki şarkıdan ibaret olduğunu gördüm. (Bu seyahatlerin en güzel yanlarından biri, bu müziğin en iyi temsilcilerinden olan Nusret Fathi Ali Han'ı keşfederek Paris'te konser vermesi için davet etmem oldu. Kendisi daha sonraları defalarca Avrupa ve Amerika'da konserler verdi. Büyük bir hayran kitlesi edindi, ancak en büyük hayallerinden biri İstanbul'da konser vermekti. Benden bunu birkaç kez özellikle rica etti ama, maalesef ben onun hayalini gerçekleştiremeden vefat etti.) Qawwali müziğinde, Hindistan ve Pakistan müziğinin klasik sazları, son yıllarda yerlerini, ses rengi Fransızların *bal musette*'ini andıran ve Portekizli Katolik misyonerlerin getirdiği *Harmonyum* adlı portatif orglara, hatta basit sintisayzırlara bırakmıştı.
(...) Başlarda kendine özgü enstrümanlarla icra edilen otantik geleneksel müziği bulmayı kendine ilke edinen Avrupa, world müzik akımının başlamasıyla tüm bu kriterleri unuttu. Aynı akımdan etkilenen geleneksel müzik icracıları da tercihlerini virtüözlüğü öne çıkaran ve daha kolay (!) dinlenebilen eserlerden yana kullandılar. Böylece, zaten kendi ülkelerinde popüler kültüre indirgenmiş, ne enstrümanı ne repertuarı kalmış müzikler, ikinci bir etapta Anglosakson pop müzik formatına uyarlandı, ortaya çıkan sonuca da "world" adı verildi.
Itri'nin "Nevakâr"ı world müzik ortamına hiçbir zaman uyarlanamazdı ama, zaten bence bir çeşit world müzik olan *arabesk* veya oyun havaları bu estetiğe uyabilirdi. Hatta artık onlar da bu ortama göre çok rafine ve müzikal kaldığı için, birkaç darbuka sanatçımızın yaptıkları gösteri, günümüzün world müziğine yetiyor ve artıyor bile.
70'li yıllarda öncülüğünü yaptığım *geleneksel müzik* veya *dünya müziği* akımlarının, bugün belki çökmüş de olsalar, birçok medeniyetin ve sanatın varolduğu gerçeğini, yalnız Avrupa değil, dünya insanına duyurmak gibi bir ideali vardı. Bu ideal, ölmüş müzikleri diriltmek gibi bir iddia taşımasa bile, en azından kendi ülkelerinde gözardı edilmiş geleneksel müzikleri ve temsilcilerini tüm dünyadaki sanatseverlerle buluşturabilmek arzusunu taşıyordu. Ben de bu idealin heyecanıyla, Türk kültürünün susuzluktan kurumuş çiçeklerine su ararken, bazı sanat çevreleri yapma çiçeklerimizi ihraç etmeye başladılar.
Kudsi Erguner, Ayrılık Çeşmesi –Bir Neyzenin Yolculuğu (İletişim)

Başka dünyaların şarkıları...

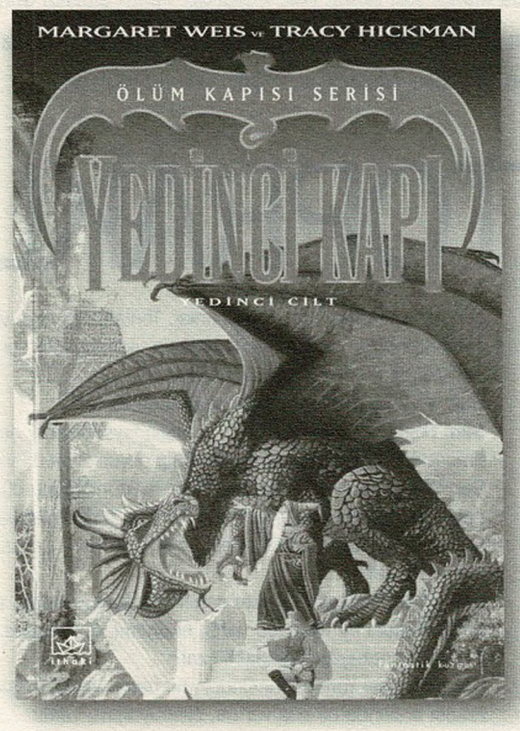

YEDİNCİ KAPI
Margaret Weis - Tracy Hickman
ÖLÜM KAPISI SERİSİ 7. CİLT

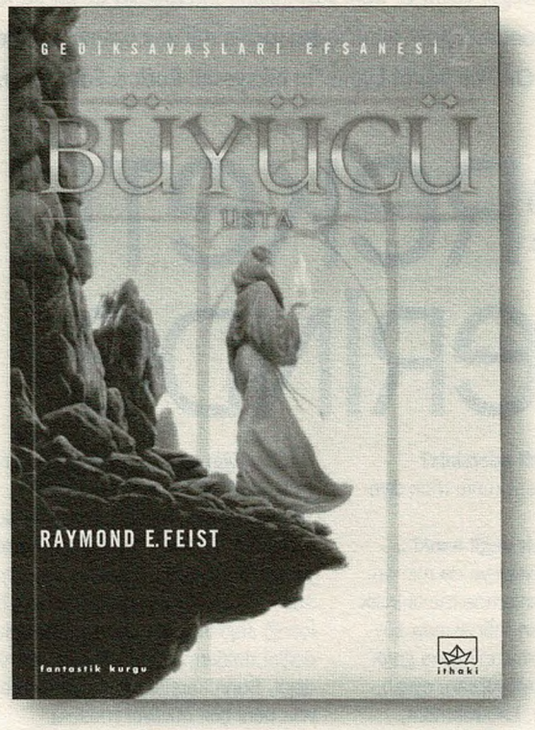

BÜYÜCÜ - Usta
Raymond E. Feist
GEDİKSAVAŞLARI EFSANESİ 2. CİLT

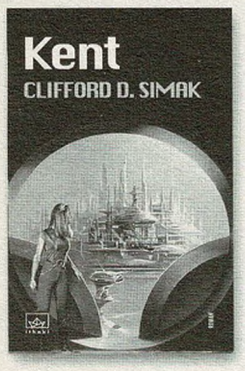

KENT
Clifford D. Simak
İthaki Bilimkurgu

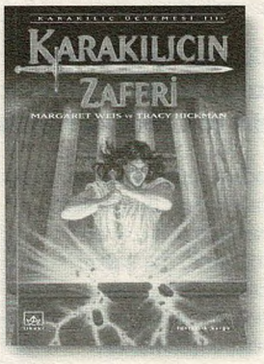

KARAKILIÇIN ZAFERİ
Margaret Weis & Tracy Hickman
Karakılıç Serisi 3. Cilt

SOKAKLAR TEKİN DEĞİL
Altay Öktem
İthaki Türkçe Edebiyat

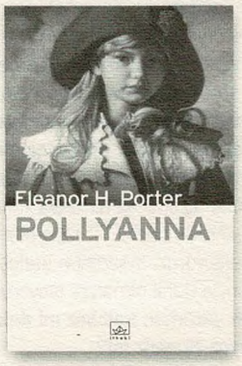

POLLYANNA
Eleanor H. Porter
İthaki Kitaplığı

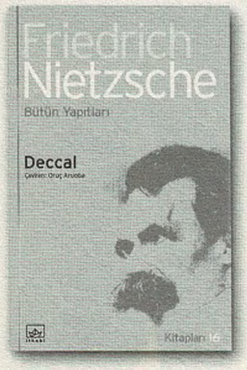

ECCE HOMO
Friedrich Nietzsche
Bütün Yapıtları/Kitapları 17
Çeviren: Can Alkor

MİTHAT ŞEN ve BEDEN YAZISI
Zeynep Sayın
İthaki Tarih Toplum Kuram

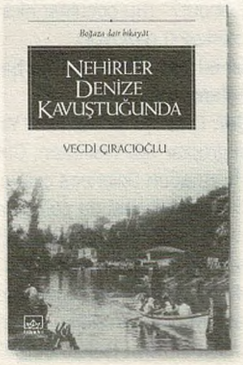

NEHİRLER DENİZE KAVUŞTUĞUNDA
Vecdi Çıracıoğlu
İthaki Türkçe Edebiyat

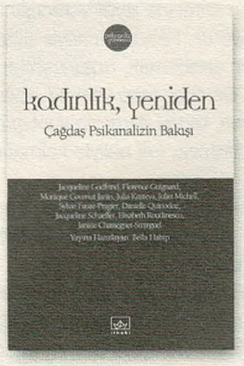

KADINLIK, YENİDEN
Yayına Hazırlayan: Bella Habip
Psikanaliz Gündemi
Makale Seçkisi 2

www.ithaki.com.tr

Interpol

Police'i bir grup ismi olarak nasıl buluyorsunuz? Interpol'ün de ondan aşağı kalır yanı yok. Yani, şakası bile kötü. Ama grupları grup yapan şey sadece ismi değil, cismi ve dahi sazı-sözü... Interpol'ün de bu konularda fazlası var, eksiği yok. Derbeder takım elbiseli dört üniversite talebesi, 70'ler sonunun post-punk'ından rock'n'roll'una uzanan çok keskin şarkılar söylüyor New York'un orta yerinde... Fevkalade başarılı ilk albümleri "Turn On The Bright Lights"ın hikayesini Rock & Folk, Libération ve Dallas Music Guide'dan derleyip topladık.

Bereketli Topraklar Üzerinde

Interpol'u nasıl tarif edersiniz?
Paul Banks: Ambient ruhlu rock diyebiliriz...
Gotik sıfatı da uzak değil sanki...
Banks: Eğer edebiyata ya da mimariye referansla, bir anlamda melankolik ve ölümü çağrıştıran mânasında söylüyorsan, neden olmasın? Ama gotik rock analojisiyle söylüyorsan, eyvah, uzak dursun... Poe, Lautréamont, Frankenstein'a okey...
Carlos Dengler: Melodik, karanlık, çok sert, doğrudan, saldırgan... Aynı zamanda, her parça birbirinden değişik. Yine de bir bütünlük var, doğru, ama bana öyle geliyor ki, her şarkı kendine özgü bir hat izliyor ve repertuarımızda olmayan bambaşka bir yere doğru gidiyor. En önemlisi, parçaların kalitesi ve şarkıyazarlığı. Bütün şarkılarımız Interpol imzalı. Çok özgün bir şey söylemiş olmayacağım ama, her şeyden önce insanların şarkılarımızın kalitesini takdir etmesini isterim, başka bir şey değil. Daha ziyade atmosferle ilgiliyiz, iyi bir hava yakalamaya, şarkıları pozitif bir raya oturtmaya çalışıyoruz. İnsanların şarkılara duygularıyla dahil olmasını istiyoruz.
Şarkıları yazarken kalbiniz mi daha çok işliyor, zihniniz mi?
Dengler: Kesinlikle kalbimiz. Şarkılarımızın neye benzeyeceğine, sound'umuzun nasıl olacağına dair baştan bir fikrimiz olmuyor. Hatta böyle düşünceleri tabu gibi algılıyoruz, kompozisyon sürecine zarar vereceğini düşünüyoruz. Kendimizi böyle düşüncelerden arındırmak, özgürleşmek istiyoruz. Beraber çalıp yeni bir şeyler yaratırken, temel derdimiz yaptığımızın hep gerçek, saf haliyle kalması oluyor.
Zihnî işleyişi ön planda tutan, gayet başarılı olan gruplar da var. Onlarla aranız nasıl?
Dengler: Çok hoşlanmıyorum onlardan. Düşünmek isteseydim, okulda kalıp felsefe okumaya devam ederdim. Zaten her zaman sağlıklı düşünemiyorum, genellikle akşamdan kalma oluyorum.
Daniel: Eğer oturup da beste yapmaya kalkarsam, hiçbir şey çıkmıyor. Yazdığım şarkıların yüzde 90'ının seyrettiğim filmlerden doğduğunu söyleyebilirim. Filmleri kaydediyorum, ama sadece belli tür filmler için geçerli bu. İçeriği sağlam olan filmler. İncir çekirdeğini doldurmayan Hollywood filmleri değil. Buna karşılık, Jean-Pierre Melville beni çok etkiliyor mesela.
Sizde de Girls Against Boys gibi New Yorklu gruplara özgü bu ağır ve kirli, fazlasıyla şehirli sound var...
Dengler: New York müthiş bir gerilim barındıran bir şehir, adeta tehlikeli bir şey. Tam mânasıyla şiddet ya da onun gibi bir şey değil, bu genel bir duygu, sanki şehrin üzerinde havada yüzen bir şey. Özellikle de bizim yaşadığımız mahallelerde, Downtown New York, East Village ve Lower East Side arasında. Eninde sonunda, bir şekilde müziğimizde bunun hissedildiğini sanıyorum, ona bu sürat duygusunu veren de bu. Ama aynı zamanda, müziğimizin bu yanı etkilendiğimiz kaynaklardan da, ağırlıklı olarak 70'li yılların sonlarının post-punk gruplarından da geliyor. Bütün bunlar eski, ataerkil bir Amerikan deyişini hatırlattı şimdi bana: "What are these kids so angry about?" (Bu çocuklar niçin böylesine öfkeli?) *(gülüyor)*
Son bir-iki yıldır New York'ta bayağı bir canlanma var gibi...
Dengler: Evet, şu sıralar New York'ta çok iyi gruplar var. Walkmen, Calla ve Flux Information Sciences'çılarla çok yakın ahbabız, hepsi de gerçekten harika müzik yapıyorlar. Epey bir süredir pek öyle ilginç gruplar yoktu. Şu sıralar hakikaten heyecan verici oldu. Burada asıl iyi olan, grupların hepsinin bambaşka olması. Hakim bir stil ya da ağır basan bir estetik anlayış yok; 90'lı yılların başlarında Seattle grupları için de durum böyle olabilirdi. New York'un en harika zamanları bunlar. Tonlarca iyi grup var. Bu kadar kısa zamanda böyle bir sürü genç grubun çıkması şaşırtıcı belki, ama bereketli topraklar üzerindeyiz şu sıralar.
New York'lu gruplara ilginin sebebi ne sizce?
Sam Fogalino: Eğer fırtınanın göbeğindeyseniz, her şey normal gözükür, ama etrafınızda bir sürü şey dönenip durur. Bunu hissetmek zordur. Dünyadaki herkes burada büyük şeyler döndüğünü düşünüyor, herkes neler olup bittiğini merak ediyor. Filmleri, farklı edebiyatları seviyoruz, bir atmosfer yaratıyoruz; bütün bunlar bir The Cure şarkısından daha çok etkiliyor insanları.
Mesela Manchester benzer şekilde doğurganlaştığı zamanlarda, ortada toplumsal bir kargaşa vardı, ekonomi kötülemişti. New York için de benzer sebepler bulunabilir mi?
Dengler: New York sahnesindeki bu hareketlilikle başkanımızın şüpheli zekası arasında bir bağ var mı, bilemiyorum. Vardır belki de.
Interpol'de 70'lerin sonları, 80'lerin başlarının büyük etkisi hissediliyor, özellikle de Joy Division, Wire, The Psychedelic Furs, The Chameleons... Ama aynı zamanda sound'unuzda ve çalışınızda çok şahsî, çok size özgü bir yan var...
Dengler: Etkilendiğimiz kaynakların çok açık olduğu doğru. Ve bunlar sadece müzikal açıdan kendini göstermiyor. Bu gruplarla aramızda pek çok farklı düzeyde, çok sayıda ortak noktamız olduğunu görüyoruz, parçaları düşünme, tasarlama, işleme biçimi mesela. Aynı nedenler benzer sonuçlar doğuruyor. Yani mevzu bizim Bauhaus'dan ya da Joy Division'dan etkilenmemizden ziyade, aynı hassasiyetlerle, benzer müzikler yapmamız. Bir zamanlar çok fazla dinlediğimiz, tabii hâlâ da dinlemeye devam ettiğimiz, bizi az ya da çok etkileyen The Clash, Joy Division, Gang of Four ya da Chameleons gibi gruplar da sonuçta müzikal açıdan bizimle aynı şeylerden motive olmuş, esinlenmişlerdi. Melodiler, atmosferler, sürat... Bana öyle geliyor ki, bu gruplarla ortak noktalarımız esas olarak bunlar, yoksa sadece bir bas sound'u ya da bir

Herkes New York'ta büyük şeyler döndüğünü düşünüyor. Filmleri, farklı edebiyatları seviyoruz; atmosfer yaratıyoruz. Bunlar bir The Cure şarkısından daha çok etkiliyor insanları.

Interpol: Samuel Fogarino (davul), Paul Banks (vokal, gitar), Carlos Dengler (bas), Daniel Kessler (gitar)

gitar tonlaması değil...

Herkes sizi Joy Division'a benzetiyor, sıkılmadınız mı bundan?

Dengler: Böyle dendiğinden beri Joy Division'ın her albümünü, single'ını toplamaya çalışıyoruz. İnsanları memnun etmek için buradayız. İnsanların bizden hoşlanmasını istiyoruz, madem bizden Joy Division'vari işler bekliyorlar, onlara istediklerini veririz.

Joy Division kötü bir referans noktası değil...

Dengler: Bilâkis, çok çok iyi bir referans. Kimsede böyle bir durum yok. Etkilendiğimiz, özellikle de benim etkilendiğim gruplardan biri Joy Division. Gruptaki en büyük Joy Division hayranı benim. Öbür çocuklar da hoşlanıyor, ama hoşlandıkları başka gruplardan fazla değil. Galiba bu laflar Paul'ün Ian Curtis'i andırmasından çıkıyor. Aslında bilerek yapılmış bir şey değil bu. Dediğim gibi, niyetlerimizi, düşüncelerimizi kapının dışında tutmaya, sadece müziğe odaklanmaya, kendimizi müziğe bırakmaya çalışıyoruz.

Fogarino: Paul 24 yaşında, iki sene öncesine kadar Joy Division'ı duymuş değildi, ayrıca en büyük hayranları da sayılmaz. Şahsen Paul'ün daha melodik olduğunu düşünüyorum, tonlaması da farklı. Allah taksiratını affetsin, Ian Curtis daha bir monotondu.

Kendinizi yakın hissettiğiniz başka sanatçılar, gruplar hangileri?

Dengler: Ben şahsen, melodi ve sözler açısından Roy Orbison, Pink Floyd ve Section 25'ı çok yakın buluyorum. Dan'in Mark E. Smith, Joe Strummer ve Ian McKaye'e derin bir hayranlık beslediğini; Paul'ün Frank Black'den çok hoşlandığını, Sam'in de Charlie Watts ya da John Bonham olmayı arzu ettiğini biliyorum. *(gülüyor)* Bu soruyu yanıtlamak zor, çünkü birbirinden çok farklı bir yığın şey dinliyoruz. Örneğin Dan şu sıralar çok fazla elektronik müzik dinliyor. Domino'nun yaptıklarının sıkı fanı: Third Eye Foundation, Clinic vs. Benim haftalık playlist'im Lefty Frizzell'den Aerosmith'e uzanıyor, araya da Slowdive, Tones on Tail ve Factory grupları girebiliyor... Gördüğünüz gibi, çok eklektik.

Fogalino: Vaktiyle, bütün diğer hemşerilerim Genesis ya da REO Speedwagon meraklısıyken, Smiths ve Cure seven bir Amerikalıydım. Bu müzik içedönük yanıyla beni yakalamıştı. Sonra grunge'la birlikte her şey daha ağır ve sade hale geldi. Benim kuşağımdan pek çok kişi kendilerini yakın hissettikleri bir tarz bulmaktan mutlu olmuştu. New wave'in bayraktarlığını yapmak istemiyorum, ama hayatımda ilk defa Interpol'u dinlediğimde yüreğim ısındı, anında kanım kaynadı.

Dengler: Ergen yaşlarımda tam mânasıyla heavy metal'e gömülmüştüm, feryat figan bağırıyordum. 14-15 yaşlarımda biri gelip de benim Interpol gibi bir grupta çalacağımı söyleseydi, "Ne? Tatlısu rock'u mu? İşim olmaz" derdim. Dibine kadar seksisttim, ateşli bir miyoptum. Ama şimdi bundan o kadar da utanç duymuyorum, müzik hakkında çok şey öğrendim, o grupların birçoğundan da hâlâ hoşlanıyorum. Klasik olanları daha çok. Müziğe işte böyle başladım, aşağı yukarı 20 yaşımdayken de gitarı bıraktım.

"Tatlısu rock'u"na geçişin nasıl oldu?

Dengler: Arkadaşlarım bir bir gözümden düşüyordu, onlara "Hepiniz salaksınız. New Jersey varoşlarında, bir park yerinde, gecenin bir yarısında içki içmek komik bir şey. Bunlar lisedeyken eğlenceliydi, ama artık eğlenceli değil. Siz hâlâ bunlara takılıyorsunuz" deyip duruyordum. Yaşadığımız yerden uzaklaşmak pek mümkün değildi, gidecek yer yoktu. Oralar kötüleşince ailem oradan taşındı. Okumaya, başka şeyler yapmaya başladım, müzik artık o kadar önemli görünmüyordu. Piyanoya başladım, kompozisyon yazmaya çalışıyordum, ama ilerletmek istediğim, beni bir yerlere götürsün istediğim bir şey değildi bu. O sıralarda Daniel'la tanıştım, bir basçı arıyordu, ben de "zaten gitar çalıyorum, neden bası da denemeyeyim" diye düşündüm. İnsanlar Daniel'in vokalist, Paul'ün gitarist olduğunu zannediyorlar. Herkes öndeki adamın esas adam olmasına alışmış, halbuki bu grupta esas adam diye bir şey yok. Hepimiz yüzde 25 paya sahibiz.

Aynı nedenler benzer sonuçlar doğuruyor. Mevzu bizim Bauhaus'dan ya da Joy Division'dan etkilenmemizden ziyade, aynı hassasiyetlerle, benzer müzikler yapmamız.

Bir nevi tam demokrasi...

Dengler: Evet, bunun için uğraşıyoruz. Bizi bir araya getiren Daniel'in girişimciliğiydi. Okuldayken hep beraber çalışabileceği insanların arayışındaydı. Potansiyel gördüğü insanları davet edip birlikte çalmak isterdi.

Daniel: Grubun kurulması o kadar kolay olmadı. Strokes gibi liseden birbirimizi tanıyor değiliz. Grup aracılığıyla tanıştık ve yine grup aracılığıyla birbirimizden hoşlandık. Çok zor anlar atlattık, konserler, provalar sırasında kendimizi keşfettik. İşte, herkesin bildiği merdiveni basamak basamak çıkma meselesi... Ama bütün bu deneyimler sayesinde sağlam, ayrılmaz bir bütün oluşturduk. Başarıya gelince, bundan bahsetmiyoruz. Parçalarımızı yapmaya konsantre olmak istiyoruz sadece. Biz bahçemizi ekiyoruz. Çalmaktan, her bir parçada gelişmekten başka bir şey düşünmemek mânasında hâlâ punk'ız. Belki de punk tanımımızı gözden geçirmemiz gerekir. *(gülüyor)*

Grup New York üniversitesinde kuruldu. Dersleriniz mi, yoksa Interpol mü daha ön plandaydı?

Dengler: Başlangıçta, en azından benim için, müzik bir hobiydi. Hatta Daniel'la ilk tanıştığımızda çalmayı epeydir bırakmıştım. Sadece felsefe çalışıyordum, müzisyen olmak gibi bir niyetim yoktu. On yıl sonra bir felsefe hocası olup çıkacaktım. Ama mezun olduktan sonra müzik daha ciddi bir hal almaya başladı; Arab Strap, Mogwai, Delgados gibi grupların önünde sahneye çıkıyorduk. Knitting Factory, Bowery Ballroom gibi önemli kulüplerde çalıyorduk. O noktada müziği bırakıp başka çalışmalara dalmak bana iyi bir fikir gibi gelmedi. Galiba burada çok özel bir durum gördüm.

2001 yılı başında ilk defa Avrupa'ya gittiniz ve İngiltere'de 15 günlük bir turne yaptınız, John Peel'ın programında çaldınız. Bu ilk Avrupa ziyaretiniz nasıl geçti?

Dengler: Londra, gerçekleşen bir hayal. Orada her şey daha cool. Amerikalıların çoğunluğunun aksine, İngilizler eğlenmeyi, iyi vakit geçirmeyi çok iyi biliyorlar. Turneye gelince, gayet iyi geçti, dinleyici çok alıcıydı. İnsanlar aynı zamanda saygılı, dikkatli ve coşkuluydu. Burada asla olmayan bir şey, onun çok ötesinde! Dan bana hep müzikal camianın Avrupa'da çok daha iyi organize olduğunu, daha merkezîleşmiş olduğunu söyler. Haklı galiba. İngiltere'de o onu tanıyor, diğerine ondan bahsediyor falan tarzı gidiyor her şey. Orada bir grup için turneye çıkmak, kendini tanıtmak çok daha kolay. Amerika'daki "şimdi ne halt edeceğiz" durumunun tam tersi. Yine de Amerika'da biri hariç bütün konserlerin biletleri evvelden tükendi, biletler yok sattı. Nasıl oldu, anlamadım.

Sizi doğru dürüst tanımayan, en fazla iki-üç parçanızı dinlemiş bir dinleyici kitlesi karşısında konser vermek tuhaf bir duygu olmalı...

Dengler: Aslında oldukça stresli. Bir albümü baştan sona dinlememiş, basında hakkında tek satır okumamış onca insanın karşısında çalmak çok riskli. Ama o kalabalığın karşısında sahneye çıktığında öylesine bir adrenalin yükselmesi yaşıyorsun ki, elinden gelen en iyi konseri vermekten başka bir şey düşünmüyorsun. Derken, dinleyicinin enerjisi seni hemen alıp götürüyor. Hakikaten eşsiz bir şey. Bugüne kadar basında çok az yer almamıza rağmen, insanların müziğimizden başka nedenlerle bizi görmeye geldikleri gibi bir kuşkuya da düşmüyor değilim ama. Yani sonuçta, takım elbise-kravat da taksan bir şey değişmiyor. Albümle beraber içeriğin görüntümüzün önüne geçeceğini umuyorum.

Sizi dinleyen, konserlerinize gelen insanlar nasıl tipler?

Dengler: Konserlerimize mod'lardan goth'lara, neo-new-wave'ci çocuklara kadar herkes geliyor. Seyirciler arasında cool saç traşları, cool kıyafetler görüyorum. Bizimle hiç işi olmayacağını düşünebileceğiniz tipler de oluyor. Her şehrin kendine göre dinamikleri var; bunun yeni yeni farkına varıyorum ve kendi küçük New York kabuğumdan sıyrılıyorum.

Seyircileriniz arasındaki en ilginç tip kimdi?

Dengler: Minneapolis'te biri "Seinfeld" dizisindeki Newman'a tıpatıp benziyordu, hatta aynı giyinmişti. Kahkahalara boğulmuştuk. Newman gözlerini üzerinize dikmişken konsantrasyonu sağlamak çok zor gerçekten. *(gülüyor)*

Çeviren: **Siren İdemen - Merve Erol**

Foo Fighters

Nirvana'dan yadigâr Dave Grohl ve arkadaşları hayli zamandır Foo Fighters olarak karşımıza çıkmıyorlardı. En göz önünde olanları yine Grohl'du: On parmağında on marifet, bir cebinde on projeyle gezen Gohl'u en son Queens Of The Stone Age'in davullarında gördük. Zannedildiği gibi dağılmadılar, "One By One" albümüyle, yepyeni şarkılarla, kendileriyle barışık bir ruh haletiyle sahnelere döndüler... NY Rock ve Les Inrockuptibles sormuş, onlar cevaplamış...

KÖTÜ ÇOCUK POZU BİZE YAKIŞMAZ

Grubun sonunun yaklaştığı, "One By One"ın hiç günyüzü görmeyeceği zannediliyordu...

Dave Grohl: Geçen sene bize yaradı diye düşünüyorum, bir grupta olmanın, özellikle de bu grupta olmanın ne kadar harika bir şey olduğunu gördük. Gruptan biraz uzak kalmamız iyi oldu, şimdiye kadar hiç bulamadığımız bir ahengi tutturduk böylece. Bir mola vermiş olmasaydık, belki de şimdi gruba karşı hepimizin hissettiği şeyler şu anki kadar güçlü olmayacaktı. "One By One" kesinlikle bizim en iyi albümümüz, onunla gurur duyuyoruz.

Grubu dağıtmayı düşündünüz mü hiç?

Chris Shiflett: Bir an Foo Fighters'la buraya kadarmış diye düşünmedim değil, sanki Dave'in çıkıp da Foo Fighters'ın bittiğini açıklaması an meselesiydi.

Dave: Foo Fighters'ı bitirmeyi bir an olsun düşünmedim. Kötü zamanlar geçirdik. Kötü bir albüm yayınlamaktansa hiçbir şey yapmamayı tercih ederim. Bir molaya, biraz zamana ihtiyacımız vardı, bunu sağladık ve iyi oldu.

Sen yan projelerle meşgulken diğer elemanlar ne yapıyordu?

Dave: Chris kendi yan projesine çalışıyordu. Kardeşi Scott'la beraber bir grupları var. Scott, Face To Face grubunda bas da çalıyor. Abi-kardeş yeni gruplarının adı da Viva Death, ilk albümleri "Vagrant" daha yeni yayınlandı. Chris, Red Hot Chili Peppers ve Jane's Addiction'dan çocuklarla bir albüm kaydediyor ayrıca. Çok utangaç olduğu için bunlardan bahsetmeyi sevmiyor. Taylor da rehabilitasyona çekildi ve haplardan kurtulmaya çalıştı. Belki öyle görünüyor ama, basıp gittim ve çocukları yüzüstü bıraktım gibi bir şey yok.

Queens Of The Stone Age'de davul çalman çok ilgi çekti...

Dave: Harika bir tecrübeydi, çok sevdim. Gördüğüm ilgiyse başka türlü bir tecrübeydi. İnsanların başka bir grup için davul çalışımı değerlendirmelerini görmek ilginçti. Bir sürü insan bunu normal bir durum gibi karşılayamıyor, bunu üzücü buluyorum. Bence her müzisyen bir sanatçıdır ve bir ürünün ya da grubun parçası değildir. Bir müzisyenin başkalarıyla bir süre bir araya gelip müzik yapması yirmi yıl önce anormal, hatta illegal bir şey gibi değerlendirilirdi. Bana gelen mektuplarda öyle şeyler vardı ki, sanki olabilecek en berbat cürüme teşebbüs ediyordum, sırf Queens'le bir süre davul çalmaya karar verdiğim için.

Anti-pop bir şarkı yazmaya çalıştık, genç kızların çok hoşlanacağı bir şarkı olup çıktı. Bunu değiştiremiyoruz. Bir miktar pop, bu şarkıları kötüleştirecek değil.

Nate Mendel: Dave'in Foo Fighters dışında başka gruplarla bundan sonra da çalacağına eminim, yeni şeyler denemek istiyor çünkü. Bir sürü müzisyen Dave'le çalışmak istiyor, çünkü onun kendinden ne çok verdiğini biliyorlar. Tom Petty, Mike What, David Bowie, Tony Iommi gibi isimlerin onunla kayıt yapmak istemelerinin bir sebebi olmalı. Bence yaptığı şeyler harika. Bütün bunlar ona ilham veriyor, sonra o ilham bize geri dönüyor. Herkes için verimli bir durum.

Yine de as elemanın başkalarıyla çalmak için ortadan kaybolması bir grup için o kadar kolay olmasa gerek. Herhalde insanlar Queens'in sürekli bir elemanı olacağından ve Foo Fighters'ı unutacağından korkmuşlardır...

Dave: Queens Of The Stone Age'in kayıtlarında bir sürü insan çalıyor, çok güzel albümler yapıyorlar. Değerlendirmek istediğim bir şanstı bu. Her şey çok iyi gitti, öngördüğümüzden daha fazla çaldık birlikte. Fazladan on konsere daha çıktık, Avrupa'da festivallere katıldık. Sonra Foo Fighters'a dönme vaktinin geldiğini farkettim, enerjimi ve tutkumu yeni albüme bıraktım. Davul çalmayı seviyorum, ama genel olarak bir müzisyen olmayı ve Foo Fighters'ı da seviyorum.

"One by One" albümünde bazı şarkılarda pop esintiler hissediliyor, vaktiyle Nirvana'yla ya da yakın zamanlarda David Bowie'yle yaşadığınız deneyimlerin etkisi mi?

Dave: Ama bizim müziğimiz her zaman melodikti! Güçlü, saldırgan, gürültülü olabilir, bizim hastası olduğumuz bir gürültü katmanı da var, ama dikkat edin, bu ilk katmanın üstüne döşeli bir melodi örgüsü de var. Bu tamamen gayrı iradî bir şey, bizim doğamızdan geliyor. Ayrıca, "One by One" albümünün öncekilere kıyasla çok daha farklı olduğunu belirtmekte de yarar var. İlk başlarda, müzikal deneyimlerimiz bizi hep konvansiyonel şarkıyazarlığı biçimine saygılı olmaya sürüklüyordu: dörtlük, nakarat, dörtlük, bir köprü, çifte nakarat... Nirvana'nın da başarısını borçlu olduğu reçete bu. Ama bugün, Foo Fighters şarkıları enstrümantal gibi yazıyor. Bu şekilde çalıştığında, sıkı bir nakaratın üstüne klasik dörtlükleri dayayamıyorsun. Albümün ilk single'ı "All My Life"ın düzenlemeleri mesela pek konvansiyonel sayılmaz; aynı şekilde, "Have It All" ve "Come Back" de öyle... Sözler not defterimden çıkıp müziğin üzerine yerleşince, doğal bir tepki gösteriyorum, basit, sade ve yumuşak bir melodi aramaktan kendimi alamıyorum. Sonuçta, grupta hepimiz pop müzik fanıyız. Ben şahsen Slayer'a bayılıyorum, ama Abba'yı, Slipknot'u da seviyorum, ya da radyoda Britney Spears'ın "Slave For You"su

34→

karşıma çıktığında çok hoşuma gidiyor. Mesela, Black Sabbath'ın bir plağına bak, içinde inanılmaz melodiler vardır. Beatles hayranıymışlar.

Ama aynı zamanda, şarkılarınızın radyoların formatına pek uyduğu da söylenemez, çoğunlukla beş dakikayı buluyor parçalarınız...

Dave: Doğru, bu aynı zamanda bizim açımızdan bir meydan okuma. Dinleyicinin çok aşikâr tekrarlar olduğu hissine kapılmasını engelleyecek şekilde yapıyoruz düzenlemelerimizi. Naçizane fikrimi sorarsanız, bu albümdeki en iyi şeylerden biri de sözler... Sözlerin evrensel olmasını istedim. Hayatta olma durumundan, aşk ilişkilerinden bahsediyorlar. İllâ kendi aşk hayatımı anlatıyor değilim. Şarkılar çok doğrudan ve kolay anlaşılır. Gizli anlamlar, çözmek zorunda kalacağın, bulmacalar, bilmeceler yok. İnsanların sözlerimizi okumaları ve onlarda bir parça kendilerini bulmaları hoşuma gidiyor... Bu albümde bugüne kadar yazdığımız en güzel sözler var: "Tired of You", "Times Like These", "Disenchanted Lullaby"... Tek yaptığım, sözlere kendimi biraz daha fazla katmak, gerçek duygularımı koymak oldu. Müzik de bir tutku meselesi olduğundan, bu tutkunun nitelikli, mânalı sözlerle tercüme edilmesi gerekiyor. Ayrıca, her gün söylemek durumunda kalacağın şarkıların sözlerini beğeniyor olman çok önemli.

Bazı eski Nirvana hayranları bu pop unsurlardan rahatsız oluyorlar, bazıları da içten içe punk'la yürüyen, kulağı hemen yakalayan pop şarkılarınızı seviyorlar...

Dave: "Learn To Fly" şarkımızı hâlâ seviyorum, bence muhteşem bir şarkı, ama bazen hakikaten sıkılıyorum. Pop şarkısı olmasından ya da içinde pop unsurlar barındırmasından dolayı değil, ama bizimle özdeşleştiği için. Foo Fighters deyince herkesin aklına otomatikman "Learn To Fly" geliyor sanki. Yine de pop unsurlardan kurtulmayı başarabileceğimi zannetmiyorum. Bunu çok denedik, ama işe yaramadı. Anti-pop bir şarkı yazmaya çalıştık, ama işte bir melodi gelip bizi yakaladı ve her şeyi tersine çevirdi; sonuçta genç kızların çok hoşlanacağı bir şarkı olup çıktı. Bunu değiştiremiyoruz, hem artık değiştirmek de istemiyoruz. Foo Fighters iyi şarkılar yazıyor; bir miktar pop, bu şarkıları kötüleştirecek değil.

Peki Foo Fighters şarkılarının bestelenme süreci nasıl oluyor?

Dave: Her zaman sözler en son geliyor. Sözlerin bestelenmesine müzik tam olarak kılavuzluk ediyor. Şarkının sound'u ve atmosferi her zaman belli bir söz ve vokal alanına sürüklüyor insanı. Müziğin bestelenmesinde hep bir bilinç sorunuyla karşı karşıya geliyorum. Örneğin, "Tired Of You"da akustik gitarla melodiyi bulduğumda, ortada söz filan yoktu. Evimin önündeki basamaklarda sakin sakin oturuyordum. Bu akustik versiyonun ne olacağına dair en ufak bir fikrim yoktu. Sonra birden şimşek çaktı, güçlü bir ritmik temelle bu şarkı elektrikli hale gelirse, aynı etkiyi yaratmayacaktı. Plak şirketi orkestrasyona eklemeler yapmamız için çok ısrar etti, çünkü onlara göre tam bir radyo hiti yakalamıştık. Bu güzelim fikirlerini çekmeceye tıkmalarını söyledik onlara. "Tired Of You"nun varolan halinde duygu öylesine kendini hissettiriyordu ki, parçayı ağırlaştırsaydık, boğulacaktı.

Slayer'a bayılıyorum, ama Abba'yı da seviyorum. Black Sabbath'ın bir plağına bak, içinde inanılmaz melodiler vardır. Beatles hayranıymışlar.

Şarkılarınızdan biri, "Times Like These" fazlasıyla 80'ler sound'unda. Siz de mi 80'lerin geri dönüşü olayına kapıldınız?

Dave: Eh, öyle denebilir, o dönemi çok seviyoruz, Psychedelic Furs, Stray Cats, Talking Heads, Queen, The Romantics, Toto kuşağındanız sonuçta. Beste yaparken şundan mı etkilenmişiz, bundan mı etkilenmişiz diye dikkat etmiyoruz. Ama tabii ki o dönemden sevdiğimiz gruplar ister istemez yolumuza çıkıyor. Hatta bazen, bu durum endişe verici boyutlara varabiliyor. Sonradan parçaları dinlerken, doğru, ben de 80'lerin sound'u olduğu hissine kapılıyorum, sanki Rush saçmalıkları gibi. O anlarda, yaptığımız işin kalitesinden şüpheye düşüyorum doğrusu.

Kendinizi çok fazla ciddiye almıyorsunuz...

Dave: Hayatın ışıltılı yanlarına bakmak, kendine, olup bitenlere gülebilmek daha eğlenceli. Rock'un kötü çocukları gibi pozlara girsek, bize inanan çıkar mı sizce? Üzgün görünsek, tehlikeliymişiz gibi dursak, kabasaba davransak?.. Bizim olayımız bunlar değil... Bir sürü grup ekstra şirin görünmek için çaba harcıyor, ya da ekstra tehlikeli ve sert görünmek için. Videoklipleri seviyorum, ama gözlerimi körleştiremiyorlar. Birçok klipte beğenmediğim şey, sound'u, müziği değil, grubun imajını satmaya çalışmaları. Müzikal olarak biz grubumuzu ciddiye alıyoruz, ama bazı insanların kendilerini ciddiye alışları kadar da değil. Genellikle komik ve gülünç oluyorlar. Bir sürü grubun egosu yeteneğinden çok daha büyük, bu durumdan kaçınmaya çalışıyoruz.

Sahnede çok sağlam ve dikkat çekici derecede güçlü bir repertuarınız var ve genellikle makûl boyutlarda salonları tercih ediyorsunuz, neden?

Dave: Stadyumlarda çalmayı da seviyoruz, ama insanlarla olabildiğince yakın temas halinde olmak müthiş hoşumuza gidiyor. Küçük salonda, tıpkı arkadaşlar arasında bir gecede çalıp söylüyormuşsun gibi, konuşmak için mikrofona ihtiyacın bile olmuyor. Grupla dinleyici arasında yakınlaşmayı sağlıyor. Ama aynı zamanda, Reading festivalinde büyük bir kalabalığın karşısına çıkmak da olağanüstü bir şey. Onca insanın enerjisi çok heyecan verici; insanı canlandırıyor. Mesela "Monkey Wrench" adlı şarkımız o tür ortamlarda insanları çıldırtıyor, herkesin hep beraber gidip gelmesini, inip kalkmasını görmek müthiş bir şey. Ama sonuçta, kendimize çizdiğimiz yolda bizim için esas olan kulüp konserleri.

Canlı çalındığında da şarkılarınız çok "tam", stüdyo kayıtlarının kalitesinde neredeyse. Niçin böyle bir çabanız var?

Dave: Tam olarak öyle olduğumuzu sanmıyorum... Notaları ve düzenlemeleri harfiyen, kusursuzca çalan tonlarca grup var. Bizim daha "gevşek", kelimenin olumlu anlamıyla rahat olduğumuzu sanıyorum. Öte yandan, sahnede ciddiyiz, mümkün olduğunca doğru çalmaya çalışıyoruz, hepsi bu. Bir parçanın ortasında, çocuklara dönüp de tamamen serbest takılmalarını da söyleyebilirim.

Çeviren: **S.İ. - M.E.**

Pearl Jam

Depresif ve sistemde yerini bulamayan kuşağın yansıması olarak ortaya çıkan grunge'ın temsilcilerinden Pearl Jam o dönemden bugüne kadar yaşayabilen ender gruplardan. Üstelik şimdi, tam da zamanında, o kuşağın net bir politik tavır koyabileceğini cümle aleme gösteriyorlar. "Riot Act" albümü sonrası Uncut, Pulse, Billboard, Spin On Launch sayfalarından Eddie Vedder ve arkadaşları...

%89 çin malı amerikan bayrakları

Rock tarihine göre hayli uzun bir süredir ortalıktasınız. Nasıl hissediyorsunuz kendinizi?

Mike McCready: İnsanların hâlâ bizi dinlemek istemeleri güzel bir durum. Müziğin bu kadar çeşitlendiği ve toplumun bu kadar değiştiği bir zamanda, bizi hâlâ günlük hayatlarının bir parçası olarak görmeleri gururlandırıyor bizi.

Müzik dünyasına hızlı bir giriş yaptığınızda birçok eleştirmen size burun kıvırdı. Özellikle Eddie'nin şarkılarında söylediklerinde samimi olmadığını iddia ediyorlardı...

Eddie Vedder: Korunaklı bir sınıftan geldiğimi kabul ediyorum zaten. İlk başlarda her şey "Amerikan rüyası"na uygun bir şekilde ilerliyordu. Her şey günlük güneşlikti. Sonra birden buluğ çağının yoğun dönemi başladı ve her şey dağılıverdi. Her şeyden önce ailem dağıldı ve bu beni derinden etkiledi. Elimde gitarım ve kaykayımla hayatta ne bok yiyeceğini bilemez bir halde ortada kaldım. Bir tek şundan emindim: Önüme çıkan şeyleri yapmayacaktım. Bunu becerebildiğim için gururluyum. Bugün, ne zaman yüzde yüz öfke dolu müzikler duysam, kıllanıyorum. Daha baştan güvenimi yitiriyorum.

İlk gelen şöhretin ardından grup olarak radikal bir tavırla şöhret ve rock dünyasından uzaklaştınız, hatta endüstrinin "olmazsa olmazları"na da rest çektiniz. Bu nasıl bir dönemdi?

Vedder: Pek tercih etmediğim yollarla olgunlaştım diyebilirim. Daha 92 yılında hepimizin çok sevdiği Stefanie Sargent *(Seven Year Bitch grubunun gitaristi)* öldüğünde kendimi kaybolmuş hissetmiştim. Sonra ilk albüm ve onun getirdikleri... Hiç de rahat olmadığımız bir ortam vardı etrafımızda. Şehirdeki herkes bu sorunlarla bir şekilde yüzleşmek durumunda kaldı. Kurt'ünki (Cobain) gibi radikal çıkışları gördükten sonra şunu fark ettik: "Bir punk rock grubu değiliz".

McCready: Geri çekildik. Özellikle Eddie'nin daha huzurlu bir hayat istemesinden dolayı... Hiçbirimiz kişisel olarak bu tür bir ağır yükün altına girmemiştik daha önce. Biz de ona dedik ki: "Sen nasıl istiyorsan." Yoksa grup dağılırdı.

Yaşadığımız dönem de sizin için sıkıntılı olmalı. Olgun şarkıyazarları olarak 11 Eylül'le ilgili bir yorum yapma ihtiyacı duydunuz mu? Sanatçı olarak bunun bir sorumluluk olduğunu düşünüyor musunuz?

Vedder: Buna kesin bir cevabım var: Hayır! Yeni şarkılarımızdan bazıları böyle yorumlanabilir, ama bunun nedeni insanî bir bakış açısından yazıyor olmam. "Bunu söylemem gerek! Beni nasıl etkilediğini ifade etmeliyim" gibi bir zorunluluk hissetmedim hiç. 11 Eylül'den sonraki ilk bir ay içinde gerçekleşen anma organizasyonlarının çoğunda "ünlü bir insan olarak bu olay beni şu şekilde etkiledi" tarzı bir his hakimdi, bu yüzden bu organizasyonların bir parçası olmak istemedim.

McCready: O gün hepimiz değiştik. Yaptığımız kayıtları ve müzisyen ve insan olarak bizi dolaylı olarak etkilediğini düşünüyorum. O gün yaşananlar üzerimde hâlâ asılı duruyor; duygusal ve fiziksel açıdan bizi etkiliyor. Bu albümdeki karanlık temaların kaynağı burada yatıyor.

Stone Gossard: Grup olarak her zaman planlı bir yolda ilerlemektense kendimizi şaşırtacak hamleler yapmayı tercih ettik. 11 Eylül her şeyin ne kadar da pamuk ipliğine bağlı olduğunu gösterdi. Bence bir şarkıyazarının tek sorumluluğu kendi içinde olup bitenleri dürüst bir şekilde ifade etmektir. Ne hakkında ne yazacağına önceden karar veren şarkı yazarları var elbette, ama biz onlardan değiliz.

Neil Young'ın "Let's Roll"u gibi mi?

Gossard: İyi de, Neil oturup "şu konuda bir şarkı yazayım ve şunları söyleyeyim" diye mi düşündü acaba? Yoksa o uçakta, o sırada olup bitenleri hayalinde canlandırarak bir şarkı mı yazdı? İkisi birbirinden çok farklı.

Albümü bir forum haline getirebileceğimizi düşündük, tek taraflı olmayan, katılımcı bir forum... Teröre Karşı Savaş başlığı altında gizlenen gerçekleri ortaya serecek şeyler.

Aşırı dozdan öldüğünde sizin Layne Staley için yazdığınız şarkı gibi mi mesela?

Vedder: Evet. O hafta radyolarda çalabileceğiniz bir şarkıydı. Olayı duyduğum gün olan 4/20/02 tarihi, şarkının ismiydi. Şarkıyı bu albüme koymadık, çünkü elimizde çok malzeme vardı.

Geçen yılki saç stilinin arkasında politik bir mesaj yattığını duyduk. Doğru mu?

Vedder: Afganistan ya da Irak'ın bombalanmasına karşıydım ve şahsî ifademi Mohikan saç stilimle yaptım. Elbette bir saç kesimiyle politik bir mesaj vermeye kalkmak aptalca. Üstelik bunu yaptığımda, Güney Pasifik'te gizli bir adadaydım. İnsan yüzü bile görmüyordum doğru dürüst. Ama saçımın hikayesinin daha öncesi de var. Anlatayım bari: Bir keresinde sörften dönmüştüm. Üzerimde eski bir tişörtle bankaya uğradım, para çektim, ondan sonra da bir dükkana girdim. Bu olay da bahsettiğim adada geçti bu arada... Filipinli bir kadın dükkanda beni 12 dolarlık küpelerden çalmakla suçladı. Her ne kadar üzerimde eski bir tişörtle ve sörf kıyafetleriyle dolaşıyor olsam da, iki kredi kartı ve yüklüce nakitim vardı yanımda. Çok sinirlendim ve kadına "benim çalmaya ihtiyacım yok" gibisinden bir şeyler söyledim. Sonra dükkanın sahibine gittim ve "beni hatırlıyor musun, birkaç yıl önce buradan alışveriş etmiştim" dedim. Dükkan sahibi kasasının üzerinde dört yıl önce benimle çektirdiği fotoğrafı hâlâ anı olarak saklıyormuş allahtan. Kadına "biz bu adamı tanıyoruz, temizdir, bir müzik grubunda o" diyerek ismimi temizledi. Kadın bunun üzerine bana dönüp "madem ünlüsün, niye eski püskü kıyafetlerle dolaşıyorsun" demez mi! Dükkandan çıktıktan sonra düşündüm. İlk anda böyle bir şeyle suçlanmak çok ağrıma gitmişti. Sırf görüntüm yüzünden. Ama arada bir önyargının kurbanı olmak, her gün bunu yaşayan insanları anlamak için iyi bir şey. Bunu fark ettim. Hâlâ bir hırsız olarak damgalanabildiğim için şükrettim bile diyebilirim. Mohikan fikri de o anda geldi aklıma.

"Riot Act" albümündeki politik tavra baktığımızda çok rahatlıkla sizi Bruce Springsteen'in soluna yerleştirmek mümkün. Oysa daha önce politik albümler yapmak gibi bir iddianız olmamıştı hiç.

Vedder: 20'li yaşların başında dış politikamızın ne kadar çirkefçe belirlendiğini ilk öğrendiğimiz zamanlarda "zaten her şey boktan, sikmişim bu dünyayı" diye düşünüyorsun, ama bir an geliyor ki, bu negatiflikten sıkılıyorsun. Negatif davranarak asıl iletmek istediğin fikri insanlara geçiremiyorsun. Bir takım yanıtlarla çıkman lazım insanların karşısına. Umut olmalı. Bu albümün biraz tek taraflı olduğunu kabul etmek lazım, ama bence bu ülkenin ihtiyacı olan şey, Ortadoğu'yla niye başımızın dertte olduğunu anlamak. Bu korkunç milliyetçilik beni ürkütüyor.

Jeff Ament: Zaman, sesini yükseltme zamanı. Bu yüzden şarkı sözleri çok daha doğrudan. Ve Ed bu işi iyi kıvırdı. Esprili, mistik ve büyülü bir atmosfer yarattı. "Biz bunlardan bıktık! Anarşi! İsyan"dan daha fazla bir şeyler anlatmak istiyoruz. Bence bu albümün temel temalarından biri sevgi. Şu anda savaş dönemindeyiz. Bulanık bir savaş bu. Ama yeniden tanımlanması gereken çok şey var ortada.

Vedder: Bence Pearl Jam'in bunca yıldır ortaya koyduğu tavır, bütün büyük iddialardan daha etkili ve gizli bir iddia. Bu ülkede ortaya atılan bütün büyük iddialar Pepsi ve Toyota sattırmayı amaçlayan müzikler üretti sadece. Müzik, insanların inançlarını manipüle etmek için kullanıldı. Bizim yaptığımızsa bunun tam zıddı tohumlar atmak oldu toprağa.

36→

Yeni albümünüzde "tekne" teması çok geçiyor. "Love Boat Captain" ve "Green Disease" gibi şarkılarda aynı motif var.

Vedder: Gerçekten mi? Son zamanlarda deniz kenarında çok vakit geçiriyorum. Mümkün olduğunca doğayla iç içe olmaya çalışıyorum. Dünyayı görme biçimimle çok alâkası var sanırım. Büyük dalgalar üzerinde sörf yapmak insanı mütevazı kılıyor. Doğanın gücü ve maruz kaldığınız ama iletişime geçmediğiniz devasa etkileri... Dev bir dalga sizin ünlü bir rock'çu olmanızı hiç umursamaz.

Hayatî tehlike atlattın mı hiç?

Vedder: Birkaç defa. Ama bir keresinde kiraladığımız tekne alabora olunca uzun bir süre Pasifik'in ortasında suda kaldık. En sonunda o bölgenin tek balıkçı teknesi tarafından kurtarıldık. Daha sonra kaza geçirdiğimiz yere tekrar gittim ve kıyıdan ne kadar uzakta olduğumuzu o zaman fark ettim. Rahatlıkla orada ölebilirmişiz ve kimsenin ruhu duymazmış. Bu kazadan sonra Havaililer benimle iyi dalga geçtiler. Dediklerine göre hemen geri dönüp bol bol yardım konserlerine katılmalıymışım, çünkü şimdiye kadar biriktirdiklerimi o gün harcamışım.

Uzun bir süredir rock star sayılırsınız. Ama kendinize kurduğunuz hayatlar ve çevrenizin bu ortamla hiç ilgisi yok. Şöhretten daha fazla pay almayı gerçekten istemez miydiniz?

Gossard: Hollywood gibi mi? Şimdi geriye dönüp baktığımızda hepimiz "iyi ki bunlara bulaşmamışız" diyoruz. Kimi zaman şımarıklık yaptığımız olmuyor mu, elbette oluyor. Mesela turnede güzel bir otele yerleşiyoruz, pencereden bakıyoruz ve "turnenin bu ayağında hiç para kazanamayacağız, ama şu manzara için değer doğrusu" diyoruz. Bu şımarıklık insanları yaralayıcı şöhret şımarıklığından farklı bir şey.

Büyük dalgalar üzerinde sörf yapmak insanı mütevazı kılıyor. Dev bir dalga sizin ünlü bir rock'çu olmanızı hiç umursamaz.

McCready: Dağıttığım bir dönem oldu. İçki ve uyuşturucuyla geçen... Bir süre için eğlenceliydi, ama sonradan kâbusa döndü. Yine de bildiğimiz şöhret hayatını yaşamadım. Ünlülerle partilere katılma falan... İçimizde rock'n'roll dünyasından en çok payını alan herhalde benim.

Vedder: Biz rock yıldızı değiliz. Sadece bir grup insan önünde müzik yapan bir grubuz. O zaman da kendimizi şöhret olarak değil, müzisyen olarak hissediyoruz. Böylesi çok daha sağlıklı. Uzun turnelerden kendimizi sakınmak da akıl sağlığımızı garanti altına alıyor. Köpeğimi gezdirmek rock yıldızı olmaktan daha büyük bir yer tutuyor hayatımda. Rock yıldızlarının hangi kaynaktan beslenerek yazdıklarını anlamıyorum.

Bir rock yıldızı olmanın ağırlığından...

Vedder: Hmmm... Eğer tüm kaynak buysa, dinleyici olarak yolunuzu kaybettiniz demektir. Axl Rose'un muhasebecileri ve avukatlarıyla ilgili dertlerini anlattığı şarkıları hatırlıyorum da, "bunlar beni ilgilendirmiyor" diye düşünmüştüm. Hâlâ da ilgilendirmiyor.

Gossard: Ben striptizci kızlarla takıldım, itiraf ediyorum, ama uzun zaman önceydi. Bizim için aslolan her zaman grubun kendi içindeki bağ oldu. Rock'un temsil ettiği dekadans türlerinden birine bulaşmanın moda olduğu bir dönemden geliyoruz. İster Johnny Thunders/Keith Richards, isterse David Lee Roth hayat biçimini seçin. Her ne kadar bu insanların müziklerini ve televizyonda oynadıkları rolleri sevsek de, kendi ideallerimize bağlı kalmak ve grubumuzu bir grup olarak korumak için elimizden geleni yapmakta kararlıydık. Tüm sevdiğimiz gruplar eninde sonunda dağıldı ve biz hep "salaklar, görmüyor musunuz neler olup bittiğini" diyorduk. Grup olarak bir arada olma fikri bizi ayakta tuttu.

Matt Cameron: Ben Pearl Jam'e olgunlaşmış olarak geldim ve geldiğimde grubun kendi prensipleri oluşmuştu çoktan. Eğer bir grup prensip sahibi olmasına rağmen müzik endüstrisinde ayakta kalabiliyorsa, daha ne istersin?

Uzun süreli bir kariyere hazırlandığınıza göre, yirmi yıl sonra hâlâ "Jeremy"yi çalıp söyleyebilecek bir grup olarak düşünebiliyor musunuz kendinizi?

Gossard: Bu tür şeyleri çok fazla kafama takmıyorum, aksi halde kendinize zarar verebilirsiniz. Ama yirmi yıl sonra hâlâ bu grubun bünyesinde olma düşüncesi beni heyecanlandırıyor. Rolling Stones gibi bunca yıldan sonra agresif kalmayı becerebiliyorsan, ne mutlu sana. Bu albümde de beni heyecanlandıran buydu. Agresif bir şekilde çalıp söylediğimizi hissettim hâlâ.

Vedder: Gruptaki herkes şarkı yazıyor, bu da daha demokratik bir ortam yaratıyor. Hiçbirimizin

ŞARKI ŞARKI "RIOT ACT"

All you need is love

> *Can't Keep*

Vedder: Hayalinizdeki şeyi sınırlamamak, özgür bırakmak aslolan. Bu şarkıda hakim olan tavır bu bence. Kimi zaman bir şarkı yazarsın ve kafanda bu şarkıyı duyarsın. Duyduğun gibi de gerçekleştirmeye çalışırsın. Bu şarkıyı geçen yıl konserlerde ukelele eşliğinde çalmıştım ilk. Daha hızlı, daha punk bir parçaydı. Son haliyse daha değişik çıktı. Şarkıda tüm grubun birbirini hissederek ve birbirine omuz dayayarak çaldığını hissedebiliyorsun.

Gossard: Eddie bu şarkıyı bir teybe kaydedip getirmişti. Gitarla nasıl çalabileceğimizi çalıştım ve bütün grubu ikna edebileceğime inanarak stüdyoya girdim. Çünkü tüm grup elemanlarının aynı tavırla çalması halinde, şarkının albümün dinamolarından biri olacağını fark etmiştim.

Cameron: Akustik ve elektrikli havayı bir araya getirmeye çalıştık. Bu açıdan Led Zeppelin'in "Poor Tom"unu hatırlatıyor bana.

Ament: Gitar çalan üç ayrı kişi var parçada. Jimmy Page'in kayıtlarına benziyor. Ama bizde gerçekten de üç gitarist vardı!

> *Save You*

McCready: Elimde bir riff vardı. Girdik çaldık. Bence şarkıya asıl karakterini veren, şarkının ortasından sonra Matt'in kulaklığının düşmesi ve şarkıyı duymadan, sadece bas gitarı seyrederek yaptığı inanılmaz vuruşlar.

Cameron: Jeff'in parmaklarını izlerken "inşallah doğru zamanlamayla gidiyorumdur" diye düşünüyordum.

> *Love Boat Captain*

Vedder: Beş-altı yıl önce, etrafımda fazla insan görmekten bunaldığımda ücra sörf yerlerine kaçmaya başladım. Gittiğim yerlerden biri, etrafta kimsenin olmadığı, uygarlığın uğramadığı küçücük bir kasabaydı. Kasabada tanıştığım birkaç adam vardı. Bunlardan biri müzisyen, diğeri de yerel müzisyenlerle kayıt yapan bir adamdı. Genç yaşta öldü ve arkasında eşiyle bir çocuğunu bıraktı. Onun cenaze törenine katıldım. Bir sürü müzisyen topluca müzik yapıyorlardı. Aralarında Hammond B3 org çalan biri vardı ki, resmen müthişti. Daha sonra birkaç kere daha karşılaştık ve bir ara birlikte kayıt yapmayı konuştuk. Bir gün geldi ve başladık çalmaya. Birlikte yaptığımız ilk parça sonradan "Love Boat Captain"a dönüştü. O zamanki kayıt yaklaşık 11 dakika sürüyordu.

Ament: Demonun adı "Boom B3"tü. Daha sonra yeniden düzenledik.

Cameron: İlk kaydettiğimizde sözler yoktu. O yüzden sıkı bir enstrümantal parça olarak düzenleyip kaydettik. Kayıt bittiğinde "ne biçim şarkı bu" diye düşünmüştüm. Hiçbir şey ifade etmedi bana. Ama üzerine sözler geldiğinde şarkı bütünlüğe kavuştu.

> *Cropduster*

Gossard: Matt müziği yazdı, Ed de sözleri. Bence albümdeki en iyi şarkı sözleri bu şarkıda.

> *Ghost*

Ament: Elimde sadece bir riff ve vokal bir melodi vardı. Çalması eğlenceli bir parça çıktı ortaya.

> *I Am Mine*

McCready: Önce şarkının sözleri büyüledi beni. Sadece doğumla ölüm arasındaki zamanın bize ait olduğunu ve bu sürede ne yaptığımızın çok önemli olduğunu anlatan sözler.

Cameron: Pearl Jam'i Pearl Jam yapan her şey bu şarkıda da var: Güçlü sözler, güçlü bir nakarat ve iyi bir melodi.

> *Thumbing My Way*

Gossard: Bu parçada bir oda hissini dinleyene aktaran canlı performansın gücü var. Grubun şarkıyı çalışını, akor değiştirirken pür dikkat kesilişini, her şeyi hissediyorsunuz.

> *You Are*

McCready: Bu parça için çok terledim, o kesin. Bana biraz Cure'u hatırlatıyor ya da bizim daha önce hiç denemediğimiz müzik türlerini. Bu şarkıdan gerçekten gurur duyuyorum ve arkadaşlarıma "bakın, bu çok farklı bir şarkı" diye dinletebiliyorum.
Ament: Bu şarkı bana neyi hatırlatıyor, biliyor musun: The Smiths'in "How Soon Is Now" şarkısını. Aynı sound var ikisinde de.
Cameron: Bunu planlamamıştım, ama şarkı bittikten sonra "işte benim 'How Soon Is Now'um" dedim.

> *Green Disease*

Vedder: Şarkı sistem hakkında. Bence kapitalizmin doğası gereği kötü olduğunu iddia etmek zor ve gereksiz. Mühim olan, firmaların sosyal sorumlulukları. Durumu herkes lehine iyileştirmenin yolu olmadığına kimse ikna edemez beni. Bizim grup olarak yaptıklarımız buna bir örnek teşkil ediyor. Biz küçük bir firma sayılırız. Kendi çalışanlarımız var, tüm çalışanlar bir aile gibi ve onlara bu şekilde davranılıyor. Kendi payımıza düşeni yaptığımız için gururluyum.
Ament: Bu parçayı yaparken sürekli Joe Jackson'ın ilk iki albümünü düşünüyordum.

> *Helphelp*

Gossard: Jeff'in elinde zaten şarkının neredeyse tamamı demo olarak hazırdı. Sadece şarkının sonu iyice uzadı... Sözleri ve melodiyi Jeff yazdı. Ed vokallerin nasıl olması gerektiği üzerine denemeler yapıyordu ki, stüdyoya bir vocoder getirdiler. Ed bu aletle vokal denemelerine girişti ve bence ortaya çıkan sonuç gayet iyiydi.
McCready: Şarkı gitgide daha karanlık bir hale bürünüyor. Hem söz hem de melodi olarak. Jeff'i tanıyan biri olarak hiç böyle bir şey ummazdım.

> *Bu$hleaguer*

Gossard: Stone'un getirdiği her şey çok karanlıktı. "Karanlık hafıza şehirde kendi yolunu örüyor" gibi bir dize var ki, bence akıllara zarar... Ed'in bu sözlerin etrafına ekledikleri de bir o kadar esprili dizeler. Bu da, şarkıyı iyice garip, tekinsiz bir hale sürüklüyor.

> *1/2 Full*

Gossard: Tipik bir Jeff Ament rock'u... Parçanın temellerini zaten hazırlamıştı. Stüdyoya girdik, birkaç kere çaldık ve bitti.
Ament: Biz kaydı bir saatte bitirdik. Birkaç gün sonra geldiğimde gördüm ki, şarkının artık sözleri vardı ve kaydı yapılıp bitmişti. Kolay ve ham parçalardan biri oldu yani.

> *Arc*

Gossard: Söz möz yok. Sadece Ed'in 10 değişik vokali üst üste bindirilmiş halde. Dinledikçe insanı içine alan bir parça.
Cameron: Bana bu parça hep çok kısa geliyor, doğrusu. Sanki 30 dakika falan sürmesi gerekirmiş gibi.

> *All Or None*

Gossard: Benim yazdığım bir parça. Albümlerimizdeki genel kapanış şarkılarımıza da uygun düşüyor: Yavaş ve içe dönük... Ed'in dediğine göre, "Vs."nin kapanış şarkısı "Indifference"a çok benziyormuş.

kişiliği bu grubun bir üyesi olmasıyla belirlenmiyor. Hepimizin kendi hayatı ve çevresi var. Kimi zaman grup altı aylığına odak noktamız oluyor, o kadar.

Kendi sound'unuzu parçalayarak, üzerinde deneyler yaparak Radiohead gibi bir yola girmeyi düşündünüz mü hiç?

McCready: Bunun bilinçli değil, doğallıkla gelişmesi lazım. Önceden düşünerek işe girişirseniz, muhtemelen çuvallarsınız. Diğer yandan, Matt'in "You Are" şarkısı bahsettiğin kulvarda bir şarkı.

Gossard: Bu fikir kendi başına ilgi çekici. Beş insanı birden farklı bir yere doğru ilerlemeye ikna etmek. Ama bu tersine de işleyebilir. Bir sound'u parçalara ayırmaya, deneyler yapmaya kalkışmak demek, stüdyodaki bir ya da iki kişiyle çok fazla vakit geçirmek, her adımda bir sürü kararlar almak demek. Bu da beş kişinin bir odaya girip gümbür gümbür müzik yapıp çıkmasından farklı bir ritm.

"Love Boat Captain"da hiç tanımadığınız dokuz arkadaşınızı yitirmekten bahsediyorsunuz. Kim bu insanlar?

Vedder: Buradaki göndermenin saklanacak bir tarafı yok. Roskilde festivalindeki konserimiz sırasında ezilip ölen dokuz insandan bahsediyoruz. Üstelik bu insanların bazılarını tanıyorduk da... Mesela Avustralyalı Anthony Hurley. Kızkardeşiyle tanıştığım için daha sonradan Anthony'yle ilgili çok şey öğrendim. Dört kardeşin en büyüğüymüş. Onları Seattle'daki konserimize davet ettik, sonra da eve geldiler. Bu da sürecin insanî bir parçası. Olayın korkunçluğuna katlanmayı kolaylaştırıyor. Ailelerle ilişki kurmak bence çok sağlıklı bir şey.

Bu trajedi sizi değiştirdi mi?

Vedder: Kesinlikle. Ekibimizdeki insanların her birini değiştirdiğine inanıyorum. Umarım festivallerin düzenlenme biçimini de değiştirmiştir. Her şeyden önce, kendini kaybedip dağıtmak isteyen bir grup insan için güvenli bir yer ayırmak gerektiğine ikna olmuşlardır herhalde. Kendini güvenlik altında tutmak, kalabalığın sorumluluğu olmalı. Eğer o kadar insanı bir araya topladıysan, onların güvenliğini de sağlamalısın.

Bu olaydan sonra Pete Townshend ve Roger Daltrey sizi aramış, doğru mu?

McCready: 79 yılında onların da başına aynı şey gelmiş. Evet, bizi aradılar ve teskin ettiler. "Kendinizi suçlamayın, yolunuza devam edin" dediler.

Şarkıda Beatles'a atfen söylediğin "tek ihtiyacımız olan sevgi" dizesi gerçekten yeterli mi?

Vedder: En azından çok sağlıklı bir başlangıç diyebilirim. İlk adım sevgi, anlayış olmalı, arkasından iletişim gelir. Müslümanları anlamamız lazım ki, bizden niye nefret ettiklerini çözebilelim. 11 Eylül'den sonra kısa bir süre bunu yaşadık. İnsanlar birbirine Amerikalı olarak bakıyordu ve herkes birbirini anlamaya çalışıyordu. Ardından arabalarımızda yüzde 89 Çin malı Amerikan bayraklarıyla dolaşmaya başladık ve bu ortam birdenbire kayboldu. Her şey intikam duygusuna dönüştü. Bu anlaşılır bir şey, ama kendimizi daha iyi hissetmemizi sağlamıyor.

Bu durumda Irak'a karşı saldırgan bir tavır içinde olmak anlaşılabilir bir durum mu diyorsun?

Vedder: Kesinlikle hayır. Saldırgan tutum dediğin bomba yağdırmak, akan kan, masum insanların ölmesi... Böylece Amerika'ya karşı nefret hisleriyle büyüyecek yeni bir kuşak yaratırsın. Yaptırımlar işe yaramamış olabilir, ama başkan yardımcılığı görevini kabul etmeden birkaç ay önce Dick Cheney, Saddam Hüseyin'le petrol anlaşmaları yapmaya çalışıyordu. Bush iki gün önce BM'de konuştu ve petrol faktöründen hiç bahsetmedi. Bizi keriz yerine koyuyorlar. Irak'la savaşacağımızı söylüyorlar ve bunun petrolle hiçbir alâkası olmadığını iddia ediyorlar.

Tim Robbins'le birlikte radyoda bir şarkıya denk geldik. Sözler çok kötüydü. "Günlükler bu tür laflar için" dedim. O da "Hayır. Günlüklerin üstündeki kilitler bunun için" dedi.

"Bu$hleaguer", albümün içinde en keskin parça. Aklınızda ne vardı bu şarkıyı yaparken?

Ament: Daha önceleri politik bakış açımızı perde gerisindeki işlere saklıyorduk, albümlerimize özellikle "politik" olarak nitelendirebilecek sözler pek girmiyordu. Ama o zaman da kişisel ve grup olarak hayli aktif bir politik hayatımız vardı. Bu seferse albümümüzü bir forum haline getirebileceğimizi düşündük. Fikirlerin aktarılabileceği, tek taraflı olmayan, katılımcı bir forum... Teröre Karşı Savaş başlığının altında gizlenen gerçekleri ortaya serecek şeyler. Bush ve Cheney gibi yöneticilerimizin petrol şirketleriyle olan organik bağlantıları mesela... Nedense, derdimizin olduğu ülkeler de petrol bulunan ülkeler. "Bu$hleaguer" da liderimiz hakkında düşündüklerimizin esprili ve doğrudan bir yansıması.

"Thumbing My Way" gibi şarkılarsa çok özel, kişisel durumlardan bahsediyor gibi. Geçmişte yaptığın hataların pişmanlığından mı bahsediyorsun bu şarkıda?

Vedder: Şarkılardan kendimi çıkarmak konusunda ustayım. Şarkının içinde sizin kişiselliğinizin olması gerekmiyor. Hep kendimden bahsedecek olsam, ilgimi kaybederdim. Bir keresinde Tim Robbins'le birlikte radyoda bir şarkıya denk geldik. Sözler çok kötüydü. "Günlükler bu tür laflar için" dedim. O da "Hayır. Günlüklerin üstündeki kilitler bunun için" dedi.

Geçmişten bugüne ve geleceğe baktınızda müzik ve grup olarak vizyonunuzu belirleyen ne?

Vedder: Benim tek aklıma gelen 16 yaşımdaki halim. Ellerim gitar çalışmaktan kan içindeydi. Merdivenden düştüğüm için boynum sakattı ve bir Telecaster'ım, bir de kaykayımla tek başıma bu koca dünyada duruyordum. Gitarıma şöyle dediğimi hatırlıyorum: "Seninle bir şeyler yapacağız." Bunun bir olasılık olduğunu düşünmek bile saçmaydı o zamanlar. Ama işe yaradı. Bu durumdan geçmek zorundasın, sonra belki de lotoyu tutturursun ya da bizim gibi on yıl boyunca uğraştıktan sonra karşına bir fırsat çıkar ve onu değerlendirecek kadar hazırsan yola devam edersin. Her an hazır olman gerekir. Bugün de "pes etme" diyoruz! Tek fark bu.

Çeviren: **Ogan Güner**

EDDIE'NİN PLAK KOLEKSİYONU

Tom Waits için Tom Waits'vari Bir cümle

Jackson 5 - ABC
Bu albüm ilk özdeşleşebildiğim albüm diyebilirim. O zamanlar Illinois - Evanston'da erkekler yurdunda kalıyordum ve Jackson'larla hemen hemen aynı yaştaydım. Ama onlar müzik yapabiliyor, şarkı söyleyebiliyorlardı. Michael'ın ağzından çıkan her şeye itaat edebilirdim o zamanlar.

The Beatles - The White Album
1964'te doğmuş biri için bu albüm tam bir ders kitabıdır. O zamanlar üzerinde "Revolver White Album" yazan bir kasedim vardı ve bu ikisinin farklı albümler olduğunu yıllar sonra öğrendim. "White Album"da "Ob-La-Di Ob-La-Da" gibi çocuklara hitap edebilecek şarkılar daha ağırlıklıydı. Ama birden "Revolution 9" gibi bir şarkıya geçiyorsun ve zihnin açılıveriyor. İçine girilmesi daha zor şarkılara ilk adımımı bu şarkılarla attım diyebilirim.

The Who - Tommy
Sanırım bakıcılarımdan biri getirmişti "Tommy"yi. Zaten o sıralar "White Album"ü dinliyordum. İki saatlik kesintisiz müziğe alışkındım yani. "Tommy"nin teatralliğinden çok etkilendiğimi hatırlıyorum. Tek bir parça gibi dinledim bu albümü. Üç dakikalık parça dinlemekten farklı bir tecrübeydi. Bu tür şeyler müziğe bakış açınızı değiştiriyor. Farklı şeylere daha açık hale geliyorsunuz.

Ramones - Road To Ruin
Bu albüme kadar punk rock'a tam ait hissetmiyordum kendimi. Ama bu albüm birden yumurtanın çatlamasına sebep oldu. 13 yaşımdaydım ve gitarla Ted Nugent parçaları çalabiliyordum, ama soloları atamıyordum. Ramones'un tüm parçalarınaysa başından sona eşlik edebiliyordum. Johnny Ramone'la arkadaşız. Ondan melodi dersleri alıyorum. "Bu$hleaguer"ı yaptığımızda ona dinletmeye korktum, çünkü bildiğiniz gibi kendisi dibine kadar sağcı. Ama müzik ve punk tavrı olarak hepimize çok şey öğrettiler. Her şeyden önce Kendin Pişir Kendin Ye yöntemini müziğe geri getirdiler ve herkesin müzik yapabileceğini gösterdiler.

Talking Heads - More Songs About Buildings and Food
Ramones'dan sonra punk'tan new wave'e geçtim. Hangi albümde hatırlamıyorum, ama içinde "birazcık bencil ol" dizesi geçen bir şarkıları vardı. O sıralarda annemle babam ayrılıyorlardı ve kafam sürekli herkesin ailesi bir aradayken benimki niye dağılıyor sorusu dolaşıyordu. Bu dize beni bu histen kurtardı.

Various Artists - Music and Rhythm
Bu world music albümünü Peter Gabriel derlemişti. İçinde Pete Townshend'in "Ascension Two" şarkısı olduğu için almıştım albümü. Burundi Davulcuları, Nusrat Fateh gibi isimler vardı. Müzikal ufkumu tamamen değiştirdi. Yıllar sonra Nusrat'la birlikte müzik yapma fırsatı buldum –muhteşem bir olaydı.

Sonic Youth - Daydream Nation
Bu albümü seçerken REM'in "Murmur" ya da "Chronic Town" gibi albümlerini atlıyor olabilirim, kusura bakmasınlar. O zamanlar bol bol ot içiyordum ve hafızam biraz bulanık olabilir. Ama albümün açılış parçası "Teenage Riot"ı duyduğumda vurulduğumu çok iyi hatırlıyorum. Steve Shelley'nin davulu ve gitar çalış biçimleri –ses ve ritmle yarattıkları dalgalar– beni büyülemişti. Sözler ise tam bir serüvendi. Ramones'ta yaşadıklarımı yaşadım bu albümde. Bana göre New York'u temsil eden iki albümdü bunlar. Ve o zamandan beri hâlâ New York bu yönüyle cezbeder beni.

Jim O'Rourke - Insignificance
İlk şarkı bir dua gibidir. Jim dünyanın değişmesi gerektiğini, aksi halde öleceğini anlatır. Belki de Jim'i tanıdığım için biraz taraflıyım ama, hani bir sanatçı dostunuz vardır ve onu iyi tanımanıza rağmen resimlerini gördüğünüzde "ulan bu adamda benim bildiğimden daha fazlası var" dersiniz ya. Jim de tam öyle bir heriftir işte.

Fugazi - 13 Songs
Fugazi'yi ilk sahnede seyrettim. International Pop Underground festivalinde L7'ın açılış grubuydu. Arkadaşım oldukları için gitmiştim konsere. Fugazi sahnede mükemmeldi. Hemen ertesi günü albümlerini aldım.

Soundgarden - Screaming Life
Mudhoney - Mudhoney
Sub Pop, sanatçılarına güven duyduğum ilk plak şirketiydi. O sıralar San Diego'daki grubumuzla Mudhoney ve Lemonheads'e eşlik ediyorduk. Seattle'la tüm bağlantım da bu kadardı zaten.

Tom Waits - Nighthawks At The Diner
Müziğin kategorize edilemeyecek olması çok hoşuma gidiyor. Tom Waits için Tom Waits'vari bir cümle kurayım: "Tom Waits hiç kimse içindir." Galiba bir keresinde iyi arka plan müziği yaptığını ve bundan gurur duyduğunu söylemişti. Ama onun müziğini asla çalamazsınız. O akor değişimlerinin hiçbiri düzgün değildir. Amorf bir müziktir yaptığı ve ortaya çıkan, bakıma ihtiyacı olan eski bir arabanın motor sesi gibidir. Bütün bu sesler, vokal için çok uygun bir ortam yaratan bir ritm oluştururlar.

Pixies - Surfer Rosa
Benim için Pixies çok büyüktür. Black Francis'in gemi azıya almış bir sesi vardır. Sesiyle çok garip, ilginç deneyler yapar. David Byrne'ün sesi de aynı türdendir.

İNGİLİZCE-TÜRKÇE • ANSİKLOPEDİK

BİLİŞİM SÖZLÜĞÜ

Prof. Dr. Bülent Sankur

TÜRKÇEDE EN ZENGİN KAYNAK!

15.000'den fazla kavram, terim ve kısaltma...

• Açıklamalı,
• Çizimli,
• Fotoğraflı
• Türkçe-İngilizce dizin
• 880 sayfa

PUSULA YAYINCILIK
MEBUSAN YOKUŞU AKYOL SOKAK
EVEN APT. NO: 55/3 CİHANGİR-İST.
TEL: 0212. 252 42 80 • FAKS: 0212. 293 15 44
E-POSTA: pusula@pusula.com • WEB: www.pusula.com

SAMATYALI MEHMET "ELVIS" DİNÇ, ELVIS'İ ANLATIYOR

Geçen sayı mikrofonu Zappa'dan alıp Zappa'cılara vermiştik. Şimdi sıra Elvis'çilerde. Gaziantep'te doğup büyüyen, sonra İstanbul - Samatya'ya taşınan Mehmet Dinç de onlardan biri. Bir fotoğraf sergisi vesilesiyle kendisiyle müşerref olduğumuz Dinç, Samatya'ya gidince gördük ki, bütün semti Elvis'e aşina kılmış. Gaziantep'te başlayan hayranlığın öyküsünü Dinç'ten dinlemek farz oldu. Olay, nasıl derler, "evrensel"...

onun konsepti aykırı

Elvis Mehmet olarak biliniyorsunuz. Elvis'e olan düşkünlüğünüz nasıl başlamıştı?

Mehmet Dinç: 8-10 yaşındayken, o zaman televizyon tabii tek kanal, Sezen Cumhur Önal izliyoruz, Nat King Cole'ları dinliyoruz, hoşuma gidiyor. Babamdan karışık bir yabancı kaset istemiştim, içinde Elvis'in "Are You Lonesome Tonight" parçası vardı. Gaziantep'te de yani Elvis'in bir tek halısı var, başka hiçbir dökümanı yok. Kırtasiyede satılanlar Gaziantep resimleri, o zaman kim ünlü, Cüneyt Arkın, Hülya Koçyiğit, Hülya Avşar, İbo... Sonra seyyardan resimler, kartpostallar toplamaya başlamıştım, Beatles'inkileri falan topluyordum. Öyle bir ilgi başladı..

Külliyatını nasıl edindin?

80'lerin sonuna doğru ailece İstanbul'a, Samatya'ya geldik. O dönem bir kız vardı; kız sayesinde bir çevre, bu çevre dolayısıyla Beyoğlu'na, Ortaköy'e gitmeler başladı. Tünel'in oralarda çok dolaşırdık. Plakçıları gezerdim. Ben hiç öyle hazır kaset almadım, genelde doldurttum. O zaman zaten İngilizce yoktu, hâlâ da yok gerçi de, yarım yamalak tarifle doldurturdum. Öyle bir arşiv yapmıştım. Tabii zaman içinde uğraşa uğraşa, ne bileyim, dükkana resimlerini asa asa yeni çevre oluşmaya başladı. Değiş tokuşla epey bir arşiv yapmıştım. Birkaç yakın arkadaşım var, aynı düşünen, aynı tarz yaşayan... İlginçtir ki, hepimizin de burcu aynı. Boğa. Elvis'in de burcu herhalde boğadır, öyle hatırlıyorum. O tarz insanlarla kendimize bir dünya yaratmıştık orda. Hatta dükkanın ismini bile koymuştuk: Heartbreak Hotel. Tüm dökümanlar oradaydı, plakları, kasetleri... Yaklaşık 900 şarkısı vardı, hepsi gitti. Sonrasında bir soğukluk gibi, sanki küskünlük gibi bir şey geldi bana. Bu çizdiğim resimler de o dönemden kalabilenler. Çelik dolapta sakladığım için bunlar sağlam. Asıl güzelleri yandı gitti. Bir nevi mabet gibi bir yerdi.

Ne dükkanıydı?

Baklava, dondurma, börek... İnsanlar şaşırırdı, "bir börekçi ya, nasıl olur" diye. Tabelada değil de, içeride yazılıydı. Samatya çok ilginçti benim açtığım dönemde, 89'da felaket bir şekilde arabeskti. Ben karşı değilim, çok da severim. Tapılacak derecede Orhan Gencebay severim. Ama genelde Müslüm ağırlıklıydı. Samatya rock-'n'roll dinlemeye başladı, balıkçılar falan... Bazen bir şarapçı gelirdi, adam eski İstanbullu, belli, o dönemin bıçkın delikanlılarından, kafası güzel. Ben dondurma satıyorum, içeride rock'n'roll çalıyor, hızlı, o zaman volume'ü de yüksek açıyorum. Adam köşede rock-'n'roll yapıyor, bayağı dans ediyor. herkes toplanırdı. Çok güzel şeyler oluyordu da, geçmişte kaldı.

Pastane-diskotek öyle mi?

Kaset getirirlerdi, koymazdım. O zaman "Komançero"lar falan vardı, yasak derdim, "bu teybin içine Elvis Presley'den başkası giremez". İlginçtir ki, Elvis'in dışında hangi kaseti koyarsan koy, kaset sarardı. Elvis'i koyduğum anda düzelirdi teyp kendi kendine. Sabahtan akşama kadar Elvis dinliyordum. Sabah saat 6'da açıyordum dükkanı, gece 12'de, 1'de kapatıyordum. Mesela sabah slow ağırlıklı dinliyordum, yani ağır parçalarını dinliyordum, öğleye doğru –genelde yazın– hızlı parçaları, akşam tekrar biraz böyle slow'a giriyordum, saat 9-10 gibi yine bir canlandırıyordum, çünkü orası bütün sahilin girişi çıkışı, insanların da dikkatini çekiyordu. İşte arkadaşlar da öyle oluşuyordu.

Elvis'te hoşuna giden ne?

Ağır parçalarını dinlediğim zaman aşırı bir rahatlama, gerginlikten arınma gibi bir huzur veriyor bana. Elbette ki herkes kendi tarz müziğini yakaladığı zaman ondan büyük bir haz duyar. Bende de onu dinlediğim zaman böyle bir rahatlık, bir hoşluk, dünyaya daha tatlı bakma... Hızlı parçalarını dinlediğim zaman mesela adrenalin yükseliyor. Başımda sekiz-on kişi varken, hızlı bir parça çaldığı zaman, çok çabuk bir şekilde müşterinin isteğine anında cevap verebiliyorum, ama yavaş bir parça çaldığı zaman onlarla yeterince ilgilenemiyorum. İç yapımı, iç dünyamı yönlendiriyor.

Benzer duygular uyandıran başka kimseler yok mu?

Var tabii, olmaz mı! Mesela Beatles, Metallica, İron Maiden, Jon Bon Jovi, Guns N' Roses... Ama genelde hard rock olduğu için beni o kadar bağlamıyor. Hiç sevmediğim bir adamda küçük şeyleri yakalarım, ufacık bir sempati yakaladığım zaman tutarım gider yani. Kızımın adı Ezgi, oğlumun adı Ozan; yine müzikle ilgili. Müziğe bayılırım, her türünü dinlerim.

Saç stilinde bir Elvis durumu gözüküyor. Elvis kreasyonuna heves ettin mi?

Hiç öyle bir şeyim olmadı, ama her zaman blucin giydim, kot mont filan. O zaman böyle kilolu da değildim. Onun allı pullu elbiselerine merak uyanmadı bende. Benimki daha çok böyle içinde, dışa yansıtmayan bir durum; dışa yansıyan tek şey saçım. O da yani, Elvis'i sevmesem bile belki böyle tarardım. Ondan gördü, böyle taradı anlamına gelmesin. İlk zamanlar babam çok kızıyordu favorilerime. 13-14 yaşında sakallar çıkmaya başladı mı, ben favori bırakmaya başladım. Okulda başıma çok bela geldi bu yüzden, çok tartıştım, çok disipline gittim. Askerde bile benim favorim burdaydı. *(çene kemiğini gösteriyor)* Belli bir zaman sonra insanlar alışıyor. Kendimi bildim bileli bir kere kestim favorileri, onda da kel gibi hissettim. Buna dokunan berber yandı yani, bir daha hayatta gitmem. Mutlaka tarif ederim tek tek, böyle keseceksin şöyle keseceksin. Çoğu zaman bakarım, berberin eli titrer, derim orayı bırak, ben evde düzeltirim.

Birine karışık Elvis kasedi yapsan, hangi parçalara yer verirdin?

"Are You Lonesome Tonight" bir yüz zaten. "Heartbreak Hotel", "GI Blues", "It's Now or Never", özellikle "My Way"...

Frank Sinatra'nın "My Way"ini nasıl buluyorsun?

Biliyorum da, bana desen ki şurda Nicole Kidman var, şurda da "My Way"i dinleyeceksin... Onu bırakır, "My Way"i dinlerim. Frank Sinatra da çok güzel söylüyor, dinlediğimde tüylerim diken diken oluyor, ama Elvis'ten dinlediğim zaman dünyanın en güzel kızıyla yatağa girmiş gibi orgazm oluyorum. Böyle fırtına kopuyor içimde, bir şeylere saldırasım geliyor, parçalayasım geliyor. Bazıları Müslüm dinler, sarhoş olur, ben koyarım "Are You Lonesome Tonight"ı, otururum, iki duble de rakı koyarım, mest olurum. Mesela bir şey yapmak istiyorum, ama kaos içerisindeyim, karamsarım; beceremem, yapamam gibi geliyor. Onu dinlediğim zaman, o bana yapma gücü veriyor sanki. Gerçi pozitifimdir, çok şükür, kötü, karamsar bir yapım olmadı.

Şarkıların sözleri ne anlatıyor, ilgilenebildin mi?

Tabii ki. Teybi çok durdurup, mesela "Are you Lonesome Tonight" diyor, açıyorum bakıyorum bu ne demek, sözlükten. Hatta bir ajandam vardı, orada yaklaşık 150 şarkısını kendimce tercüme etmiştim. Birçok kız arkadaşımda da işe yaradı. O sözleri şiir adına verdiğim oldu. Elvis'in hoşuma giden taraflarından bir tanesi de, sözleri çok anlamlı. "Aman kapat bunu" diyebileceğim bir şarkısı-

Foto: Şahan Nuhoğlu

Bazıları Müslüm dinler, sarhoş olur, ben koyarım "Are You Lonesome Tonight"ı, otururum, iki duble de rakı koyarım, mest olurum.

nı bilmiyorum.

Tüm dünyada 1500 kadar Elvis fan kulübü var, İstanbul dahil. Bir kulübe üye misin?

Yok, değilim. Arkadaşlarla daha evvel bu konuda bir girişimimiz oldu. İngiltere'de bir tane fan kulüple bağlantıya geçtik, onların acentesi olmak istedik. Çünkü bağımsız kurduğunuz zaman yeterli dökümanteriniz olmuyor, sermaye ağırlıklı işler bunlar. Sonuçta fan kulübün amacı para kazanmak değil, bir düşünceyi, sevdiğiniz bir sanatçıyı insanlara daha çok tanıtmak. Biz para kazanmaktan ziyade o bağlamda bir şeyler yapmak istedik. Fiyatlarına baktık, bugün bir anahtarlığı adam 10 sterline veriyor, posterine 30 sterlin, bir albümüne 20 sterlin istiyor. Çok büyük paralar. Sürüncemede kaldı. Sonra kendi aramızda bir şeyler yapmak istedik, başarılı olamadık. Bu işe ilgi duyan arkadaşlarımız, biri öğretmen, biri bir firmada çalı-

Bana desen ki, şurda Nicole Kidman var, şurda da "My Way"i dinleyeceksin... Onu bırakır, "My Way"i dinlerim.

şan güvenlik, diğeri içimizde en iyi konumu olan da kendi şirketini kurdu, kimse işlerinin yoğunluğu nedeniyle ilgilenemedi. Yani sonuçta sözde kaldı.

Fan kulüplerden biri Elvis hayranlığını tescil edecek altı-yedi sayfalık bir test yapıyormuş. O testi geçince üye olunabiliyor.

Böyle saçmalık olur mu? Bana desen ki, kaç yılında doğdu, kaç yılında öldü, ayakkabı numarası kaç, pantolonu ne... Ne o, sorguya mı çekiyorsun beni? Saçma bir şey. Senin fan kulübü kurmaktaki amacın insanlara tanıtmak, yaymak. Sınava tâbi tuttuğun zaman, karşındaki insan hadi lan diyecek, işine bak diyecek. Ben hayatta öyle bir kulübe girmem. Onun düzenlediği geceye de gitmem. Benim dünyam bana yeter derim.

Elvis'le olan ilişkine aile eşrafının yaklaşımı nasıl? Mesela evde bir Elvis köşesi var mı?

Vardı da, şu an yok. Bizim aile çok demokratik bir ailedir. Hiç Gaziantep'ten beklenmeyecek demokratik bir aile. Babamız hiçbir zaman zevklerimize karşı koymadı, her zaman ilgi alanlarımızı serbest bıraktı. Tabii belirli ölçülerde, işi yozlaştırmadan. Kardeşlerimin hepsi Elvis'i sever, ama benim kadar değil tabii ki. Kızkardeşim Tarkan'ı çok seviyor. Bir ara Elvis doluydu ev, şimdi Tarkan dolu.

Tarkan'ı beğeniyor musun?

Çok severim. Sesini, ses rengini.

Tarkan'la Elvis'i yan yana koyunca bir alâka kurabiliyor musun?

Kitlelere ulaşmak açısından kurabiliyorum. Ses olarak, sahne şovu olarak benzetiyorum. Gerçekten Tarkan şu ülkenin başına gelebilecek en güzel şeylerden bir tanesi bana göre. Çünkü eğer kendimizi Avrupa'ya tanıtacaksak, önce onların silahlarıyla mukavemet etmek zorundayız. Tarkan'ın müziğinde dış esintiler var mesela. Kimileri karşı çıkıyor bizim müziğimiz bu değil diyerek. Önce sen Tarkan'la yerini tanıt, sonra bu adam nerden geldi diye bir baksınlar, haritada yerini görsünler. Şarkılarını da zevkle dinliyorum, her ne kadar Elvis kadar olmasa da...

2002 Elvis yılı mıydı?

Öyle bir şeyler duydum. Adam korkunç bir pazar. Her yıl Lisa Marie Presley'in cebine net 200 milyon dolar para konuyor. Dünyada 1.5 milyar dolar hasılat yapıyor. Fotoğrafları, hediyelik eşyalarıyla büyük bir pazar Elvis. Şimdi dönüp dolaşıp elbette ki bunu canlandıracaklar. Bugün Amerikan emperyalizmi markalaşmaya çok elverişli, Elvis başlı başına bir marka zaten. Japonya'ya git, bizden çok Elvis fanatikleri var; adamlar saç ektiriyor, peruklar takıyor, elbiseler yapıyor, geceler düzenliyor, biz yani devede kulağın içinde kıl tanesi gibiyiz. Adamlar ses tellerini tedavi ettiriyor onun gibi konuşayım diye. Ne yazılar okudum bunlarla ilgili, insan dehşete düşüyor.

Elvis'le Nixon hükümetinin işbirliğine ne diyorsun? Uyuşturucuyla mücadele için gereken yardımı vereceğini açıklamıştı.

Adam doymuş, istediği her şey önünde, paraysa para, şöhretse şöhret, yapabileceği hiçbir şey kalmamış, sınırı bitmiş. Adam doyduktan sonra haliyle kendini bırakıyor, içki, uyuşturucu, bilmem ne. Verecebileceklerinin hepsini vermiş, alabileceklerini almış, sonuçta hayattan hiçbir beklentisi kalmamış. Çoğunun yüzyıllarca yaşasa hayatına sığdıramayacağı şeyleri yaşamış. Soruna gelince, Amerikan sistemi bunu halen kullanıyor. Bugün AIDS'le savaşa karşı mesela Elton John'u İngiltere'den getiriyor, hep beraber mücadele veriyorlar. Amerika, reklam amaçlı, "Elvis uyuşturucu kullanmazsa kimse kullanmaz" düşüncesiyle çıkarıyor bunu. "Elvis'in konsepti aykırı, şeytanın müziği, uyuşturucu da kullanıyor bu adam, o bırakırsa toplum da bırakır, beraberiz, uyuşturucuya karşıyız" mesajını vermek istemişler. Yoksa Elvis'in kimseyi ihbar edebilecek pozisyonu yok. İstemesine gerek yok, her şey önünde zaten. Belki devlet veriyor Elvis'e...

Söyleşi: **Şahan Nuhoğlu**

ALICE
hâlâ
orada!

Wonderland

RESTAURANT CAFE
DVD INTERNET
GRUP OYUNLARI

Wonderland Café *
Nispetiye Caddesi 49
Rumelihisarüstü
(212) 287 84 76

info@wonderlandcafe.com

* Wonderland Café'yi İ.K. Profil 2002 Anketi'nde "Yılın En Beğenilen / En Çok Gidilen Yeri" seçen Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine teşekkür ederiz.

EL EMEĞİ GÖZ NURU: İSTANBUL AGOP ZİLLERİ

İstanbul Bayrampaşa, Terazidere mevkiinde küçük bir fabrikada "yüzyılların gerçeği ve mirası" hayat sürdürüyor. Zilciyan ailesinden gelen bilgi ve görgü, Tomurcuk ailesinin iki ferdi, Sarkis ve Arman beylerin idaresinde tüm dünyanın "kulaklarını çınlatıyor". El emeği göz nuru İstanbul Agop zilleri metal davulcularından world music perküsyonistlerine, caz bateristlerinden klasik bandolara kadar herkesin gözbebeği. Bir sabah erken, fabrikaya baskın yaptık ve zillerin yapımına tanıklık ettik.

şekerimsi bir tad

Dün ve bugün: Solda Sarkis-Arman Tomurcuk kardeşler, yukarıda baba Agop Tomurcuk ve ustabaşı İngiliz Kirkor

Bu işe nasıl başladınız?

Sarkis Tomurcuk: Babamızdan bu işin bütün aşamalarını, sırlarını öğrenerek sıfırdan bu aşamaya geldik. Aslında baba-oğul ilişkisinden öte, usta-çırak ilişkisiydi. Babamız hiçbir zaman bizi oğlu gibi görmedi. Bize her zaman yanında çalışan işçileri gibi davrandı.

Babanız Zilciyan atölyesinde mi çalışıyordu?

Evet, babam Agop Tomurcuk oranın ustabaşıydı. Bu işe dokuz yaşında başlamış. Atöye, ilk zamanlar Samatya Ağahamam'daydı. Daha sonra Sağmalcılar'a taşındı. Babam, Samatya Sulumanastırlı. Ağahamam'da atölyenin yanında oturuyorlarmış. İlk zamanlar onlara yardımcı olmak için başlamış: Döküm yapılırken suya ihtiyaç duyulur, tavalara dökmek için. Su taşıyarak başlamış bu işe. 1964'te 20-21 yaşlarındayken kalfa olmuş. Atölyede çalışanların çoğu akrabamızdı zaten. Babamın da İngiliz Kirkor dediğimiz bir ustası vardı.

Kirkor'un İngilizliği nereden geliyor?

Yakışıklılığından.

Siz kaç yaşında başladınız?

14 yaşındaydım. Bu mesleğe kuyumculuğu bırakıp kendi isteğimle girdim. Aşağı yukarı yirmi yıl oldu. Ben de küçükken babam gibi yalnızca su taşıdım... Babam 1980'de Zilciyan Atölyesi kapandıktan sonra Bağcılar'da yeni bir atölye açmıştı, orada başladım. Babam, amcam, hep birlikte çalışıyorduk. Sonra kardeşim Arman da katıldı. Babam 1982'ye kadar devam etti, sonra ustabaşılığı amcama bıraktı, yöneticilik yapmaya başladı.

Zilciyan atölyesi niye kapandı?

Bütün Zilciyan ailesi Amerika'ya göç etmişti. Yalnızca Mikael Zilciyan buradaydı. Burada yapılan el işi dövme ziller Amerika'ya gidiyor ve oradan dağıtımı yapılıyordu. 1977 yılında buradaki atölye iflas etti; Mikael Zilciyan yaşlanmıştı artık, idare edemiyordu. 1979'da da vefat etti.

Fabrika duvarlarından resim çerçeveleri... En üstte İngiliz Kirkor ve Agop Tomurcuk; üstte Mikael Zilciyan, İngiliz Kirkor, Agop Tomurcuk ve çalışanlardan bir enstantane; solda ünlü caz davulcusu Elvin Jones İstanbul zillerini test ediyor...

Daha sonra onlar Amerika'da tam anlamıyla fabrikasyona geçtiler. Şimdi o fabrikada yalnızca pres yapılıyor... 1980 yılında Zilciyan ikiye bölündü, iki kardeş ayrıldı. Zildjian ve Sabian markaları olarak yollarına devam ediyorlar. İkisi de aranan markalar.

Niye?

İsim çok önemli tabii, bir de kalite. Sadece Amerika'da değil, bütün dünyada en iyi.

Sizin zillerden de mi iyi?

Bizim zillerin apayrı bir kategorisi var. Yalnızca elle yapılıyor. Onlar bizim kalitemize yetişemezler. Fabrikasyon, pres mal çıkartıyorlar.

Zilciyan ailesinin geçmişini biliyor musunuz?

Zilciyanların kökeni 1600'lü yıllarda Trabzon'a dayanır. İlk olarak kampanalar, kilise çanları yapmışlar. Daha sonra mehteran takımlarına yuvarlak zillerden vermeye başlamışlar ve böyle devam etmiş.

Dövmeye gelene kadar zil yapımının aşamaları neler?

Zilin, bakır ve kalaydan oluşan bir hammaddesi var. Bizim santrifüj döküm makinemiz vardır –burada sanayileşmiş gibi görünen tek alet. Elektrikle çalışan bir eritme makinesi. 1200-1300 derece sıcaklıkta madeni eritip tavalara döküyoruz. Tavalardan çıkanları büyük bir haddeden, silindirlerden geçirerek, aynı hamur açar gibi yedi-sekiz kez tavlıyoruz. Odunla yanan tavlama fırınımız var. Közün üzerine malı atarsınız, orada odunlarla destekleyerek ısınmasını sağlarsınız, çünkü bizim malımız çok kırılgan bir maldır. Eğer bunu ısıtmazsanız ve 700-800 derece gibi bir sıcaklık sağlamazsanız, haddeden geçiremezsiniz. Haddede çatır çatır kırılır sonra, patlamalar olur. Bu işlemi yedi-sekiz kere yaparak yuvarlak hale getiririz. Ondan sonra göbek çıkar. Göbekten sonra su tavımız vardır. Mal özel suyla silinir, yumuşasın ve kırılma sertliği engellensin diye. Sonra belli ebatlarda daireler şeklinde kesilir. Bizde 600 çeşit zil var. Bunların kendi içinde ayrı ayrı inceliği, kalınlığı ve ağırlığı var.

Bizim zillerimiz yumuşak bir tınıya sahip, diğerleriyse sert ve metalimsi bir ses çıkarır. Bizim zillerimizin hepsinde bir yumuşaklık var, şekerimsi bir tad veriyor.

600'ünden de farklı ses mi çıkarıyor?

Tabii, hepsinin ayrı ayrı sesleri var. Ziller çekiçlendikten sonra torna yapılırken hep gramajlarına göre yapılır. Zillerin üstündeki tırtırlar alınır. Parlaklık kazandırılır...

Zilin çıkardığı sesler neye göre ayırt edilir?

Malın inceliğine göre değişir. Zaten malı tavlamaya başlarken o incelik haddeleme sırasında zile veriliyor. Ya da kalın bırakılıyor. Tabii burada müşterinin isteği de önemli. Sonuçta biz yüzde 50 hazır siparişe göre çalışıyoruz.

Siparişi veren kim?

Şu an yirmi ülkede distribütörlüğümüz var. Bizim yaptığımız zillerin yüzde 80-90'ı ihraç ediliyor. 20-25 ülkede dağıtım yapıyoruz. Başta Amerika olmak üzere, birçok Avrupa ülkesiyle çalışıyoruz. Hollanda, Belçika, Danimarka, Almanya, Fransa, Finlandiya, sonra Japonya, Kore, Hong Kong, Yeni Zelanda ve Güney Afrika, bazen Bolivya'ya gönderiyoruz. Buradan çıkan bütün zillerin hepsi test edilerek çıkıyor. Yanımızda çalışan profesyonel bateristimiz var.

Kim?

Arbak Refik Dal. Daha önce Haluk Levent ve Teoman'la çalışıyordu. Şu anda Gür Akad Band'de.

Foto: Emin Ekşi

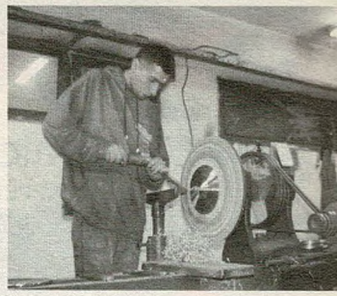

Türkiye'de kimler sizin zillerinizi kullanıyor?
Duman'dan Alen Konakoğlu, Athena'nın bateristi Turgay, Ayna'nın ve Cem Karaca'nın bateristleri, Drum Club okulundan Hakan ve Bülent... Sonra, Tarkan'ın bateristi Aydın...

Peki yurtdışında?
Mudvayne'den Spag, caz bateristi İdris Muhammad, Dave Sanford... Ruben Blades'le çalışan Carlomagno Araya... Çok isim var böyle... Bizim eski fabrikamıza, Bağcılar'a Elvin Jones gelmişti 80'lerde. Bizi ziyaret eden ilk sanatçıydı. Adam, cazın önemli isimlerinden biri ve zillerimizi taparcasına seçmesi bizim için gurur kaynağı oldu. O zaman yeni yeni dış piyasaya adım atıyorduk.

Zillerinizi kullanmasını istediğiniz bir baterist var mı? "Şu bizim zillere bir vursa" dediğiniz?
Metallica'nın bateristi Lars'ın İstanbul zilleri kullanmasını çok isterim. Ama Zilciyan zilleri kullanıyor. Zilciyan'ın çok büyük reklam harcamaları var. Bateristlere imkânlar sağlanıyor ve bu da onlara cazip geliyor. Futbolcu transfer eder gibi baterist transfer ediyor firmalar. Şu anda gidip baksanız belki de stüdyosunda bizim zilleri kullanıyordur.

600 çeşit zil olduğunu söylediniz. Bunlar arasındaki sınıflandırmayı nasıl yapıyorsunuz?
Bizde üç seri zil var. "Traditional" dediğimiz, normal caz müziğinde kullanılan bir zil. Bu traditional'ın her boyundan en az sekiz-on tane gramajlara ve inceliklere göre ayrılan zillerimiz var. Bunun haricinde "Custom serie" dediğimiz bir seri zil var: Türk, vezir, paşa, empire ve sultan olarak beşe ayırıyoruz. Bunların ayrıyeten ride'ları, hihat'leri, crashe'ları var tabii. Ayrıca kendi markamız olan Alchemy var. Bu marka 99 yılında çıktı. Amerika'daki Namm Fuarı'nda sergiledik. Bu zil diğer zillerimize göre parlak bir zil. Çok yüksek volümlü olması sebebiyle, rock müzisyenleri arasında tutuldu.

Onun diğerlerinden farkı ne?
Onun alaşımında bir fark var. Bunun dışında, üstündeki parlaklık önemli ve tonu normalden çok daha yüksek. Tabii ki yine elle yapılıyor, aynı düzenden geçiyor.

Parlak olmasının sese etkisi var mıdır yani?
Zilin parlaklığı sesi de parlatıyor.

Zile vurduğunuzda kaç ses çıkar?
Zile vurduğumuzda çok ses çıkmaz. İki tane ses çıkar, bir alt ses, birde üst ses çıkar. İki armoni çıkar. Ama bunun yanında "overtone"ları vardır. Overtone'ları olduğu zaman üç-dört ses çıkar, biz o zaman zilin bozuk olduğunu anlar ve ıskartaya ayırırız.

Siz bateri çalıyor musunuz?
Çalmıyorum, ama iyi bir kulağım var. Bu işte kulağım gelişti.

Mesela gözünüz bağlıyken bir fabrikasyon Zildjian zili, bir de sizin İstanbul zilinden getirip çalsak, kendi zilinizi ayırt edebilir misiniz?
Kendi zilimi sesinden tanırım.

Aradaki fark çok mu büyük?
Tabii ki. Bizim zillerimiz yumuşak bir tınıya sahip, diğerleriyse sert ve metalimsi bir ses çıkarır. Bizim zillerimizin hepsinde, nasıl diyeyim, bir yumuşaklık var, şekerimsi bir tad veriyor.

Sonuçta Zildjian zilinden de o iki ses çıkmıyor mu?
Tencereye vurduğunuzda başka ses gelir, el yapımı tepsiye vurduğunuzda başka ses gelir.

Caz ziliyle rock zili arasındaki fark ne?
Tını farkı var. Caz zili biraz incedir. Rock zili çok daha ağır ve volümü yüksektir. Biz yarı yarıya her ikisinden de çıkartıyoruz. Her ikisinden de yılda 10 bin tane üretiyoruz.

10 bin ondan, 10 bin öbüründen?
Tabii. Biz üç günde bir, bir grup mal çıkarıyoruz: Üç günde 200 adet zil yapıyoruz. Ayda altı döküm, altı silindir. Altı silindirde ayda 1200 tane zil çıkar. Ortalama yılda 20 bin zil üretiyoruz.

Tomurcuk ailesinde bateri çalan kimse yok mu?
Yok, ama şimdi oğlum başladı. Sekiz yaşında. Ara sıra buraya getiriyorum oğlumu. Yapıyor bir şeyler. Okulda bateri odasına yazdırdım onu.

Siz daha çok neler dinliyorsunuz?
Ben blues hastasıyım. B.B.King severim.

İstanbul'daki konserleri takip ediyor musunuz?
Biz İstanbul Kültür Sanat Vakfı'yla çalışıyoruz. Bu yılki caz festivalinde de birlikteydik. Açıkhava'daki tüm caz konserlerini izledim. Her gelen bateriste bizim zilimizi çalsın diye veriyoruz, böyle perde arkası bir sponsorluk yapıyoruz festivalde.

Bu yıl sizi çok etkileyen bir konser oldu mu?
Ben geçen yılki Sting konserinden çok etkilendim. Herkes onu burnu yukarda biliyor, ama çok iyi, çok değişik bir insan. Mütevazı.

Sting'in davulcusu Manu Katche kimin zillerini kullanıyor?
O konserde bizim zillerden bir-iki tane kullandı. Bir de Zildjian zillerini kullandı. Bizden bir tane de Alchemy aldı.

Şimdi burada sizi daha ziyade yönetici olarak görüyoruz. Ne kadar devam ettiniz bilfiil döküm de çalışmaya?
1996 yılına, babam vefat edene kadar devam ettim bizzat atölyede çalışmaya.

Eski fabrikamıza Elvin Jones gelmişti. Zillerimizi taparcasına seçmesi bizim için gurur kaynağı oldu. O zaman yeni yeni dış piyasaya adım atıyorduk.

Konuşmanın başında "bu işin sırrı var" dediniz. Nedir bu sır, nasıl bir şey?
O sır bizde kalıyor. *(gülüyor)* Babamızın bize öğrettiği bazı özel bilgiler. Ben de bu sırrı askerden geldikten sonra öğrendim. Daha önce söylemedi, çünkü hazır değildim.

Peki ne hissettiniz bu sırrı öğrendiğinizde?
Demek ki bana güveniyor, işi hak ettim dedim. Bu olay beni işe daha çok sarılmaya sevk etti.

Bu o ana kadar farketmediğiniz bir şey miydi?
Farketmediğim bir şeydi, şaşırmıştım. Kardeşimle aynı anda öğrendik.

Şimdiki ustabaşı biliyor mu?
Hayır. Yalnızca ben ve kardeşim biliyoruz. Ayarlamaları kendimiz yapıyoruz. Özel odamız var.

Peki babanız bu sırrı Zilciyan ailesinden mi öğrenmiş?
Evet. Ama, babam kendisi çözmüş bu sırrı. Babam öldüğünde 56 yaşındaydı ve 9 yaşından beri bu işi yapıyordu. Bildiği tüm bilgileri kullanarak çözmüştü bunu.

Bu sır çözülmeseydi, şimdi İstanbul Agop zilleri olmaz mıydı?
Hayır, olmazdı. O kadar önemli bir sır.

Söyleşi: **Ayşegül Oğuz - Emin Ekşi**

RAM-SES
MÜZİK ATÖLYESİ

Merkez:
İstiklal Cad. Aznavur Pasajı 212/6
Yapı Kredi Kültür Merkezi Karşısı Galatasaray
Tel: 0. 212. 245 02 21

Dersane:
İstiklal Cad. Toma Apt. Şanzelize Girişi Kat. 5
Tel: 0. 212. 245 32 94

www.ramisekinci.com / www.muzikatolyesi.com
bilgi@ramisekinci.com / bilgi@muzikatolyesi.com

Türk Halk Müziği ve Batı Müziği Konservatuarlarına, Müzik Eğitim Fakültelerine hazırlık kursları

• Ses eğitimi (şan) • Keman (Türk-Batı) • Viyolonsel - Viyola • Piyano - Klavye (org) • Klasik Gitar • Flamenko - Latin Gitar • Akustik Gitar • Elektro Gitar • Bas Gitar • Jazz Gitar • Davul - Perküsyon • Bağlama • Tambur • Ud • Kanun • Kemençe - Kemane • Flüt - Ney • Saksofon - Trompet • Kaval - Mey

OLAY KAMPANYALAR

Enstrüman alanlara
Enstrüman ve aksesuarlarını alana 3 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını getirene
1 ay ücretsiz ders imkanı

Enstrümanını değiştirene
Değişen ve değiştirilen enstrümana göre 1 aydan 4 aya kadar ücretsiz ders imkanı

Stüdyo çalışmaları
Stüdyoda çalışma süresine bağlı olarak; % 10'dan % 40'a varan indirimler

Burslu sistem
4-6 ve 8 aylık dönemlerde; % 40'dan % 60'a varan burs imkanı

6-8 ve 12 aylık dönem indirimi
% 10'dan % 30' varan indirim

Ramis Ekinci'nin "Kopuşkılar" albümü Ada Müzik'ten çıktı. 2000 yılının en ilginç albümü (Kanal 6, Number 1)

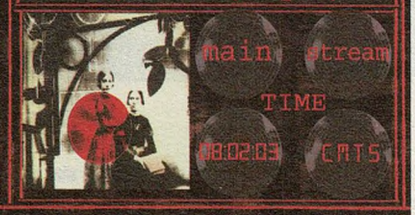

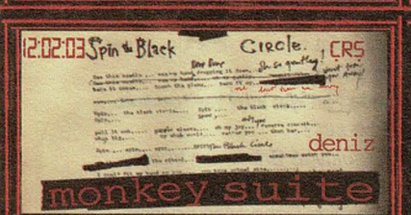

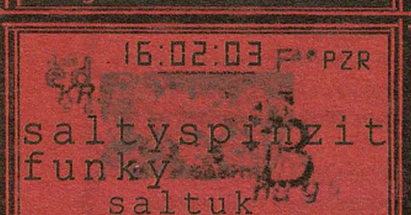

KADİFE SOKAK NO:16 KADIKÖY İSTANBUL
TEL: 0216 449 17 25 FAX: 0216 346 55 46
www.kargabar.org www.kargart.org

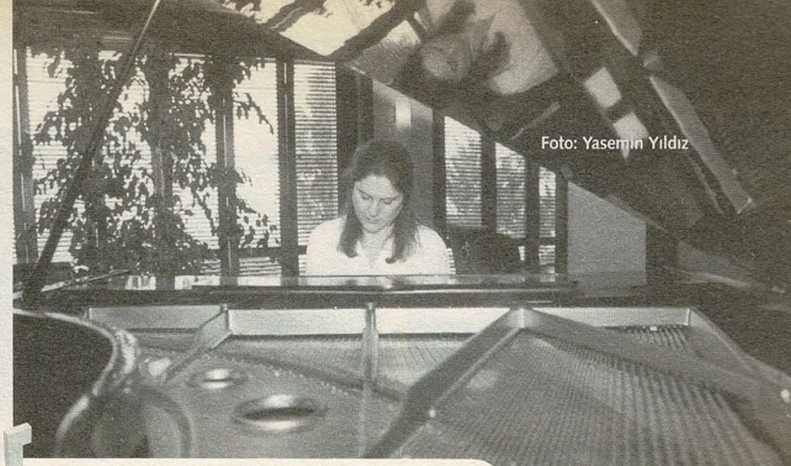

Meral Güneyman

Meral Güneyman, parmaklarını Amerika'da konuşturan bir Türk piyanist. Juilliard School'dan, Berklee'den kapı gibi diploması, ayrıca kazandığı çeşitli ödülleri, konser başarıları var. Klasik müzikten sık sık izne ayrılıp caz yollarına düşüyor. Tuşlara dokunduğunda Chopin kadar Bill Evans'ın da nefesi hissediliyor. Son albümü "Nostalji"de Gershwin'den Claude Bolling'e caz ustalarının eserlerini yorumladı. İstanbul'a gelmişken, Roll'un da sorularını yanıtladı.

LİSZT BİR TÜR EMİNEM'MİŞ

Piyanoya başladığınız dönemden ve o dönemin müzik ortamından bahsedebilir misiniz?

Meral Güneyman: Biz üçüncü ya da dördüncü kuşağız. O dönem İstanbul'da olağanüstü güzellikte konserler yapılıyordu. Sviatoslav Richter, Samson François, Anton Rubinstein, Alfred Cortot gibi birçok müzisyeni izleme fırsatı buluyorduk. Hocalarıma gelince, ben piyanoya Rana Erksan'la başladım. Bence büyük bir dehaydı. Ta o dönemde bugünkü "Suzuki Metodu" gibi bir metod geliştirmişti. Keşke yazılsaydı da bugüne kalsaydı. Bizlerle oyun oynar, jimnastik yapar, değişik bir biçimde öğretirdi müziği, derslerinden büyük keyif alırdık. Daha sonra çalıştığım piyano hocam Ferdi Statzer'e gelince; başlı başına Türkiye'de piyano ekolünü kuran, olağanüstü bir eğitmendi. Armoni hocamız Raşit Abed belki müthiş bir hoca değildi, ama mesela piyanoda oturur, Michel Legrand stilinde bir şeyler çalardı. Bütün bunlar bizlerin müziği sevmemizde çok büyük bir etken oldu.

Demek farklı tür müziklere eğilmenizin temelinde de o dönemin etkisi çok büyük.

Evet, kesinlikle öyle. Bakın o dönem İstanbul'a "Batı Yakasının Hikayesi" gelmişti. Onu izledikten sonra müthiş etkilenip sürekli piyanoda "Batı Yakasının Hikayesi"ni çalmaya başlamıştım. Demek transkripsiyon yapmaya da o dönemde başlamışım.

Evet, bugün de transkripsiyon yapıyorsunuz. 19. yüzyılda Liszt, Busoni gibi büyük virtüöz ve besteciler de dahil olmak üzere, pek çok piyanistin ilgisini çeken, son derece yaygın bir uğraştı transkripsiyon. Bunun bir yorumcuya açtığı farklı kapılardan bahsedebilir miyiz?

Bence transkripsiyon iki şekilde yapılır: Bir eseri nota nota olduğu gibi bir başka enstrümana uyarlarsınız ya da kendi duymak istediğiniz şekilde orijinal bir uyarlama yaparsınız. Ben kendi düzenlemelerimi yapıyorum. Esasında son derece ilkel bir yöntemim var; duyuyorum, daha sonra kendi icat ettiğim sembollerle yazıyorum. Bu da önümde sürekli yeni kapıların açılmasını sağlıyor.

Transkripsiyon yaparken ele aldığınız eser bambaşka bir şekle giriyor, bunda dinlendiğiniz diğer müziklerin de etkisi olsa gerek.

Evet, ama bu beni sinirlendiriyor. Esasında etkilenmek istemiyorum, ama elde değil. İnsanın kendinde çok da insafsız olmaması gerekiyor.

İster istemez etkilendiğiniz müziklerden bahsettiniz. Nedir bu müzikler?

Caz ve klasik müzik hariç, hiçbir müzik dinlemiyorum. Dünya müziğine gelince, bence en âlâsı cazda var. Fakat şu sıralarda, doğrusu Anadolu müziğini araştırmak istiyorum. Popla hiç alâkam yok. Evde bir de Afro-Amerikan, Afro-Küban müzikler dinliyorum, bu müziklerden bir takım

uyarlamalar yapmak istiyorum.

Rock müzikle aranız nasıl?

Rock çok sevdiğim bir müzik. Ama daha çok Rolling Stones, Aerosmith ve David Bowie gibi eski isimleri dinliyorum. Ayrıca, rock değil ama, Eminem'i de çok büyük bir ilgiyle izliyor ve seviyorum. Müthiş bir ritm duygusu var. Tıpkı Madonna gibi bir fenomen olduğunu düşünüyorum. Sanki insanların düğmelerine basıyor. Müzikal kabiliyeti, sosyal cesareti çok etkileyici. Ayrıca bende tuhaf bir acıma hissi uyandırıyor. Evime almak filan istiyorum. Ben de bir anneyim ve onun hiç almamış olduğu o sevgi dokunuyor bana. Bence Liszt de bir tür Eminem'miş mesela.

Bugün artık pek çok tür müziğin iç içe geçtiğini görüyoruz, yani sınırlar kalkmış durumda. Dolayısıyla bugünün klasik müzik yorumcusu da yüzyılın ilk yarısına oranla bir hayli değişmiş durumda. Bu konuda siz ne düşünüyorsunuz?

Yüzyıl başından itibaren cazın doğuşuyla beraber, klasik müzik ve caz sürekli bir alışveriş içinde oldu. İkinci Dünya Savaşı'nın ardından, giderek bu alışveriş, bestecilerin ötesinde, yorumcuları da etkilemeye başladı. Leonard Bernstein'ın deneyleri ya da Keith Jarret'ın klasik müzik çalışmaları, C. Labeque'le John McLaughlin'in ortak çalışmaları, Jacques Loussier'nin Bach yorumları, ilk anda hemen aklıma gelenler. Bu tip yönelimler, klasik müzik yorumcusunu bence son derece olumlu bir şekilde değişime uğrattı. Caz müziğin klasik müzik virtüözüne verdiği özgürlüğün, klasik müziğinse cazcılara getirdiği disiplinin çok büyük birer zenginlik olduğunu görmemek mümkün değil. Ayrıca toplumlar da bir hayli değişti. İnsanlar rahatlığa yöneldi. Bu da klasik müzisyenlerin oturuşundan kostümüne kadar yansıdı.

Yüzyılın ilk yarısında karşımıza çıkan Alfred Cortot, Edwin Fischer gibi büyük yorumcular kimi teknik eksiklikleri olsa da, estetik açıdan, form açısından, yorum açısından son derece yetkindiler. Bugünse yorumcular teknik kaygılarla kimi stil hataları dahi yapıyorlar. Ancak Pollini gibi olağanüstü yorumcular her açıdan kusursuz olmayı başarıyorlar. Sizin bu konudaki görüşlerinizi alabilir miyim?

Bence bugün artistlerden beklenenler insafsız bir seviyeye geldi. Mesela Marta Argerich'ten bir Liszt konçerto izlemiştim, birçok hatalı akor vardı. Ancak gerçek büyük yorumcular buna hiç aldırmıyor. Pollini'den bahsettiniz, Pollini'yi çok sevmeme rağmen biraz plastik buluyorum.

Caz müziğin klasik müzik virtüözüne verdiği özgürlüğün, klasik müziğinse cazcılara getirdiği disiplinin çok büyük birer zenginlik olduğunu görmemek mümkün değil.

Dünyada büyük piyanistlerin çoğunun erkek olduğunu görüyoruz. Türkiye'deyse Hüseyin Sermet gibi çok büyük isimlere rastlasak da çoğunluğu kadın piyanistler oluşturuyor. Bunun nedeni nedir?

Ben bunu seksist bir toplum olmamıza bağlıyorum. Yani Avrupa'nın kültürü sanat, Amerika'nın atletizm. Orda da erkekler piyano çaldığında alay edilebilir. Türkiye'de de böyle bir yargı var. Erkek çocuk doktor olmalı ya da mühendis. Bu biraz da erkeklerin toplumdaki rolüyle ilgili. Türk toplumunda kadının hâlâ para kazanmamak gibi bir lüksü var.

Peki Türkiye'de sanatlar arasında bir paralellik var mı sizce? Bir etkileşim söz konusu mu?

Maalesef çok iyi takip edemiyorum, ama İdil Biret, Ayşegül Sarıca gibi çok komple sanatçılar var. Yeni kuşaktan Fazıl Say bence bir deha. Müzik dışında ise Orhan Pamuk birçok farklı alandaki bilgisiyle öne çıkıyor.

Amerika'da Türk müzisyenler birbiriyle etkileşim halindeler mi?

Maalesef hayır. Herkes ancak kendi işiyle uğraşıyor. Kimsenin bunun dışında bir vakti yok. Ayrıca mesafeler, sizin de bildiğiniz gibi, çok fazla.

Birçok meslektaşınızın Avrupa'ya yöneldiği bir dönemde siz Amerika'yı seçtiniz. Sebepleri nelerdir?

Bu kararı ben vermedim. Benim isteğim Paris'e gitmekti. Beni Amerika'ya yönlendiren annemdir. Bu konuda gerçekten ileri görüşlülük yapmış. O dönem Paris herkesi cezbetse de, piyano eğitimi açısından çoktan tükenmiştir.

Amerika'daki Türk müzisyenlerin birbirinden şartlar yüzünden kopuk olduğunu söylediniz ancak İlhan Mimaroğlu'nun kimi eserlerinin yorumlanmasında yer aldınız. Bu ortaklıktan ve elektronik müzikle olan ilişkinizden bahsedebilir misiniz?

İlhan Mimaroğlu ortak işler yaptığım çok büyük bir müzisyen. Onun adını gören herkes doğal olarak bir elektronik müzik eseri yorumladığımı düşünüyor. Ancak çaldığım eser solo piyano için yazılmıştı. Elektronik müzik işlerine hiç girmedim.

Galiba elektronik müzik bugün 60'larda ve 70'lerde vaat ettiği ilerlemeyi tam da göstermedi. Beklenilenden farklı bir noktaya geldi.

Evet, aslında çok çeşitli yönlere gitti. Saçma bir biçimde müzikle hiçbir ilişkisi olmayan kişiler de acaba neyle karşılaşacağım diye elektronik müzikle uğraşmaya başladı. Bu bence ciddiye alınacak durum değil. Bununla beraber Laurie Anderson gibi olağanüstü tipler de var.

Son olarak, genç kuşak Türk bestecilerle çalışıyor musunuz?

Genç kuşak bestecilerden Ali Darmar'ın piyano sonatını çaldım. Yaptığı müzik çok iddiasız gözüküyor, ama çok büyük. Onun dışında genç kuşakla ilgili pek bir bilgim yok, ama bir şekilde benimle diyaloğa geçerlerse, eserlerini getirirlerse oturup çalışıp çalmaktan büyük bir zevk duyarım.

Söyleşi: ***Levent Özcan***

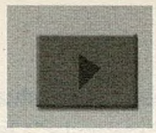

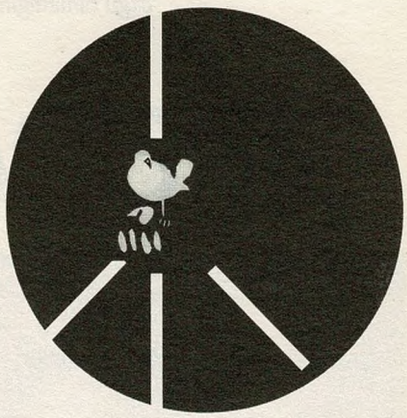

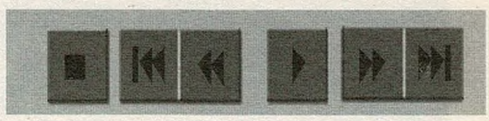

JACK

jazz.avantgarde.
experimantel
electronic.ethnic.
chillout.
erotic.fantastic.funk.soul.
blues.horror.freejazz.
groove.
in the ottoman.jackie.jazzy.
second hand

cd.lp.discount
STORE

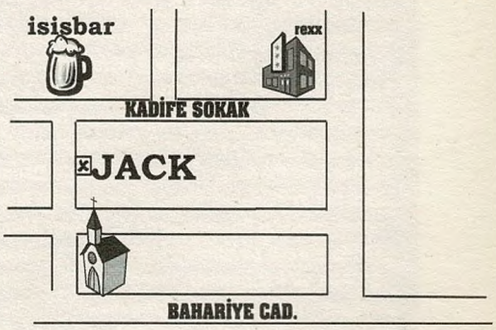

jackstore@superonline.com
dr.ihsan ünlüer sok.no 9/1 kadıköy
tel_216 449 26 73

Istvan Szabo

Macar sinema ustası Istvan Szabo, kısa bir süre önce izlediğimiz son filmi "Taraf Tutmak"ta Nazilerle uzlaşmayı seçen bir orkestra şefinin, Wilhelm Furtwangler'in ikilemlerini anlatırken diğer filmlerinden aşina olduğumuz bir temayı işliyordu: Olağandışı dönemlerde sanatçının tavrı. Savaş ateşinin içine itilmeye çalışıldığımız şu günlerde, Szabo'nun sıkça altını çizdiği meselenin Hitler Almanyasına özgü olmadığını görüyoruz bir kez daha. Basına seyrek söyleşi vermesiyle tanınan Szabo'yla, 5. Uluslararası Bombay Film Festivalinde görüştük.

SIRADAN UZLAŞMALAR

OTORİTENİN AYNASINDA BİREY

Macaristan'ın dünya sinemasına armağan ettiği ustaların başında yer alan Istvan Szabo, yönetmenlik kariyerine yarı-otobiyografik filmlerle başladı. 25 yaşında çektiği ilk filmi "Düş Çağı" ile Locarno'da ödül kazandı. Ardından gelen "Baba" (1966) yine Locarno ve Moskova'da ödül alırken, "Blow Up" ve "Gündüz Güzeli" gibi filmlerle aynı kulvarda yarıştığı Acapulco Film Festivali'nden de ödülle döndü. 1979'da "Güven"le Berlin'de Gümüş Ayı kazanması, ardından gelen Oscar adaylığı, adını uluslararası arenaya taşıdı. Szabo, sonraki yapıtlarında daha çok yirminci yüzyıl insanına dair ahlâkî ikilemlere dair öyküler anlattı. Özellikle Orta Avrupa tarihi bağlamında, bireyin toplumsal gelişmeler ve otorite karşısındaki konumunu sorguladı. Tarihsel üçlemesinin ilk filmi "Mefisto"da bunun en iyi örneğini verdi. Nazi dönemi Almanya'sında bir tiyatro oyuncusunun ruhunu "şeytan"a satması etrafında gelişen film 1982'de Oscar kazanarak Szabo'nun adını bütün dünyaya duyurdu. Üçlemenin ikinci filmi "Albay Redl"da, monarşinin son dönemlerinde Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nda görevli bir albayın öyküsünü, "Hanussen"de yine Nazi Almanya'sında bir kahramanın önlenemez yükselişini konu aldı.

Kariyeri boyunca birçok opera da yöneten Szabó, 1989'da Paris'te "Tannhauser" operasını sahnelemeye çalışırken bir dizi aksilikle karşılaştı. Buradaki deneyimleri, sonraki filmi "Venüs'le Buluşma"ya ilham kaynağı oldu. Avrupa'da ortak bir orkestra kurulması çabasını anlatan filminde, Birleşik Avrupa düşüncesini ironik bir bakış açısıyla ele aldı. Bu yapıtını İngilizce olarak çeken yönetmen, kendi dilinde yapımcı bulamama sorununa bağladığı bu tercihini "Tatlı Emma, Sevgili Böbe", ve"Sunshine" gibi sonraki filmlerinde de sürdürdü.

İlk tanışmamızda, sizinle konuşmak istediğimi söylediğim zaman "Elbette konuşabiliriz, ortak sözcüklerimiz var. Çünkü sizin ülkeniz benimkini 500 yıl işgal altında tuttu" diye espri yaptınız. Macaristan'da olsun, Balkanlarda olsun, bir Türkle karşılaştıklarında insanlar hemen Osmanlı dönemini hatırlatıyor. Filmlerinizde bu konuya pek değinmediniz ama, o döneme ilişkin ne tür duygular taşıyorsunuz?

Istvan Szabo: Benimki tabii bir şakaydı. Bir duygum bile yok bu konuda, çok uzakta kalmış bir şey benim için. Osmanlı dönemine dair bildiğim tek şey, ki onu da okulda öğrendim, çocukluğumuzun popüler kitaplarından biriyle ilgili. Macar yazar Géza Gárdonyi tarafından yazılmış, Osmanlı'nın Macaristan'ı işgalini konu alan "Egri csillagok" (Eger Yıldızı) adlı bir kitap. O döneme ilişkin kimi bilgileri, gençler için yazılmış bu romandan öğrendik. Bu yüzden çocukluğumuz bu dönemin kahramanlarıyla dolu geçti. Yoksa, aslında hiçbir gerçek bağımız yok.

Buradaki konuşmalarınızdan birinde de, Hollywood dilinin gerçekte Avrupalılar tarafından oluşturulduğunu söylediniz. Bunu biraz açar mısınız?

Bu dili Orta Avrupa'dan göç eden sinemacılar oluşturdu. Hatta Hollywood'un kendisi de Orta Avrupalılar tarafından kuruldu. Hollywood'un en ünlü stüdyosu Universal'in temelleri bir Macar olan Adolf Zukor tarafından atıldı. 20th Century Fox'u yine Macar William Fox kurmuştur. Warner Kardeşler Alman'dı, Metro-Goldwyn-Mayer'in Goldwyn ve Myer'ı da Alman'dı. Kısacası, bence Hollywood baştan aşağı Orta Avrupa ürünü. Hollywood'un, basit duyguları kullanarak kitlelere ulaşmaya dayalı sinemasal dili de Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'dan kalma bir şey. İmparatorluğun hemen her köyünde en az iki ya da üç azınlık birlikte yaşardı, iki ya da üç dil, bir o kadar da din geçerliydi. Dolayısıyla ürününüzü köy pazarında satabilmek için en az iki-üç dili konuşabilmeniz, iki-üç dini ve yaşam biçimini kabullenmeniz gerekir. Hollywood'un işleyiş mantığı da buradan geliyor.

Hollywood her zaman Avrupalı yönetmenlerle beslenmedi mi? Şimdi de Avrupa'dan genç yönetmenler ihraç etmeye devam ediyor.

Çünkü Avrupa'nın bu mantalitesini biliyorlar. Bu çeşitlilik ve çeşitliliğe dayalı düşünme Hollywood'un çok işine yarıyor. Kitlelere ulaşma çabası, bir tür çeşitlilik ister. Amerika nedir ki? Orta Avrupa'dan, Britanya'dan, İsveç'ten, Çin'den, Hindistan'dan, kısaca oradan buradan gelen insanların oluşturduğu bir karışım... Böyle bir ülkede, herkes tarafından kabul görecek bir dil yaratmanız gerekir. Hollywood bu dil ihtiyacından çıktı. Böyle bir ortamda hikayenizi gelenek üzerine kuramazsınız. Sadece yerel filmler geleneğe yaslanabilir, bu yüzden yerel olanı korumak çok önemli; ölmesine izin verilmemeli, çünkü yerel kültürü temsil ediyor.

Ne zaman "hayır, teşekkür ederim, bunu yapmayacağım" dememiz gerekir? Ya da "vaktim yok, kusura bakmayın!" Burası sınırdır. Bence bu ahlâkî bir soru.

Andre De Toth'la hiç karşılaştınız mı? O da Macaristan doğumluydu, sonradan Hollywod'a kapağı attı.

Evet, o da Macardı. Onunla bir kez karşılaştım. Aklımda kalan resim, iri yarı bir adamdı, şişman değil, ama iri yarı. Sirk ayakkabısı gibi şık beyaz ayakkabıları vardı, beyaz pantolonuyla falan bir tenis hocası gibi giyinirdi. Sonra John Ford gibi gözünün üzerindeki o siyah bağ vardı...

Filminize dönersek, "Taraf Tutmak"ta bir kez daha uzlaşma meselesine değiniyorsunuz. Diktatörlüklerde ya da savaş gibi olağandışı durumlarda sistemle birey arasındaki çelişkiler çok daha net görünebiliyor. Peki, günümüzün Batılı çağdaş demokrasilerinde yaşayan bir sanatçının uzlaşmalarına ne diyorsunuz?

Hayat, uzlaşma gerektirir. Bence demokrasi de uzlaşmak demek zaten. Çünkü insanlarla anlaşmak, açık olmak, başkalarını kabullenmek, hatta onlara saygı duymak zorundasınızdır; bu da uzlaşma demektir. Hayatın uzlaşma olmadan yaşanabileceğini dü-

şünmüyorum. Asıl sorun bunun bir sınırının olması: Ne kadar ileri gidebileceğiniz, önemli olan. Belli bir çizgiden sonra bu uzlaşma, kötü hatta ölümcül bir uzlaşma haline gelmeye başlar.

Ama gündelik hayatta, bu sınırlar o kadar görünür değildir...

Uzlaşmayı yaşarsınız, ama ondan söz etmezsiniz. Ancak totaliter bir

"Taraf Tutmak" filminden görüntüler

rejimde ya da diktatörlük altında yaşıyorsanız, o zaman uzlaşmadan bahsetmeye başlarız. Diyelim banka müdürleriyle uzlaşıyorsak, bunun lafı edilmez, çünkü söz konusu olan paradır. Fakat para da hayatın bir parçası...

Filminizi izlerken insanın aklına Nazi yönetmen Leni Riefenstahl geliyor. Onun hakkında ne düşünüyorsunuz?

Hiç şüphesiz, sinema tarihinin en büyük yeteneklerinden biri, ama ruhunu "şeytan"a sattı. Çünkü her zaman sahne ışıkları altında olmak istedi. Onun yaşamöyküsünü inceler, hayatı boyunca yaptıklarına bakarsanız, tek amacının çok ilginç bir kadın portresi çizmek olduğunu görürsünüz. Her zaman ışıkları üzerinde hissetmek istedi. Denizlerin altına dalarken de, Afrika'da çıplak siyah adamların fotoğrafını çekerken de biricik hedefi ilginç olmaktı. Kameranın yalnızca arkasında değil, önünde de bulunma arzusu... Takdir ve kabul edilmek için uzlaşma yoluna gitti. Bu hepimizin sorunu: Sınır nerede başlayıp nerede bitiyor? Ne zaman "hayır, teşekkür ederim, bunu yapmayacağım" demeniz gerekir? Ya da "vaktim yok, kusura bakmayın!" Veya "bugün başım ağrıyor, yapamayacağım..." Burası sınırdır. Bence bu ahlâkî bir soru ve herkes kendi cevabını bulmalı. Bayan Leni Riefenstahl'ın durumundan öğrenmemiz gereken şey, siyasî sebeplerle kendini bu şekilde kullandırtmasına izin vermesinin kötü bir karar olduğu gerçeğidir. Yani ona bir anlamda minnettar olmamız gerekir, yapılmaması gereken şey konusunda bize örnek olduğu için.

Bizim ülkemizde şu sıralar Avrupa Birliği'ne katılma konusu çok tartışılıyor. Sizin filmlerinizden biri, "Venüs'le Buluşma" Birleşik Avrupa fikrini tiye alıyordu. Avrupa Birliği'ne ilişkin şimdi ne düşünüyorsunuz?

Film bir şakaydı, evet, hatta doğaçlama bir şaka. Bence Birleşik Avrupa meselesi çok önemli. Avrupa ülkeleri kendi kültürlerini ancak birlik olarak koruyabilirler, dünyanın karşısına bölünmüş değil, birlik halinde çıkarak... Ortak finans politikası, ortak dışişleri politikası, ortak askerî politika, ortak para politikası çok önemli, fakat bütün siyasetçilerin bilmesi gereken bir şey var ki, kültür birleştirilemez. Avrupa kültürü diye bir şey de olamaz. İsveç'in kültürü İspanya'nınkinden çok farklıdır, Portekiz'le Almanya'nın da. Çek kültürüyle Macar kültürü aynı olamaz. İtalyan kültürü diye bir şey de yoktur hatta, çünkü Kuzey İtalya'yla Sicilya'nın mutfağı bile aynı değildir. Ya da Almanya'da, Münih'le Berlin'in dinleri bile farklıdır; her ikisi hıristiyan olsa da, biri Katolik, diğeri Protestandır, karşılıklı saygıyı korumak zorundalar. Kısacası, Avrupa kültürünü korumak istiyorsak, yerel kültürleri desteklememiz gerekir. Yerel kültürlerin yaşayabilmek için desteğe ihtiyacı var. Yoksa Birleşik Avrupa fikrine karşı olmanın anlamı yok bence.

Ortak para, dışişleri veya askerî politikalar çok önemli, fakat siyasetçilerin bilmesi gereken bir şey var ki, kültür birleştirilemez. Avrupa kültürü diye bir şey de olamaz.

Şu an bulunduğumuz ülkenin sayısız kültür ve dilden oluştuğunu da düşünürseniz... Ziyaretiniz boyunca Hindistan'a dair ne tür izlenimler edindiniz?

Evet, burası tek bir ülke, siyasî olarak birleşik bir bölge, ama 13'ten fazla dil, 50'den fazla kültür ve 2500 farklı mutfak içeriyor! Ziyaretimin süresi izlenim edinemeyeceğim kadar kısa, ama en başta insanlar müthiş açık ve anlayışlılar. Kendilerinden farklı olana karşı olağanüstü bir saygıları var. Bizim öğrenmemiz gereken şey de budur.

Söyleşi: **Necati Sönmez**

Vaat edilen romanlar diyarına hoş geldiniz!

Artemis

Artemis'te her kitap bir macera

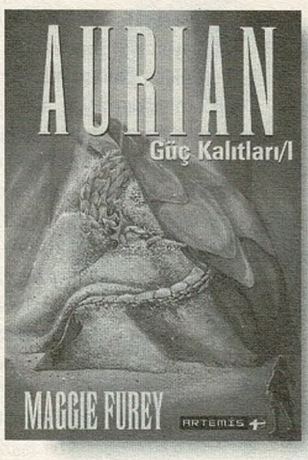

Büyücü-halkın, beyaz kulelerinden Ölümlülere hükmettiği Nexis şehrine genç bir Büyücü-kız gelir: Aurian. Annesinden Toprak-büyüsü, babasından ise Ateş-büyüsünün gücünü almıştır.

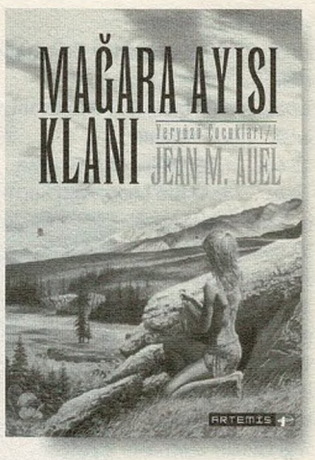

Yeryüzü Çocukları serisi milyonların hayal gücünü canlandıran, muhteşem bir epik öykü. Doğal bir felaket sonucu yalnız başına kalan küçük Ayla'nın hikâyesi. Yeryüzü Çocukları Serisi dünyada 35 milyonun üzerinde sattı.

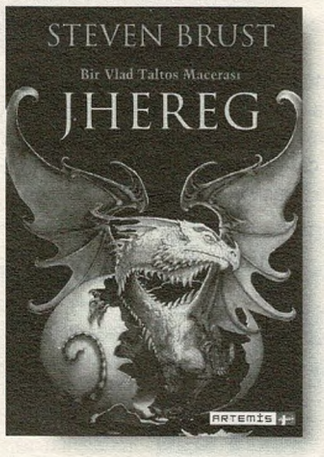

Dragaera İmparatorluğu, on sekiz ailenin sırayla hükümdarlık yapmasını sağlayan Döngü'ye sahiptir. Döngü'nün dışarıdan üye kabul eden tek ailesi Jhereg'in en yeteneli katili Vladimir Taltos ile tanışıp hiç beklemediğiniz yolculuklara çıkacaksınız.

Çatalçeşme Sk. No:52/2 Cağaloğlu-İstanbul Tel: 0 212 513 34 20-21 Fax: 0 212 512 33 76
Web Sitesi: www.artemisyayinlari.com • e-mail: info@artemisyayinlari.com

ARTEMİS

Babylon'da bu ay

4 Şubat, 20:00 **Buğday partisi:** Sebze çorbası ve sıcak şarap eşliğinde Arap, Latin, Afrika havalarının çalınacağı gecenin geliri, Buğday Ekolojik Yaşamı Destekleme Derneği'ne bağışlanacak.

Apna Sangeet

5 Şubat, 21:30 **Harem**
6 Şubat, 21:30 **Bob Marley Doğumgünü Partisi** (DJ Osman Osman)
7 Şubat, 23:00 **Radio Oxi-Gen Groovology**
8 Şubat, 23:00 **Athena**
13 Şubat, 21:30 **Oldies But Goldies**
14 Şubat, 23:00 **Kid Loco:** Ayın kaçmazlarından. Sadece elektronik müzikçiler için değil, rock'severler için de öyle. Kid Loco, on parmağında on marifet bir DJ ve besteci. Pulp'tan St. Etienne'e, Mogwai'den Stereolab'e, remiks yaptığı isimler saymakla bitmez. Downtempo'cuların pîrlerinden sayılır. Blues özlü bir punk rock clubber'ı. "A Grand Love Story" albümünden başlayıp konsere hazırlanalım.

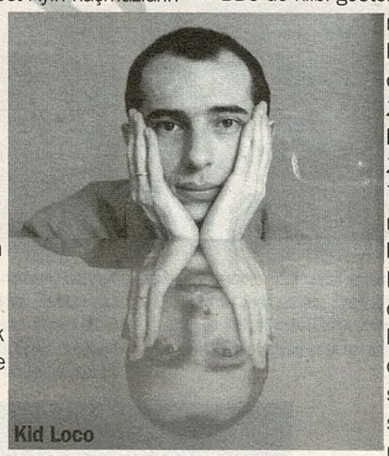
Kid Loco

15 Şubat, 23:00 **Scanner:** Elektronik ambient müziğin orta saha oyuncularından. Minimalist tutumuyla John Cage'in ayak izlerinden yürüyor. Beraber çalıştığı isimler arasında Bill Laswell, Laurie Anderson gibi isimler var ki, bize de referans olsunlar. Teknoyla da aşinalığı bulunan Scanner, vaktiyle çaldığı Knitting Factory, Royal Festival Hall gibi sanat merkezlerinin yanına Babylon'u da ekleyecek.
18 Şubat, 21:30 **Psikoz 4.48**
19 Şubat, 21:30 **John Surman & Jack DeJohnette Duo:** İkisinin de, yılın müzisyeni payelerinin, çeşit çeşit ödüllerinin haddi hesabı yok. Cazcıların kalbinde ikisine de yer var, ama 80'lerdeki ortak projelerinin –"The Amazing Adventures Of Simon Simon"un– yeri de büyük. Saksofon John Surman'dan soruluyor; Avrupa cazında doğaçlamayı en iyi becerenlerden biri de o. Jack DeJohnette'in davulunuysa sadece cazcılar değil, caz bana gelmez diyen rock'çular da ağzı açık dinliyor. Surman - DeJohnette düeti, sağlam bir gecenin garantisi.
20 Şubat, 21:30 **Apna Sangeet:** 70'lerin "disko"su İngiltere'de yaşayan Hintlilere yaramış, ispatı "disco Banghra" ekolü. Apna Sangeet de, 1979'da bu müziği yapmaya başlayan KS Bhamrah ve SS Gill'in 1984'te kurdukları grubun adı. Yirmi yıllık maziye 25 albüm sığdırmışlar, altın, platin plakların, "en iyi Asyalı grup" ödüllerinin yanısıra, maaşallahı da hak etmişler. Apna Sangeet, BBC'de klibi gösterilen ilk Asyalı grup ünvanını da taşıyor. Eğlencenin kitabını yazmışlar, biz de okuyacağız...
25 Şubat, 21:30 **Yollar ve Duraklar: Akın Eldes**
28 Şubat, 23:00 **Llorca:** 70'lerin diskosunda ilköğrenimi tamamlayanlardan bir isim daha. Ludovic Llorca, 80'lerin Commodore 64 kültürüne de derhal adapte olmuş. 90'larda evini stüdyoya çevirmesi şaşılacak iş değil. Köşesinde ince ince takılarak Fransızların meşhur plak şirketi F.Com'un dikkatini çekmiş. Şimdi ona "yeni St. Germain" diyorlar. Ibiza'dan Japonya'ya turlayan sanatçının şimdiki durağı İstanbul...
1 Mart, 23:00 **Aqua Bossino**

Metro yeniden

"Avucumda Gökyüzü" albümünü çıkarıp hafif tertip dağılmışlardı, çünkü solistleri ayrılmıştı. Metro iki as elemanıyla yoluna devam ediyor. Vokaller de artık Değer Deniz ve Burak Terek'e emanet. Metro'nun yeni halini ve yeni şarkılarını 21 Şubat 00:00'da Alt Kemancı'da dinleyeceğiz...

Laço Tayfa turnede

Laço Tayfa, ikinci albümleri "Hicaz Dolap" vesilesiyle ilk Türkiye turnesine çıkıyor. Evvela kadroyu hatırlayalım: Hüsnü Şenlendirici (klarinet), Burç Şensesli (klavye), Volkan Öktem (davul), Nuri Lekesizgöz (kanun), Mehmet Akatay (vurmalı çalgılar), Nurhat Şensesli (bas), Ergun

Hepbildik (keman), Özkan Alıcı (bağlama)... Program şöyle: *26 Şubat, 20:30* Bursa Almira Otel; *27 Şubat, 21:00* Eskişehir Hayal Kahvesi; *28 Şubat, 22:00* Ankara Saklıkent; *4 Mart, 20:30* Kayseri Hilton Otel; *5 Mart, 20:30* Konya Hilton Otel; *6 Mart, 21:00* Adana Hilton Otel; *8 Mart, 21:00* Mersin Hilton Otel; *11 Mart, 20:30* Manisa Anemon Otel; *12 Mart, 21:00* İzmir BOX Levent Marina; *14 Mart, 20:30* Denizli EGS Park Kültür Sarayı; *15 Mart, 20:30* Antalya Talya Otel...

[etkinlik] ↓

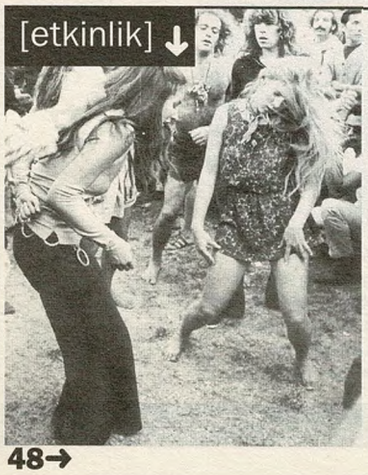

Müziğe dönüş

70'lere, 80'lere, hatta 90'lara, bugün çok da geçer akçe olmayan, ama duysak hemen kulak vereceğimiz müziklere dönüyoruz. Programımızın adı da "Back To Music" zaten. Her ay başka mekânlarda düzenlenecek mini-festivallerde belli bir dönemin müziğini dinlerken, ilgili kıyafetleri, aksesuarları, albümleri, kitapları da aynı yerden alabileceğiz. Bu ayın mekânı Beyoğlu'nda, İmam Adnan Sokak'ta Life Roof... Bu ay 6 Şubat'ta "Back To Rock", 13 Şubat'ta "Back To Rock'n'Roll" var; 20 Şubat'ın başlığı "Back To 'Cins' "; 27 Şubat'ta "Back To 80's"e takılacağız... Ursula K. LeGuin'in dediği gibi, "gerçek yolculuk geriye dönüştür"...

[radyo]

Radyo Matrix 98.0

Ekim ayında test yayına başlamışlardı, şimdi bilfiil radyomuzdalar: Radyo Matrix, bir rock hitleri radyosu. 80'ler ve 90'lardan yakın zaman hitleri bir yana, günümüzün en "radio friendly" rock şarkıları da bu frekanstan bizlere ulaşacak. Amerika'dan, İngiltere'den liste bilgileriyle, sıcak haberlerle yüklü Radyo Matrix Top 40, takibinde fayda olan bir program; her cumartesi 13:00-15:00 arası, her pazar 18:00-20:00 arası Rocket Man'in programını dinlemek mümkün. Radyo Matrix'te şu sıralar en çok çalan on şarkı şunlar: 1. "Lose Yourself" - Eminem 2. "In This World" - Moby 3. "The Zephyr Song" - Red Hot Chili Peppers 4. "Hero" - Chad Kroeger & Josey Scott 5. "The Scientist" - Coldplay 6. "She Hates Me" - Puddle Of Mud 7. "Papa Don't Preach" - Kelly Osborne 8. "All The Things She Said" - Tatu 9. "You Know You're Right" - Nirvana 10. "I'm Mine" - Pearl Jam...

Arzın Merkezine Seyahat

Nick Cave and The Bad Seeds'in yeni albümü "Nocturama"nın ilk single'ı "Bring It On"u sağda solda duyuyoruz. Albümün tamamını dinlemek için 3 Şubat'ı beklemek durumundayız. Ya da aynı gün 20:00'de 94.9 Açık Radyo'yu açarız, "arzın merkezi"ne Nick Cave'le gideriz. Programı hazırlayan ve sunan, malûm, Gökhan Akçura. Akçura, 10-17 Şubat programlarını da Edgar Allan Poe'ya ayırmış. Lou Reed'in yeni albümünün de Poe'ya ayrıldığını biliyoruz, Akçura'dan onun için de söz isteyelim, –bildiğimiz Poe'lu şarkıların yanısıra– Engin Cezzar, Yekta Kara, Ayşe Lebriz, Alper Maral'in özel sürpriz kayıtlarına kendimizi bırakalım...

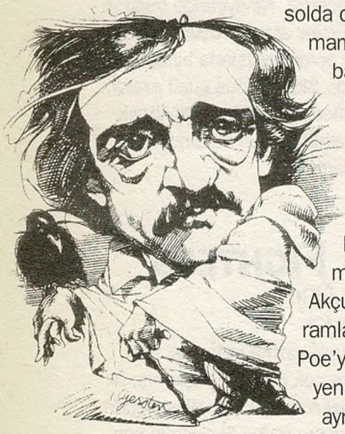

[tiyatro]

aşk ihanet yalnızlık vesaire

Tiyatro Boyalı Kuş, iki sene önce Zeynep Kaçar ve Jale Karabekir tarafından kurulmuştu. "Ferhat ile Şirin"den sonra, sıra ikinci oyunlarına geldi. Zeynep Kaçar'ın "Ferhat ile Şirin", Tomris Uyar'ın "Şahmeran Hikayesi", Sait Faik'in "Yalnızlığın Yarattığı İnsan" ve Tezer Özlü'nün "Çocukluğun Soğuk Geceleri" anlatılarından derlenen "aşk ihanet yalnızlık vesaire"nin dramaturjisi Jale Karabekir'e, müzikler Murat Hasarı'ya, kuklaların tasarımıysa Nermin Er'e ait. Burçak Karaboğa ve Zeynep Kaçar'ın rol aldığı oyun, "kurgu" ve "kurmaca" kavramlarını kadın bakış açısıyla sorguluyor. Oyunun amacı, "toplumun her alanında 'kurgunun ve kurmacanın nesnesi olan' ve 'özne' olma yolunda mücadele eden kadın"ı ortaya çıkarmak, kadın olarak tiyatro yapmayı sorgulamak, kadın olmayı, aşkı, ihaneti, yalnızlığı, deliliği irdelemek... İlk oyun 23 Ocak akşamı, saat 21:00'de, Mayasanat'ta (İstiklal Cad. Halep İşhanı 140/20)... Oyun, ocak, şubat, mart ve nisan ayları boyunca her perşembe 21:00'de izlenebilir. Rezervasyon için 0.212.252 74 52'yi arayabilirsiniz...

[gazete]

Özgür Hayat

"Yüreğimizde yeni bir dünya taşıyoruz. Şimdi, şu anda bu dünya büyümekte!.." 15 günlük haber yorum gazetesi Özgür Hayat'ın sloganı böyle. 16 Ocak'ta Özgür Hayat'ın 18. sayısı yayınlandı. Yaklaşık bir senedir, dünyadan ve Türkiye'den haberlerle, eleştirilerle, yorumlarla anarşizan bir kültür, bir mücadele ve dayanışma ağı örüyorlar. Teoriyi ihmal etmiyorlar, ama orada da kalmıyorlar, pratiğe bilfiil dahil olup onu dönüştürmek için çalışıyorlar –gazetenin varlığı da buna delalet ediyor zaten. 16 Ocak'ta çıkan Özgür Hayat nüshası, elbette ağırlıklı olarak muhtemel Irak savaşına ayrılmış. Dünyadan protesto haberlerini Özgür Hayat'ın protesto mahiyetinde yazıları ve söyleşileri destekliyor. Danimarka'daki "kurtarılmış bölge" Christiania'nın tarihsel süreci ve bugün onu bekleyen tehlikeler, modernizm ve makineleşme karşısında duyduğu husumet açısından "Yüzüklerin Efendisi" yazarı Tolkien, onca cafcaflı lafa rağmen aslını astarını bilmekte güçlük çektiğimiz genetik mühendisliğinin önümüze çıkaracağı tehlikeler hakkında yazılar ve söyleşiler kafa açıcı. Arthur Andersen, British American Tobacco, Caterpillar, DynCop, M&M/Mars şirketlerinin dünya çapında yol açtığı felaketler ve yıkımların bilançosu da kapitalizmin işleyiş mantığını aşikâr kılıyor. Türkiye'de okuyan Kıbrıslı gençlerle yapılan söyleşi de, Kıbrıs halkının haklı taleplerinin altını çiziyor. Elektronik müzikle ilgilenenleri "ses ve imge deneycisi" Marine Rosenfeld hakkındaki Halil Turhanlı yazısı ilgilendirebilir. Emel Yıldız'ın da "Panter'in Köşesi"yle her sayıda Özgür Hayat'ta yazdığını belirtelim. Klonlanma meselesinden pek çok kadının ve erkeğin bedenini ve zihnini belirleyen moda ve "fitness" ideolojisine, futbolu spordan ziyade finans sektörüne dahil eden zihniyete, bu sayı da pek çok Özgür Hayat sayısı gibi çeşitli alanlarda hayatımızı kısıtlayan ideolojik hallerin püskürtülmesine çalışıyor –özgür bir hayatın tohumlarını atmayı ihmal etmeden. Yüreğimizdeki yeni dünya şu anda büyüyor!

[sergi]

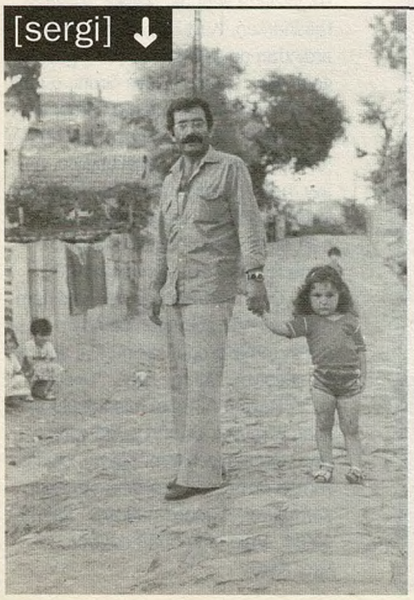

Aileye mahsustur

19 Şubat itibariyle Karşı Sanat'ta "aile" kavramı masaya yatırılıyor. Sergi, geçtiğimiz yıllarda yine aynı yerde gerçekleştirilen "Yerli Malı" ve "Yurttan Sesler" sergilerinin devamı niteliğinde –evvelkileri referans alırsak, bu da zevkli ve zihin açıcı bir sergi olacak. Resim, heykel, video, enstalasyon, fotoğraf, ahşap oyma gibi tekniklerin kullanılacağı sergi, toplumsal ve bireysel bağlamlarda aile mefhumuna bakıyor. Medyada aile teşhirleri, ailenin yüceltilmesi, evlilik kurumu, ensest, modern hayatın getirdiği değişimler, şiddet, yabancılaşma, gündelik ev işleri başlıca temalar. Nancy Atakan, Gülçin Aksoy, Nazan Azeri, Esat Başak, Taner Ceylan, Antonio Cosentino, Patricia Frischer, Tan Cemal Genç, Memed Erdener, Gül Ilgaz, Nur Koçak, Levent Morgök, Doreen Maloney, Raziye Kubat, İrfan Önürmen, Neriman Polat, Maria Sezer, Nalan Yırtmaç ve Özcan Yaman'ın katıldığı serginin "Misafir Odası" bölümüne herkesin katılması mümkün, ama Karşı Sanat Çalışmaları'na daha evvel başvurmak gerekiyor. İstiklal Caddesi'nde, Elhamra Pasajı'nın ikinci katına maaile gitmek serbest, hem belki daha iyi olur.

New York: 1966 - 2002

Müzikten sinemaya, edebiyattan kulelerine, neredeyse en iyi bildiğimiz, seyrettiğimiz, okuduğumuz şehir New York oldu. Hazır rock sahnesi de canlanmışken, İstanbul'da doğan, New York'lu olan Sedat Pakay'ın fotoğraflarına bakmanın sırası gelmiş sayılır. 1966'da şehre taşınan ve eğitimini orada sürdüren Pakay, daha sonra orada kalmayı tercih etmiş. Sokaklar ve insanlar, Central Park ve Greenwich Village'dan manzaralar, mimarî detaylar, metro fotoğrafları serginin ağırlıklı unsurları. "New York: 1966 - 2002", 20 Şubat - 29 Mart arasında Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde izlenebilir...

Başlangıçta Avrupa denilen yer aslında Avrupa değildir. İsa'dan önce 7. yüzyılda Yunanlılar, yaşadıkları bölgenin kuzeyindeki bilmedikleri kıta parçasına bu adı verdiler ve o zamandan beri bunu neden yaptıkları sorulageldi: Herodotes, yurttaşlarının bu bölgeye neden Fenikya kralının, Zeus tarafından Girit adasına kaçırılan bir kızının adını vermiş olduklarına şaşar durur.
EDGAR MORIN, Avrupa'yı Düşünmek

Mezarlığı bir koyun sürüsüne benzettiği gün ya da ona öyle geldiği gün: "Ölüm sürüye katılmaktır" diye yazmıştı bir kağıda. Oysa ne mezarlık vardı bu tümcede, ne kaval sesi, ne de çoban.
OKTAY RİFAT

MASSIVE ATTACK
100th Window
(EMI)

Hep cingöz başlıklar bulmak için yayınlandığını sandığım o tek yıldızlı gazetemize özenirsek, biz de şimdi "Passive Attack" veya "şahsî atak" benzeri bir manşet atabiliriz. Malûm, bütün albümlerinde "üç artı x" formülüyle görmeye alıştığımız ekip, artık sadece Robert Del Naja ya da aramızdaki adıyla 3D'nin kumandasında ve biraz irtifa kaybıyla yoluna devam ediyor. Mushroom'la yollar çoktan ayrılmıştı; Daddy G de kendini yeni bebeğine adayınca, 3D'miz epeydir "bir artı x" olarak Massive Attack karargâhını ayakta tutmaya çalışıyor. "X"ler de tahmin edileceği üzere, ekibin eski, yeni, ama mutlaka birbirinden güzel sesli ahbapları. Bu albümdekiler örneğin, Sinead O'Connor ve yine Horace Andy. 3D'nin dava arkadaşı 2D ya da dışardaki adıyla Damon Albarn da konuklar arasında, ama o yalnızca geri plandan eşlik ediyor.

"No Protection"ı da dahil edersek, "100th Window" grubun beşinci albümü. 91'de ateşledikleri o "mavi" hattın en uzak ve şimdi bize en yakın noktası. Aslında grup dememek lazım, bir çeşit solo Massive Attack albümü bu. İsminin kaynağı da, Jennings / Fena imzalı, yine "Hundredth Window" diye hem sanal ortamın gizliliğini hem de "şahsî alan" üzerindeki tehditlerini eşeleyen bir kitap. Yakın zaman içinde 3D'nin daha nice sosyal tehditler üzerine kafa yorduğu, kendi ölçeğinde hayırlı girişimlerde bulunduğu malûm. Bütün bu enformatif duvarların üzerine penceremizi açalım artık. Kendi sesinden nakledersek, "100th Window" için öncekine göre daha mutedil ama sertliğini, köşelerini muhafaza eden bir albüm, diyor 3D. Yalnızca

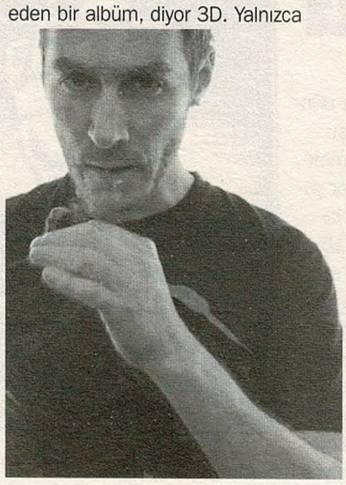

onun gibi karanlık veya kasvetli değilmiş. Hakkı var. "Mezzanine"in üzerinden onca sene geçti, çizikleri hâlâ üstümüzde durur. Şimdikinde en belirgin rota değişikliği, acı gitarlar yerini biraz daha elektronik cihazlara bırakmış; çoğu zaman donuk, kıvamlı dub akıntılarının sürüklediği bir "gri" albüm olmuş "100th Window". Tütsü dumanı gibi şarkı aralarına sızan Arabik tınılara rağmen geçmişteki o kavruk sesler pek yok. Ama tesadüfî değil, 3D bile isteye oyunu öyle kurmuş. Açılıştaki "Future Proof" tam bunlara örnek. Gittikçe hız alan bir temponun eşliğinde, alçaktan sürünen seslerle başlıyor albüm. Mikrofonda da o üşüten hırıltılarıyla 3D... Peşinden "What Your Soul Sings"le gözde misafirimiz Sinead O'Connor geliyor. Vuruşlar fena halde "Teardrop"u hatırlatırken, vokalde de nedense O'Connor'ın Liz Fraser olarak portresine tanık oluyoruz. Majestik yaylıların taçlandırdığı "Special Cases" ve birlikte ada cumhuriyetini dillerine doladıkları "A Prayer For England"da da yine o çıkıyor karşımıza. Özellikle "Special Cases"de, bu sefer Martina Topley-Bird olarak. İkisinde de eğreti değil, ama başka biri gibi. Bu da oyunun parçası olabilir.

Uğultuların, vızıltıların, dondurucu dub seslerinin arasında albümün en sıcak köşelerinden biri "Butterfly Caught". İçindeki yaylılar Afrika'nın kuzeylerinden buralara esmiş gibi. Bir de kapanışta son noktayı koyan, daha doğrusu koymak için adamı telef eden bir gizli bölme var. Önce kağıt üzerinde albümü kapayan "Antistar" başlıyor, yine bel kıvırtan, eh dedirten "orta dünya" sesleriyle... Hemen bitiminde de bu gizli bölme açılıyor, ki esas uçsuz alem burda. Bütün muhtevası, biteviye derinlerden yankılanan bir bas hattı. Fantastik filmlerde o düştükçe dibi uzaklaşan kuyulardan. Ama albümün kalanına dair en çok hatırladığımız, şarkıların uzunluğu. Hemen hepsinde bir şeylerin etrafında dolaştırıp duruyor 3D, çekirdeğine bir türlü yaklaştırmıyor.

"100th Window"un ilk işi herhalde Massive'e dair alışkanlıklarımızı değiştirmek olacak. En azından albümü pek fazla döndürmeyeceğimiz aşikâr, ama "x"li formüllere bağlamadan, bir ara albüm gibi de farzedebiliriz bu yarı açık pencereyi. Nihayetinde bugüne kadar albümler arasına uçurumlar koyup sonra onları nakışlarla birleştiren kendileriydi. Şimdi nüfus gücü azaldı, etkisi hafifledi, ama Massive Attack ismi yine albümlerinin ötesinde.
Gökhan Pamuk

AUDIOSLAVE
Audioslave
(Sony Türkiye)

Herhalde, anlatacaklarımızı duymayan kalmadı. Eski Soundgarden'dan vokalist Chris Cornell ile eski Rage Against The Machine'den gitarist Tom Morello, basçı Tim Commerford ve davulcu Brad Wilk, meşhur yapımcı Rick Rubin'in de epeyce iteklemesiyle bir araya geldiler ve Audioslave'i kurdular. Geçen bahar, 19 gün süren bir jam-session'la elimizdeki albümün ana hatlarını çizdiler. Sonrası ise müzik dergilerine, web sitelerine bol bol dedikodu malzemesi çıkardı. Mesela, Chris Cornell bir ara grubu bıraktı, sonra geri döndü, diğer yandan grubun isminin ne olacağından müziğinin neye benzeyeceğine kadar pek çok bilinmeyenden oluşan bir muamma oluştu. Sonuç kısaca şu: Cornell ile RATM elemanları tepkimeye girememişler, ama birbirlerine cuk diye oturmuşlar. Cornell'ın da, RATM'in de yüzde hesabıyla şarkılara katkılarını hesaplayabileceğimiz, mekanik bir birleşme kastettiğimiz, dolayısıyla kolayca kırılıp dağılabilirler, ama şimdilik gayet verimli çalışmışlar.

Cornell'ın daha en baştan asla politik olmayacağını söylediği liriklerinde lafı çok geçen otomobillerden, otoyollardan benzeterek gidersek, Audioslave dinlemek kaymak gibi yolda, gazı köklenmiş son model bir otomobile binmek gibi olmuş. "Like a Stone", "I Am The Highway", "Getaway Car" ve "The Last Remaining Light" gibi dört başı mamur dört molasıyla zevkli, ama tehlikesiz bir yolculuk sözünü ettiğimiz...

Audioslave gözlerini yoldan hiç ayırmamış, "mainstream" bir albüm yapmış. Oysa yoldan çıkmayı, havada taklalar atmayı, patlamayı, hatta cayır cayır yanmayı bu kadar çok hak eden bir albüm dinlememiştik son zamanlarda. Morello Afrikalı köklerini hatırlasa, Cornell'ın kulağına, ne bilelim, bir-iki elektronik ses takılsa, hele ki şu bütün sesleri gitar, bas, davul ve vokalle çıkarma saçmalığından kurtulunsa, şimdi elimizde bir başyapıt tutuyor olabilirdik. Bizim hepsine sevgimiz aynı kalmakla birlikte, herhalde onu da DJ Shadow'la harıl harıl yeni albümüne çalışan, bu arada solo kariyeri için RATM'i dağıtmakla –laf arasında da olsa– suçlanan, hatta kartonette bir teşekkür bile edilmeyen Zach de la Rocha yapacak. *İlker Aksoy*

FOO FIGHTERS
One By One
(BMG / DMC)

Grohl'un şarkı yazma macerası Foo Fighters'tan çok önceleri başlamış, ilk şarkıları davulcusu olduğu Washington D.C.'li hardcore grubu Scream'in son albümü "Fumble"da da yer almış, Nirvana'dayken "Pocketwatch" adında sadece kaset olarak dağıtılan küçük bir albüm bile kaydetmişti.

94 yazında yeni bir "kaset" yapmayı tasarlarken, Kurt Cobain'in intiharı ve ardından da yeni grubu Foo Fighters geldi. Çok yaşasın Dave Grohl, o gün bu gündür ne Nirvana'nın mirası altında eziliyor, ne de o mirası har vurup harman savuruyor. Punk etiğiyle, heavy metal sertliğini karıştırıp, zarif melodilere ekliyor, ortaya hızlı ve hafif, sert ama ferah şarkılar çıkarıyor.

"One By One"da, adını en son Queens Of The Stone Age ve Pearl Jam albümlerinde gördüğümüz Adam Kasper'ın temiz prodüksiyonu kirli gitarlarla birleşiyor, "All my Life", "Overdrive", "Have it All" gibi mis kokulu şarkıları yaratıyor. Dünün ya da yarının değil, şu saniyenin müziği bu, çaldığı zaman üç-beş dakikalığına sizi sarıp sarmalıyor, geride "hatıralar" kalmasa da, emin olun buna değiyor.
İlker Aksoy

Avrupa'nın aynı anda hem bölgeleşmek/taşralaşmak hem de ulusötesi bir topluluk olmak için metamorfoza uğraması gerekiyor.
EDGAR MORIN, Avrupa'yı Düşünmek

Bir keresinde, tam piyano çaldıktan hemen sonra, onun bir resmini çizmeye başladım. Piyano hâlâ açıktı, o da piyanonun yanıbaşında oturuyordu. Gözlerimi kısıp bekledim. Çizme dürtüsünün kaynağı gözler değil, daha çok eldir. Belki de sağ el, bir nişancıda olduğu gibi. Bazen her şeyin bir nişan alma sorunu olduğunu düşünürüm. Opus 110'u çalmanın bile. **JOHN BERGER**, Fotokopiler

Şimdi ben kendime sahip olmalıyım mı, dişlerimin arasında görev, sorumluluk, ahlak, bulup buluşturduğum ne varsa alıyor, bir vinç gibi doğruluyorum. Beynime yerleşen fotoğraflar, morfinleyip her yanımı uyuşturuyor, dişlerimin arasında sıkıca tuttuğum şeyler, düştü düşecek. **NİHAT GENÇ**, Bu Çağın Soylusu

Mahzuni barışın yoluna kurban
Ahmet mızrabına teline kurban
Hangi dil bilirsen diline kurban
Sen yeter ki susma Ahmet geri gel
AŞIK MAHZUNİ ŞERİF
("Ahmet Kaya'ya" parçasından)

TOTO
Through The Looking Glass
(EMI)

Cover albümler, rock'un öldüğüne, tıkanıklık yaşadığına, yaratıcılık sıkıntısı çekildiğine, arayışların artık bittiğine delalet değil. Eski defterlerin karıştırılmasından, illa da "eskiler iyi, şimdikiler kötü" manası çıkmaz. Tersine, bu tür albümler, işin "doğası" haline geldi. Uzun yolda, bir dinlenme tesisinde mola vermek iyi gelebiliyor, insan yorgunluk atıyor. Rock müziği, artık Türk sanat müziği gibi bir müzik. 50 senelik bir tarihi, kendine ait örfü, adeti, geleneği, kendi standartları var. Yeni bir şarkı yazmak istemeyen, daldırıyor elini torbaya, sekiz-on tane numara çekiyor, albüm yapıyor. Bu "tombalacı"ların sonuncusu da Toto.

Evet o Toto: Rock kitabına "Rosanna" ve "Africa" adlarında iki standart armağan etmiş 80'lerin "azman" grubu. "Rosanna"yı bilmeyen var mıdır? Kurucu ve lider Steve Lukather'ın o zamanki sevgilisi Rosanna Arquette'e yazdığı bu aşk namesi, bugün hâlâ dünyanın dört bir yanında radyoların en gözde nağmesi. Ya "Africa"ya ne demeli? Bir anket yapılsa, "Afrika nedir?" diye sorulsa, "Toto'nun bir şarkısıdır" cevabı, "güney yarımkürede bir kıtadır"dan fazla çıkar herhalde.

Toto senelerce stadyumlar doldurdu, listelerde boy gösterdi, yalnız Amerika'yı değil Uzakdoğu'yu, özellikle de Japonya'yı fethetti. Ama takdir edersiniz ki, bu tür mükemmeliyetçi gruplar bizde bir tıbbi kongreye katılmışız hisi uyandırır. Müzikle bizzat uğraşanlar onları yere göğe koyamasa da, Toto'nun bu enstrüman düşkünü, armoni şaşkını tavırları fena halde içimizi bayar. Ama hatıralarımız var, o ayrı. Bugün de ne zaman "Africa"yı duysak, –belki Afrika'ya değil ama– nerelere nerelere gidiyoruz... Başkalarının şarkılarını çalmak, Toto elemanlarının yabancısı oldukları bir şey değil. Zaten "memuriyet"ten geliyorlar, stüdyo müzisyenliğine hiç ara vermediler. Şimdi başkalarının kumaşından kendilerine elbise biçerken de zorluk çekmemişler, ama doğrusu epey savruk bir gardrob oluşturmuşlar. Alttan alta, "biz Bob Marley de çalarız, Herbie Hancock da çalarız icabında" mesajı vermiyorlar değil. "Through The Looking Glass" albümünde ayrıca, Dylan, Stevie Wonder, Elton John, Temptations şarkıları var. Harrison'ın "While My Guitar Gently Weeps"ine ve "House Of The Rising Sun"a getirdikleri yorum, tek kelimeyle zevksiz. Üç parça daha var ki, ilgiyi ve hayreti hak ediyor: Steely Dan'in "Bodhisattva"sını aynı Steely Dan gibi, Cream'in "Sunshine Of Your Love"ını aynı Cream gibi, Costello'nun "Watching The Detectives"ini aynı Costello gibi söylemişler. Renkli fotokopi demek hafif kalır, resmen aynısı! Diyeceksiniz ki, marifet mi? Marifet. Lüzumlu mu? Lüzumsuz.

"Through The Looking Glass"ın yokluğu hissedilmez, ama varlığından da kimseye bir zarar gelmez. *Derya Bengi*

ERASURE
Other People's Songs
(EMI)

İsmini "Canım Çekti" kategorisi olarak değiştirmek istediğim "cover" albümlere bir ilave de Erasure'dan. Seksenlerin ünlü elektro ikilisi daha önce "Abba-esque" EP'siyle ışıltılı bir Abba çevirisi yapmıştı. Şimdi de çoğu gayet iyi bilinen pop hitlerini kendi dillerinde söyledikleri bir albüm hazırlamışlar. Önce, tek bir şarkıcı veya grubun şarkıları mı olsun derken, karışık bir repertuar isteği hasıl olmuş; ufacık tefecikken evde ebeveynlerin dinlediği plaklar da onlara rehberlik etmiş. Sonuç, her şarkıyı Erasure şarkısı yapmayı başardıkları, ama bunun neye yarayacağını bize bıraktıkları bir albüm çıkmış ortaya.

"Other People's Songs", epey geniş bir zaman aralığından seçilmiş bir düzine şarkıdan ibaret. Takvimi 60'lardan 80'lere kadar uzanıyor. İyi mi kötü mü, bilemiyorum, ama aynı tezgahta şekillenmek dışında şarkıların birbirleriyle pek bir bağlantısı yok. Peter Gabriel'in "Solsbury Hill"inden Cockney Rebel'in "Come Up And See Me (Make Me Smile)"ına, Buddy Holly'nin "Everyday" ve "True Love Ways"inden Buggles'ın "Video Killed The Radio

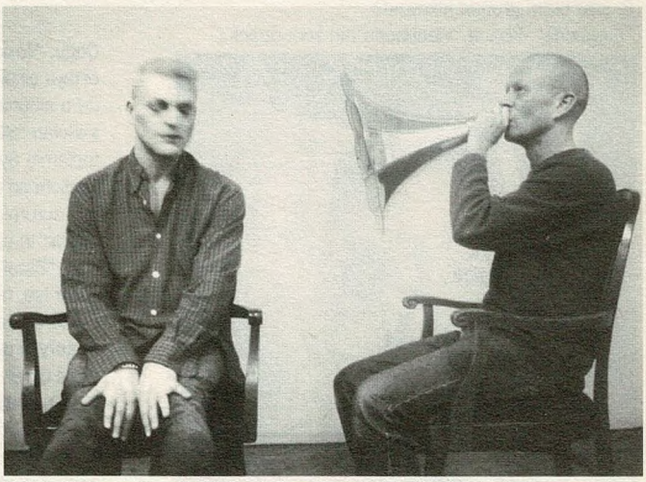

Star"ına, bir albümlük eski zaman hitini yorumlamış Bell-Clarke ikilisi. (Diğerleri, The Righteous Brothers, Elvis Presley, Walker Brothers, Korgis şarkıları.)

Adı gibi, albümün kendisi de zahmetsizce dinleniyor. Dinleniyor ama artık orijinallerini bile klibine rastlarsak veya bir yerlerde kulağımıza çalınırsa işitmek yeterliyken bir de Erasure'dan dinlemek, bilmem ne kadar merak uyandırıyor... *Gökhan Pamuk*

Avrupa ufaldı. Artık Batının küçük bir parçasından başka bir şey değil, oysa bundan 400 yıl önce Batı, Avrupa'nın küçük bir parçasından başka bir şey değildi. Avrupa artık dünyanın merkezinde değil, tarihin kıyısına itilmiş durumda yaşıyor.
EDGAR MORIN, Avrupa'yı Düşünmek

Michel'in Pouilly'deki dükkanı ötekilere benzemiyordu. Gazeteleri özel bir biçimde diziyor, sol olanları öne koyuyordu. Bir müşteri Le Figaro istese Michel eğiliyor, yüzünde bir tiksinti, sanki adamın istediği gazete kokmuş balığa sarılıymış gibi alıyordu. **JOHN BERGER**, Bir Zamanlar Europa'da

Zamanın 'kendi' acılarıyla geçmesi, caz. / Soğumuş kül içinde ışıldarken şiirlerimiz / Türkçeleri kıt, bomboş havuzlara / Bakması, kalbimizin **MEHMET TANER**

SMASHING PUMPKINS
Earphoria
(EMI)

"Earphoria", Smashing Pumpkins'in "Mellon Collie" öncesi parçalarından oluşan konser albümü. Bir de, DVD formatında abisi var, adı "Vieuphoria". Aslında "Vieuphoria", 1994'te video formatında çıkarılmış bir Pumpkins belgeseli. Bu yeni "Vieuphoria", o kaydın DVD'ye atılmış hali. Pumpkins elemanları ve fanlarıyla (Şeytan günlük hayatımın büyük kısmını yönlendiriyor, güneşi göremeyecek kadar uyuyorum, sonra da mümkün oldukça çok insanla seks yapıyorum) matrak röportajlar, hatta bir terapi seansı... (Billy: Diyelim, sirke gitmek istediniz, ve 5 sentiniz yok. Görmeyi de çok istiyorsunuz. Sonra biri geliyor ve al şu beşliği, sonra ödersin diyor. Siz sirkten çıkınca da, gelip ne zaman geri vereceksin diye sormaya başlıyor. Bilmiyorum, ödeyeceğiz herhalde! İşte size bizim grubun hikayesi.)

"Earphoria", kısaca "Vieuphoria"nın soundtrack'i.

Pumpkins'in konserlerinde ve televizyonda yaptığı kayıtların kaymağını içeriyor. Araya serpiştirilmiş, Joy Division/New Order takıntılarıyla tek tek epey "can alıcı" rock şarkıları... Albümün açılışını 53 saniyelik bir melodi, "Sinfony" yapıyor. "Quiet"ın Atlanta'da, "Disarm"ın İngiltere'de kaydedilen bol elektrikli versiyonlarını, akustik bir "Cherub Rock" izliyor. Memleketleri Chicago'dan –elbette hep bir ağızdan– "Today", Barcelona'dan "I Am One", Almanya'dan "Geek USA", oradan "Soma", buradan "Slunk" derken, "Mayonaise" ile tekrar akustik bir mola veriyoruz. Sonra da albümün iki yorucu ama iyi şarkısı geliyor. Nihayet, televizyonda değil, harbi bir konser salonundayız. "Silverfuck" ve "Why Am I So Tired" veya I. ve II. Meydan Savaşları... Gitarla, davulla başlayıp "lazerlerle" filan, epey de kanlı biçimde biten biri 13, diğeri 15 küsur dakikalık iki şarkı bunlar. Bir kötü sürprizi bozalım, albümün en berbat yeri de "Why Am I So Tired"ın bitişi. "Öyle bir 15 dakika pat diye mi biter?" diye sitem edelim. İşin sırrı, DVD'de saklı olsa gerek. 1999'da, oğlunu konserden almaya gelip yirmi dakika konsere takılmak zorunda kalan Princeton'lı müzik profesörü Peter Jeffrey'in sağır olduğu için –kulak tıkacı firmasıyla birlikte– Smashing Pumpkins'e dava açtığı düşünülürse, Pumpkins konserlerinin epey tehlikeli olduğu daha iyi anlaşılıyor. Canını seven kaçsın, sevmeyenlerse memnun kalacaklar.

İlker Aksoy

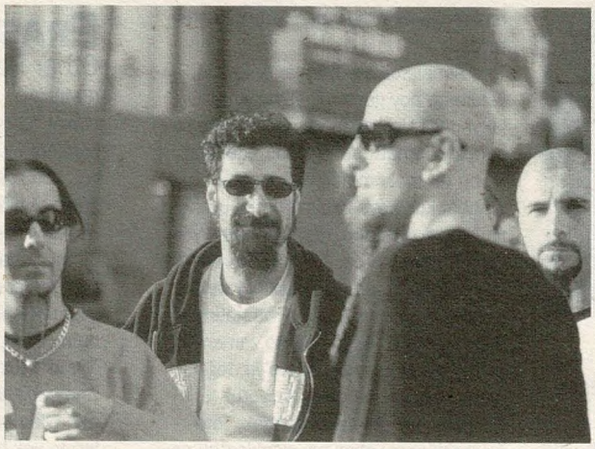

SYSTEM OF A DOWN
Steal This Album!
(Sony Türkiye)

Çoğu, "Toxicity" için çalışılırken ortaya çıkan, ama kendilerine de o albümde yer bulamayan şarkıları "Steal This Album!"de toplamış System Of A Down. Radiohead'in "Kid A / Amnesiac" durumu gibi... Ancak "Amnesiac"ın çıkacağını hep biliyorduk, "Steal This Album!"ün gelişi ise, hem bize hem SOAD'a sürpriz oldu. Elindeki materyali değerlendirmek için daha uygun bir zaman bekleyen SOAD, şarkıların bitirilmemiş ham versiyonları müziksever korsanlarca ele geçirilip internette özgürlüklerine kavuşturulunca, "Steal This Album!"ü çıkarmaya karar verdi. Kapak tasarımsız, kartonetsiz çıkardıkları "Steal This Album!", çokça söylendiği gibi yeni bir "Toxicity" değil bizce. "Toxicity" ile kelebek gibi uçup arı gibi sokmuşlar, bizi resmen mest etmişlerdi. "Steal This Album!" ise "Toxicity"ye göre daha süssüz, daha sert bir sound'a sahip tam bir hardcore/heavy metal albümü. Bal arıları gitmişler, yerlerini soktu mu insanda can bırakmayan eşek arılarına bırakmışlar. Neyse ki bir tesellimiz var, eşek arıları da, bal toplamasalar da, çiçekten çiçeğe konan canlılar!

"What a splendid pie / Pizza-Pizza Pie / Every Minute Every Second / Buy buy buy buy buy..." Bir çocuk tekerlemesi gibi biberli, mantarlı pizzalara methiye düzüp bir yandan da tüketim toplumununa laf attıkları albümü "neşe" içinde açan "Chic 'N' Stu", "Mr. Jack", açıklamaya gerek yok adı üstünde "F**k the System", yıllar öncesinden gelen bir kayıt, Serj'in Daron'un akustik gitarı eşliğinde söylediği aşk şarkısı "Roulette", "açlıktan her saat 40.000 çocuk ölürken, milyarları bombalara harcamak niye" diye haklı olarak sordukları, bizce resmen kuşlama yaptıkları "Boom!" ve bu günlerde canlı kalkan olarak Bağdat'ta gidenlerin otobüslerde ilk çalacağı şarkılardan "A.D.D." (American Dream Denial) albümdeki favorilerimiz. Politik söz yazarken didaktik olmak, havada kalmak, "humour"u kaybetmek, türden türe atlarken tökezleyip yuvarlanmak çok kolay. SOAD ise hem dediklerinin arkasında duracak kadar entellektüel donanımlı (bkz. internet siteleri), hem de tüm müzikleri kucaklayacak kadar kondüsyonlu (bkz. tüm albümleri)... Renklilikleriyle bir Brecht temsilinin heavy metal yorumu gibiler. "Steal This Album!"ü çalın!

İlker Aksoy

MADRUGADA
Grit
(EMI)

Müzik dünyasında iki tane Madrugada var. Hangisi daha ünlü bilinmez ama, bir tanesi new age müziği yapıyor –ki bu durumda biz hâlâ eski çağda olmayı tercih edeceğiz–, diğeriyse Norveçli bir indie rock grubu. Bizi ilgilendiren ikinci Madrugada'nın yeni albümü "Grit" piyasaya çıktı ve bu, topluluğun üçüncü uzunçaları oluyor.

Norveç'in kuzeyinde bir kasabada 1993'te kurulmuş Madrugada ve son yıllarda bu ülkenin uluslararası platformda en başarılı topluluğu olarak biliniyor. 1999'daki ilk plakları "Industrial Silence"la

beraber, özellikle Almanya ve Fransa'da ilgi görmüşler ve bolca konser vermişler. İlkine nazaran daha karanlık atmosfere sahip, daha zor dinlenebilir bir albüm olan "The Nightly Disease" ise 2001'deki çıkış tarihinin üzerinden çok fazla geçmeden "Industrial Silence"ı sollamış.

Yeni albüm "Grit"in ilk yarısında tempo oldukça yüksek. Tekdüze açılış "Bloodshot"ın ardından üç dakikalık "I'm Ready" hoparlörleri titretecek cinsten. Nefeslenmek için altıncı şarkı "Proxy"yi beklemek gerekse de, şarkı sonlara doğru iyice dumanlanıyor ve sigarayı başka bir zaman söndürmek zorunda kalıyorsunuz. Genelde oldukça gürültülü ve tepinilebilecek bir albümden söz edebiliriz, ama "Get Back In Line" ve kapanıştaki "(Ghost) Loves Institution" gibi sakin anlar da var "Grit"te. Albümün belki de en güzel şarkısı "Song of Majesty" kırık kalpler için nasıl etki yapar bilinmez. Rock/blues gitarları, düz ritmler, günbatımları, biraz Gun Club, biraz Cramps, tribute albümüne katkıda bulundukları Lee Hazlewood'un karanlık country'si, Madrugada'nın daha fazla tanınmasına yol açacak anahtar kelimeler olabilir. Norveç'te güneş bildiğimiz gibi doğup batmıyor, ortalık da toz toprak içinde değil, ama Madrugada sanki bunları çok yaşamış gibi görünüyor.

Hilmi Tezgör

Eski Avrupa kimliği, içinde bir yandan demokratik bir kimlik, diğer yandan da emperyalist bir kimlik barındırıyor ve kimliğinin bu ikili yapısını kültürel tinselliğinin sevimli peçesi ardında gizlemeyi başarıyordu. Yeni kimlik eskiden birincisinin ayrılmaz bir parçası olan ikinci kimliğini yitirdi ya da yadsıdı. Eski Avrupa kimliği, savaşçı milliyetçiliklerle parçalanmış bir kimlikti. Yeni kimlikse unitas multiplex'den (çoklu birliklerden) oluşan çoğulcu bir kimliktir. Eski Avrupa kimliği akla ve uygarlığa sadece kendisinin sahip olduğu inancına dayalıydı. Yeni kimlikse aklın eleştirel ve özeleştirel geleneğine yaslanmak ve çok çeşitli dünya kültürlerine açılabilmek için Avrupa'da doğmuş olan uygarlığın ikircimli yapısını kavramak durumundadır. **EDGAR MORIN**, Avrupa'yı Düşünmek

Üç kere yurtsuzum: Avusturyalılar arasında bir Bohemyalı olarak, Almanlar arasında bir Avusturyalı olarak ve dünyanın her yanında bir Yahudi olarak. Her yerde davetsiz, hiçbir yerde istenmeyen. **GUSTAV MAHLER**

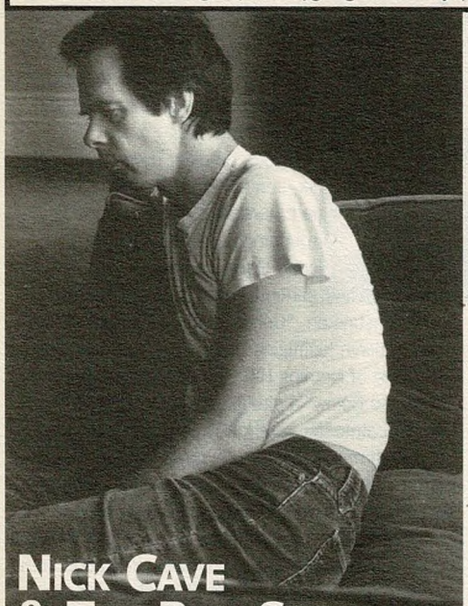

NICK CAVE & THE BAD SEEDS

Nocturama

(Mute / EMI)

Bildik ruh halidir: Sevmekten öte tutkun olduğunuz müzisyen, yazar, yönetmen, her neyse, ne yaparsa yapsın peşine düşmekle kalmayıp ona laf da kondurtmazsınız. Bu yazı da, bu düsturun izinde. Başka bildik bir durum da şu: Önemli bir isim, bir süredir, belleğiği yoldan çıktıysa, ondan bahsederken tüm külliyatına göz atmak gerekir.

Bir önceki albüm "No More Shall We Part" ile Nick Cave başka bir yol tutturduğunun sinyalini mi veriyordu? Tali yolların yazarı ve müzisyeni, düzenli ev halinin, ofisinde şarkı yazma sürecinin uzantısı olarak sağlıklı bir üretim bandına mı kaptırmıştı ruhunu? 1997 tarihli "Boatman's Call"dan beri şahane baladlar yapıyordu, o ayrı. Gene karnın yumuşak kısmına çalışıyordu, eskisinden daha ruhani sözler yazıyordu. Ama benzer şeylerin etrafında dönmeye başladığı da hissediliyordu. Eski halini özletmiyor da değildi. Gelin görün ki, adamımızın her yaptığı yemek yenir. Bu ona "hayır, ben almayayım" demek nezaketinden çok, benzeri olmayan ustalığından ve yeteneğinden kaynaklanıyor. Yoldaşı Mick Harvey birkaç sene önce, kendisinin artık huzuru bulduğundan, Cave'inse hayatı boyunca bulamayacağından söz ediyordu. Cave'se "Murder Ballads"dan sonraki iki albümünde de, bu huzursuzluğunu, olanca dinginliği ve bir huzur timsali duruşuyla dahi perdeleyemiyordu. Her an harlamaya hazır bir ateş gibi bekliyordu. Bu ateşi harlayan neden, yeni albüm "Nocturama"daki "There Is A Town"da gizli biraz da...

Boys Next Door ile Avustralya dönemi. Birthday Party ile Londra-Berlin çizgisindeki Avrupa dönemi. Araya, Brezilya/Rio molasının alındığı, gene bu çizgide başlayıp Avrupa'yı mekân edinen ve halen devam eden Bad Seeds ile kurduğu kollektif dönem... Bunlar bize Cave'in müzikal izlerini veriyor. Brezilya sonrası Avrupa'ya dönüş dönemi de başka bir çehre... Elimizdeki albüm "Nocturama", "Murder Ballads" ile başlayan son döneminin takibi gibi değil. 1990 tarihli "Good Son", 1992 tarihli "Henry's Dream", büyük kısmını Rio'da yaptığı 1994 tarihli "Let Love In" ve "Boatman's Call" ile "No More Shall We Part"ın kesişme noktasında duruyor. Ve yer yer "Murder Ballads"dan da izler taşıyor. Bundan sekiz sene önce "Let Love In" albümünden "Do You Love Me" parçasının klibine rastlayanlar, hatırlarlar. Nick Cave Rio'da, karanlık bir barda melankolisini bütün ruhumuza zerkederken, gizliden gizliye memleket hasretinden de dem vuruyordu. Rio'daki gönül macerasının ve albümün tamamlanmasından sonra kendini bir süreliğine Melbourne'a, aile ocağına attı. "Nocturama" da Melbourne'da kaydedilmiş...

Ve ikinci eski defter: Nick Cave and The Bad Seeds'in yanısıra albümün bir diğer yapımcısı Nick Launay. PiL, Gang of Four, Talking Heads gibi adreslerden aşinayız kendisine. Launay, The Birthday Party'nin 1981 tarihli single'ı "Release The Bats"in de yapımcısıydı. Sözün özü, "Nocturama" eski güzel günlerinden bildiğimiz sıkı rock ve son balad dönemini de içine alıp harmanlayan harbi bir Nick Cave and The Bad Seeds albümü olarak, tüm ihtişamıyla karşımızda.

Geçmişte kaldığı düşünülen utanmazlığıyla, çiğliğiyle son dönem zarafetini, kemalini buluşturuyor Cave. Ucundan damla damla zehir akıttığı kalemiyle şeytanî amellere bir kez daha soyunuyor.

İlk single "Bring It On"un video filminde bir grup siyahî kız, yarı çıplak dans ediyor ve oynaşıyor. Bir taraftan da kameraya dik dik bakıyorlar. Yönetmen Johnny Hillcoat'un Cave'e yönelttiği "nasıl bir klip istersin?" sorusuna adamımız, "şu sıralar MTV'de ne tür klipler revaçta?" sorusuyla cevap vermiş. Albümün kaydı sırasında Melbourne'da bulunan başka bir Avustralyalı müzisyen Chris Bailey, Nick Cave'in davetiyle bu parçada vokal ortaklığı yapmış. Albümün giriş parçası Cave'in sevdiği parçalardan biri olan "It's A Wonderful World"e nazire mahiyetinde "Wonderful Life". Hüznün yükü azalmış gibi görünse de, huylunun huyundan vazgeçmediği kısa süre sonra ortaya çıkıyor. Konudan konuya bir karanlıklar yumağı. Hemen arkasından başka bir dip nokta, "He Wants You". Üçüncü parça "Right Out Of Your Hand" ile albüm bundan önceki iki albümün izleğine ha gayret sadık kalmış derken, "Bring It On"la her şey çark ediyor. Mick Harvey'in ve Blixa Bargeld'in gitarları inceden inceye yüzeyi kazımaya başlıyor. Ve artık bir Bad Seed olan Warren Ellis'in kemanı... Bahçe, bitkiler, ilişkiler, beklentiler, tehlikeler... "Dead Man In My Bed", albümün en sert parçası –yıllar öncesinden kopup gelmiş adeta. Cave'in coşan Hammond'ı ve ellerinden geleni artlarına koymayan kötü tohumlar. "There Is A Town", albümün inişe geçtiği noktada duruyor. Cave bu parçada kendine nerede doğduğunu soruyor, eve dönmekten bahsediyor: "Nerede doğmuştum / çok uzaklarda / denizin karşı yakasında..." Bu parça albümün Melbourne'de kaydedilmesini de, eski müzikal havalarını tekrar solumalarını da bir ölçüde açık ediyor. Albümün son parçası, yaklaşık 15 dakikalık bir doruk nokta. Gene Hammond'ına ve piyanosuna abanan bir Cave ve tutulamayan bir Bad Seeds. "Murder Ballads"daki "O'Malley's Bar" ile akraba bir parça. O birse, bu iki. "O dedi, şu dedi" şeklinde giden sözlerin cevabı ortak: Yavrum, ateşteyim!

Sonunda grup üyeleri de, biz de bu yangından nasipleniyoruz. Nick Cave müziğini gene ateşle, ihtirasla, ironiyle, kederle örüyor. "Nocturama", marazi, depresif, umutsuz. Ama şahane rock. Şahane müzik. Nick Cave and The Bad Seeds'in son yıllarını belleyip iki sene önce İstanbul'daki konsere giden ve memnun kalmayanlara bu albüm de biraz büyük gelebilir. *Cem Sorguç*

Saklıkent
Slow Food
Anne yemeği lezzetinde
Ev yemeği ederinde

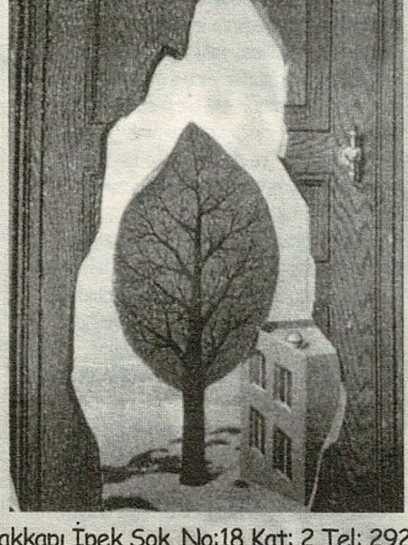

Aheste çek kürekleri
Mehtap uyanmasın

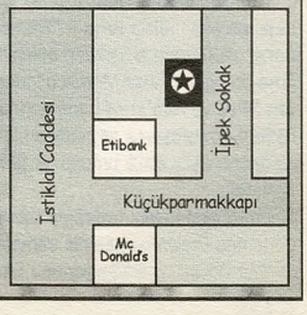

İstiklal Cad. Küçükparmakkapı İpek Sok. No:18 Kat: 2 Tel: 292 38 89

Kimliğin her zaman bir unitas multiplex (çoklu birlik) olduğunu unutarak tek ve bölünmez olduğu yanılsamasına düşüyoruz... Bu kimlikler arasında çıkan bir çatışma sık sık yüzyılın ilk yarısında Alman bir baba ile Fransız bir anneden olma çocukların yaşadıkları türden bir trajediye yol açar. Ama çatışma halindeki iki kimliğin zenginliğinin benliğinde bağdaştırma çabası zaman zaman, Fransa'nın genç ikinci kuşak göçmenlerinin bugün çelişki olarak gördükleri şeyi yarın karmaşıklık haline dönüştürdükleri zaman yaşayacakları gibi bir mutluluk kaynağı da olabilir. **EDGAR MORIN**, Avrupa'yı Düşünmek

ÖZÜR KÖŞESİ

1. Stereolab'in vefat eden üyesinin adı, geçen ay Ajans sayfasında yazdığımız gibi Mary Hausen değil, Mary Hansen olacak. **2.** Björk'ün "Family Tree" box-set'inin 3 CD'den oluştuğunu yazmışız, halbuki üç bölümden (roots, beats, strings), ama tam 6 CD'den oluşuyor. **3.** 2002 En İyiler sayfasında Mojo listesinin 33. sırasında yer alan "When I Was Cruel" albümü, elbette Elvis Costello'nun.

BARRY ADAMSON
The King Of Nothing Hill
(Mute / EMI)

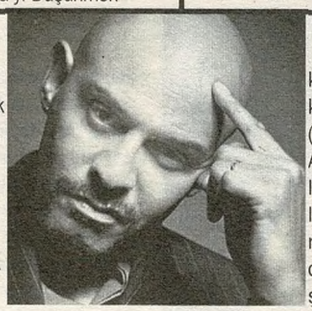

Barry Adamson, on parmağında on marifet olan bir yetenek küpü. İlkin, Manchester'lı post-punk grubu Magazine'de ve sonrasında Nick Cave and The Bad Seeds'de basçı olarak gözüktü. 1987'de solo takılmaya başladıktan sonra bir taraftan hayali filmlere müzik yazdığı albümler yaparken, bir taraftan da Derek Jarman'ın "Last Of England"i ve David Lynch'in "Lost Highway"i gibi "gerçek" filmlere katkıda bulundu. 1998 tarihli "As Above, So Below"a kadar genelde multi-enstrümantalist yönünü konuşturduğu veya konuk şarkıcıların (Jarvis Cocker, Nick Cave) katkıda bulunduğu albümler yapan Adamson, bu albümle "singer-songwriter" kimliğini de gözler önüne serdi. Kendi filmini yazmaya başladı, bir anlamda.

"The King of Nothing Hill", Adamson'ın dört yıl aradan sonra gelen ilk solo çalışması. Albümü açan "Cinematic Soul" şaşırtıcı. Üflemeliler, funky bas ve gitar solosuyla hınzır bir funk groove'u bu. Adamson'ın bestelerinin, karanlık tınlamasına alışmışlar için bir yenilik. Adamson'ın küçük oğlu Theo'nun şarkıya eşlik ettiği bölüm, özellikle eğlenceli. Nihayetinde "bir şarkı ne işe yarar / eşlik edemedikten sonra". Arkadan gelen "Whispering Streets", birinci ağızdan bir kiralık katil öyküsü. Dramatik havası, dile dolanan nakaratı ve güçlü vokal, şarkıyı Adamson'ın deyim yerindeyse en "pop" şarkısı yapıyor. Tabii listelere girmesini beklemeyelim yine de.

Barry Adamson, albümdeki şarkılarda hep başrolde. Albümün kartonetinde kendini yeni kral ilan etmekle kalmıyor, kâh kiralık katil, kâh hatunu baştan çıkarmaya çalışan janti zampara ("Black Amour"), kâh kalbi kırık bir adam ("That Fool Was Me") rolünde ironi dozu iyi ayarlanmış noktürnal hikayeler anlatıyor. Öte yandan, enstrümantal şarkılar, kâh Paris'in lounge'larında tura çıkarıyor ("Le Matin des noire"), kâh siren ve helikopter sesleriyle bir kovalamacanın ortasına fırlatıyor ("The Crime Scene").

Albümde bir diğer dikkat çeken özellik, sentetik tınıların, organik seslerle bir arada, birbirlerini ezmeden varolmaları. Enstrümantal "The Second Stain"de efektler, blip-blop'lar, şarkının karanlık "jazzy" havasını iyice kesifleştirirken, "Crime Scene"de elektronik beat'ler şarkının kinetiğine önemli katkıda bulunuyor. "The King of Nothing Hill", Barry Adamson'ın "As Above, So Below"la girdiği yolda önemli mesafe kaydettiğini, atmosfer yaratmadaki ustalığından da hiçbir şey yitirmediğini gösteren gayet başarılı bir albüm. Curtis Mayfield, Isaac Hayes, Barry White gibi siyahî soul-funk şarkıcılarından, 70'lerin blaxploitation filmlerinden ("Shaft", "Superfly") de izler taşıyor. Bu ilham kaynaklarına saygıda kusur etmeden, kendi müzikal dilini yarattığı için özellikle takdire şayan Barry Adamson. *Halil Kılıçoğlu*

NAS
God's Son
(Sony Türkiye)

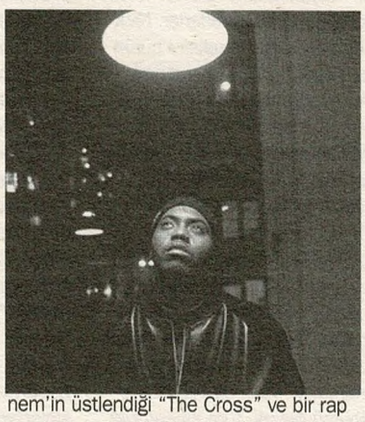

94 tarihli ilk albümü "Illmatic"le rap müziğin en hatırlanası örneklerinden birini veren Nasir Jones'un daha sonraki kariyeri oldukça inişli çıkışlı oldu. "It Was Written", "I Am", "Nastradamus" albümlerinde adım adım aşağıya inen Nas, 2001 yılında çıkardığı "Stillmatic"le durumu biraz toparlamayı başardı. Nas, her ne kadar zaman zaman hayal kırıklığı yaratsa da, ciddi bir söz yazarı ve sorumlu sokak gözlemcisi olarak dahiliği hiçbir zaman tartışılmayan bir figür olmayı sürdürdü. Geçen senenin başında, bir müzisyenden ziyade kadın satıcısı izlenimi veren Ja Rule'la yakınlaşması, kalçasını göstermekten tiksinti veren Jennifer Lopez'le düet yapması ve oldukça yetenekli bir rapper olan Jay-Z ile aşık atışması kamuflajında it dalaşına girmesi onu sevenleri korkuttu. "God's Son", hayranlarının Nas'ten ne bekleyeceklerini kestiremedikleri bir zamanlamayla karşımızda.

"God's Son", Nas'in yeteneklerini sulandırmadan ortaya koyabildiği bir albüm. Albümüne misafir kabul ettiği şarkıların çoğu vasat ve vasatın altında gerçi. Etrafında topladığı genç ve güya yetenekli rapper tayfası Bravehearts'lı "Zone", yeteneklerini ışık hızıyla harcayan Kelis'li "Hey Nas" ve piyanosuyla kendi r&b parçalarını yapıp fazla etliye sütlüye karışmaması gereken Alicia Keys'li "Warrior Song" albümden acımadan atılabilirmiş. Ama örneğin "Thugz Mansion" idare ediyor: 2Pac ve Nas'in rakı sofrasında muhabbet ediyorcasına söyledikleri süssüz bir gitarın eşlik ettiği umutlu bir gelecek portresi...

Albümün geri kalanı fazlasıyla tatmin edici. James Brown'un sesinin sample'landığı "Get Down", prodüksiyonunu Eminem'in üstlendiği "The Cross" ve bir rap parçasında bugüne kadar kullanılan en iyi sample'lardan birini içeren "Made U Look" albümün hemen başında mest ediyor dinleyeni. Kariyerinin başındaki sosyolog sokak rapper'ı kişiliğine dönen ve kabarık egosunu abartmadan hissettirdiği bu parçalar iyi seçilmiş beat'ler, düzenlemeler ve en önemlisi Nas'in kusursuz kafiyeleriyle parlıyor. "Last Real Nigga Alive"da geçmişin muhasebesini yapan, doğu yakasının rap mafyasının iç ilişkilerini dürüstçe anlatan Nas, yakın geçmişte yaptığının aksine, küfürler yerine gerçeklerle aktarıyor mesajını. Eski bir defterde bulduğu kafiyeleri gelişigüzel sıraladığı "Book Of Rhymes" ve geçen sene kaybettiği annesine aşkını haykırdığı yavaş tempolu "Dance" de tatmin edici parçalar...

Dini imanı para olmuş hiphop sanatçılarının arasından ölçülü tavrı, her kelimenin hakkını veren vokali ve kusursuz lirikleriyle sıyrılmayı başarıyor Nas. Videolarında saniye başına düşen et miktarı diğer birçok rapper'a göre çok az örneğin. Rap müziğin istisnalar dışında sığ ve tekdüze bir müzik olduğunu düşünenlere bu albümün sözlerini bir yerden bulup okumalarını ve bir dilin nasıl bu kadar eğilip bükülebildiğine şahit olmalarını tavsiye ediyorum. *Yiğit Atılgan*

AMON TOBIN
Out From Out Where
(Ninja Tune)

Ninja Tune, 90'ların elektronik müziğine damgasını vurmuş şirketlerin başında geliyor. Coldcut elemanları Matt Black ve Jonathan More'un prodüksiyon işlerinden kazandıkları parayla kurdukları şirket, 90'lar boyunca elektronik müzikte sample ağırlıklı, kes-yapıştır estetikli müziğin öncüsü oldu. Pek çok "bedroom DJ"inin kariyerlerine başladıkları yer Ninja Tune. Şirketin bir süperstarı varsa, Brezilya doğumlu, Londra çıkışlı Amon Tobin olmalı. Aslen bir caz bateristi olan Tobin, 1997'den beri iki yılda bir çıkardığı albümlerle (sırasıyla "Bricolage", "Permutation" ve "Supermodified"), Ninja Tune'un ticarî anlamda en başarılı işlerini yapmakla kalmadı, benzersiz bir "drum'n'bass-downtempo-jazz noir" tınısı yaratmayı da başardı.

Tobin'in son albümü "Out From Out Where", Tobin'in "tek kelimeli albüm isimleri" geleneğine son vermiş olsa bile, 2000 tarihli "Supermodified" ile benzer kaynaklardan beslenen 11 bölümlü bir "bilim kurgu-korku filmi soundtrack"i görünümünde. Açılıştaki Debussy sample'lı "Back From Space", yumuşak ve masum piyano melodisiyle aldatsa da, lafı çok da uzatmadan yoğun jungle beat'lerine geçiş yaparak dinleyicinin dengesini alt üst etmeyi başarıyor. Bir taraftan da orkestral tınılar, şarkıya bir genişlik, dramatiklik katıyor. İkinci şarkı ve ilk single "Verbal" hariç tutulursa, albümün geri kalanı da üç aşağı beş yukarı aynı minvalde seyrediyor. Şarkılar, bir kuyumcu hassasiyetiyle kesilip biçilmiş, eğilip bükülmüş yoğun ve karanlık, zaman zaman kontrol dışı beat'ler, ürkütücü ve egzotik melodiler ve orkestral sample'larla, dinleyeni zifiri karanlık ses labirentlerinde, sona erdiğinde kâbus mu, gerçek mi olduğu anlaşılmayan bir yolculuğa çıkarıyor. "Verbal" ise Tobin'in bugüne kadar kotardığı ilk vokalli parça olarak albümün geri kalanından ayrılıyor. Vokal demeye de bin şahit ister gerçi. Esrarengiz MC Decimal R'ın Tobin tarafından kesilip biçilmiş ve anlaşılmaz hale getirilmiş vokalleri ve aksak akustik gitar ritmiyle Tobin'in diskografisindeki en funky ve deyim yerindeyse, en eğlenceli parça... Fakat yanılmayalım, Amon Tobin'in müziği eğlenceli, kolay dinlenebilir bir müzik değil. Dinleyenin beyin kıvrımlarına nüfuz ediyor ve dengeyi bozuyor. Bunu yaparken de, "rahatsız" müziğin diğer ustaları Aphex Twin, Squarepusher gibilere nazaran, daha dramatik ve daha melodik bir yol tutturuyor. Ortaya çıkan gayet kompleks müziğin, tek bir kişinin kafasındaki vizyon olduğuna, sampler, pikaplar ve bir avuç sample'la kotarıldığına inanmak güç. *Halil Kılıçoğlu*

Bu coğrafyanın uygarlıkları için en kapsamlı gezi rehberi

Türkiye Uygarlıklar Rehberi

John Freely

Çevirenler: Tuncay Birkan, Gürol Koca, Aslı Biçen

21x28 cm. 1. hamur kâğıt

1. cilt: İstanbul, 340 s.

2. cilt: Marmara Etrafında / Karadeniz Kıyısı, 180 s.

3. cilt: Ege Kıyıları, 236 s.

4. cilt: Akdeniz Kıyıları, 208 s.

5. cilt: Anadolu: 308 s.

YKY Yapı Kredi Yayınları

YAPI KREDİ YAYINLARI KİTABEVLERİ: İSTANBUL: 212-293 08 24 / 502 • İZMİR: 232-463 82 90 • ANKARA: 312-435 85 94
E-posta: ykkultur@ykykultur.com.tr • Web Sitesi:www.yapikrediyayinlari.com • **İnternet satış: www.estore.com.tr/bulvar/yky** •
www.teleweb.com.tr bilgi hattı: 0 212 473 0 444 • YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK TİC. VE SAN. A.Ş. 212-293 08 24, 252 47 00

YAPI KREDİ KÜLTÜR SANAT YAYINCILIK

ONŞARKI

AC/DC You Shook Me All Night Long
Alison Moyet Ode To Boy
Cake Short Skirt Long Jacket
Cat Stevens Sad Lisa
Mavi Işıklar Ankara Rüzgarı
Lisa Stansfield All Around The World
Natalie Merchant The Gulf Of Araby
Patti Smith Because The Night
Truth Hurts Addictive
ZZ Top Blue Jean Blues

ROLL DİSKO OTUZ

YİRMİALBÜM

"Ahmet Kaya Şarkıları" (Dinle Sevgili Ülkem)
Akhenaton Black Album
Audioslave Audioslave
Crosby, Stills, Nash & Young Deja Vu
Bonnie 'Prince' Billy Master and Everyone
Gökalp Baykal Her Zaman Bir Şarkı
Jack DeJohnette Special Edition
Jeff Buckley & Gary Lucas Song To No One (1991-92)
Joan Armatrading Show Some Emotion
Joe Strummer & The Mescaleros Global A Go-Go
Kraftwerk Computer World
Lou Reed Coney Island Baby
Louis Armstrong Sings and Swings
Miossec Boire
Orchestra Baobab Specialist In All Styles
Panjabi MC Legalized
Pearl Jam Riot Act
"Ramones: A Tribute To..." (We're A Happy Family)
Tori Amos Scarlett's Walk
Tracy Chapman Let It Rain

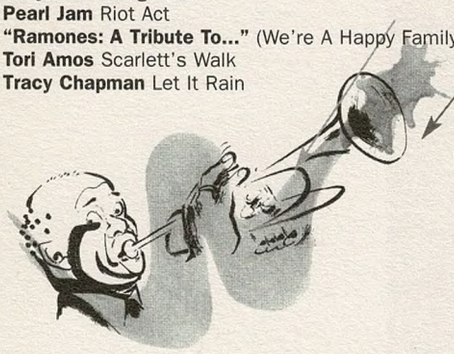

KIZLI ŞARKILAR

About A Girl - **Nirvana** • Ah Kızlar - **Ertan Anapa** • Alman Kızları - **Ankaralı Turgut** • American Girl - **Tom Petty** • Another Girl, Another Planet - **The Only Ones** • Bir Gelinlik Kız Gibi - **Bora Ayanoğlu** • Black Girls - **Violent Femmes** • China Girl - **David Bowie** • Cornflake Girl - **Tori Amos** • Cosmic Girl - **Jamiroquai** • Country Girl - **Crosby, Stills, Nash & Young** • Çerkez Kızı - **Sultana** • Dissolved Girl - **Massive Attack** • Fabrika Kızı - **Alpay** • Factory Girl - **Rolling Stones** • Fat Bottomed Girl - **Queen** • Fille d'amour - **Jeanne Moreau** • Flower Girl - **Joe Henry** • Flutter Girl - **Chris Cornell** • Ghetto Girl - **Simply Red** • Girl - **Beatles** • Girl Dreams - **Beck** • Girl, You'll Be A Woman Soon - **Urge Overkill** • Girls - **Iggy Pop** • Girls - **Tricky** • Girls Girls Girls - **Mötley Crüe** • Girls Just Want To Have Fun - **Cyndi Lauper** • Girls On Film - **Duran Duran** • Homely Girl - **UB40** • İstanbul'un Kızları - **Özay Gönlüm** • Jersey Girl - **Tom Waits** • Joyful Girl - **Ani DiFranco** • Kara Kız - **Bayan Neriman** • Kız Dişlerim - **Kahtalı Hamido** • Kız Gibi - **Göksel** • Kız Pınar Başında - **Neşet Ertaş** • Komşu Kızı - **Mazhar Fuat Özkan** • Les filles de mon pays - **Enrico Macias** • Les filles d'aujourd'hui - **Brigitte Fontaine** Little Trouble Girl - **Sonic Youth** • Lonely Girls - **Suede** • Long Legged Girl - **Elvis Presley** • My Kind Of Girl - **Nat King Cole** • Of The Girl - **Pearl Jam** • Scared Of Girls - **Placebo** • Single Girl - **Sixteen Horsepower** • Sokak Kızı - **Nazan Öncel** • Some Girls - **Rolling Stones** • Some Girls Are Bigger Than Others - **The Smiths** • Stupid Girl - **Garbage** • Stupid Girl - **Neil Young** • Supergirl - **Reamonn** • Türkiye'min Kızları - **Ali Rıza Binboğa** • Typical Girls - **The Slits** • Valley Girl - **Frank Zappa** • West Country Girl - **Nick Cave** • The World's A Girl - **Anita Lane** • Yard Of Blonde Girls - **Jeff Buckley** • Young Girl Blues - **Donovan** • Zamane Kızları - **İlham Gencer**

İNGİLTERE ALBÜMLER

1. **Avril Lavigne** Let Go
2. **Justin Timberlake** Justified
3. **Pink** Missundaztood
4. **Daniel Bedingfield** Gotta Get Thru This
5. **Busted** Busted
6. **Robbie Williams** Escapology
7. **Red Hot Chili Peppers** By The Way
8. **Coldplay** A Rush Of Blood To The Head
9. **Foo Fighters** One By One
10. **Sugababes** Angels With Dirty Faces

İNGİLTERE SINGLE'LAR

1. **David Snaddon** Stop Living The Lie
2. **Busted** Year 3000
3. **Girls Aloud** Sounds Of The Underground
4. **Jaimeson ft. Angel Blu** True
5. **Panjabi MC** Mundian To Bach Ke
6. **Eminem** Lose Yourself
7. **Daniel Bedingfield** If You're Not The One
8. **Layo & Bushwacka** Love Story (vs Finally)
9. **Electric Six** Danger With Voltage
10. **Feeder** Just The Way I'm Feeling

AMERİKA ALBÜMLER

1. **Norah Jones** Come Away With Me
2. **Avril Lavigne** Let Go
3. **Dixie Chicks** Home
4. **"Chicago"** (Soundtrack)
5. **Jennifer Lopez** This Is Me... Then
6. **"8 Mile"** (Soundtrack)
7. **Missy Elliott** Under Construction
8. **Aaliyah** I Care 4 U
9. **Christina Aguilera** Stripped
10. **Ja Rule** The Last Temptation

=16 *Dört kere dört onaltı: Plakçılarda hangi albümler satıyor, kulüplerde hangi parçalar çalıyor?*

KÖSTEBEK / Aznavur 1. **Almora** Gates Of Time 2. **Rashit** Adam Olmak İstemiyorum 3. **System Of A Down** Steal This Album 4. **Pearl Jam** Riot Act	**JACK / Kadıköy** 1. **Billy Cobham** Drum & Voice 2. **John Scofield** A Go Go 3. **Erik Truffaz** Mantis 4. **Marc Moulin** Top Secret	**MELEK / Beyoğlu** 1. **Sussan Deyhim** Daylaman 2. **Gabin** Doo Wap Doo Wap 3. **Us3** India 4. **Alphaville** Big In Japan	**İSİS / Kadıköy** 1. **Tori Amos** A Sorta Fairytale 2. **Gotan Project** Queremos paz 3. **Beady Belle** Lose and Wind 4. **Starsailor** Alcoholic
KARGA / Atlas 1. **The Smiths** Singles 2. **Manic Street Preachers** Forever Delayed 3. **Rashit** Adam Olmak İstemiyorum 4. **Asian Dub Foundation** Community Music	**ZİHNİ / Akmar** 1. **Barry Adamson** The King Of Nothing Hill 2. **The Faint** Danse macabre 3. **Black Heart Procession** Amore del tropico 4. **Thievery Corporation** The Richest Man In Babylon	**TRIP / Kadıköy** 1. **Death In Vegas** Hands Around My Throat 2. **David Bowie** Starman 3. **Primal Scream** Autobahn 66 4. **Dauer Fisch** Ride My Bike	**KARGA / Kadıköy** 1. **King Crimson** Three Of A Perfect Pair 2. **King Crimson** People 3. **David Sylvian** God's Monkey 4. **Robert Fripp** Chicago

KRİTİK MUHABBET: MÜZİK-SİYASET

Savaş naraları çetrefilli bir başka meseleyi yeniden gündeme getirdi. Siyasetle müzik arasındaki ilişki ne durumda, nasıl olmalı, müzisyenler toplumsal muhalefeti nasıl seslendirebilir? The Nation dergisinin, bu soru ekseninde siyasetle müziği iç içe geçiren beş tanınmış isimle ayrı ayrı yaptığı kritik muhabbete bağlanıyoruz.

GÖRÜNTÜ VAR SES YOK!

Ekim 2002... Seattle'ın Volunteer Park'ındaki barış gösterileri. Sahnede elinde gitarıyla genç bir adam. Muhtemelen bugüne dek hitap ettiği en kalabalık dinleyici topluluğunun önünde. Gitarının tellerine dokunuyor ve çalmaya başlıyor: "The Times They Are A-Changin'"... Uzun zamandır barış gösterilerine, konserlerine katılmayan Bob Dylan bunu duysa homurdanırdı herhalde.

Savaş aleyhtarı birkaç konuşmadan sonra bir hiphop grubu arz-ı endam ediyor. Mazinin hiphop'çularından fazlasıyla esinlendikleri belli. Yine de kendilerinden bir şeyler katmışlar; gitar soloları ve vurmalı çalgıların eşliğinde sahneye gelen dans grubu, keskin hareketlerle göz dolduruyor. Bob Dylan'ın eski defterlerini karıştıran genç kadar başarılı değillerse de, yeni çağa daha münasip bir müzik dinletiyorlar Volunteer Park'ı dolduran kalabalığa.

Muhalif müzik, Bob Dylan'ın tekrar tekrar çalınmasının da gösterdiği gibi, patinaj yapıyor. Siyasal içerikli müzik hâlâ pop müziğin beslendiği yerden, bir müzik mirasını yeni bir müzik anlayışına eklemleme isteğinden besleniyor. Muhalif müzik, çeşitli türler arasında dolanıp duruyor. Steve Earle'ün country tarzındaki polemiklerinden Fugazi'nin kartel karşıtı post-punk'ına, Mos Def ve Talib Kweli'nin radikal hiphop'una, her tür müzik muhalif söylemleri içerebiliyor. Siyasal nota defterine punk ve hiphop kadar folk rock'un da katkısı olduğunu eklemek gerekiyor. Ancak, destek ve yardım için düzenlenen konserler, hazırlanan albümler starların biyografilerinde önemli bir yer işgal etse de, Bono dünyayı dolaşsa da, siyasal içerikli müzik popüler radyo kanallarında pek çalınmıyor. Çalındığında da, muhtemelen 1968'den kalma bir şarkı oluyor.

11 Eylül sonrasında muhalefet iyice bocaladı. Popüler müzik dünyası, Dünya Ticaret Merkezi'ne yapılan saldırıların ertesinde Amerikan bayraklarına sarıldı; medya da milliyetçi bir evreye girdi. Eninde sonunda muhalif bir akım yine ortaya çıkacak herhalde, ama birçok sanatçı nasıl bir pozisyon alması gerektiği noktasında kararsız gibi görünüyor.

Müzisyenler bu tür kafa karıştırıcı dönemlerde ne yapmalı? Nation dergisi bu soruyu siyasal içerikli müzikleriyle tanınan beş müzisyene sordu: Oaklandlı The Coup adlı hiphop ikilisinden Boots Riley bunlardan biri. The Coup'nun son albümü "Party Music", belki de en çok, 11 Eylül'den önce piyasaya çıkan ve Boots Riley'le DJ Pam the Funkstress'i Dünya Ticaret Merkezi'ni bombalarken gösteren kapağından ötürü bahis konusu oldu. Birçok siyasî harekete müziğiyle katkıda bulunan Pearl Jam ve Eddie Vedder, özellikle bilet satış tekellerine açtıkları ünlü savaşla ve 2000 seçimlerinde Yeşil Parti'nin lideri Ralph Nader'e verdikleri destekle ses getirmişti. Şimdilerde yeni grubu Audioslave'le sanatını icra eden Tom Morello, 1990'ların önde gelen solcu rock gruplarından Rage Against The Machine'in lokomotiflerinden biriydi. Indigo Girls'den Amy Ray, kızılderili hakları, feminizm ve çevrecilik konularında yaptığı konuşmalarla, eylemlerle tanınıyor. Carrie Brownstein ise Sleater-Kinney'le birlikte feminist rock'un yerleşmesi için çaba sarfeden bir müzisyen. ➜

Yukarıda, Rage Against The Machine ve Audioslave'den Tom Morello, Indigo Girls'den Amy Ray ve The Coup'dan Boots Riley. Aşağıda, Sleater-Kinney'den Carrie Brownstein ve Pearl Jam'den Eddie Vedder.

DOUBLEMOON
www.doublemoon.com.tr

BabaZula
Baba Zula'dan İkinci Albüm Pek Yakında
Baba Zula'nın ikinci albümü Nisan ayında çıkıyor. "Ruhani Oyun Havaları"nın miksingi Massive Attack, The Orb gibi gruplarla çalışan İngiliz yapımcı ve müzisyen Mad Professor'a ait...

LaçoTayfa
Hicaz Dolap
70'lerin funk doğaçlamalarından caz tınılarına, içli ezgilerden atipik oyun havalarına... Usta Türk müzisyenlerinden klasik olmaya aday bir çalışma daha...

İlhan Erşahin
Harikalar Diyarı (wonderland)
Caz, elektronika ve geleneksel Türk ezgileri... İstanbul'un kalbinden geçerek gelen New York'un yeni "sound"u Nil Karaibrahimgil ve Bora Uzer gibi yeni neslin yıldızlarının vokalleriyle zenginleşiyor.

East2West
Global Departures From İstanbul, Flight 001
Medeniyetlerin kavşağında güncel titreşimler iç içe giriyor...Sufi – elektronika'dan groove alla turca'ya, funk'dan anadolu blues'una Doublemoon kataloğunda yer alan birbirinden muhteşem 13 albümden seçkiler...

MercanDede
Nar
Örf ve adetler Mercan Dede'nin Sufi-elektronika'sında gelecekle buluşuyor. Türk, İran ve Hint ezgileri, bol ritmik katmanlar, usta müzisyenler!

RH POZİTİF
Rh Pozitif Müzik Yapım
Havyar Sok. No:54 80060 Cihangir/İstanbul
Tel: (212) 292 97 71-72
Faks: (212) 292 97 73
e-mail: doublemoon@turk.net

EMI
Türkiye Dağıtım: EMI-Kent
Tel: (212) 514 16 22

UKALA DÜMBELEĞİ OLMADAN

Rock'un bir unsuru olan siyasî müzik adına yadırgatıcı bir dönemdeyiz. Bruce Springsteen ve Tom Petty gibi isimler "konulu" albümler yapıyorlar, ama toplumsal muhalefeti seslendiren müzikler ortalıkta görünmüyor. Görüşlerini oldukça açık şekilde ifade etmekle tanınan sanatçılarsınız; konserlerinizdeki siyasî atmosferi nasıl buluyorsunuz?

Boots Riley: 11 Eylül'ün hemen ardından kötümser bir havaya girdim. Sonra turneye çıktık. Oysa ben Afganistan'da savaş karşıtı faaliyette bulunmak istiyordum. Iowa, Indiana, Florida, Alabama'da konserler verdik; her gittiğimiz yerde seyircimiz savaş karşıtı görüşlerimizle hemfikirdi. Bazı konserlerde yalnız biz çalıyorduk, kendi seyircimiz vardı. Bazı konserlerdeyse, Linkin Park'la kaydettikleri hit parçaları sık sık MTV'de çalınan rap grubu X-Ecutioners'ın öngrubu olarak sahneye çıkıyorduk. O konserlerde her türlü müzik zevkinden insanlar vardı, dinleyicilerin siyasî geçmişleri birbirinden çok farklı olduğu halde, çok olumlu tepkiler aldık.

Eddie Vedder: Sık konser veren bir müzisyen olarak Avrupa'da beş hafta içinde otuz yerde çaldım ve bu yerleri sadece görmekle kalmadım, oralarda insanlarla da konuştum. Üniversite eğitimim olmadığı için eksikliğini duyduğum tarih, coğrafya, din gibi konularda bilgilenmek istediğimden turnelerde pürdikkat kesiliyorum. Bu da insanı tuhaf bir durumda bırakıyor, çünkü ABD'ye dönüyorsun, yerini-yurdunu özlemişsin; etrafında Avrupa'daki izlenimlerini paylaşmak istiyorsun. "Sağlık sisteminin, silahsızlanmanın, çağdaş hapishanelerin, uyuşturucuyla savaşın biraz daha iyi işlediği örnekler gördüm" demek istiyorsun, ama bunları söylerken kendini vatan haini veya ukalâ dümbeleği gibi hissetmek de istemiyorsun.

Tom, konserlerinde mesajlarını ulaştırmak için yeni bir yol buldun. System Of A Down'dan Serj Tankian'la birlikte kurduğunuz Adalet Ekseni (Axis of Justice) isimli örgütten bahseder misin?

Tom Morello: Adalet Ekseni, meşgul olduğum en somut siyasî ortam diyebilirim. Bu örgüt, topluluğun konserlerinde, birçok eylemci toplulukların temsilcilerini, seyircilerle bilgi alışverişinde bulunmak üzere bir araya getiriyor... Hep ilerici topluluklarda çalıştığım için, sanatçının seyircisiyle savunduğu düşüncesi arasında köprü kurmanın kolay olmadığını bilen biriyim. Axis bu köprüyü kuruyor. Temelde bir referans sistemiyle çalışıyor. Mesela sizin şehrinizde çaldığımızda örgütü yanımızda getiriyoruz. Örgütün bünyesinde küçük birimler var. Sorununuz fiziksel veya cinsel tacizse o konuyla ilgili birime, işçi haklarıysa onunla ilgili birime, ırkçılık karşıtıysanız o birime gidip o insanlarla buluşuyor ya da kendiniz başkalarıyla birlikte o doğrultuda bir örgüt oluşturuyorsunuz. Ozzfest turnesinde Adalet Ekseni'ne müthiş bir ilgi gösterildi. Seyirci metal dinleyicisiydi, yani apolitik ya da sağ görüşlü olarak bilinen bir kitleydi. Adalet Ekseni'yle birlikte turneye çıktıkça, bu örgütün birleştirici öneminin artacağını umuyoruz. Sanatçılara bize katılmalarını teklif ediyoruz.

"Benim bir hayalim var": Ağustos 1963'te Washington'da 200 binden fazla insan, 20 milyon siyah Amerikalının eşit haklardan yararlanmasını talep etmek ve Martin Luther King'in meşhur söylevini dinlemek için toplandı.

Birçok müzisyen müziği ve eylemciliği birbirinden ayırarak dengelemeye çalışıyor. Bu ikisini birleştirmek çok mu zor?

Boots Riley: Benim için zor oluyor. Ya eylemcilik yapıyorum ya da müzik. Ancak zamanla bunu biraz daha dengelemeyi başardım. Ancak müzik endüstrisinin yolları belli, kayıt yapıyorsun, sonra da reklam kampanyası geliyor, öyle "iki şahane şarkımız var, basalım gitsin" diyemiyorsun. Pazar böyle kurulmamış. Bu da insanı yabancılaştırabiliyor. Ben düşüncelerimi ilan edersem belki anlaşmak kolaylaşır, fakat birleşmek kolaylaştırmayabilir. Hiphopçu olduğumdan göz önündeyim, yani önemim biraz arttırılıyor. Fakat birlik olabilmek için birbirine önderlik yapmak durumundasın.

Eddie, sen seçim kampanyasında Yeşil Parti'nin lideri Ralph Nader'le bir vatandaş, bir gönüllü olarak çalıştın, değil mi?

Eddie Vedder: Evet, gitarlı bir vatandaş olarak katıldım kampanyaya. 2000'de Seattle'daki seçim gezisinde bir izleyiciydim sadece.

Para Etyopyalılara da, hastaneye de gitse, bas gitaristin Rolls Royce'una gitmesinden iyidir. Fakat sanatçılar yardım konserini reklam için yapmakla suçlanır hep.

Ama Ralph Nader'i uzun bir süredir takip ediyordum. Çocukken Chicago'da gittiğim okulda, öğrencilerin üçte ikisi siyahtı ve onların gözünde Martin Luther King, Michael Jordan kadar önemliydi. Bana hep bir yerlerde halk kahramanları varmış gibi gelirdi. Ralph Nader'i de bir halk kahramanı olarak görüyorum. Onun lekesiz geçmişini Teksaslı ahmakla karşılaştırırsak, bu ülkeyi yönetmeye ne kadar layık bir aday olduğunu anlayabiliriz. Bence güncel sorunlar tartışılırken Nader'in fikri alınmalı.

Bir amaç uğruna konser vermek müzisyenlerin politikacılara sundukları temel desteklerden biri. Ama günümüzde bu artık pek revaçta değil gibi. Sizce durum nasıl, destek konserleri eskisi kadar etkili mi?

Amy Ray: Bence o konserler hep değerlidir, ancak belirleyici olan neyi desteklemek için konser yaptığınızdır. Biz Indigo Girls olarak üç haftalık bir turneye çıksak, konserlerin ancak yarısı makûl yerlerde oluyor ve kültürel bir alışveriş yapma imkânı bulabiliyoruz. O konserler bir milyon değil ama, yüz bin dolar getiriyor. Asıl önemlisi, bilinç düzeyini yükselten bir eylem olması, bilgi paylaşımını sağlaması. Büyük konserlerdeyse protesto gösterileri kendi içinde gülünçleşmeye meyilli. Sanatçılar sahnede, ama neden orada olduklarını kendileri de bilmiyorlar. Oradalar, çünkü menajerleri orada bulunmalarının ses getireceğini söylemiş.

Tom Morello: Destek-yardım konserlerinde hiçbir sakınca görmüyorum. Rock'n'roll para basıyor ve para açlıktan kırılan Etyopyalılara da gitse, hastane yapımına da gitse, bas gitaristin Rolls Royce'una gitmesinden iyidir. Fakat ne zaman bir yardım konseri düzenlense, sanatçıların bunu reklam için yaptıkları suçlaması gelir. Daha iyi reklam yapılacak yerleri bulmak hiç zor değil ki.

Amy Ray: Butchies'le *(Ray'in solo albümü "Stag"de çalan, kızlardan kurulu rock'n'roll topluluğu)* turneye çıkmak küçük eylemlerin önemini artırdı benim gözümde. Red Hot Chili Peppers'ı Dünyaya Saygı konserine getirmenin çok da önemli olmadığını anladım. Girls Against Boys ve Butchies'le beraber Washington'da 9:30 kulübünde çalıyoruz ve böylece eylem yayılıyor. Burada bulunan elli genç insan yapılan işten hoşlanıyor ve kendileri de destek konserleri düzenliyor. İşin özü de bu bence.

Siyasî eylemlerde bulunan diğer sanatçılarla işbirliği yapmak kolay oluyor mu?

Amy Ray: Eylemci sanatçılar arasında revaçta olanın peşine takılanlar var, bir de bizim gibiler var. Biz Kızılderili hakları gibi gündemde olmayan sorunlarla ilgiliyiz. Büyük işler yapmıyoruz, yap diyen de yok zaten. İstenirse, Özgür Tibet yararına da konser verirdik herhalde. İş önceden birlikte çalıştığın müzisyenleri çağırmaya gelince, insanın morali bozulabiliyor. Bazıları yardı-

ma geliyor ama. Mesela Eddie Vedder bize çok yardımcı olmuştur.

Boots Riley: Uzun zamandır tanıdığım müzisyenlerle felsefî olarak bağdaşamadım bir türlü, 1999'da Dead Prez'le karşılaşana kadar.

Senin Doğu Yakası'nda yaptığının aynısını yapıyorlar.

Boots Riley: Sıkı işler çıkartan bir sürü insan var. Talip Kweli ve Roots'la birlikte birkaç haftalığına Güney Afrika'ya gittim. Siyasî veya devrimci olarak tanınmayan bir sürü topluluk popüler parçaların ötesine geçebiliyor. Mesela Trick Daddy *(Amerika'nın güneyinden bir rap'çi)* albümlerinde gerçekten de önemli konulara değiniyor. Bir durumu anlatma biçimin, o durumun siyasetidir. Trick Daddy'nin çıkış noktası hep düzenin bozukluğu oluyor. *("Run Nigga" ve "Bricks & Marijuhana" gibi şarkılarda Trick Daddy şehirdeki haksızlıkların karşısına "delikanlı tavrı"nı çıkartıyor)* Bu şarkıların kliplerini yapmamıştır herhalde –beğenilmeyeceğini düşündüğü için değil, televizyonlar o klipleri göstermeyeceği için.

Bu da siyaset ve müziğin başka bir yüzünü gösteriyor. Pek çok insan, uluslararası bir eğlence endüstrisi olarak popüler müziğin de sorunun bir parçası olduğunu düşünüyor.

Morello: Kesinlikle öyle. Zamanımızın tarihi yazıldığında, pop müziğin tesadüfen ortaya çıkmadığı anlaşılacak. Pop, göz boyamacılığın önemli bir parçası. İnsanların aslında sokaklarda barikatlar kurmaları lazım. Otuz milyon Amerikalı, yoksulluk sınırının altında. Kırk milyon kişinin sağlık güvencesi yok. Millet hâlâ şarkıcıların kıçıyla başıyla ilgileniyor.

Popüler müziğin bir afyon türevi olduğu söylenebilir mi?

Eddie Vedder: Eğer insanlar rock'n' roll'un hafif temalarına takılıyorsa, onlara göre malzeme çok. Bazen biraz dağıtmak da sorunlara çözüm getirebilir. Sonuçta düşüneceğinizi düşünmüşsünüz, o gün belki de oy vermiş veya pankart açmış, bir arkadaşınızla durumları konuşmuşsunuzdur. Geceyarısından sonra da artık bu işlere takılmazsınız. Arkadaşınızla açarsınız biraları. Sonra ne olur? Rahatlarsınız. Her şeyin yeri ve zamanı var.

Kartel karşıtlığı bugünlerde hem solun hem de müziğin tartıştığı bir konu. Çoğunuzun albümleri büyük şirketlerden çıkıyor. Çokuluslu ve tekelci bir eğlence sanayii sistemiyle nasıl anlaşabiliyorsunuz?

Tom Morello: Rage Against The Machine, yıkıcı fikirlerle dolu 15 milyon CD'yi dünyanın dört bir yanına dağıtmayı başardı. Plak şirketleri bize yanaştıklarında, tek şartımız kariyerimizin her döneminde ürünlerimiz üzerinde sanatsal hakimiyetimizin olmasıydı. Bunu yazıya döktüler, biz de imzaladık.

Amy Ray: Indigo Girls olarak plak şirketiyle anlaşma imzaladığımızda, bu benim gözümde alçaklığa verdiğimiz bir tavizdi. Emily *(Emily Saliers, ikilinin diğer elemanı)* istiyordu, ben de öyle, çünkü yorulmuştum. Ekibimiz yoktu, her şeyi kendimiz yapıyorduk, çok zorluk çekiyorduk. Ben de ya büyük bir şirketle anlaşarak kendimize bu kaynakları sağlayıp kendi label'ımla *(Daemon Records)* başkaları adına yılda beş albüm çıkartacak, ya da Emily'i bağımsız kalmaya ikna edip bütün zamanımı işe hasrederek kimseyi işimize karıştırmayacaktım. Tercihim belliydi... Fakat bu plak anlaşmamız bittiğinde çok rahatlayacağım. Artık büyük bir şirketle anlaşma yapmam, bence bu tür işlerin hükmü kalmadı. Böyle şeylerin bizim gibi sanatçılar için devri geçti.

Müzik endüstrisi şu anda eylemler ve tartışmalarla çalkalanıyor. Dijital çağda sanatçının haklarını korumaya yönelik oluşumları nasıl değerlendiriyorsunuz? Mesela Washington'da bulunan bir düşünce grubu, Future of Music Coalition, radyonun durumu üzerine önemli bir araştırma yayınladı, ayrıca telif hakları ve internet gibi konularda çalışmalar yapıyor. California'da Don Henley'in kuruculuğunu yaptığı Recording Artists' Coalition, Kongre nezdinde ve ötesinde telif haklarını savunmayı ilke edinmiş durumda. Bu girişimleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tom Morello: Ben hep rock'çularla rap'çilerin sendikalaşmasını arzu etmişimdir. Ancak toplu pazarlık yapılmıyor. Ben müzisyenler sendikası üyesiyim, eğer bir senfoni orkestrasında çalıyorsanız, sırtınız sağlam demektir. Ama eğer plak şirketinin lüks ofisinde imza atan çaylak bir hiphop topluluğundaysanız, çalacak kapınız yoktur... Recording Artists' Coalition bu yönde önemli bir adım, ama benim şikayetim, yönetim kurulundaki insanların çoğunun sanatçı bile olmaması.

Amy Ray: Ben Future Of Music Coalition'ı destekliyorum, çünkü insanları düzenin nasıl çalıştığı hakkında eğitiyorlar. Tüketim toplumunda sanatınızı icra etmenin yollarını bilmeniz lazım. Ayrıca eylemciliğinizi de destekliyor, çünkü diğer oluşumların nasıl çalıştıklarını ve onlara nasıl yaklaşmak gerektiğini öğreniyorsunuz.

Carrie, senin grubun Sleater-Kinney, Kill Rock Stars isimli küçük bir plak şirketinde karar kıldı ve bu şirket de topluluğun kimliğinin önemli bir parçası.

Carrie Brownstein: Bence durumumuz, büyük bir şirketle anlaşma imzalamanız dışında yapabileceklerinizin bir örneğini teşkil ediyor. İdeallerinizden taviz vermeden de ekmeğinizi kazanabilirsiniz. Sanatçıların büyük şirketlerle neden anlaştıklarını anlayabiliyorum. Alternatif plak şirketleriyle çalışan bir sürü topluluk, yıllardır doğru dürüst tanınmamaktan mustarip. Kesin yargılarda bulunulacak bir konu değil bu. Evet, siyasî tavır ve bir iş yapma biçimi söz konusu ama, yine de pek belli olmuyor bu işler. Bizim talihimiz yaver gitti.

Boots, senin grubun The Coup hem büyük hem de küçük plak şirketleriyle çalıştı. Aralarında ne gibi fark var?

Boots Riley: Benim felsefem mesajı ulaştırabilmek. Siyasî görüşlerimden dolayı, bağımsız kapitalistin sırf henüz uluslararası kapitalist kadar büyümemiş diye tercih edilmesi gerektiğini düşünmüyorum. Alternatif markalarla çalıştım; tek farkları, paralarının daha az olmasıydı. Ancak benim de ihlâl etmediğim sınırlar var, çok para kazanmak için önüme getirilen fırsatlardan kaçınırım.

Ne gibi?

Boots Riley: Interview dergisi bir iş çevirmiş. Paranın söz konusu olduğunu biliyorum, ama rakam neydi, unuttum. Bizimle ilgili bir yazı hazırladılar, Levi's'lı fotoğraflarımızı koydular, arka sayfaya da Levi's reklamı yerleştirdiler. Geçen yıl oldu bu. Bu tip işleri garipsiyorum, "bizden ne istiyorlar?" diye düşünüyorum. Tek amaçları "bunları da kafeledik" diyebilmek. *(Editörün notu: Interview dergisi Coup topluluğuna bir Levi's reklamı için yaklaştıklarını kabul ediyor, fakat kasıtlı bir hareket olmadığını söylüyor.)*

Eddie Vedder: Toyota reklamında Buzzcocks'un şarkısını duyduğumda çok da bozulmamıştım. İlk tepkim şaşırmaktı tabii, ama şarkı iyi, albümleri de milyon satmadı. Fakat Coca Cola reklamlarında müziği kullanılan Counting Crows'a, bu ürünün çocukları hedef aldığını ve okullara makinelerini ve reklamlarını koymayı hedeflediklerini söylemek isterim.

Carrie Brownstein: Büyük şirketlerle anlaşmanın ve içinizi rahat tutmanın yolları var. Homegrocer.com sitesi Sam'den *(Sam Coomes, Sleater-Kinney'in davulcusuyla Qasi ikilisini kurdu)* yazdığı bir şarkıyı istedi –"Would You Like to Have Something to Eat?"i. Sam de bunun karşılığında ona verilen paranın Portland'da bir gıda örgütüne hibe edilmesini şart koştu... Ben de bir Priceline reklamına çıkmıştım.

Evet, William Shatner'la.

Carrie Brownstein: Tek ben vardım. Bu reklamı sırf eğlence olsun diye yapmak istedim. Topluluğumla

Otuz milyon Amerikalı, yoksulluk sınırının altında. Kırk milyon kişinin sağlık güvencesi yok. Millet hâlâ şarkıcıların kıçıyla başıyla ilgileniyor.

Ağustos 1969. İnsanlar Woodstock'ta sahneyi görmeye çalışıyor.

Mart 1963. Nükleer silahlanma karşıtı CND örgütü, Londra'dan Aldermaston'a doğru "Bombaları Lanetleyin" yürüyüşlerinden birinde.

yapmadım, onlara şarkı da vermedik. Benim zihnimde sanatçı veya topluluk ya da müzik olarak aşılmayacak sınırlar var. McDonald's için reklam yapacağıma, büyük bir plak şirketiyle anlaşma imzalarım.

Birçok insan için rock'n'roll bir hayat tarzı. Sizce hayat tarzı bir eylem türü olabilir mi?

Carrie Brownstein: Ben oy kullanıyorum ve ne tükettiğime dikkat ediyorum. Bizim için müzik eylemcilikten önce gelir. Müziğimiz eylemimizdir. Bu iki kavram ne kadar iç içe olursa, bizim için o kadar iyi.

Amy Ray: Bir müzisyen olarak işinizi yürütme yolları var. Kaç kadın çalıştırıyorsunuz? Değişik ırklardan ve cinsiyetlerden insan çalıştırıyor musunuz? Plak şirketini geri dönüşümlü kağıt kullanmaya ikna etmeye çalışıyor musunuz? Dave Mattews, Ticketmaster *(bizdeki Biletix gibi hizmetler sunan bir tekel)* kullanmak yerine kendi bilet satış hizmetini oluşturuyor. Bunu yapmayı başkalarına da öneriyor. İnanın, işletmecileri Ticketmaster dışındaki kurumlara ikna etmek her babayiğidin harcı değil. Matthews'da bu güç vardı ve iyi iş becerdi.

Zaten belli bir siyasî tercihi olan dinleyicilere seslendiğiniz yolundaki eleştirilere ne diyorsunuz?

Boots Riley: Karşımdakiyle anlaştığımı farz ederek sanatımı icra ederim. Yani karşımdakini sorunun bir parçası olarak görmem. Bu yüzden müziğim slogancı değil. Ayrıca, yaşadığım şeyleri özgürce paylaşmama yardımcı oluyor bu.

Amy Ray: Indigo Girls'ün dinleyicileri sol görüşlülerden ibaret değil ki. Aralarında birçok muhafazakâr var, bu insanlar sosyal özgürlüklerine kavuşmuş, farklı dinî inançlara ve cinsel eğiimlere tahammül edebilen insanlar, ama Demokratlara ya da Nader'a *(Yeşil Parti)* oy verecekler diye bir şey yok. Hâlâ kürtajı desteklememize kızan dinleyici mektupları alıyoruz. Müzik hayatımızın başındaki işlerimizin Hıristiyanlığa çok gönderme yaptığını düşünenler oldu, halbuki öyle bir şey yoktu. Hâlâ kürtajdan rahatsız olan insanlar var. Belki bir gün kafaları açılacak insanların konserlere gelmesinden mutluluk duyuyorum.

1960'ların muhalif kültürüne yetişemeyen bir kuşaksınız. Bu bir engel oluşturuyor mu? O zamanları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Eddie Vedder: "Barış albümü"nü yapmak Beatles, John Lennon ve Dylan'a düştü, bu da bütün yaptıklarının yanısıra bıraktıkları önemli bir miras. Daha yakınlarda Patti Smith'in "People Have The Power" (Güç Halktadır) şarkısını dinlemek çok zevkliydi. Fakat Ralph Nader'le beraber seçim gezilerimizde bir şeyler yazmak istedim ve "The Times They Are A-Changin'"de takılıp kaldım, bu şarkı günümüzde en az eskisi kadar geçerli.

Boots Riley: Bize Jackson Browne, Bonnie Raitt, David Crosby gibi eski tüfekler örnek oldu. Bizim eylemciliğimizin biçimiyle onlarınki benzeşiyor. Onların da ayakları yere basıyor. Jackson Browne mesela, Orta Amerika sorunlarıyla ilgilenirken Orta Amerika'ya gitmişti.

Peki sizler kimi örnek aldınız?

Tom Morello: Bence Living Colour, ticarî başarılara imza atmış siyahî bir topluluk olmasına rağmen gereken ilgiyi görmüyor. Onlara minnet borcum büyük, çünkü onlardan önce partilerde Jimi Hendrix çalmak zorundaydınız, Living Colour'sa benim için bir zirve teşkil etti. Alayı beyaz olan metalcilerse hiphop'u hiç sevmemişlerdi. Bu duvarlar yıkıldı artık. Duvarın taşlarıyla da çok ırklı ve Metallica'yla A Tribe Called Quest'in seyircilerine siyasî bir mesaj gönderen Rage Against The Machine'in yolları döşendi.

Carrie Brownstein: Butchies'in plak şirketi Mr Lady, kadınların yönettiği ve feministliğini saklamayan bir şirket; kaliteli siyasî müzik yayınlamakla kalmıyor, diğer şirketlerin radikal ve feminist görüşlerini de destekliyor. Fakat sanatçılar farklı görüşteler, tek bir siyasî çizgiyi izlemiyorlar. Kendimizi Le Tigre ve Sara Dougher'a yakın buluyoruz. Pearl Jam, özellikle Eddie Vedder da bize yakın ve dostuz. Onun da, bizim de amacımız müziği gerçek bir iletişim aracı olarak kullanmak. Bir de The Coup var. Gerçi onları dinlemeye daha geçen sene başladım, ama müziklerine hayran oldum.

Eddie Vedder: Ben daha çok Medea Benjamin *(Global Exchange'in kurucusu)* gibi insanları örnek alıyo-

2000'li yıllar: Siyah beyaz fotoğraflar Washington'daki küreselleşme karşıtı gösterilerden, renkliler ise yine Amerika'dan, olası Irak operasyonunu protesto etkinliklerinden...

THE NATION

Amerika'nın en zeki dergisi

The Nation, 1865'ten beri aralıksız yayınlanan, ABD'nin en eski düşünce dergisi. Adı yanıltmasın, buradaki "ulus", Amerika'da yaşayan bütün ırkları, ulusal kimlikleri, etnik grupları içinde barındıran, ırkçı/ayrımcı/elitist statükoculuğa cephe alan bir erken-Amerikan kavramı. İlk günden bu yana "günümüz politika yazılarına hakim olan şiddet, abartma ve yanıltma özelliklerine savaş açan eleştirel bir ruhla sosyal ve politik meseleleri tartışma" prensibine bağlı kalarak, tekelleşmeye, militarizme ve emperyalizme açık bir şekilde tavır alarak "bağımsız, sorun çıkaran, zihin açan" bir dergi oldu. İç Savaş sırasında siyahların bağımsızlığını, 1927'de Sacco ve Vanzetti'nin yeniden yargılanmasını, İkinci Dünya Savaşı'nda anti-faşizmi, 1950'lerde anti-McCarthyizmi, 1963'ten itibaren ABD birliklerinin Vietnam'dan çekilmesini, 1970 ve 80'lerde sosyal devlet anlayışını savundu. 1990'daysa Körfez Savaşı'nı protesto eden yayınların başında geliyordu. The Nation'a konuk olan yazarlardan bazıları şunlar: Henry James, Henry Wadsworth Longfellow, E.M. Forster, Emma Goldman, Sinclair Lewis, Bertrand Russell, Pearl S. Buck, Albert Einstein, Hannah Arendt, Jean-Paul Sartre, W.H. Auden, Anne Sexton, Martin Luther King, Gore Vidal, Toni Morrison... Dergi birkaç yıl önce malî krize girerek kapanma noktasına geldi ve Hollywood'un yaşlı kurtlarından Paul Newman, derginin hayatını devam ettirmesi için gereken finansmanı sağlayarak derginin ortakları arasına girdi. Paul Newman'ın tabiriyle The Nation, "ülkenin en zeki dergisi".

rum. Chicago'da Bruce Springsteen'in konserine gittim, konserin sonunda gayet uygun bir lisanla sosyal haksızlıklar olduğunu, vatandaşlar olarak sesimizi yükseltmemiz gerektiğini, yurttaşlarımızı savaşa gönderip göndermemeyi açık ve dürüst bir şekilde tartışmamız gerektiğini anlattı.

Sizce siyasî bilince sahip bir müzisyenin ne yapması gerekiyor?

Carrie Brownstein: Belki de evlerimizden çıkıp komşuların hatırını sormamız lazım. Çeşitli toplantılara katılıp şehrimizin ya da eyaletimizin yönetimine dair söz söylememiz gerekir. En azından ben böyle bir ihtiyaç duyuyorum. Siyaset yalnız insanın içini rahatlatan bir tercihten ibaret değil, bir şeyler yapmak lazım. Yalnızca bağımsız müzisyenlerle ya da yalnızca kendi eyaletimden olanlarla değil, tüm kafadar müzisyenlerle birlik olmak istiyorum. The Coup'la ve Steve Earle'le birlikte konser yapmayı planladık. Seneye de aynı şekilde Pearl Jam'le çalacağız. Kendinizi yakın hissettiğiniz insanlarla bağlantıya geçmeniz şu sıralarda çok önemli.

Gelelim ahiret sorusuna. Seyircinize buradan bir tek mesaj vermek isteseniz, ne derdiniz?

Carrie Brownstein: Bu büyük sorumluluk! Seyircime tek bir mesaj? Korkunç bir şey söylemek istiyor insan. Yarınını düşün halkım! Yok, bunu Clinton kullandı. Sanırım hayal gücünün önemli bir araç olduğunu, kültürümüzün de bunun ürünü olduğunu söylemek isterdim. Yani, yeni fikirlere açık olalım.

Amy Ray: Ben nükleer atıklar, Irak savaşı ve insanların ekonomik arabalar kullanmalarının arasında bir bağlantı olduğunu söylerdim. Umarım herkes bu savaş hakkında fikrini açık olarak beyan eder.

Tom Morello: Hepimiz tarihin bir parçasıyız. Tarih geçmişte olup bitmiş isim, ay, gün, yıl, ülkeler, krallar ve generallarden oluşmuş bir şey değil, tarih evimizde, işimizde, sokakta eylemlerimizle yaptığımız şeydir. Eylemlerimizin ya da eylemsizliğimizin dünyanın kaderini etkileyeceğini unutmayalım.

Eddie Vedder: Herkes birlikten ve sokaklara dökülmekten kuvvet doğacağını bilmeli. Seattle'daki Wastlake Center barış gösterisi sırasında şehir dışındaydım. Tim Robbins'le konuştum, Susan Sarandon'la birlikte o sabah Central Park'a gitmişler, 40 bin kişiye yakın insan toplanmış. CNN'de bunu üç saniye gösterdiler. Orada olmadığıma çok pişmandım. Kalabalığın içinde eylem yapmak öyle güzel bir duygu ki. Noel gibi. İnsan kendini iyi hissediyor.

Boots Riley: Mesajım mı? "Sen de yapabilirsin."

40 bin kişiye yakın insan toplanmış, CNN'de bunu üç saniye gösterdiler. Kalabalığın içinde eylem yapmak öyle güzel bir duygu ki. İnsan kendini iyi hissediyor.

Çeviren: ***Ali Yıldızalp***

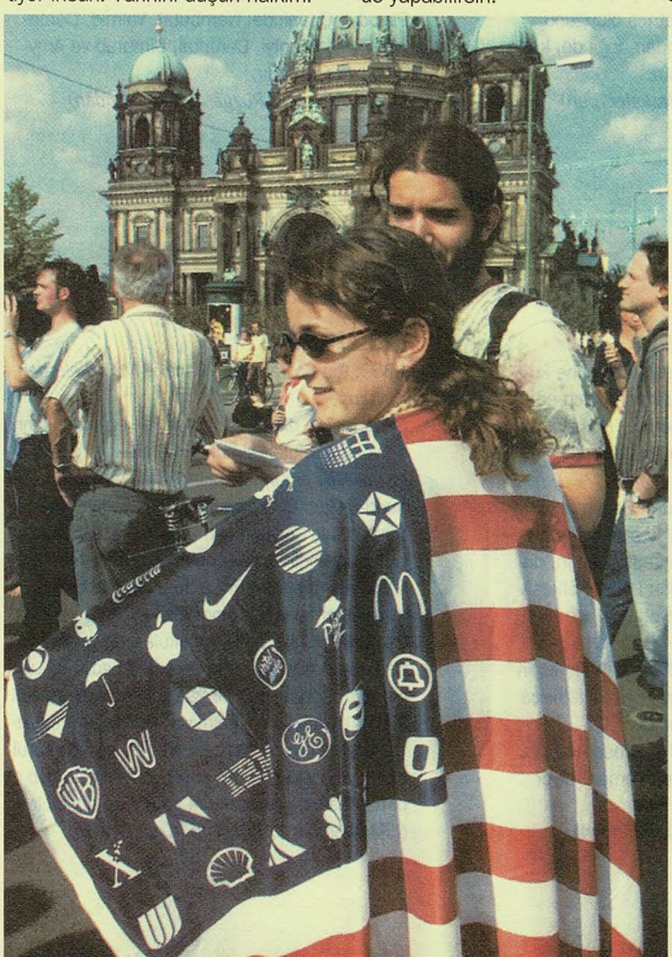

numoon
www.numoon.info

Numoon Records

Numoon, RH Pozitif Müzik Yapım Şirketi bünyesinde hayata geçen ikinci plak şirketi. 2002 sonbaharında kurulan şirket, Doublemoon'dan farklı olarak cazın yanısıra elektronik müziğin farklı açılımlarını da kapsıyor. Numoon yayınlayacağı albümleri daha çok uluslararası pazarda tanıtmayı hedefliyor. Numoon, İlhan Erşahin tarafından New York'ta kurulan Nublu plak şirketi işbirliği içinde çalışıyor. Nublu etiketli albümlerin Türkiye, Avrupa ve Japonya'daki dağıtımını üstlenen Numoon şu ana kadar 3 albüm yayınladı.

Nublu Presents
TheTempleOfSoulSessions

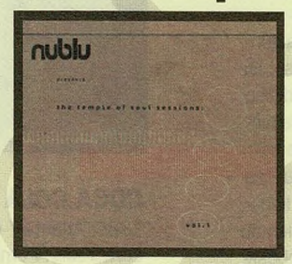

Vol.1

Caz, hip-hop, drum'n'bass, acid- jazz ve elektronika..İlhan Erşahin ve New York tayfasından "dans formatında bir kolaj" zengin bir proje...

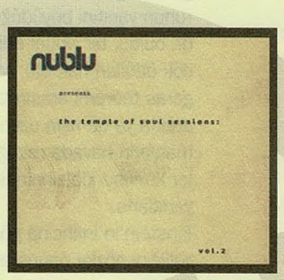

Vol.2

LoveTrio

Elektronika ve güncel sesler "jam band" geleneğinde buluşuyor... Efsanevi trompetçi Eddie Henderson ise albümün sürprizi...

numoon 2003

İlhan Erşahin'in Wax Poetic albümünde yer alan ve daha sonra da İngiltere'de çıkardığı albümüyle tüm müzik dünyasının dikkatini üzerine çeken Norah Jones'un yeniden Wax Poetic ruhuna dahil olduğu Wax Poetic 2 albümü, ve İlhan Erşahin'in Eric Truffaz ile gerçekleştirdiği albüm Numoon'un 2003 projeleri arasında yer alıyor.

RH POZİTİF
Rh Pozitif Müzik Yapım
Havyar Sok. No:54 80060 Cihangir/İstanbul
Tel: (212) 292 97 71-72
Faks: (212) 292 97 73
e-mail: numoon@numoon.info

EMI
Türkiye Dağıtım: EMI-Kent
Tel: (212) 514 16 22

a→

ALBERT EINSTEIN

1945: Princeton / *Einstein*

Einstein'a, düğmeye basan kendi eliymiş gibi geliyor. Gerçi kendisi imal etmiş değil, gene de eğer enerjinin özgür kalmasıyla ilgili kendi kuramları olmasa, atom bombası yaratılamayacaktı. Şimdi Einstein, "keşke başka biri olsaydım" diye içinden geçiriyor. Keşke hayatın gizlerini inceleyip sorgulayacağı yerde, yaşamını zararsız bir uğraşa adamış olsaymış, tesisatçı ya da duvarcı ustası gibi, çünkü şimdi başkaları bu gizleri, yaşamı yok etmek amacıyla kullanıyor.

Çocukluğunda bir öğretmeni ona "sen asla bir baltaya sap olamayacaksın" demişti.

Yüzünde, ayda yaşarmış gibi bir dalgınlıkla gündüz düşleri kurarak "insan ışınlara binebilse, ışığı nasıl görürdü acaba?" diye merak ederdi. Sorunun yanıtını büyüdüğünde, görecelik kuramında buldu, bir Nobel ödülü kazandı ve daha birçok ödülleri hak etti: Mozart'ın sonatlarıyla Pitagoras teoremi arasındaki gizemli bağlantı konusunda ya da aşırı uzun piposundan yükselen dumanların havada çizdiği başına buyruk arabeskler konusunda zihninde sivrilen sorulara verdiği yanıtlarla.

Einstein'ın inancına göre, fen bilimi evrenin güzelliğini gözler önüne sermenin bir yoludur. Bilginlerin bu en ünlüsü, insan tarihinin en hüzünlü gözlerine sahip.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

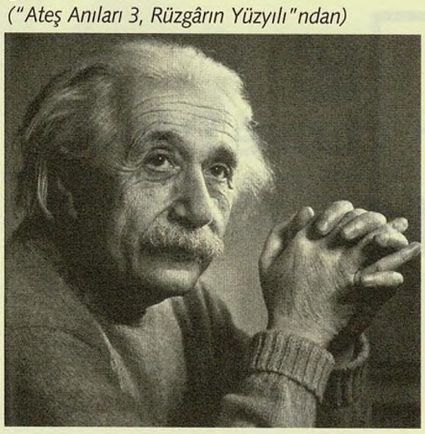

c→

CHE

1965: Havana / *Bir Devrim Çoğaltıcısı*

Eski Ispartalıları andıran bu *guerrilero* başka ülkelere gitmek üzere yola çıkıyor. Fidel, Che Guevara'nın veda mektubunu açıklıyor. "Beni yasal olarak Küba'ya bağlayan bir şey kalmadı artık" diyor Che. "Yalnızca çözülmesi mümkün olmayan bağlar var."

Che, ana-babasıyla çocuklarına da yazmış, çocuklarından, dünyanın herhangi bir yerinde, herhangi bir kimseye yapılmış herhangi bir haksızlığı, kendi yüreklerinin en derininde duyumsayabilmelerini istiyor.

Burada, Küba'da astım çekmesine karşın, savaşta ve barışta, inancını hiç tavsatmadan, ilk gelen ve son giden kendisi olmuştur.

Herkes ona gönül vermiştir: kadınlar, erkekler, çocuklar, köpekler ve de bitkiler.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

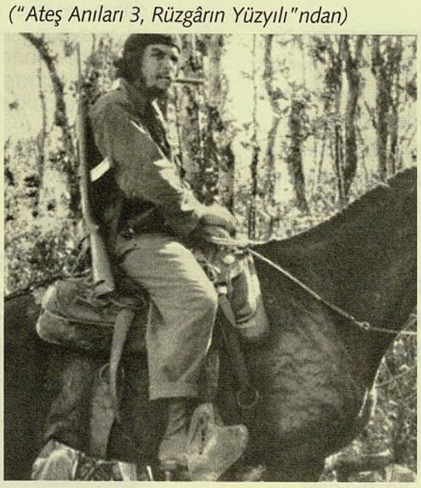

COCA COLA

1886: Atlanta / *Coca-Cola*

Eczacı John Pemberton, ürettiği sevda şurupları ve kellik ilaçlarıyla ufak çapta ün yapmıştır.

Şimdi de başağrılarını kesip mide bulantısını yatıştıran bir ilaç yapıyor. Bu yeni ürün, And dağlarından getirtilen koka yapraklarıyla, Afrika'dan gelen uyarıcı nitelikteki kola fındıklarından yapılma bir baza dayanıyor. Su, şeker, karamel ve bir takım gizli maddeler de formülü tamamlıyor. Pemberton, icadını çok geçmeden iki bin üç yüz dolara satacaktır. Formülünün etkin bir deva olduğuna inanmıştır. Bir falcı çıkıp da ona bir dahaki yüzyılın simgesini yaratmış olduğunu açıklasa, Pemberton gururundan değil de, kahkahadan çatlardı, hiç kuşkusuz.

("Ateş Anıları 2, Yüzler ve Maskeler"den)

d→

DÜŞMAN

1965: San Juan, Puerto Rico / *Bosch*

İnsanlar, ellerine ne geçerse silâh niyetine kuşanarak Santo Domingo sokaklarına akın ediyor ve tankların üstüne yürüyorlar. "Hırsızlar, dışarı! Başkanımız Juan Bosch geri gelecek!" diye bağırıyorlar.

Amerika Birleşik Devletleri, Juan Bosch'u Puerto Rico'da hapis tutmakta, alev alev yanan ülkesine dönmesini engellemektedir. Gergin, duyarlı, çelik iradeli bir adam olan Bosch, öfkesiyle baş başa, yumruğunu dişliyor, mavi gözleri duvarları delip geçiyor.

Telefonda bir gazeteci ona, Birleşik Devletler'in düşmanı mısınız diye soruyor. Hayır, o yalnızca U.S. emperyalizminin düşmanıdır.

"Mark Twain'i okumuş olan hiç kimse Amerika Birleşik Devletleri'nin düşmanı olamaz" diyor Juan Bosch.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

e→

ELVIS PRESLEY

1977: Graceland / *Elvis*

Bir zamanlar onun sol bacağını sallayışı, çığlıklara yol açardı. Dudakları, gözleri, yanaklarındaki favoriler birer cinsel organdı.

Şimdi bıngıl bir yağ topuna dönüşmüş. Elvis Presley, rock'n'roll'un devrik kralı, yatağında yattığı yerden gözlerini altı televizyon ekranı arasında dolaştırıyor. Tavandan asılı duran televizyonların her biri ayrı bir kanala ayarlanmış. Uykuyla düş arasında, her zaman uyanıktan çok uyur durumda Elvis, hoşuna gitmeyen imgelere

elindeki boş tabancayla ateş ediyor, şrık, şrık, şrık. Gövdesinin yağlı hamur tulumunun barındırdığı ruh, kodein, morfin, Valium, Seconal, Placidyl, Quaalude, Nembutal, Valmid, Demerol, Elavil, Aventyl, Carbrital, Simutab ve Amytal'den yapılmadır.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

g→

GECEKONDU

1969: Rio de Janeiro / *Teneke Mahallelerden Kovuluş*

Gitmemekte direniyorlar. Köydeyken yoksulların en yoksuluydular, şimdi de kentteki yoksulların en yoksulu onlar, kuyrukların her zaman en sonunda, elleri ucuz, ayakları dans yatkını kişiler. Burada, hiç değilse, ekmeklerini kazandıkları yerlerin yakınında yaşıyorlar. Rio de Janeiro'nun tepelerini kaplayan Praia do Pinto gibi teneke mahalleler işi inada bindirmişler. Ama ordunun da, tekrar tekrar satılıp spekülasyon yapılmaya pek uygun olan bu yerlerde çoktan gözü olduğuna göre, sorun sıralı bir yangınla çözümlenecek demektir. İtfaiye hiç gelmiyor. Gündoğumu, gözyaşlarıyla közlerin saatidir. Alevler, çöpten kurulmuş evleri yok ettikten sonra insanlar da çöp gibi toparlanıyor ve uzaklara götürülüp boşaltılıyor.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

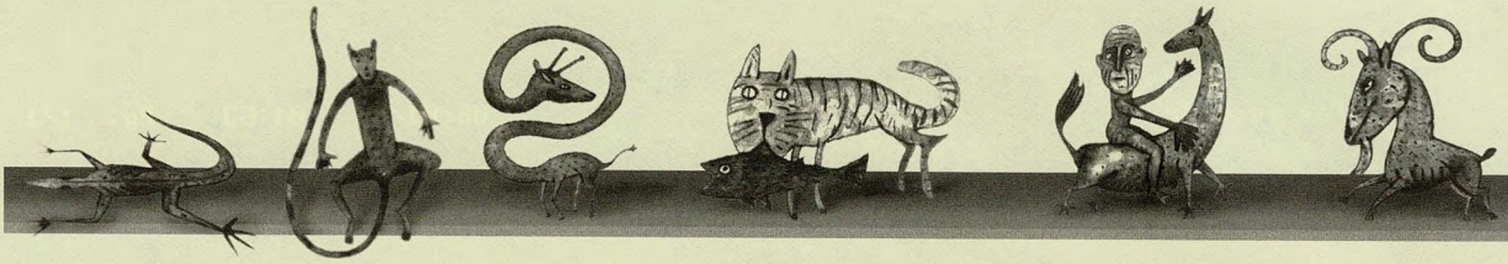

İ→

İŞKENCE

1970: Montevideo / *Bir İşkence Eğitmeninin Portresi*

Tupamaro gerillaları Uruguay polisinin Kuzey Amerikalı eğitmenlerinden biri olan Dan Anthony Mitrione'yi kurşuna diziyorlar. Ölen adam subaylara, ses geçirmeyen bir bodrumda ders verirdi. Uygulamalı dersleri için sokaklardan alınıp getirilen dilenci ve fahişeleri kullanırdı. Öğrencilerine insan bedeninin en duyarlı yerlerine çeşitli elektrik voltajlarının yaptığı etkiyi gösterir, müshil ve diğer kimyasal maddeleri en verimli biçimde kullanmanın yollarını öğretirdi. Son aylarda bu Sorgulama Teknikleri dersinde kullanılan üç erkek ve bir kadın ölmüştü.

Mitrione, yayıntı ve kirden nefret ederdi. İşkence odaları da ameliyat odaları kadar temiz ve mikropsuz olmalıydı. Mitrione, savruk konuşanlara da sinirlenirdi: "Taşak değil, komiser, HUSYE." Mitrione, parasal savurganlığa, gereksiz hareketlere, kaçınılabilir hasarlara da karşıydı. "Teknikten çok sanat sayılır bu" derdi. "En uygun yere, en uygun dozda, en uygun acı."

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

k→

KAN

1942: New York / *Kızılhaç Kara Kan Kabul Etmiyor*

U.S. askerleri savaş cephelerine doğru yola çıkıyor. Askerlerin birçoğu, beyaz subayların komutasında siyahîlerdir.

Hayatta kalacaklar, yurda dönecekler. Siyahîler, gene her yere arka kapıdan girecek ve Güney illerinde beyazlardan ayrı olarak yaşayıp ölecekler; o zaman bile ayrı mezarlıklara gömülecekler. Siyahların beyaz dünyaya, hele hele beyaz kadınların yatak odasına adım atmamasını kukuletalı Ku Klux Klan üyeleri sağlayacak.

Savaş, siyahları kabul ediyor, hem de yüz binlercesini, gelgelelim Kızılhaç, kan verme yoluyla ırkların karışması olasılığına karşı plazma bankalarının kara kan almasını yasaklıyor.

"Hayat icatçısı" Charles Drew'nun araştırma ve deneyleri sayesinde kanın biriktirilebilmesi en sonunda gerçekleşmiş. Onun sayesinde plazma bankaları, Avrupa savaş alanlarında can çekişen binlerce askeri yaşama döndürmekte.

Kızılhaç, siyahların kanını geri çevirme kararı alınca, Kızılhaç plazma servisinin direktörü olan Charles Drew görevinden istifa ediyor. Drew siyahtır.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

KIZILDERİLİLER

1639: Potosí / *Kızılderililer Diyor ki:*

Toprağın sahibi mi var? Nasıl oluyor bu? Nasıl satılacak? Nasıl alınacak? Ne olmuş bize ait değilse? Biz ondan geldik. Biz onun çocuklarıyız. Her zaman, her zaman böyle olmuştur. Toprak

canlıdır. Kurtları beslediği gibi, bizi de besler. Kemiği, kanı vardır. Sütü vardır, bizi emzirir. Saçı, otu, samanı, ağacı vardır. Nasıl patates doğuracağını bilir. Ev doğurur. İnsan doğurur. O bize bakar, biz de ona. Cihcha içer, davetimizi kabul eder. Biz onun çocuklarıyız. Nasıl satılacak? Nasıl alınacak?

("Ateş Anıları 1, Yaratılış"tan)

m→

MUHAMMED ALİ

1967: Houston / *Ali*

Adına Cassius Clay demişlerdi: O adına Muhammed Ali demeyi seçiyor. Onu hıristiyon yapmışlardı: O müslüman olmayı seçiyor. Onu kendini savunma durumunda bırakmışlardı: Kimse Ali gibi yumruk sallayamıyor, öylesine müthiş ve hızlı, hafif tank, tüyden buldozer, dünya şampiyonluk tacının yenilmez sahibi.

İyi bir boksörün, dövüşmesini ringle sınırladığını söylediler ona. O da gerçek dövüşün başka bir şey olduğunu, zafer kazanmış bir siyahın, yenik düşmüş siyahlar adına, mutfaklarda sofra artık-

larını yiyenler adına dövüşmesi demek olduğunu söyledi.

Dilini tutmasını söylediler. O zaman Ali haykırmaya başladı.

Telefonunu dinlemeye başladılar. O zaman Ali telefonda haykırmaya başladı.

Vietnam'a yollamak için sırtına üniforma geçiriyorlar. Ali üniformayı çıkartıp atarak "gitmiyorum" diye haykırıyor, çünkü kendisine ve öteki siyah derili Amerikalılara hiçbir kötülük yapmamış olan Vietnamlılara karşı hiçbir düşmanlığı yoktur.

Dünya şampiyonluğunu ondan geri aldılar, boks yapmasını engellediler, hapis ve para cezasına çarptırdılar onu: Ali, onun insanlık onuruna yöneltilen bu övgülere teşekkür ediyor haykırarak.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

Ö→

ÖLÜM

1961: Escuinapa / *Masalcı*

Bir keresinde bir kaplana, merkep sanısıyla eyer vurmuş ve binmişti. Bir başka sefer pantolonuna kemer diye canlı bir yılan takmış, ancak tokasını bulamayınca bunun yılan olduğunu farketmişti. Uçakların, piste mısır saçılmadıkça iniş yapamayacaklarını söylediğinde ya da deliren trenin yana doğru yol almaya başladığı gün oluk oluk akan kanları anlattığında ona herkes inanıyor. "Ben hiç yalan söylemem" diye yalan söylüyor Palavra Wily.

Escuinapa boğazlarında karides avcısı olan Wily bu yörenin tipik çalçenelerinden biridir. Latin Amerika'nın yetiştirdiği o şahane masalcılar türünün, hiç kaleme alınmayarak hep söz halinde kalan halk anlatılarının bir sihirbazı.

Yetmiş yaşında ama gözleri hâlâ cıvıl cıvıl. Bir gece onu arayıp bulan 'Ölüm'e bile gülüp geçmiş.

"Tak, tak, tak" diye kapıya vurmuş Ölüm.

Wily yattığı yerden "İçeri gel" diye onu çağırmış. "Seni bekliyordum."

Gelgelelim Wily onun sutyenini çıkarmaya kalkışınca Ölüm paniğe kapılıp kaçmış.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

S→

SU

1944: New York / *Görmeyi Öğrenmek*

Öğle saati, James Baldwin yanında bir arkadaşıyla Manhattan sokaklarında dolaşmaktadır. Bir kırmızı ışıkta dururlar.

"Bak" der Baldwin'in arkadaşı yeri göstererek.

Baldwin bakar, hiçbir şey göremez.

"Baksana. İşte bak."

Hiçbir şey. Kaldırım dibindeki pis bir su birikintisinden başka bakacak hiçbir şey yoktur.

Arkadaşı üsteler: "Bak. Görüyor musun?"

Bunun üzerine Baldwin dikkatli bakar ve bu kez görür: Suyun üzerine yayılan bir benzin damlası. Derken, o benzin dalgasında bir gökkuşağı ve suyun daha da derininde hareket halindeki sokak ve sokaktan geçen insanlar: Baştankara etmişiyle, delirmişiyle, sihirbazıyla, hareket halinde bütün bir dünya, ışıklı dünyalarla dolu bir dünya. Baldwin görür bunu, ömründe ilk olarak görür.

("Ateş Anıları 3, Rüzgârın Yüzyılı"ndan)

AHMEDİME:

SEN GİDİNCE BİZİM DAĞDAN OVADAN
BAK MEYDAN KİMLERE KALDI AHMEDİM?
BİR KARTALI UÇURDULAR YUVADAN
BİLMİYORUM SANA NOLDU AHMEDİM

GÜR SESİNDE ÇINLAR GİBİYDİ GÖKLER
AĞLADIKÇA AĞLAR DAĞLAR HÜYÜKLER
SENİNLE GÜLERDİ DARDİ BÜYÜKLER
YOKLUĞUN KALBİME DOLDU AHMEDİM

GÜN YAĞARDI BIYIĞIN HER TELİNDE
BİR GENÇ FAZLA GELDİ TÜRKMEN ELİNDE
KÜKRER İDİN SAZIYIN HER TELİNDE
HANGİ MAKAM SENİ ÇALDI AHMEDİM

YANAĞINDA TÜTEN ÜRPEREN ALLAR
NE ÇABUK AYRILDI VATANDAN YOLLAR
KAYA GÖLGESİNDE YATAN ÇAKALLAR
KAYA OLMAZ AMA OLDU AHMEDİM

SEN AĞLARKEN AĞLIYORDU MOR DAĞLAR
SEN BURADA YOKKEN VİRANDIR BAĞLAR
ŞİMDİ FIRAT SUYU BİR BAŞKA ÇAĞLAR
KENARINDA KENGER SOLDU AHMEDİM?

MAHZUNİ ARZULAR ŞİMDİ GURBETİ
ZEHİR İMİŞ AYRILIĞIN ŞERBETİ
ASLANIN YERİNE KOYMUŞLAR İTİ
BİLMEM BUNU KİMLER BÜLDU AHMEDİM.

Devrimci ve çağdaş sanat ile yükselen sanatçılar, gerçek hayatın katıksız sesi ve temsilcileridirler. Yurtların en güzeli dünyadır, Kimliklerin en kutsalı insan, Korkusuz yüreklerin tümü, insan vicdanını Tanrı vicdanı kabul edenler olsa gerektir diyorum.
ve ikibin yılı içinde, bütün dolu yürekleri selamlıyorum.

Mahzuni Şerif: